

Št. 318 (14.714) leto XLIX.

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, raznošen na ciklasti. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Govcu pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojskim pri Idriji, do 7. maja 1945 pa v osvobodjenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasedljivi Evropi.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382

ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190

1300 LIR

POŠTNA PLACANA V GOTOVINI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/70

SOBOTA, 27. NOVEMBRA 1993

UVODNIK

Upoštevati vsak glas

BREDA PAHOR

Vsaka vas ima svoj glas. Če ljudskemu reku ne damo samo omejevalnega pomena, v smislu, vsakdo hoče imeti svoj mali prav, potem lahko sprejmemo kanček resnice, ki ga ljudska modrost ponuja tako neposredno - vsakdo si pač želi, da bi upoštevali njegove želje in težnje, pa čeprav so lahko navidez se tako nepomembne ali neznatne v primerjavi s »splošnimi interesi«. V času, ko se upravičeno sprašujemo, kdo zagovarja čigave interese, ko tako sunkovito prihaja na dan glas »tistih, ki so proti«, ko se podirajo in na novo sestavljajo velike politične formacije, postane »mali glas« znanilec splošnega razpoloženja in odraz težnj civilne družbe.

Prisluhniti temu glasu in ga splesti v mrežo organiziranosti neke skupnosti je zapleten rebus, s rešitvijo katerega se v sedanjem obdobju spopadajo vsi, ki bi hoteli trenutno vrenje zaje- ti v organizirane okvire. Enačbo na novih osno- vah pa morajo nastavitvi tudi že vse obstoječe organizacije, če naj bi njihovo delovanje še v nadalje po eni strani odražalo resnične želje in zahteve vsakega posameznika in skupnosti, ka- tere del so, po drugi strani pa bilo učinkovito.

Vprašanje bistvenega pomena in nelahkega odgovora si je že pred časom zastavila tudi Slo- venska kulturno gospodarska zveza, ki se v teh dneh sestaja na pokrajinskih ravneh. Sklic pok- rajinskih občinskih zborov je novost, ki je predv- sem izraz želje, da bi organizacija pazljiveje prisluhnila vsakemu glasu »na terenu«, istoca- sno pa bi temu glasu dala moč, ki jo lahko pri- nese le organiziran nastop. Mogoče so se te no- vosti precej dolgo pripravljale, verjetno tudi iz- brana pot ni bila vselej najbolj preprosta, ven- dar pa je bil v iskanje novega, ustreznjega pri- jema organiziranja pripadnikov slovenske manjšine v Italiji, vložen velik miselni in orga- nizacijski napor.

Bilo bi preveč omejevalno, ko bi novosti ve- zali samo na notranjo strukturo SKGZ: prehod od ostro deželnega vodenja organizacije do pokrajinskih polnokrvnih subjektov ob večji valorizaciji krajevnih članov Zveze pomeni tu- di odpiranje organizacije do vseh, ki so doslej z Zvezo imeli nedorečen odnos. Res je sicer, da so to zaenkrat »nakazane namere«, vendar pa dejstvo, da so pripadniki slovenske manjšine in to z dejavnim pristopom SKGZ le prišli do precej širokega dogovora glede nastopa na upravnih volitvah, navaja k precej utemeljene- mu pričakovanju, da ne bo ostalo le pri besed- dah.

TRST / SLOVESNOST OB 50-LETNICI PARTIZANSKEGA DNEVNIKA

»Dokaz, da smo bili zmožni storiti več, kot je mogoče«

V Kulturnem domu so govorili Klavdij Palčič, John Earle in Ciril Zlobec

BREDA PAHOR

TRST - Uporniški duh, iz katerega se je pred pet- desetimi leti rodil Parti- zanski dnevnik, za Slo- vence v Italiji ne sodi zgolj v spomin: o tem so na sinočnji slovesnosti v Kulturnem domu pričale besede govornikov, po- dajanje nastopajočih v re- citalu »Jaz se bom uprl« in občuteno spremljanje številnega občinstva. Če- prav je na koncu lepo pri- pravljenega in izvedenega recitala (omogočila ga je TKB), ki je zaključil prire- ditev, dvorano zajela čust- venost ob poslušanju pe- smi o vstajenju Primor- ske, ni zabrisala izreče- nih ugotovitev o dana- snjem položaju Sloven- cev, tako v maticni domo- vini kot v Furlaniji-Juljski krajini. Če namreč uvrsta- mo - kot so sinoči v svojih govorih izpostavili pred- sednik Slovensko kultur- no gospodarske zveze Klavdij Palčič, bivši bri- tanski oficir John Earle (govoril je v slovenščini) in podpredsednik Akade- mijske znanosti in inžen- stva Slovenije Ciril Zlobec - delovanje Partizanskega dnevnika »med visoko pomenljiva dejanja našega naroda v najtežjem, naj- bolj krvavem obdobju nase zgodovine«, nikakor ne moremo zametovati danasnjih težav, ki se jih velikokrat lotevamo manj uspešno kot za časa vojne in nacifasističnega zati- ranja. Razmere Sloven- cem niso bile nikoli pose- bej naklonjene, nekdanj so iz tega nastala velika dejanja, v drugačni obliki jih terja tudi današnji, kompleksni, vendar mir- nodobni čas.

S sinočnje proslave 50-letnice Partizanskega dnevnika v tržaškem Kulturnem domu (foto KROMA)

Alpe Jadran: večja skrb za manjšinske pravice

BALATONÖSÖD - Predse- dnik regionalnih vlad delovne skupnosti Alpe-Jadran so včeraj s slovesno sejo sklenili srečanje v madžarski zupaniji Somoč na Blatnem jezeru. Madžarski pred- sednik Arpad Göncz je ob tej prilo- žnosti opozoril na nevarnost pretiranega politiziranja in ad- ministrativnega reševanja pro- blemov. Na zasedanju so največ

pozornosti namenili vojni v so- seščini in priznavanju drugač- nosti. Prav ta naj bi bila namreč temelj za graditev politično, go- spodarsko in duhovno enotne Evrope. Udeleženci srečanja so se zavzeli za okrepljeno dejav- nost na področju sprostovanja pravic manjšin. Ob zaključku srečanja so predsedniki regio- nalnih vlad delovne skupnosti

Alpe-Jadran sprejeli resolucijo o položaju na Hrvaškem ter v Bo- sni in Hercegovini, v kateri so pozvali vse sprte strani, naj ne- mudoma zaustavijo spopade. Obsodili so nasilno prilascanje ozemelj in etnično čiščenje. V resolucijo so vključili tudi zaht- evo, naj sprte strani vsem pre- gnancem omogočijo vrnitev do- mov. (STA)

GORICA / POSVET SVETA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

Spoštovanje manjšin temelj miru v današnji Evropi

GORICA - Na sedežu Goriske pokrajine se je včeraj začel dvodnev- ni mednarodni prosvet v prireditvi Sveta slovenskih organizacij na te- mo Evropa in manjšine na pragu tretjega tisočletja. Uvodno preda- vanje je imel prof. Viktor Papež s papeške univerze v Rimu, ki je pou- daril da je spoštovanje manjšin te-

melj miru v Evropi. Manjšinam je treba zagotoviti kolektivne pravice, začeti s pravico do drugačnosti. O pravicah manjšin v evropskih doku- mentih sta govorila mag. Vera Klopčič in prof. Janez Strgar iz Lju- bljane.

Predsenica SSO Marija Ferletić je uvodoma poudarila pomen posveta

v Gorici - stičišču kultur in medna- rodnih srečanj. Navzoci so bili am- basador Slovenije v Rimu Marko Kosin, sekretar ambasade pri Sveti stolici Peter Kastelic, konzul Jože Susmelj, senator Darko Bratina, sar- dinski evroposlanec Mario Melis, predstavniki pokrajine, dezele FJK in zunanega ministrstva Slovenije.

VČERAJ V LJUBLJANI / PODELITEV BLOUDKOVH PRIZNANJ

Plaketa tudi za ŠK Kras

Za razvoj športa med zamejskimi Slovenci in za tekmovalne dosežke

LJUBLJANA - V Can- karjevem domu v Ljublja- ni so včeraj že devetind- vasetic podelili Bloudko- ve nagrade in plakete, naj- višja slovenska priznanja za uspehe in delo na sportnem področju. Med letosnjimi dobitniki Bloudkove plakete je tudi Sportni krožek Kras iz Zgonika, ki je priznanje dobil za »uspešno raz- vijanje športa med zamej- skimi Slovenci in tekmo- valne dosežke zlasti na področju namiznega teni- sa«, kot je zapisano v obrazložitvi.

Priznanje ima še poseb- no tezo, če vemo, da je komisija letos prejela 62 predlogov za plakete in nagrade, na koncu pa se je odločila, da podeli sa- mo šest nagrad in 15 plaket.

Bloudkova priznanja podeljujejo od leta 1965, doslej pa so podelili 183 nagrad in 643 plaket.

Na sliki: predsednik odbora za podelitev priz- nanj Janez Matoh izroča plaketo predsednici sport- nega krožka Sonji Milčič.

Hranilna pisma
Varni koraki vašega gospodarjenja

V lirah, dolarjih
ali markah

BCKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽASKA KREDITNA BANKA

Svet RTV Slovenije o TV Koper

LJUBLJANA - Ker je do stavke zaposlenih na italijanskem programu kopske televizije pris- lo zaradi napačne interpretacije sklepa ne- davne seje Sveta RTV Slovenije, oziroma, kot je dejal predsednik sveta Rudi Seligo, zaradi bojazni zaposlenih na uredništvu italijanske- ga programa kopske televizije pred prihod- nostjo, se je Svet RTV Slovenija včeraj ponov- no sešel in po skoraj peturnem sešanku - a brez poglobljene vsebinske razprave - že sprejel osnutek predloga programske-she- matskega načrta dela italijanskega progra- ma. Gre pravzaprav za vizijo tega načrta glavnega urednika TV programov Janeza Lombergarja, ki italijanski manjšini ponuja celo več, kot je imela doslej, zlasti glede predvajanja programa njihove lastne pro- dukcije. Svet včeraj sicer ni sprejel odstopa v. d. direktorja OE TV Koper/Capodistria Rober- ta Apollonia in v. d. urednika italijanskega programa Vianella Tullia, a ker sta ponovila, da je njun odstop nepreklicen, so se dogo- vorili, da do imenovanja novih direktorjev prevzame Apolloniovo delo v. d. generalne- ga direktorja RTV Slovenija Peter Mori, Tulliovo delo pa glavni urednik TV programov Janez Lombergar. (I. M.)
Več na 10. strani

DANES V PRIMORSKEM DNEVNiku

SKP za Illyja, toda...

Tržaški federalni odbor SKP je podprl kandida- turo Riccarda Illyja v drugem krogu volitev za tržaškega župana, a le zato, ker je to edini možni način, da se na volitvah premaga Šta- fierija in nacionalfasiiste, ki ga podpirajo. Tudi v primeru Illyjeve izvolitve pa bodo ostali tržaški komunisti v občinskem svetu v opoziciji.

..... stran 4.....

IMMOBILIARE
PuntoCasa
BOLE MIRA

NUJNO ISČEMO STAVBE
IN STANOVANJA ZA NAŠE KLIENTE

brezplačne cenitve - nasveti za nepremičnine
kupoprodajna in najeminska posredovanja

V Ul. Machiavelli 22 - Tel. fax:040/662111

»Visoko pomenljivo dejanje«

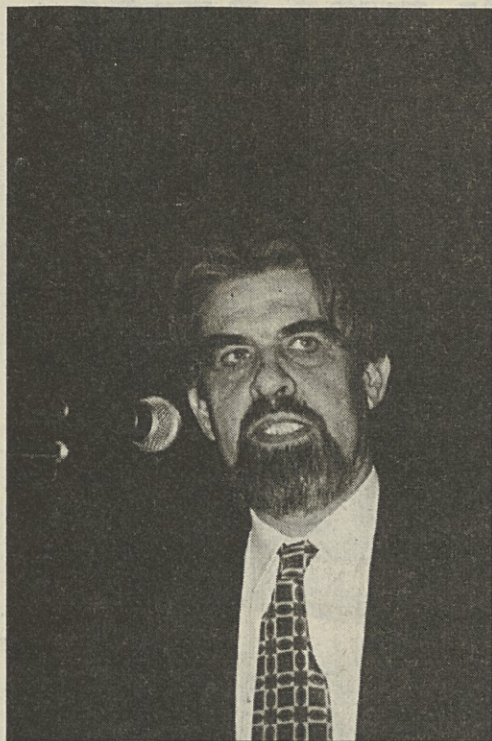
Govorili so predsednik SKGZ Klavdij Palčič, britanski oficir John Earle in podpredsednik SAZU Ciril Zlobec

TRST - »26. november 1943, dan, ko je izšla prva številka Partizanskega dnevnika, nas lahko opogumlja, v dokaz nam je, da smo bili zmogni storiti več, kot je v dejanskih razmerah mogoče. Razmere, v katerih je živel in živi slovenski narod, pravzaprav niso bile nikoli normalne in tudi danes niso, vsaj ne v smislu, da bi nam bile kaj posebno naklonjene. V tem je naša muka, pa tudi vsa naša veličina.« S to mislijo, za katero smo mu kot novinarji Primorskega dnevnika, naslednika »edinega tiskanega dnevnika v zasužnjeni Evropi« lahko samo hvaležni, je Ciril Zlobec, podpredsednik Akademije znanosti in umetnosti Slovenije, zaključil slavnostni govor na sinočnji prireditvi v trzaskem Kulturnem domu ob 50-letnici izdaje prve številke Partizanskega dnevnika.

Na sinočnji slavnosti, ki je obsegala tudi kulturni program, so nastopili trije govorniki: predsednik Slovenske kulture gospodarske zveze Klavdij Palčič, britanski oficir, član zavezniške vojske misije pri enotah NOV John Earle in ze omenjeni Ciril Zlobec. Klavdij Palčič je najprej zatrdil: »Pred 50-letji je v vasi Zakriz pri Cerknem začel izhajati Partizanski

dnevnik, ki je v nasi kolektivni zavesti zadobil legendarno dimenzijo, kajti okoliščine, v katerih je izhajal in se razširjal med ljudi, so tako izjemne, tako oddaljene od vsake cloveske normalne zmogljivosti, da ga s ponosom uvrščamo med visoka pomenljiva dejanja našega naroda v najtežjem, najbolj krvavem obdobju nase zgodovine.«

Zelja po narodni samoohranitvi in svobodi je tedaj gnala ljudi, je nadaljeval Palčič, da so se z vsemi silami zoperstavili okupatorju, takratna izkušnja slovenskega naroda pa je nedeljivo združena z bojem drugih svobodoljubnih narodov, ki so se s skupnimi močmi zoperstavili nacifasističnemu barbarstvu in ga premagali. Nato je spregovoril o nasledniku Partizanskega, o Primorskem dnevniku in poudaril, da »se je v povojnem času moral žal naslanjati na izkušnje svojega legendarnega prednika, skoraj kot, da se vojna ni končala zato, da je boderil Slovence v teh krajih, ko so se morali postavljati v bran svojih narodnostnih pravic, kajti tako težko pridobljeni mir ni prinesel tudi tako strastno pričakovane pravičnosti«. Kaj

Slavnostni govorniki na včerajšnji proslavi ob 50-letnici Partizanskega dnevnika: z leve Ciril Zlobec, Klavdij Palčič in John Earle (foto KROMA)

pa danes? »Morda je prav naslednik Partizanskega dnevnika - naš sednji dnevni spremljevalec in poročevalec dogajanja, tako v nasi narodnostni skupnosti, kot tudi v širšem svetu, najboljši pokazatelj nase velike skupne želje, da bi končno povsem prerasli se vedno prisotno pogojenost od že tako oddaljene vojne in končno prišli v nove neobremenjene case. Tudi na področju obvesčanja se odpirajo nove, zahtevne,

po meri današnjih dni določene naloge. Primorski dnevnik med Slovenci v Italiji in njegov dvojček Republika v Sloveniji in med Korošci sta sprejela ta mirodobni izziv.«

»Z velikim zadovoljstvom sem prišel med vas ob priliki današnje slovesnosti,« je zbrane pozdravil John Earle, ki je med osvobodilno vojno preživel dalj časa v bivši Jugoslaviji. Prav zaradi nekdanjih vezi, ki jih je vzpostavil kot britanski

oficir za stike pri mirovni misiji, je bil se posebej vesel vabila na sinočno slovesnost. V kratkem govoru se je Earle spominjal vojnih časov in jih povezoval s sedanostjo, ko je dejal: »Dobro se spomnim idealističnega čustva in duha poztvovalnosti med ljudmi, ki so bili prepričani, da so bili na poti graditve boljše in bolj pravične družbe. Ta duh je, mislim, izrazil tudi Partizanski dnevnik. Govorim seveda o

vojnem obdobju. Potem se je zgodovina zasukala v drugo smer in, kot znano, odnosi med Beogradom in Zahodom marsikdaj niso bili brez ovir. Vendar, ce pomislimo na tista leta skupnega odpora proti tiraniji, je nesporno, da so neke tedanje vrednote se vedno veljavne. Se posebej je pomembno, da danes ne pozabimo nanje, ko skušajo tu pa tam na Zahodu na novo zapisati potek zgodovine.« Iz obseznega in zani-

mivega govora Cirila Zlobca pa lahko na tem prostoru utrgamo le se nekaj misli. Ko je primerjal obdobje pred pol stoletja in današnje razmere v Sloveniji, je zatrdil: »Nekaj pa je zagotovo nesporno: tako takrat kot danes bi težko sami o sebi presodili, koliko smo bili, in smo tudi zdaj, neubranljivo potegnjeni v razmere časa, koliko pa smo takratni čas oblikovali in ga tudi zdaj oblikujemo po lastni volji in pameti.« Po-

tem ko je izpostavil in razpredel misel, da »Slovinci v svoji nacionalni in socialni zgodovine pogosto hodimo po ostrini noža, ko so vse odločitve usodne in ko dobro in zlo med nami in v nas ni zmerom razpoznavno«, je Ciril Zlobec govoril o NOB: »Pozitivni del evropske zgodovine na naših tleh je samo tisto, kar je bil in kar je na tem našem prostoru ustvaril naš NOB. In glede Partizanskega dnevnika, posamezne številke katerega so zgovorno govorile o ciljih in etiki NOB, je se rekel: »Ze sama zamisel o taksnem dnevniku, njegov obstoj, vpliv, njegova nepremagljiva navzočnost na teh tleh skozi vso vojno viro so vsega obudovanja vreden unikum med tedaj okupiranimi narodi Evrope. Naj si bomo danes še tako v laseh, naj se, kar se zal dogaja, pod strankarskimi simboli se tako sovražimo, je medvojno delovanje Partizanskega dnevnika dejanje, ki ostaja izjemno in pomembno tudi zunaj nase današnje volje in razpoloženja.«

Preimenovanje Partizanskega v Primorski dnevnik pa je po mnenju Cirila Zlobca simptomatično: »Ne moremo mimomolis, da sta si partizanstvo in Primor-

ska sinonim, da imata v slovenski narodnoosvobodilni zgodovini, ne samo zaradi zacetne crke »P«, ampak zaradi istosti duha in dejanj skupno in castno mesto, drug ob drugem, drug z drugim prepletena,« je dejal Zlobec.

Ob jubileju Partizanskega in Primorskega dnevnika bi moral govoriti o problemih, ki so za ta (zamejski) prostor značilni in morda usodni, se je proti koncu govora samokritično spraveval Zlobec, ki pa je dodal, da nad drugačnostjo problemov (ali perspektiv, iz katerih jih spremljamo) prevlada »narodni značaj, receno s Kocbekom, tu in tam (v matici in zamejstvu) boleha zaradi istih ali podobnih slabosti, ima iste ali vsaj podobne simptome bolezni: tu in tam nezmožnost notranjega sožitja, kooperativnega sodelovanja, nedefinirani ali slabo definirani skupni cilji, ki bi zmogli izvesti iz nas več graditeljske volje in nas obvarovati pred destrukcijo, ki je tako trdovratno dedujemo iz roda v rod.« In se trditve: »Biti Slovenec, tu in v matici, se ni nobena vrednota, biti pameten in vse pametnejši Slovenec, to je tisto, kar potrebujemo kot popotnico v jutrisnji dan«.

NOVICE

Italijanski odjemalec bo zaščiteno tudi v Sloveniji

TRST - Na trzaski Trgovinski zbornici se je včeraj mudila predsednica Zveze potrošnikov Slovenije Breda Kutin, ki so jo spremljali predsednica Organizacije za zaščito potrošnikov (OTC) za deželo Furlanijo-Julijsko krajino, Luisa Nemež, odgovorni za isto mednarodno organizacijo v Sloveniji, odv. Anton Podgoršek in predsednik Italijansko-slovenskega združenja, dr. Lucio Birolla. Gostje so predsedniku Trgovinske zbornice Giorgiu Tombesiju orisali namene sodelovanja med italijansko in slovensko organizacijo porabnikov in ga seznanili z zaključki več srečanj, do katerih je včeraj prišlo v Trstu za vzpostavljane neposrednih recipročnih odnosov med sodelovanjem pri namenskih posegih, ki naj bi pomagali k uspešnosti dela potrošniških zvez v državah, ki so Furlaniji-Julijski krajini sorodne po zgodovinsko-kulturnih in družbeno-ekonomskih tradicijah. Zbornica naj bi se v glavnem angazirala tako, da bi za probleme zaščite porabnikov po potrebi zainteresirala zbornice v sosednjih državah, s katerimi tesno sodeluje.

Tržaško gospodarstvo še čuti posledice epidemije svinavke

TRST - Trajanje prepovedi uvoza živine iz Hrvaske in obvezna karantena za živino iz Slovenije in ostalih vzhodnih držav povzročata nekaterim trzaskim gospodarskim sektorjem se naprej velike preglavice. Tržaška Trgovinska zbornica je zato prek italijanskega predstavnstva v Bruslju posegla pri EGS, se prej pa je s problemom seznanila tudi rimsko ministrstvo za zdravstvo. Zahtevo po najnem umiku prepovedi oziroma omejitve uvoza živine narekuje dejstvo, da je Trst eden od glavnih kanalov uvoza živine in živalskih proizvodov v Italijo in EGS in da se je tukaj skozi desetletja ustvarila specializirana mreža podjetij za trgovino in transport živine, za zbiranje surovih koz, za hlevsko oskrbo zivali in za klavniško dejavnost, kar seveda predstavlja tudi pomembno zaposlitveno realnost. Negativno so tudi posledice karantene, zaradi katere je uvažanje žive govedi neekonomsko v primerjavi z uvozom mesa. Tržaška klavnica je zato že od marca brez dela, zaradi česar trpijo tudi ostala podjetja, katerih dejavnost je vezana na ta obrat.

Rizzi novi tajnik DSL za Videmsko

VIDEM - DSL ima novega pokrajinskega tajnika za Videmsko. To je 41-letni trgovec Carletto Rizzi, ki je na tajnem glasovanju prejel 45 glasov, 34 glasov več od svojega »tekmeca« Ferdinanda Milana. Rizzi je zamenjal dosedanjega tajnika Maurizia Ionica, ki je pred kratkim odstopil. Takoj po izvolitvi je novi tajnik DSL najavil, da bo decembra sklical organizacijsko konferenco ter posebej poudaril vlogo stranke v iskanju zavezništva za nove odnose tudi na krajevni ravni. (R.P.)

RIM / FINI ZDAJ IZJAVLJA, DA JE »FAŠIZEM UMRL«

Desnica se skuša organizirati po »tržaškem receptu« MSI

»Nacionalno zavezništvo« naj bi pritegnilo konservativce

RIM - Ce je Pariz vreden mase, se majhna zretev splača tudi za Kapiot. Tako je razmišljal misovski tajnik Gianfranco Fini, ki je z levicarskim kandidatom Francescom Rutellijem v tekmi za zupansko mesto v Rimu. In prav italijansko glavno mesto se v teh dneh potrjuje - veliko bolj kot Neapelj - politični laboratorij, v katerem skrajna desnica preverja, ali ji z dvorednim jopcem in prztvojanjem nekaterih ertzov fasistične preteklosti lahko uspe oblikovanje gibanja Degaullovega tipa.

Kar se je za nakazovalo v prvem delu volilne kampanje, postaja očitno sedaj v pripravah za drugi in odločilni krog upravnih volitev z dvojnimi cilji: osvojiti Kapiot zaradi simboličnega pomena, ki bi ga imela taka zmaga, obenem pa utrditi volilno osnovo in ohraniti z novim, bolj sprejemljivim, desnim vendar ne izrazito fasističnim videzom, glasove desnega krila KD, ki so se v nedeljo opredelili za Finija morda iz mascevalnosti, a ki bi se lahko v kratkem spet vrnili v matično hišo ali pa v drugo, maj skrajno desno okarakterizirano formacijo.

Zato je Gianfranco Fini danes zelo različen od misovskega tajnika, ki je niti pred enim letom z roko, stegneno v fasistični pozdrav, na Trgu Venezia spremljal spreved naciskinov. Za sedanjega Finija, kot je pojasnil včeraj na tiskovni konferenci, je »fasizem umrl z Mussolinijem«, treba je preseci preteklosti in gle-

dati naprej.

Prehod, ki ga Fini nakazuje tudi na naletu volilnega uspeha, je od opozicijske K vladni desnici. In sredstvo, ki mu to lahko omogoči, je Nacionalno zavezništvo, h kateremu so včeraj pristopili nekateri predstavniki KD kot podtajnik v ministrstvu za zdravstvo Publio Fiori, evropski poslanec Gustavo Selva in podpredsednik lacijskega deželne sveta Potito Salatto. Nacionalno zavezništvo bo zaenkrat ohranilo kot simbol misovskega plamenice, vendar Fini ne izključuje, da bi lahko izbrali drugega simbol, ce bi dozorili podobni pogoji kot so na primer ze

v Trstu. MSI se ne bo »stopil« v Nacionalnem zavezništvu, ostal bo njegova temeljna os. Vendar je za uspeh projekta Fini pripravljen napisati konec pod poglavje fasizma in zaceti novo.

Caru desnice se udnja tudi podjetnik Silvio Berlusconi, ki je včeraj pojasnil svoje stališče na sežu tujih dopisnikov v Rimu med izredno obiskano novinarsko konferenco. »Njegovo oddajništvo« zagotavlja, da bi najraje nadaljeval pot »uspešnega podjetnika«, v politično areno se bo spustil le, »ce politična Italija ne bo dojela potrebe in želja realne Italije«. Gre skratka za izziv in

opomin zmernim silam: združite se proti levi nevarnosti, sicer bom prisiljen osebno poseci v politični areni.

Jasna opredelitev prejšnjih dni za Finija, je priznal Berlusconi, je bila morda napaka zaradi reakcij, ki jih je izzvala. Toda misovskemu tajniku »Njegovo oddajništvo« ne odreka simpatije in priznanja »sposobnega in postenega politika«. V bistvu zopetna podpora, ki ima ambiciozne cilje: spodbuditi gibanje, v katerem naj ne bi bili samo Fini in redki demokratski desničarski prijatelji, pač pa širša in kompleksnejša paleta sil in stališč.

Ali lahko projekt uspe? Prvi odgovor na balotazi 5. decembra.

RIM / FINANČNI ZAKON

Ciampi je sicer optimist bitka pa se nadaljuje

RIM - »Preprican sem, da bo finančni zakon odoben pravčasno.« Tako je poudaril premier Carlo Azeglio Ciampi včeraj ob robu novinarske konference po razgovorih s francoskim predsednikom Mitterrandom.

Zmerni optimizem je Ciampi utemeljil z dejstvom, da so »stranke pokazale velik cut odgovornosti«. V vseh prevladujočih »zavezi, da bo proces prenavljanja uspel, ce bosta zdržala gospodarski in družbeni sistem«.

Stranke so skupno do včeraj predložile 2.500

amandmajev k finančnemu zakonu, kakor ga je izoblikoval senat. In ob tej kopici popravkov se je nadaljeval boj med KD in DSL. Predsednik poslancev KD je očital Hrastu dvojnost, češ da so predložili kopico popravkov, ki bi dvignili za tisoče milijard lir državne izdatke. DSL je odgovorila, da je predložila 63 popravkov, KD pa kar 330. Predlogi DSL predvidevajo več sredstev v socialne namene, krili pa bi jih s krnitvijo drugih postavk kot so stroški za obrambo itd. (VT)

TV / PO DELNI ZATEMNITVI

Od včeraj v deželi spet slovenska in koprška TV

Podjetje Ponteco je spet priključilo svoje TV pretvornike, rešitev pa ni dokončna

TRST - V Furlaniji-Julijski krajini lahko od včeraj spet vidijo koprsko in slovensko televizijo. Družba Ponteco, ki je 1. novembra delno zatemnila pretvornike za oddajanje signala TV Koper/Capodistria in TV Slovenija, se je odlocila, da spet vključi pretvorniško mrežo, ker je delna zatemnitev tv signalov iz Slovenije dosegla svoj cilj: opozorila je vse, ki lahko pripomorejo k reševanju vprašanja vidnosti TV Slovenije in TV Koper tostran meje, kot piše v tiskovnem sporočilu upravnega odbora Ponteca.

Ponteco se je istočasno obrnil na gledalce, ki so v tako velikem številu povpraševali o po-

novnem oddajanju obeh programov. Njihovi telefonski klici, zani-manje in protesti v dneh delne zatemnitve so bili posredno dokaz, da sta brez pretvornikov Ponteca v Trstu in večjem delu okolice ter v Beniciji, v Furlaniji in v Venetu televizijska signala iz Slovenije izbrisana s tukajšnjih ekranov. Ponteco je hotel njim pojasniti, da prenos TV oddaj iz Slovenije ne more več bremeniti, kot doslej, zasebnega podjetja, ne da bi za to imelo kakrznokoli nadomestilo, bodisi s slovenske kot tudi z italijanske strani.

Ponteco je včeraj svoje pretvornike spet vključil polnih 24 ur tudi zaradi poskusa, da bi

se drugi polastili njegovih kanalov. Ta rešitev pa velja le za krajše obdobje. Zatem bodo - zal - na teh kanalih oddajali druge programe, zaskrbljujoče napoveduje tiskovno sporočilo upravnega odbora Ponteca.

Od včeraj je torej mogoče spet pritisniti na gumb na daljinskem TV upravljaču in priklicati na ekran slovenski televizijski program ali pa program TV Koper/Capodistria. Vest je vsekakor razveseljujoča, rešitev pa je vse prej kot dokončna. Tisti zadnji stavek tiskovnega sporočila Ponteca visi kot Damoklev meč nad televizijskimi signali iz Slovenije...

RIM / APARAT STRANKE SE JE PRESELIL V SKROMNEJŠE PROSTORE

Zaton PSI v znamenju obračunavanja

Craxi se vrača na prizorišče in napada tajnika Del Turca - Razbitje tudi ob rimskih volitvah

RIM - Pred nekaj dnevi je tajnik Ottaviano Del Turco zapustil palačo v Ulici del Corso in se preselil v veliko skromnejše prostore v Ul. Tomacelli, kjer ima sedež strankino glasilo Avanti. Ta, po svoje malo pomemben dogodek, je postal simbol vse globlje krize, ki jo preživlja italijanska Socialistična stranka, še do predvčerajšnjim os vladnih koaliciij v zadnjih tridesetih letih.

Vzporedno s stopnjevanjem krize, se stopnjujejo tudi nasprotja v stranki, ki ji ob vstopu v njeno drugo stoletje očitno ni usojen niti miren zaton. Pred dvema dnevoma so novinarji strankinega glasila zasedli tajniške prostore in skoraj istocasno je na seji socialističnih poslancev Bettino Craxi, ki je v enem od strankinih organov spregovoril pr-

vic po dolgih mesecih molka, izstrelil rafal obtožb proti sedanjemu tajniku Ottavianu Del Turcu. »Končuje se sindikalna faza PSI, treba je zaceti s politiko,« je dejal Craxi.

»Spregovoril je kot gospodar PSI, ki lahko oslovijo kogarkoli. Toda jaz nisem uslužbenec PSI in ne bom pustil, da me oslovijo,« je včeraj zjutraj pred zacetkom seje vodstvenega odbora zabrusil Craxiju Del Turcu in dodal, da se »nakazuje oster spopad, ker ne mislim popustiti«.

Klima v vodstvenem odboru je bila izredno napeta. Vprašanja bodo poglobljena prihodnji teden na seji sirsega vodstva, toda že odnos do izbire med Finijem in Rutellijem v Rimu nakazuje, kolikšen je razkol.

»Razhajanja so zelo globoka,« je priznal predsednik Gino Giugni, ki je dodal, da se mu zdi, da nihče neče podpreti Finija, marsikdo pa se opredeljuje za belo glasovnico. »Po mojem je to nesprejemljivo stališče, ker ne sprejemam teze nasprotnih ekstremizmov in enakovrednosti,« je poudaril predsednik PSI.

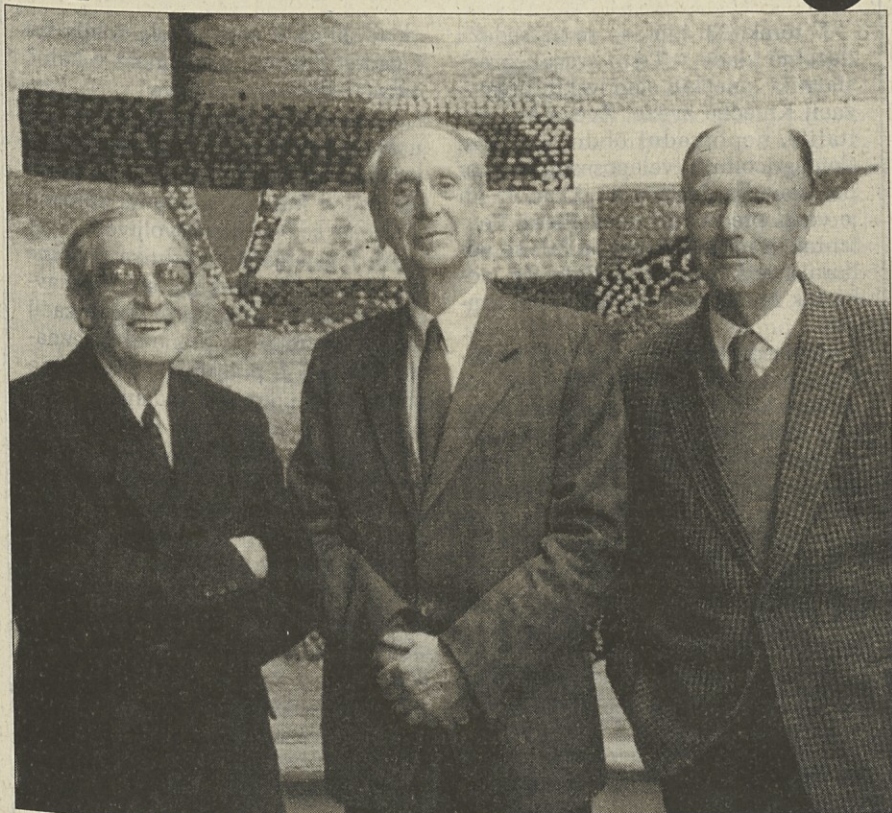
Povsem nasprotnega mnenja je Maurizio Sacconi, ki ga mnogi imajo kot kandidata za tajništvo, se ogreva za belo glasovnico in vidi prihodnost stranke v »hipotetični demokratski uniji«, pri kateri naj bi sodelovali referendumski lider Mario Segni, bivši premier Giuliano Amato, pa tudi tajnik KD Mino Martinazzoli.

Vse to pa ne upošteva volilca, ki bo kot krčmar kmalu predložil svoj račun. (VT)

50-LETNICA PARTIZANSKEGA DNEVNIKA / V UREDNIŠTVU PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Srečanje z oblikovalci partizanskega novinarstva

TRST - Uradna proslava 50-letnice Partizanskega dnevnika je imela v dopoldanskih urah bolj družabni in delovni prolog v prostorih njegovega naslednika Primorskega dnevnika. Na neformalnem sprejemu so se s sedanjiimi ustvarjalci Primorskega dnevnika srečali tisti zalredki se živeci uredniki in sodelavci Partizanskega dnevnika ob prisotnosti »vmesne generacije« novinarjev, ki so obliko-

vali Primorski dnevnik v težkih povojnih casih. Srečanja so se udeležili tudi predstavniki časniškarskih stanovskih organizacij iz dežele Furlanije - Julijske krajine in iz Slovenije, se posebno pomenljiva pa je bila prisotnost predstavnika sarajevskega dnevnika Oslobođenje, ki je prav tako kot Primorski v tem letu, v sicer skrajno dramatičnih okoliščinah, slavil pol stoletja obstoja.

Srečanje je na kratko uvedel odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar, pozdrave pa so prinesli tudi predsednik upravnega sveta založniške hiše PRAE Klavdij Palčić, predsednik deželnega novinarskega sindikata Fulvio Gon ter predsednik Društva novinarjev Slovenije Marijan Sedmak, sicer glavni urednik Republike. Srečanje je bilo tudi priložnost za podelitev

priznanj trem se živečim bivšim glavnim urednikom Partizanskega dnevnika Ladu Poharju, Juriju Stanteju - Jušu in dr. Francetu Vregru, ter se Borisu Racetu - Zarku, Dusanu Forticu in Marjanu Tepinu kot ljudem, ki so na različne prispevali k nastanku in delovanju Partizanskega dnevnika in sploh partizanskega tiska. V imenu nagradencev se je zahvalil dr. France Vreg. Kot receno, je bil na

srečanju prisoten tudi predstavnik sarajevskega dnevnika Oslobođenje Salko Hasanefendić, ki se je zahvalil za solidarnost, ki je bil tudi ob tej priliki deležen. Oslobođenje, je bilo med drugim poudarjeno na večeršnjem srečanju, je danes prisiljeno delovati v dramatičnih okoliščinah, v marsicem podobnih onim, v katerih je pred pol stoletja nastal in deloval Partizanski dnevnik. Hasanefendić je

skupina maturantov in profesorjev liceja France Prešerena izročila denarni prispevek, sad nabirke, ki so jo izvedli med dijaki in profesorji v znak konkretne solidarnosti s trpečim ljudstvom Bosne in Hercegovine. Na slikah: levo prejemniki spominskih plaket, desno izročitev prispevka dijakov in profesorjev predstavniku Oslobođenja (foto KROMA)

OBČNI ZBOR / SDZPI OPRAVIL OBRAČUN DELA

Z novim sedežem še uspešnejše delo

Morda se bo Zavod selil že med božičnimi počitnicami, čeprav mu je zmanjkalo denarja

VLASTA BERNARD

TRST - V teh prelomnih casih, ko se kriza - kot radi označujemo vsako stvar, ki ne gre tako, kot bi morala - oglašja na vseh ravneh kolektivnega, nemalokrat pa tudi osebnega življenja, so note, ki smo jim v četrtke zvečer prisluhnili v Gregorčičevi dvorani v Trstu, resnično redke in zato seveda močno dobrodošle. V »templju« slovenskih organizacij sredi Trsta je bil namreč 13. občni zbor Slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobraževanje (SDZPI), na katerem so udeleženci prisluhnili obračunu dela v pretekli poslovni dobi (od avgusta 1992 do avgusta 1993) in programu, ki ga je vodstvo Zavoda pripravilo za tekoče solsko leto.

»Zavod razpolaga z zadovoljivimi finančnimi sredstvi, z dobrim kadrom, v kratkem pa bo razpolagal tudi s sodobno urejenim sedežem,« je v zaključku svojega poročila poudarila ravnateljica SDZPI Tamara Blažina. »Če k temu dodamo se naklonjeno deželno zakonodajo in razpoložljivost deželnih oblasti do nas, potem lahko trdimo, da so pogoji za nadaljnjo rast Zavoda optimalni. Pogoji

Občni zbor SDZPI v Gregorčičevi dvorani (Foto Ferrari)

torej so, delovni rezultati pa kažejo, da jih Zavod že sedaj dobro izkoristi. Poglejmo torej nekaj stevilk iz ravnateljicega poročila: v preteklem solskem letu je SDZPI izvedel 21 tečajev (16 v Trstu in 5 v Gorici) za skupnih 6.620 ur. Izvedene so bile vse odobrene ure, čeprav je tudi SDZPI doživel - sicer v minimalni meri - posledice omejevalne politike, ki jo je deželna uprava začela izvajati tudi na področju poklicnega izobraževanja. Novost lanskega programa je bil prvič organizirani 50-urni tečaj informatike za prizadete, za katerega je dala pobudo slovenska psihopedagoška služba in ki se je izkazal za zelo uspešno izkušnjo, ki bi jo kazalo ponoviti. Delovanje Zavoda je tudi lani potekalo v tesnem sodelovanju z dijaškim domom S. Kosovel in z drugimi slovenskimi organizacijami, se posebno s stanovskima združenjima SDGZ in Kmečko zvezo, ki sta glavna posvetovalna partnerja pri načrtovanju tečajev.

Program za novo solsko leto predvideva 28 tečajev (17 v Trstu in 11 v Gorici) s 6.550 urami pouka, tem pa bi se morala pridružiti se dva tečaja master za absolutne višjih srednjih sol, ki bosta izvedena s prispevki Evropskega socialnega sklada. Tako tečaja je Zavod že priredil v preteklem solskem letu, tako da mu je uspelo priti v seznam ustanov, ki bodo prejemale

prispevke ESS. Druga novost sta projekta za dva tečaja, namenjena podjetjem v obmejnem pasu Slovenije, ki ju je Zavod pripravil v sodelovanju s SDGZ in Gospodarsko zbornico Slovenije, in sicer na osnovi določil zakona st.212/92, ki predvideva financiranje izobraževalnih pobud za države Srednje in Vzhodne Evrope.

Glavna tema četrtkovega občnega zbora, ki ga je vodil podpredsednik Zavoda Bogdan Petelin, pa je bila nedvomno dokončanje seveda na dvoriscu dijaškega doma, ki se je iz objektivnih razlogov zavleklo čez prvotni rok. Temu je svoje poročilo skoraj v celoti posvetil predsednik Zavoda Branko Jazbec, ki je opozoril, da za kritje investicije manjka se 218 milijonov lir, ki jih bo seveda treba najti. Med pozitivnimi novostmi je predsednik omenil možnost, da bi Zavodu že letos uspelo prirediti tečaj tudi v videmski pokrajini, poseben poudarek pa je namenil vrstarečnosti Zavoda v naše družbeno in gospodarsko tkivo, iz katerega tudi crpa spodbude za vse kakovostnejše delo na področju izobraževanja.

Po krajši razpravi, v kateri je bilo slišati tudi nekaj konkretnih predlogov za delo, se je občni zbor zaključil s poročilom predsednika nadzornega odbora odv. Franca Skerlja, ki je potrdil ustreznost Zavodovega finančnega poslovanja.

CEDAD / POKRAJINSKI OBČNI ZBOR SKGZ ZA VIDEMSKO

Skupna volja po vrednotenju slovenske prisotnosti na Videmskem

Jole Namor izvoljena za predsednico - Poudarek na nujnosti dogovarjanja

RUDI PAVSIČ

CEDAD - Na sinocnem, prvem občnem zboru Pokrajinskega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze za videmsko pokrajino, ki se je odvijal v cedajskih prostorih kulturnega društva Ivan Trinko, so za predsednico organizacije izvolili Jole Namor, tajnik pa je postal Giorgio Cerno.

Skupščina je potekala v znamenju volje po vrednotenju slovenske prisotnosti na Videmskem. V tem prizadevanju, je v uvodnem nagovoru povedal dosedanjí predsednik prof. Viljem Cerno, je prav SKGZ odigrala vidnejšo vlogo in tega ne gre zanikati, kljub nekaterim napadom znotraj same videmske narodnostne skupnosti, ko se prav tej organizaciji očita enoumnje in pripisuje krivda za počasen razvoj Benecije.

Videmska SKGZ je vse do danes stala ob strani beneskemu človeku, skrbela za njegov jezik, za njegovo kulturo in za njegove gospodarski razvoj. Tega ni delala sama. Nekatere javne uprave, predvsem spetska, so ji stale ob strani in skupaj so znali ustvariti pomembno sodelovanje. To se je udeležilo tudi na širšem območju, s Furlani, z nekaterimi političnimi in družbenimi sredinami na Videmskem in v maticni domovini.

Doma od osrednjih tem, ki so pri srcu SKGZ, je enotnost znotraj skupnosti. V ta namen so prav v tem času soudeleženi, skupaj z drugimi dejavniki, pri sestavi Listine

Slovencev na Videmskem, ki teži prav k odpravljanju medsebojnih ovir in k skupnemu dogovarjanju.

V sklepnem delu posega je Viljem Cerno izpostavil nekaj točk programa te organizacije na Videmskem. Med poglobitimi sodijo skrb za mlade, ki se mora kazati se posebno v dvojezičnem solskem centru v Spetru, v utrditvi kadrovske strukture ter v učinkovitejši prisotnosti na teritoriju.

Potreba po skupnem dogovarjanju in odpravljanju vsega, kar ločuje Slovence na Videmskem, je bila izražena tudi s strani Jole Namor, ki je izpostavila tako vlogo SKGZ kot Zve-

ze Slovencev v Beneciji.

»Potrebujemo večjo umirjenost in to na vseh področjih našega dela,« je bila ocena Pavla Petricića, ki je posebej analiziral vprašanje dvojezičnega solskega centra, katerega je treba obvarovati pred nepotrebnimi polemikami. S tem v zvezi je apeliral prav na SKGZ, SSO in maticno Slovenijo, naj izkažejo vso podporo temu vitalnemu elementu beneske stvarnosti.

Deželni tajnik SKGZ Boris Perić je pred številno skupščino podčrtal pomembnost pokrajinskih specifičnih organizacij, ki za svoj uspeh morajo imeti deželni skupni imenovalec.

Nova predsednica SKGZ za Videmsko Jole Namor

PISMO UREDNIŠTVU

Kratke predvolilne nožice odv. Sardos Albertinija

Včerajšnji milanski »Il Giornale nuovo« je v zvezi s problematiko koprskre televizije objavil izjavo odv. Sardos Albertinija, v kateri predstavnik italijanskih nacionalističnih krogov med drugim prti krivdo za poskus omejevanja avtonomije italijanskega programa TV Koper - slovenski manjšini v Italiji in posredno celo kandidatu Illyju, ki ga podpirajo »slavo-komunisti«.

Slovenska manjšina ni nikoli bila proti italijanski manjšini in njeni televiziji, ki je v preteklosti brez problemov odstopala pasove svojega programa slovenski informaciji iz zamejstva, od »Odprte meje« do »Sestega kroga«. Sklep Sveta RTV Slovenije, da se v bistvu iznici manjšinski karakter TV Koper tudi pod pretežno oddajanja programov za slovensko manjšino, v ničemer ne pomaga Slovincem v Italiji, da se dokopljajo do svojih, Raievih tv oddaj, ki jih cakamo že polnih 18 let in pol. Nasprotno: pobuda vodstva RTV Slovenije

bo nedvomno zavrla realizacijo te upravičene zahteve. Postavlja se celo vprašanje, zakaj so v Ljubljani izbrali ravno predvolilni trenutek za tak frontalni spopad z italijansko manjšino, ki negativno vpliva na volilni izid v Trstu in daje dusika prav nacionalistom, kot so odv. Sardos Albertini.

Številne solidarnostne izjave slovenskih posameznikov in organizacij iz zamejstva, ter sama javna in jasna stališča Primorskega dnevnika v podporo avtonomiji koprskre manjšinske televizije nedvoumno izpričujejo, da za napadi na italijanski program TV Koper nikakor ne stoji slovenska manjšina v Italiji, nasprotno. Na stavkovnem odboru italijanskega programa koprskre televizije pa ne vedo, da bi jim odv. Sardos Albertini kakorkoli izrazil svojo solidarnost, ki v resnici ni niti zazeljena.

V predvolilnem boju so vsa stališča dovoljena, lazi in blatenje pa so izpod najnižjega nivoja omikanega političnega soocanja.

arg

PISMO UREDNIŠTVU

Opozorilo sektorja za Slovence po svetu

Slovenski zamejski javnosti sporočamo, da polemiko z gospodom Samso z naše strani zaključujemo, saj je očitno, da je njen vsebinski del izčrpan in bi se lahko nadaljevala samo kot nekakšno ne posebej plodno dokazovanje kdo je kaj zapisal, mislil, naredil itd. Za take sorte dopisovanja pa nimamo niti casa niti volje. Z naše strani smo torej zaključili in mislimo, da smo bili OLIKANI, saj smo, ne glede na to kaj si mislimo o njih, prepustili zadnje besede gospodu Samsi.

S spostovanjem in prijaznimi pozdravi! Sektor za Slovence po svetu Ministrstva za zunanje zadeve Republike Slovenije

V NOVINARSKEM KROŽKU

Obe manjšini predstavili svoji kulturni reviji

TRST - V trzaskem novinarskem krožku so predsedničjim predstavili kulturno revijo italijanske skupnosti z Istre in Reke La Batana ter

novi slovenski revijo Pretoki. Predstavitev so skupno priredili skupina 85, Slovenski klub in krožek Istria. Uvodno besedo so v imenu prirediteljev podali Roberto De Denaro, Sandor Tence in Giuliano Sodoma. Stevilnemu občinstvu so nato spregovorili urednici Batane Loredana Boljun Debeljuh in Nelida Milani Kruljac ter urednik Pretokov Ace Mermolja.

To je bila priložnost, da je tudi trzaska italijanska publika spoznala kulturni reviji obeh narodnostnih skupnosti, posebno novinca Pretoke, saj ima Batana za sabo že tridesetletno zgodovino. Prireditve v novinarskem krožku je bila sad ze ustaljenega sodelovanja med Slovenskim klubom in kulturnim krožkom Istria.

Na sliki (foto Ferrari/KROMA) predstavitev kulturnih revij obeh manjšinskih skupnosti v trzaskem časniškarskem krožku.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZIT d.d. Založništvo trzasko tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796699 - fax 040-773715

Fotostavek: ZIT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533282, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NIA, Slovenska 54, tel. 061-313121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročniška služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-7796600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-7796611, fax 040-768697

Italija: podružnice SPI
Slovenija: ATELIER IM - Ljubljana
tel. 061-1253244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 42 mm) 80.000 LIT.
financni in legalni 120.000 LIT. ob praznikih povsok 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice; zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.300 LIT - 50 SIT
Naročnina za Italijo: letna 315.000 LIT za leto 1993
za Slovenijo: mesečna 1.500 SIT, plačljiva preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu st. 14 z dne 6. 12. 1948
Cian italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

NOVICE

Obvestilo za živinorejce

Kmečka zveza obvešča živinorejce, ki so opustili pridelavo mleka in ki jim je AIMA dodelila kvote mleka, da lahko do 30. t.m. zaprosijo za prispevek za opustitev pridelave, kot predvideva zadnja okrožnica, ki določa odkupno ceno 550 lir za kilogram mleka. Interesenti se za vlaganje prošnji lahko obrnejo na urade Kmečke zveze.

Danes odobritev osnutka listine o človekovih dolžnostih

Na Univerzi v Trstu se bo danes končala 2. konferenca za pripravo Magne Charte človekovih dolžnosti. Udeleženci se bodo zbrali ob 9. uri, da odobrijo listino, ob 11. uri pa bo v prostorih fakultete za politične vede (I. nadstropje, desno krilo) tiškovna konferenca, na kateri bodo orisali potek in značilnosti tridnevne razprave.

Piero Angela danes v Trstu

Novinarju Piero Angeli bodo danes ob 11.30 v gledališču Mieli podelili mednarodno nagrado Primo Rovi za njegove zasluge pri razvijanju multimedijškega znanstvenega komunikacije. Ziriya, v kateri sta tudi prof. Budinich in nobelovec Salam, je v utemeljitvi zapisala, da je Angela ustvaril profil multimedijškega znanstvenega divulgalorja, ki poleg obveščanja pomaga ustvarjati znanstveno zavest v širokih plasteh prebivalstva. Denarno nagrado v znesku 20 tisoč dolarjev bo nagrajencu izročil Primo Rovi.

Opendski tramvaj počiva

Vodstvo podjetja ACT opozarja, da so se vedno v teku vzdrževalna in kontrolna dela na tramvajski progi št. 2, ki se bodo končala v soboto, 4. decembra. Opendski tramvaj bo torej miroval se ves prihodnji teden, namesto njega pa bodo na progi Trst-Opicina redno vozili avtobusi omenjenega podjetja.

CGIL o smrtni nesreči na Katinari

Pokrajinski tajnik Cgil Antongiulio Bua in tajnik sektorja javnih uslužbencev pri istem sindikatu Adriano Sincovich sta se včeraj sselja z dr. Emanuelo Bigatin, ki raziskuje ozadje in vzroke smrtni nesreči z dne 20. novembra v katinarski bolnišnici. Zrtev, 52-letno streljajko Mario Rito Utzeri (po rodu s Sardinije), ki kot znano, zmečkalo tovarno dvigalo. Sindikalista sta izročila sodnici analizo dogodka, hkrati pa zatrdira, da sindikat zaenkrat ne bo dajal nobenih izjav, ker noče, da bi morebitne polemike zavirale preiskavo. Sindikat poziva KZE, naj se ravna po njegovem zgledu, in predlaga umestitev neodvisne preiskovalne komisije, ki naj preveri resnico o tragediji.

Zasedanje Acli o pravnem nastopanju proti rasizmu

Deželno vodstvo krščanskih združenj delavcev Acli bo organiziralo v sodelovanju z Združenjem italijanskih juridicnih studijev o imigraciji in z deželno sekcijo Magistratura democratica ter pod pokroviteljstvom Univerze zasedanje na temo »Juridicni instrumenti proti rasizmu v italijanskem in mednarodnem pravu«. Na zasedanju, ki bo v sredo, 1. decembra, ob 16. uri v Bacheletovi dvorani pravne fakultete (Trg Europa 1, I. nadstropje), bodo spregovorili prof. Giorgio Conetti (docent mednarodnega prava v Trstu), sodnik Luigi Dainotti (namestnik tožilca na tržaški preturi), odv. Lorenzo Trucco iz Turina in državni poslanec Cesare De Piccoli (član komisije za civilne pravice pri Evropskem parlamentu).

Pino Daniele v Rossettiju

Znani neapeljski kantavtor in kitarist Pino Daniele bo nastopil prihodnji torek, 30. novembra, v trzaskem gledališču Rossetti. Na bobnih ga bo spremljal Lele Melotti, na klaviaturah pa Antonio Annona; oba znata lepo spojiti etnične zvoke in latinsko glasbo z neapeljskimi melodijami. Danieleja vrnitev na oder sovпада z izdajo njegove najnovejše gramofonske plošče z naslovom »E so na mo'«.

Začasna prometna zapora

Zaradi deželnega tekmovanja v ciklokrosu bodo jutri med 12.30 in 16. uro zaprli za promet Lonjersko cesto med hisno številko 272 in Ul. Marchesetti (pod katinarskim pokopališčem) ter odsek iste ceste med hisno številko 255 in Ul. Marchesetti (pri Rocolu-Melari). Od 11. do 16. ure pa bo prepovedano ustavljanje in parkiranje vozil na obeh straneh Lonjerske ceste med hisnimi številkami 267 in 273.

ZGONIK / NERAZUMLJIVI BIROKRATSKI ZAPLETLJAJI

Kdaj bo šolabus lahko vozil po repentabski občini?

Čeprav je inšpekcijska komisija iz Rima dala povoljno mnenje, še ni vpisa avtorizacije v prometno knjižico

Ceprav smo se res že privadili, da nam birokratski nastrojini funkcionarji v javnih uradih in institucijah skoraj na vsakem koraku grenijo življenje, pa ne moremo ostati ravnodušni, ko ti okostelnili »birozavri« pretrivajo. Ob začetku letosnjega solskega leta se je nepricakovano zataknilo pri solski prevozniki službi občine Zgonik, ki je na podlagi medobčinske konvencije zadolžena tudi za prevoz uencev in dijakov iz repentabske občine.

Takšen pristop je narekovala želja in potreba po racionalizaciji javnih storitev, kar predvideva in celo spodbuja zakon št. 142 o avtonomiji krajevnih uprav. Zgoniška občina je nadomestila dotrajani šolabus z novim vozilom (na sliki), ki ga je kupila s pomočjo 140 milijonskega posojila s strani osrednje hranilnice in posojilnice v Rimu.

Ob izstavitvi prometne knjižice pa na pokrajinskem nadzorništvu za prevoze zaradi restriktivnega tolmačenja normativa niso hoteli vpisati dovoljenja, da šolabus lahko prevaja tudi mladino iz repentabske občine. Na izrecno zahtevo občinske uprave se je s problemom soočila posebna inšpekcijska komisija iz Rima, ki je slednjič le sprejela elastičnejšo interpretacijo in izrekla povoljno mnenje. Vendar pa minevajo dnevi, tedni in meseci, o vpisu avtorizacije na prometno knjižnico pa ni ne duha ne sluha. Repentabska občina je morala pred dobrima dvema mesecema takoj ukrepati in je s posebnim sklepom začasno poverila prevoz solarjev zasebniku, kateremu iz tedna v teden podaljšujejo nalog. Upajmo, da bodo »papirji« za novi šolabus nared se pred koncem solskega leta... (B)

VOLITVE / SKLEP FEDERALNEGA ODBORA

SKP podpira Illyja, a le da bi porazili Staffierija

Za podporo glasovalo 17 članov, 7 vzdržanih, 2 proti

Stanka komunistične prenovbe bo v drugem krogu volitev podprla izvolitev Riccardo Illyja za trzasko zupana. Tako je v četrtek zvečer odločil federalni odbor stranke. Odbor je sprejel sklep z večino: za podporo Illyju se je izreklo 17 članov, sedem se jih je vzdržalo, dva pa sta volila proti podpori Illyju.

Takoj v začetku je treba poudariti, da je federalni odbor v svojem sklepu podčrtal, da se ne strinja z Illyjevo politiko, a da je podpora njegovi izvolitvi edini način za poraz desnice v Trstu.

Med razpravo je bilo slišati več različnih mnenj o zadržanju komunistov v drugem krogu volitev. Nekateri so predlagali vzdržanje, drugi sodelovanje na volitvah, a le zato, da bi spustili v volilno zaro neveljavno glasovnico.

Pokrajinsko vodstvo SKP je v včerajšnjem tiskovnem sporočilu obrazložilo, da je Illyjeva kandidatura v Trstu, z razliko od kandidaturo predstavnikov naprednih list v Devinu-Nabrezini in v Miljah, od samega začetka razvijala levo. V svojem političnem poročilu je pokrajinski tajnik stranke Jure Canciani poudaril, da Illyjeva kandidatura

ne predstavlja levice ne glede programa, niti glede strank, ki jo podpira. Komunisti so se pred 21. novembrom javno kritizirali to kandidato in ostajajo pri tem stališču. Če bo Illy izvoljen, bo zato SKP ostala v opoziciji, napoveduje tiskovno sporočilo. Obstaja po možnost zmage desničarske koalicije, ki se je zbrala okrog Staffierija. Zato se je vodstvo SKP odločilo za poziv volivcem, naj volijo za Illyja, ker bo le tako mogoče premagati Staffierija in nacional-fasiste, ki ga podpirajo, zaključuje tiskovno sporočilo SKP.

Pokrajinsko tajništvo SKP bo vsekakor podrobneje obrazložilo stališča trzaskih komunistov o neposrednih volitvah trzasko zupana na tiskovni konferenci, ki jo bodo priredili v ponedeljek, 29. novembra, ob 11. uri na sedežu stranke v Ul. Tarabochia 3.

Istega dne ob isti uri, a na sedežu v Ul. Spiridione 7 bo Demokratična stranka levice priredila tiskovno konferenco z obetajocim naslovom »Mozna ekipa«. Na njej bodo predstavili občinske svetovalce, ki bodo zastopali stranko v občinskem svetu, ce bo v drugem krogu volitev v nedeljo, 5. decembra

zmagal Riccardo Illy.

Ze včeraj je Giorgio De Rosa, kandidat, ki je na nedeljskih volitvah prejel največ preferenc na listi DSL in bo - ne glede na izid drugega kroga volitev - zagotovo sedel v občinskem svetu, izdal tiskovno sporočilo z zgovornim naslovom: »Staffieri je bil slab zupan«. Napad na listarskega kandidata je neposreden, De Rosa pa ga je podprl z neizpodbitnimi dejstvi: Staro mesto, pristanise, zapuscena industrijska območja zgovorno pričajo, kako je »upravljala« prejšnja Staffierijeva uprava.

Podobno, ce ze ne se bolj ostro, je Staffierija in njegove »ocrnil« pokrajinski tajnik DSL Stelio Spadaro. Lista in milsovcv hocejo sedaj izsiljevati Severno ligo, ces, da bodo odrekli podporo dezelnemu odboru Pietra Fontaninija, ce ne bo Staffieri izvoljen za trzasko zupana, pri cemer pa se poslužujejo najbolj nizkotne logike starega in prezivetega strankarskega upravljanja političnih zadev.

Spadaro opozarja, da je Lista za Trst upravljala mesto celih 15 let skupno s staro KD, ki so jo preresetale preiskave o podkupninah, in s Craxijevim PSI, s kate-

rim se je povezala le zaradi izključno oblastniške racunice. Staffieri je bil skratka zupan petrostrankarskih koalicij, ki jih je pokopala preiskava o podkupninah.

Illy predstavlja alternativno takemu načinu upravljanja. Novi volilni zakon nalaga zupanu odgovornost upravnih izbir, in to brez vsakih strankarskih pritiskov in pretenzij. Illy je s svojo poslovno uspešnostjo dokazal, da je v tem pogledu sposoben, obenem pa predstavlja tudi možnost za generacijsko prenovu pri upravi mesta, zaključuje Stelio Spadaro svojo izjavo za tisk.

Pravcato »sveto vojno« proti Illyju pa nadaljuje Lista za Trst in MSI. Na včerajšnji tiskovni konferenci dezelnih svetovalskih skupin teh strank so Gambassini, Giacomelli, Sardos Albertini in Casula stalno ponavljali, da bi z zmago Illyja »prisli v Trstu na oblast v komunisti«, da bi »z zmago komunistov padla borza in lira«, da bi se Italija »pogreznila na nivo Mongolije in Severne Koreje«. Obenem so veljaki desničarskih sil ostro napadli krajevni tisk, ker naj bi doslej »skrivaj, kaj bi se dogodilo, ce bi zmagal Riccardo Illy.«

KMEČKE ORGANIZACIJE PRI FONTANINIJU

Cenejšo vodo za kmetijstvo!

Bukavec opozoril na obveze Dežele

V torek, 23. t.m., so se na sedežu dezelne vlade v Trstu srečali predstavniki kmečkih stanovskih organizacij Kmečke zveze, Zveze kmetov Italije, neposredni obdelovalci in Confagricoltura (veleposestnikov) ter predstavniki dezelnega odbora, ki jih je vodil predsednik prof. Pietro Fontanini in med katerimi so bili se odbornik za kmetijstvo D'Orlando, odbornik za načrtovanje Arduini in drugi.

Predsednik dezelne vlade Fontanini je poudaril ze znana nacela, da splosna kriza sili dezelno upravo k racionalizaciji strokov tudi zaradi vecjih zadolžitve prejšnje vlade. Namen sedanje vlade je omejitv nenuje ali celo nepotrebne stroške in ne segati po zadolžitvah, ceprav je teznja državne uprave ohranitev predvideno raven uslug na področju zdravstva, socialne in prevoznih. Temu bo sicer poleg tednje pomagal tudi vecji priliv iz državnih skladov, ki so bili sproščeni z razsodbami, ki priznavajo avtonomni deželi vecje finančne prilive. Pri tem so velike novosti, ki jih je odbornik za kmetijstvo označil za »zeleno revolucijo«, namenjene prav kmetijstvu. Sicer pa bo tudi v tem sektorju - je dejal Fontanini - treba odpraviti nepotrebne stroške, poenotiti strokovno in administrativno službo ter predvsem poenotiti način podeljevanja podpor kmetijskim obratom in strukturam. Prispevki na račun kapitala bodo crtani. S prihodnjim proračunom bodo kmetije lahko zaprosile samo za prispevek na račun obresti. Zato bodo, ce bo tako odobril deželni svet, vsa finančna sredstva združena v glavnem v tri poglavja v proračunu namesto v 120 ali celo 140 postavk, kolikor jih je bilo v prejšnjih proračunih. Za veliko vecino posegov bo deloval takoiimenovani rotacijski

sklad, ki ga je nasa dežela dobila kot izjemen finančni instrument v Italiji, zaradi popotresne obnove.

Vsekakor bo za kmetijstvo na tak način zagotovljenih nekaj vec kot sto milijard lir, kar je tudi po oceni predstavnikov kmetov, glede na splosno situacijo, se precej zadovoljivo.

Na izvajanja predsednika dezelne vlade prof. Fontaninija, so predstavniki kmečkih stanovskih organizacij izrazili potrebo po prenovitvi seznama kmetijskih podjetnikov, ker ta ne ustreza vec potrebam sedanjega casa. Nadalje so se zavzeli za možnost takojšnjega izplačila prispevkov na obresti za prosnje, ki jih vlagajo kmetje z manj razvitih obmocij in da se ze vlozene prosnje obravnava po obstojecih zakonih.

Kar pa se specifcno trzasko pokrajine tice, sta direktor Zveze neposrednih obdelovalcev (Coldiretti) Rubert in tajnik Kmečke zveze Bukavec, poudarila predvsem potrebo dodelitve vode po znizani ceni za kmetijstvo, da se za posebne primere tudi za kmetijstvo ustanovi konzorcij za jamstva na posojila in da se na poseben način podpre živinorejo tudi s prispevki na prevoz mleka od producentov do mlekar, da se zagotovi razvoj agroturizma ter da se celotni trzaski pokrajini prizna status manj razvitega območja.

Predstavnik Kmečke zveze Bukavec je se posebej opozoril deželni odbor na obveze, ki jih je dežela sprejela ob podpisu sporazuma o uresnitvi sinhrotrona na Krasu, za kar je treba, v primeru ce se trzaska občina ne bi pozitivno odzvala k podpisu programskega sporazuma, da deželni odbor predlaga spremembo omenjenega zakona. **jk**

KRAS / NA SIGNALIZACIJO TRŽAŠKE SEKCIJE WWF

Gozdni čuvaji kaznovali onesnaževalce gozda

V njem so pustili kar celotno staro opremo nekega bara

Odpadki v gozdu med Drago in Jezerom

Gozdni čuvaji so v teh dneh nalozili globo za več sto tisoč lir odgovornim za onesnaženje gozda v bližini Jezera v dolinski občini. Gre za lastnike nekega bara in za nekatere prevoznike, ki so v gozdu pustili kar celotno staro opremo bara.

Vse skupaj se je pričelo v nedeljo, 14. t. m. Tistega dne je namreč trzaska sekcija Svetovnega sklada za naravo (WWF) priredila ciscenje gozda med Drago in Jezerom na področju Parka Glinsce v okviru vsedržavne akcije »Cisti gozd«. Na desetine prostovoljcev je v nekaj urah nabrala okrog 60 stotov najrazličnejših odpadkov, od motornih koles do kosov avtomobilov, od piskrov do plastičnih delov. Med drugim so nasli tudi celotno opremo bara, se pravi točilni pult, mize, stole itd. V teh odpadkih pa so bili tudi kosi, iz katerih je bilo mogoče ugotoviti, od kod so jih pripeljali. In tako so trzaski voditelji WWF gozdnim čuvajem naznanili domnevne kršitelje. Kmalu se je izkazalo, da je bila domneva posvem resnična.

Trzaska sekcija WWF je ob tem dogodku izdala tiskovno poročilo, v katerem izraža veliko zadovoljstvo, da so enkrat toliko bili kaznovani onesnaževalci okolja. V tiskovni noti med drugim opominjajo, da je odlaganje odpadkov na nedovoljenih mestih kaznivo na osnovi odloka predsednika dezelnega odbora št. 915 iz leta 1982. Kršilci tvegajo globo tudi do 2 milijonov lir.

MALA CRNA KRONIKA

Preprečena tragedija

Predsinocnjim se je v Ul. Aquileia 3 v Trstu odigrala drama, ki za las ni postala tragedija. Gospod L. V. si je v trenutku depresije na svojem domu skušal vzeti življenje. Naprožil si je pistolo 380 magnum na sence in pritisnil petelina. Počilo je, vendar je krogla ostala v cevi. L. V. se je tako samo opekel.

Na poziv žene je kmalu prispel resilec Rdečega kriza in L. V.-ja odpeljal v katinarsko bolnišnico. Prisli pa so tudi agenti letetege oddelka trzasko kvesture in moskemuro uročili priporni nalog, saj si je skušal vzeti življenje s pistolo, ki ni bila naznanjena pristojnim oblastem.

Trije za zapahi

Agenti letetege oddelka trzasko kvesture so v teh dneh izvršili tri zaporne naloge. Gre za ljudi, ki so bili dokončno obsojeni. Prvi izmed teh je 44-letni Ennio Grattaglia-

Pijanost ga bo drago stala

Policija je prijavila sodnim oblastem 68-letnega Giordana Garbassija iz Ul. Concordia 9 zaradi povzročanja škode v otežljivih okoliščinah. Možakar je predsinocnjim nekoliko pregloboko pogledal v kozarec ter na poti iz ene gostilne v drugo lomil in zvijal brisalce in antene parkiranih avtomobilov. Pri tem vandalskem početju so ga zalotili nekateri mimoidoci, ki so takoj poklicali policijo.

DOLINA / PRIREDITEV OB 115-LETNICI

Najstarejše društvo proslavlja

Danes osrednja prireditev KD V. Vodnik

V Kulturnem društvu Valentin Vodnik bodo drevi praznovali 115-letnico ustanovitve in delovanja društva v Dolini. Kulturno srečanje krona celoletni niz posameznih pobud, ki so potekale pod skupno streho letosnje 115-letnice. Zamišljeno pa je v dveh delih: najprej uvodna otvoritev razstave fotografij Marija Magajne o vasi in njenih dogodkih od povojnih let do danes. Prilozost, ki bo ob 20. uri na društvenem sedežu, bodo s svojim nastopom obogatili otroci dolinskega vrtca in osnovne šole. Slavnostna prireditev se bo nato nadaljevala v spodnji dvorani, ob 20.30, ko se bosta občinstvu predstavila MoPZ Valentin Vodnik pod vodstvom Ignacija Ote in pa novoustanovlje-

na dekliska pevska skupina, ki od prejšnje sezone vadi z Ivom Tulom. Nocojsnji dogodek pomeni za Dolino pomemben mejnik: poleg pomembnosti tako castitljive obletnice, gre prireditve razumeti tudi kot praznik za vso vas, ki je po daljšem pomoru v zadnjih letih utrdila svoje kulturno jedro prav v društvu. Prenovljeno vodstvo, v katerega so se vključili mladi vascani, se je pod vodstvom predsednika Davida Bandija posebno izkazalo v podjetnosti snovanja raznolike ponudbe. Poleg tradicionalnih kulturnih prireditev namreč skuša ustvarjati tudi priloznosti, ki lahko privabljajo pozornost »netradicionalnega« občinstva. **Damiana Ota**

OPČINE / GLASBENA SREČANJA

Nastopila bo vokalno instrumentalna skupina Cappello Tergestino

SKD Tabor bo v okviru niza Openskih glasbenih srečanj predstavil občinstvu Cappello Tergestino. Gre za instrumentalno in vokalno skupino, ki je nastala leta 1992 z namenom, da se posveti predvsem skladbam predklasičnega repertoarja in spet obudi timbrčno estetske karakteristike tega obdobja. Ansambel sestavljajo mladi tržaski glasbeniki. Skupino petih pevcev sestavljajo Angela Walker (sopran), Marco Podda (cantus), Vittorio Tordinelli (altus), Pierpaolo

Frezza (tenor) in Paolo Loss (bassus); vokalno skupino pa dopolnjujejo še violinisti Paola Veronese in Marta Bernetti, violist Paolo Cannarella, celist Fulvio Drosolini in organistka ter cembalistka Valentina Longo. Spored bodo sestavljale v glavnem skladbe italijanskih mojstrov, ki so delovali od 14. stoletja do prve polovice 18. stoletja. Po uvodni skladbi beneskega glasbenika Andrea Gabriellija bo spored predstavljal bodisi zgolj instrumentalne skladbe,

kot tudi insturmentalno-vokalne kompozicije; od Monteverdijevih Kyrie in Crucifixus preko Canzone G. Gassanese, sonate T. Cecchinija in pa starih skladb Antonia Caldare. Prvi del sporeda bo sklenila cerkvena sonata edinega nemškega skladatelja na sporedu J. C. F. Fischerja. V drugem delu pa se bodo zvstile nekatere sklabe Alessandra in Domenica Scarlattija. Glasbena matineja bo jutri, ob 10.30 v prosvetnem domu na Opcinah. **Luisa Antoni**

SOLA GREGORČIČ

Dolinski dijaki goriškemu slavčku

Gost dolinske srednje šole je bil pevski zbor Primorsko iz Mačkoli

V soboto, 20. novembra so se učenci srednje šole Simon Gregorčič v Dolini s krajšo slovesnostjo spomnili goriškega slavčka, po katerem je sola poimenovana. Mesec november je na soli vsako leto občuten kot Gregorčičev mesec, saj je pesnik ravno 24. novembra 1906 za vedno utihnil, njegove pesmi pa živijo v slovenskem izročilu kot posebna dediščina,

ki nam jo je zapustil. »Za Gregorčičevo proslavo se v Trubarjevi dvorani dogaja vedno kaj posebnega,« je rekla prof. Slavica Tavcar, ki je tudi pozdravila v imenu gostiteljev. Tokrat je bil imenitni gost dolinske šole mešani pevski zbor Primorsko iz Mačkoli. Najprej so se s krajšim recitalom odlomkov najrazličnejših Gregorčičevih pesmi predstavili dijaki Andrej Stranj, Monika Zeriali, Veronika Innocenti, Eva Slavec, Dajana Kočevar, Igor Martini in Erika Kosuta in ob spremnem besedilu, ki ga je brala Neda Sancin, občutno izpovedali globoke Gregorčičeve misli. V drugem delu proslave je ubrano zazvenela pesem zbora Primorsko, ki je pod vodstvom dirigenta Antona Baloha zapel v več jezikih in v koroskem narečju. MoPZ Primorsko je v spored vključil tudi pesem Vseč so mi jasne in mrzle noči, ki je zrasla vsa iz domačih korenin, uglasbil pa jo je dolinski skladatelj Ignacij Ota.

Učenci so petju pozornost prislunili in zavzeto sprejemali izvajanje zbora, tako da so si na koncu prisluzili iskreno pohvalo zborovodje samega. Gostovanje mešanega pevskega zbora Primorsko na dolinski srednji šoli je bil brez dvoma pomemben kulturni dogodek, ki so ga dijaki in prisotni profesorji nagradili s toplim aplavzom. Še enkrat je bila tako potrjena vez med solo in domačo kulturno stvarnostjo, kar se bo gotovo v prihodnje obrestovalo. (ris)

KD Valentin Vodnik - Dolina

1878 - 1993
OB 115-LETNICI USTANOVITVE
DRUŠTVA

Dolina skozi fotografski objektiv Marija Magajne

Ob otvoritvi razstave sodelujejo otroci dolinskega vrtca in osnovne šole.

Slavnostni koncert moskega zbora in dekliske skupine Valentin Vodnik.

Danes, 27. t. m., ob 20. uri v društvenih prostorih

VABI NA

25. OBLETNICO
SKUPINE

NEW SWING QUARTET

Danes, 27. novembra, ob 20.30 V
ŠPORTNO KULTURNEM CENTRU V
ZGONIKU

CVETJE

I FIORI DI MIKI

NABREZINA

TFS STU Ledi - 20 LET

KAMR SN LANI TANCALA...

od Istre do Rezije

Jutri, 28. t. m., ob 17. uri v gledališču
F. Prešeren v Boljuncu
pod pokroviteljstvom dolinske občine

SLOVENSKA KULTURNO
GOSPODARSKA ZVEZA
Tržaška pokrajina

sklicuje pokrajinski občni zbor Slovenske kulturno gospodarske zveze za Tržaško, ki bo danes, 27. novembra 1993, ob 15.30 v dvorani občinskega sveta v Dolini.

Dnevni red:

1. Izvolitev delovnega predsedstva, volilne komisije in verifikacijske komisije,
2. poročilo pokrajinskega predsednika,
3. razprava in sklepi,
4. volitve pokrajinskega predsednika in pokrajinskega sveta,
5. izvolitev pokrajinskih delegatov za deželni občni zbor ter kandidatov za glavni odbor in kandidato za nadzorni odbor deželne SKGZ,
6. razno

KD I. GRUDEN
sporoča da

Predstavitve knjige o
I. Grudnu

ki je bila napovedana za danes, iz tehničnih razlogov odpade.

Prelozena je na prihodnjo soboto, 4. decembra.

Kulturnemu društvu

Valentin Vodnik
iz Doline

za njegovo castitljivo
obletnico

cestita

SKD Slavec iz
Ricmanj

Bonin, Daniele Pacor, Francesca Slavec, Elia Smaniotto, Alessandro in Valentina Bilancia, Marco Varani, Stefania Zocco.

UMRLI SO: 43-letni Asim Fojnica, 2-letna Sara Belluz, 87-letna Mafalda Rogantini, 71-letna Marcella Gerzeli, 85-letna Gisella Cicovin, 86-letna Grazia Rena, 58-letni Claudio Fonda, 66-letni Silvano Konradter.

OKLIC: agent za nepremične Diego Budal in zdravstvena asistentka Roberta Fedele, delavec Gianfranco Delconte in v pričakovanju zaposlitve Giuliana Gvinelli, tehničar koordinatorka Rajko Zubin in prodajalka Silvia Ramilli, natak Manuel Gladi in gospodinja Elena Raytcheva Stoyanova, dirigent Michele Cassia in uradnica Maria Laura Gulli, gasilec Lorenzo Pecorella in uradnica Daniela Bernardo, industrijski tehnik Gianpaolo Maier in gospodinja Alessandra Lufcich, inženir Gianfranco Caputi in psihologinja Giulia della Torre di Valsassina, uradnik Lucio Caselli in knjigovodja Daniela Borghesi, trgovski agent Giuseppe Luca Pro in solnica Sandra Costamagna.

LEKARNE

Od ponedeljka, 22., do nedelje, 28. novembra 1993 Normalen urnik lekarn: od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 19.30. Lekarne odprte ob 13.00 do 16.00. Ul. Roma 15 (tel. 639042). Ul. Tiziano Vecellio 24 (tel. 633050). Lungomare Venezia 3 - Milje (tel. 274998). NABREZINA (tel. 2004669) - samo po telefonu za najnujnejše primere. Lekarne odprte ob 19.30 do 20.30. Ul. Roma 15, Ul. T. Vecellio 24, Ul. S. Giusto 1, Lungomare Venezia 1 - Milje. NABREZINA (tel. 200466) - samo po telefonu za najnujnejše primere. NOCNA SLUŽBA

Lekarna odprta ob 20.30 do 8.30. Ul. S. Giusto 1 (tel. 308982).

Za dostavljanje zdravil na dom tel. 350505 - TELEVITA. Urad za informacije KZE-USL - tel. 573012. Urad za informacije KZE deluje od ponedeljka do petka od 8. do 13. ure. - tel. 573012. Zdravstvena dežurna služba

Nocna služba od 20. do 8. ure, tel. 118, predpriznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure. Hitra pomoč tel. 118. Telefonska centrala KZE-USL: 399-1111.

KINO

ARISTON - 16.15, 18.15, 20.15, 22.15 »Caro diario«, r.i. Nanni Moretti, i. Jennifer Beals.

VČERAJ-DANES

Danes, SOBOTA,

27. novembra 1993

VIRGIL

Sonce vzhaja ob 7.21 in zatone ob 16.25 - Dolzina dneva 9.04 - Luna vzhaja ob 15.15 in zatone ob 5.28.

Jutri, NEDELJA,

28. novembra 1993

ADVENTNA N.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 3,3 stopinj, zračni tlak 1024,6 mb pada, veter 20 km na uro vzhodnik severovzhodnik, burja s sunki 58 km na uro, vlaga 44-odstotna, nebo oblačno, morje razgibano, temperatura morja 12 stopinj.

ROJSTVA, SMRTI IN OKLICI
RODILI SO SE: Matteo

DARILA in DARILČKA

za vse žepne in okuse:

... grafike

... kasete

... leseni, keramični,

kamniti in usnjeni izdelki...

TRŽAŠKA KNJIGARNA

TRST, Ul. Sv. Frančiška 20

tel. 635969

... Ne samo knjige!

TOBAKARNA
IN PRODAJALNA
ČASOPISOV

SEDMAK

Prosek 151

OBCNI ZBOR, ki bo v društvenih prostorih v ponedeljek, 29. t. m., ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju. Pripravljalni odbor.

KD KRASKI DOM obvešča, da se v ponedeljek, 29. t. m. začne tečaj krojenja moske noše in otroških oblačil s pričetkom ob 20.30 v Bubničevem domu v Repnu. Za podrobne informacije klicite na tel. št. 327124 v večernih urah.

KITAJSKI slikar CHEN LEE FAN je odprl razstavo slik in akvarelov na rizevem papirju. Razstava je odprta v ul. S. Nicolò 18 do konca decembra.

V DRUŠTVU SLOVENSKEGA IZOBRAZENCEV v Trstu bo v ponedeljek, 29. t. m. predstavitev novega »Katekizma katoliške cerkve«. O njem bosta govorila glavni urednik Družine Janez Gril in Anton Strukelj, profesor na teološki fakulteti v Ljubljani. Začetek ob 20.30.

IZLETI

SINDIKAT SPI CGIL Nabrežina vabi na enodnevni družabni izlet, ki bo v nedeljo, 12. decembra v Trepalade. Prijave na sedozupokojencev SPI, Trg sv. Roka 103 na tel. št. 200036 ali pri gospe Ildi Bortolotti, tel. št. 200007.

ŠOLSKE VESTI

7. NAGRADA IZ SKLADA M. FLAJBAN - Slovensko dobrodelno društvo v Trstu razpisuje letos svojo 7. studijsko stipendijo iz sklada M. Flajban, ki znaša 2.000.000 lir letno in traja za vsako redno studijsko dobo, v kolikor bo lastnik zadostil pogojem pravilnika. Stipendija je namenjena vsem slovenskim zamejskim visokosolcem, ki se bodo vpisali na tržasko ali vidensko univerzo v akademskem letu 1993/94. Za podrobnejše pogoje na pravilniku naj se zainteresirani javijo na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ul. Machiavelli 22/2, nadst., tel. št. 631203, ob sredah od 16. do 18. ure. Rok zapade 30. t. m.

RAVNATELJ DRŽ. POKLICNEGA ZAVODA J. STEFAN vabi starše na roditeljski sestanek, ki bo v ponedeljek, 29. t. m., ob 17.00 na I. in II. razredu in ob 18.00 na III., IV. in V. razredu.

MALI OGLASI

OSMICO ima odprto Just Skerker v Salezu št. 44.

OSMICO ima odprto do 30. t. m. Jozko Colja v Samatorci št. 21.

OSMICO je odprl Slavko Svava v Trnovci št. 14.

OSMICO ima v Zgoniku Miro Zigon.

BERTO TONKIC, Tržaška 25-Doberdob toči belo in crno vino ter nudi domač prigrizek.

POLZASTO stopnišče, premer 120 cm, prodam. Tel. št. 422836 - ura kosila.

PROBAM divan v dobrem stanju. Tel. št. 382474.

PROBAM motorno kolo 50 kub. Peripoli Oxford, tri preostave, letnik december 89 za 800.000 lir v dobrem stanju. Tel. št. 382474 - zvečer.

PODIJETJE na zahodnem Krasu zaposli delavca z vozniškim dovoljenjem C in opravljenim vojaškim rokom. Pismene ponudbe poslati na Publistel Srl, ul. Montecchi 6, Trst pod geslo »Sofer«.

VOZNO/IZVOZNO podjetje v Gorici isče tajnico/ka, po možnosti iz Gorice in okolice, s perfektnim znanjem angleščine. Za informacije na tel. št. (0481) 532916.

V BOLJUNCU dajem v najem pritrčnice prostore primerne za urad ali obrtniško dejavnost. Tel. št. 228365.

IZGUBIL se je v okolici Saleza/Samatorce pes pasme husky sivo/bele barve. Odgovarja na ime Brick. Tel. na št. 226517 ali 229326.

GOSPODJE poslovneži se mar poslovno ali kako drugače nahajate v Ljubljani? Si zelite po naporem delu sprostiti? Nic lazjeje, ukradite si urico casa in nase cedne in simpatične maske vam v eksotičnem ambientu ob sprostiti glasbi pomagajo pregnati utrujenost in polepsati vas vsakdanjik. Vsak dan od 10. do 22. ure, tel. št. (0038661) 1291319.

SI ZELITE in potrebujete pridno gospodinjico vsak dan? Klicite na št. (00386) 677210.

ISCENO izvedenca za notifikacijo tujih univerzitetnih diplom. Pisati: Walter Klotzner, C.so Libertà 184/a, 39012 Merano (I).

Ob nenadni izgubi dragega očeta izrekajo Dorici in družini iskreno sozaje

družini Mocilnik in Ciacchi

Ob nenadni smrti dragega očeta izrekajo Dorici in družini iskreno sozaje

delovni kolegi občine Zgonik

Ob prerani izgubi dragega očeta in tasta Maria Milica izreka Edi in Borisu ter Ivanu iskreno sozaje

KD Rdeca zvezda

Pogreb našega dragega

Maria Milica

bo danes, 27. t. m., ob 12.45 iz mrtvašnice glavne bolnišnice v Zgoniku pred obcino.

SVOJCI

Repnic,
27. novembra 1993

Ob nenadni, nepričakovani in bridki smrti vnetega planinca in dolgoletnega odbornika Maria Milica izrekamo hudo prizadeti ženi Olgi, hčerama Edi in Dorici, zetom, vnukom in vsem sorodnikom iskreno in občuteno sozaje

Mario, hudo te bomo pogresali.

Slovensko planinsko društvo Trst

Dragi Mario!

Ostal boš vedno med nami

družine Abram, Civardi, Gombac, Maver, Skerl, Vignini in Vecchiet

Nenadoma nas je zapustil prijatelj in strastni ljubitelj gora

Mario Milic

Odborniki in člani planinskega oddelka SZ Sloje in SK Devina socustvujejo z družino in sorodniki

Ob izgubi dragega Maria Milica, nekdanjega odbornika, izreka SK Kras družini in svojem občuteno sozaje

Ob težki izgubi dragega očeta Maria izrekajo globoko sozaje Dorici Mocilnik in svojem

Zadruga Lonjer-Katinara, KK Adria in KD Lonjer - Katinara

Ob nenadni boleti izgubi Maria Milica socustvujejo z Dorico in družino ter izrekajo iskreno sozaje

Dorica, Radi, Jana in Matjaz

Ob nenadni izgubi očeta Maria izrekajo občuteno sozaje Dorici in Edi ter družinam

prijatelji torkovih in četrtkovih večerov

Ob nenadni smrti dragega očeta izrekajo Edi in prizadetim svojem iskreno sozaje

delovni kolegi občine Zgonik

Ob prerani izgubi dragega očeta in tasta Maria Milica izreka Edi in Borisu ter Ivanu iskreno sozaje

KD Rdeca zvezda

NOVICE

V ponedeljek in torek spet predstava SSG v Gorici

V ponedeljek, 29. (red A) in torek, 30. novembra 1993 (red B) bo na sporedu, v okviru gledališke abonmajske sezone SSG na Goriskem, druga letošnja predstava in sicer delo Helmuta Peschine "Boš že videla", v režiji Jozeta Babica. V tej monodrami nastopa priznana slovenska gledališka igralka Mira Sardoč, članica ansambla SSG iz Trsta. Predstavi bosta na odru Katoliškega doma v Gorici (drevored XX September 85) s prisetkom ob 20.30. Prireditelj obvešča, da je se mogoče nabaviti abonma.

Tečaj za upravne koordinatore

Sindikalne zveze CGIL-CISL-UIL so priredile pripravljani tečaj za vse, ki se nameravajo udeležiti tečaja za mesto administrativnega koordinatorskega na državnih solah. Kakor znano, bodo na Goriskem dodeljena štiri mesta in sicer tri na solah s slovenskim učnim jezikom in eno z italijanskim učnim jezikom. V sredo, 1. decembra ob 17. uri, bo na sedežu solskega sindikata UIL v Gradišču sestanek, kjer se bodo domenili o poteku tečaja, ki bo dvakrat tedensko in bo trajal štirideset ur.

V Gradišču proti rasizmu

V Gradišču so v sredo in četrtek priredili niz manifestacij proti rasizmu in nasilju. Podobno prireditve so v mestu ob Soči pripravili že lani. Pod geslom "Imel sem sen..." so številni poslušalci v sredo zvečer v dvorani Coassini poslušali pester spored glasbe in pesmi ter recitacij ter nagovor župana Fabrisa. V četrtek zvečer pa so v Gradišču pripravili pohod z baklami, od judovskega pokopališča do županstva, kjer je udeležence nagovoril župan Fabris. Ob tej priložnosti so predstavniku nadškofije Caritas, don Ruggeru, izročili posebno priznanje.

Razstava čipk v Palmanovi

Cipkarska sola iz Gorice je v Palmanovi postavila zanimivo razstavo starih vzorcev in čipk. Precej eksponatov je iz zapuščine Coronini - Cronberg, nekaj iz pokrajinskega muzeja, precej eksponatov pa so posodili tudi zasebniki. Razstava v Napoleonovi smodnišnici bo na ogled od danes do 12. decembra.

OBČNI ZBOR SKGZ / POGOVOR S KARLOM DEVETAKOM

Zveza na Goriskem se prilagaja novostim

Člani morajo sedaj začrtati nadaljnjo smer razvoja

Slovenska kulturno - gospodarska zveza na Goriskem dela danes obračun eno leto po ustanovnem občnem zboru, ki je poudaril pokrajinsko raven organiziranosti. Kaj ste v tem času uresnili in kateri ostajajo morebiti še neizpolnjeni cilji, ki ste si jih zastavili pred letom dni?

Pri družbenih organizacijah, kakršna je SKGZ, je leto dni verjetno nekoliko prekratko obdobje za poglobljene obračune. Ker smo se v našem primeru znašli v obdobju prestrukturiranja naše Zveze, je primernejše, da govorimo o postajah na tej nekoliko dolgoročni poti. Osebnostno ocenjujem, sicer pa je to v prvi vrsti naloga samega občnega zbora, da smo tudi v minulem letu dosegli nekaj teh postaj, nas ritem hoje pa kljub temu ostaja prepocasen za zelo hiter razvoj dogodkov okrog nas.

Navedel bi samo dve po mojem najpomembnejši postaji. Kot smo se sicer dogovorili na lanskem občnem zboru, smo dogradili našo strategijo, to se pravi, da smo jasno povedali kakšno je naše poslanstvo, kaj nameravamo delati. To smo tudi spravili na papir in predstavili na septembrskem seminarju v Dijskem domu in nato na posebnih za to pripravljenih srečanjih. Prav tako sma-

V Kulturnem domu v Sovodnjah bo danes ob 15. uri drugi pokrajinski občni zbor Slovenske kulturno - gospodarske zveze za Gorisko. Zasedanje sodi v okvir priprav na deželni občni zbor SKGZ, ki bo 18. in 19. decembra v Gorici, vendar dobiva tudi pomen priložnosti za obračun delovanja v prvem letu po ustanovnem zboru Zveze na Goriskem in poudarku pokrajinski avtonomiji. O tem smo se pogovarjali s predsednikom Zveze za Gorisko Karlo Devetakom.

Kaj pa v odnosu do slovenske družbe tako v našem manjšinskem prostoru kot v Sloveniji?

Sedanje razmere - gospodarske, politične in mednarodne - nam ne dajejo veliko možnosti, da bi se med goriskimi Slovenci kaj preveč kregali. Stopnja prepirljivosti je še posebej nizka med mladimi. Kot primer bi rad navedel sodelovanje v našem elitnem slovenskem goriskem sportu v odbojki, kjer kar precej bivših igralcev Vala-Nas prapor sedaj nastopa za barve Olympie in Soče, kar se pred leti ni dogajalo.

Z zadovoljstvom smo v okviru tajništva večkrat ugotavljali, da se kljub raznim zainteresiranim napadom na našo Zvezo, ki jih je sicer na Goriskem vedno manj, večja zaupanje članic in tudi posameznikov. Slovencev na Goriskem nas ni prav veliko, med sabo se kar dobro poznamo in posamezniki imajo možnost, da lahko ocenjujejo rezultate našega dela. Zaradi tega smo lani na prvem pokrajinskem občnem zboru poudarili pokrajinsko raven. Naš cilj ni gradnja kakega novega "župnišča", ampak boljše in ob blizu razumeti potrebe goriskih Slovencev.

Glede Slovenije pa menim, da je določena mera nestrpnosti povezana s procesom prilagajanja zahodnoevropskim modelom parlamentarne demokracije. Podobno se dogaja tudi glede odnosa Slovenije do naše skupnosti, ki je preveč strankarsko obarvan. Sicer pa sem prepričan, da bi si morali razni slovenski državniški več prizade-

vati za stvarno krepitev celotne manjšinske skupnosti. Nimamo namreč dovolj človeškega in finančnega potenciala, da bi se ukvarjali se z zdrahami.

Italijanska družba doživlja tudi v krajevnem merilu korenite pretese. Letos smo doživeli pretes na pokrajinskih volitvah, prihodnje pomlad ga bomo najbrž na občinskih v Gorici. Kako se SKGZ prilagaja ter "revoluciji"?

Italijanska družba je v fazi vrenja, prehajanja iz starega v nov politični sistem, ki po zadnjih administrativnih volitvah kaže ostro bipolarno konfiguracijo, ki jo sestavljajo umerjena leva struja in skrajna neofasistična desnica. Uspehi neofasistov, nam morajo dati misliti.

To bomo morali upoštevati tudi pri prihodnjih goriskih občinskih volitvah, Pir SKGZ si nadejamo, da bomo takrat nastopali pod enotno streho. V tej smeri tudi delujemo.

Katero konkretno nalogo čakajo gorisko SKGZ v bližnji prihodnosti na raznih ravneh njenega delovanja?

Delo SKGZ je seveda v prvi vrsti seštevek dela njenih članic. Naša glavna naloga je torej, da jim po svojih močeh pomagamo. Sicer pa bosta občni zbor in novoizvoljeni pokrajinski svet boljše določila kaj naj delamo.

POLITIKA / RAZPRTIJE V SEVERNI LIGI

Larise odgovarja na grobe obtožbe

Severna liga v Gorici naj bi bila povsem odvisna od Vidma - Glede denarja pa...

V vrstah Severne lige na Goriskem, zlasti pa v Gorici, prihaja po evforiji, ki je sledila junijskim volitvam, od prvih večjih razprtij. Severno ligo je v prejšnjih dneh tudi uradno zapustil deželni svetovalec Mauro Larise in si s tem prislužil zvrhano mero obtožb s strani goriskih veljavok gibanja. Med drugimi očitki so bili nekateri o denarju, čes da ga Larise ni prispeval dovolj v blagajne Lige. Na tega in druge očitke odgovarja v pismu, ki ga objavljam:

»Po moji odločitvi o izstopu iz Severne Lige, kar sem naredil brez polemik, kakor je v moji navadi, sem deležen izjav in očen, ki se mi zdijo prenašljive, če zaradi drugega ne, vsaj zaradi prizniče, s katere prihajajo. Čudno se sliši, da me gospod Milan Koglot obtožuje nedoslednosti in to prav on, ki je brez sramu zanikal svojo pripadnost slovenski manjšini in se opredelil za "italianissimo" in ki je s to izjavo razočaral tako predsednika deželne uprave Fontanija, medtem ko isče podporo v ljubljani, kakor tudi celotno gibanje lige, ki nerado govori o nacionalizmi, ampak samo o skupni pripadnosti veliki evropski hisi. Morda je Koglot razočaral tudi vse tiste, ki so mislili, da je ci-stokrvični Palermitanec.

Čudno je tudi, da o plačah in podporah stranki govori prav gospodica Marcolinijeva, ki ji je njen odbor, kot prvo pomembno dejanje (in mislim, da je bilo doslej edino...) podvojil plačo kot priznanje za njeno že znano "eunomijo" (takoi-menovano prosvetljeno vladanje..., ki je najbrz prosvetljeno iz Vidma). Za mene naj bi bili torej dohodki deželne svetovalca manj pomembni, glede na to, da sem med vsemi trgovci, ki so v deželnem svetu, prijavil najvišji dohodek. Vabim bralce, da ponovno preberejo, zato da si osvežijo spomin, obdavljalvi znesek, ki ga je za isto leto prijavila predsednica Pokrajine in da iz tega povzamemo ustrezni zaključek.

Kar zadeva gospoda Roberta Visintina (ki je skoraj po naključju soimenjak sefa v Vidmu in volitve so blizu...) kakor tudi gospoda Milana Koglot menim, da sta dala take izjave, da se bodo, v kolikor se bo pokazalo, da so do mene zaljive, spremenile v dobrodelni prispevek Združenju darovalcev organov (ADO).

Rad bi tudi natančno pojasnil, da je Severna Liga po zaslugi moje prisotnosti v deželnem svetu vsak mesec vložila v svojo blagajno najmanj 600 tisoč lir. Kar zadeva

prostovoljne prispevke sem ponosen, da jih nisem nikoli dajal. Rad bi vedel, kdo med bralci bi podaril eno samo liro gibanju, ki je sistematično preprečevalo celumu mestu sodelovanje pri sprejemanju odločitev, z emarginiranjem podpisane, ki ima to krivdo, da ni razprodal Gorice videmskemu legizmu, kakor to dela, kdor je zapravil možnost, da bi molcal, in se skuša izvléci s tako zaljivimi napadi.

In zdaj k dejanjem. Včeraj je pršla vest, da je vlada odobrila novo razmejitev volilnih okrožij tako, kakor sem jaz želel in ne tako, kakor je v svetu volila Severna Liga (edina stranka, ki nam je hotela pripraviti takšno darilo). To je preprečilo razkosanje goriskę pokrajine, ki bi izšla se bolj siba. Naj zaključim z ugotovitvijo, da sem se na Deželi zmeraj zavzemal za zaščito interesov Gorice in to proti vsem poskusom, da se likvidira in da se naredi mesto duhov. To sem delal tudi proti volji in stališčem stranke, ko so bila ta stališča nenaravna.

Nikoli me niso prepirali generali, ki so se pred obtožbo, da so zagrešili gnusna dejanja izgovarjali, da so samo izvrševali povelja višjih. To so dejanja.

MAURO LARISE

SOVODNJE / POGOVOR Z ZLATKO PELICON

Kako so Sovodenjke pripravile domače jedi

Gostom na prireditvi Združeni za UNICEF so ponudile kruh s soljo, sladice, štruklje ter vino in žganje

Vse je pripravljeno za pogostitev množice - foto Studio Reportage

Na sobotni prireditvi Združeni za Unicef, o kateri smo na kratko že poročali, je bila slovenska skupnost v organizaciji ZSKD-Gorica zelo uspešno in dostojno predstavljena tako v kulturnem programu kot v zaključnem družabnem delu, kjer sodelujoča društva pripravijo pokušino tipičnih jedi in napitkov.

Za ta gastronomski koteček je letos poskrbelo KD Sovodnje, ki se je po mnenju organizatorjev in obiskovalcev zelo dobro odrezalo. Kako je prišlo do tega sodelovanja in s čim pravzaprav je bila slovenska miza obložena, smo povprašali odbornico sovodenjskega društva g. Zlatko Pelicon - Tomsic, ki je vodila priprave in poskrbela, da je ta del programa stekel v najlepšem redu.

"Do sodelovanja našega društva na letošnjem srečanju Združeni za Unicef je prišlo po želji in predlogu ZSKD iz Gorice, ki se je v prejšnjih letih v tem pogledu znašla nekoliko in težavah, iz preprostega razloga, ker pač ni društvo in torej ne razpolaga direktno s skupino ljudi, ki bi lahko samostojno in z lastnimi močmi oblikovali ta kulinarčni del programa. Zato smo radi priiskovali na pomoč", je dejala g. Zlatka, "tudi zato ker ni slo za preprosto zakusko, ampak za prikaz naših tipičnih jedi in torej za priložnost, da publika spozna slovenske tradicije in običaje tudi na tem področju. Pri pripravi so sodelovale članice društva oz. domačinke, osredotočile pa smo se bolj na sladice. Ponudile smo koruzni

kruh in sol, orehovo potico, jabolčni štrukelj s kvasenim testom, orehove rogljice in kuhane orehove ter spinacne štruklje. Zraven je bilo seveda vino in domače žganje, mizo pa smo okrasile z nageljni in raznobirnimi prti, tako da je bila tudi zunanost pestra in vabljiva".

Predstavniki ZSKD so bili z opravljenim delom zelo zadovoljni, saj so bile slovenske jedi deležne precejšnje pozornosti: obiskovalci so z zanimanjem povpraševali pa receptih, sestavinah ipd., v kratkem času pa so bili vsi pladnji prazni. Vsekakor lepo za doseganje za vse slovenske udeležence, ki so bili res toplo sprejeti in so tako v kulturnem kot v družabnem delu bistveno pripomogli k uspehu letošnje izvedbe.

KULTURA / PREDINOČI NA GRADU

Srečanje z Borisom Pahorjem ob pisateljevi osemdesetletnici

Ob tej priložnosti predstavili tudi zbornik

V Pokrajinskem muzeju na gradu je bilo v četrtek prijetno srečanje s pisateljem Borisom Pahorjem. Pred kratkim, ob pisateljevi osemdesetletnici, je slavistično društvo izdalo Pahorjev zbornik, v katerem sta urednici Marija Pirjevec in Vera Tuta Ban zbrali spise številnih prijateljev in znancev. Pisatelj je predstavila Ivanka Hergold, ob zborniku pa spregovorila Vera Tuta Ban. Za Ivanka Hergold je najpomembnejša pri Pahorju predvsem njegova usidranost v tržaški prostor in v slovenstvo, vrednoti, brez katere ne zmoro normalno živeti. Ivanka Hergold je opisala Pahorjevo literarno, esejistično in polemično delo in predvsem poudarila nacionalno problematiko. Istocasno Hergoldova ni obsla Pahorjeve pokončne junaske drže v času, ko je bilo se prepovedano govoriti o povojnem poboju domobrancev. Prislunili smo nato odlomkom iz zbornika, zatem je, po burnem aplavzu, spregovoril tudi slavljeneč, ki s svojo živahno mislijo dokazuje, da je lahko človek mlad in živahen tudi pri osemdesetih. Dejal je, da ni bil nikdar kdo ve kako pogumen, ampak, da se je po preživetju v nemškem koncentracijskem taborišču samo boril za svobodo in njeno uveljavitev. Nadaljeval je z mislijo, da je nacionalna pripadnost in nacionalna zavest temeljnega in moralnega pomena za ves slovenski narod in ne samo za Slovence v zamejstvu.

Slavljeneč ob Ivanka Hergold in Veri Tuta Ban (foto Studio Reportage)

TRŽIČ / SODIŠČE

Nekdanjega tržiskega župana povsem oprostili

Nekdanji tržiski župan Calzolari ima se zmeraj sitnosti v zvezi s to funkcijo, ki jo je odložil že pred časom. Tako je bila včeraj na goriskem okrožnem kazenskem sodišču razprava zaradi kaznivega dejanja, (neizvršitve po funkciji predpisane naloge) ki naj bi ga bil zagrešil pred več kakor tremi leti. Takoj naj navedemo, da je bil Cesare Calzolari povsem oproščen, ker pripisanega dejanja ni zagrešil.

Zadeva je na prvi pogled sila preprosta: župan naj bi 24. julija pred tremi leti, na svojem do-

mu, podpisal nalog o prisilnem zdravljenju umsko bolne osebe. Na pristojni preturi pa so ugotovili, da zadevni akt ni bil dostavljen v po zakonu predpisanem roku (48 ur). Menda je bil vmes prazen ali pa se je akt zamešal med različnimi papirji, za kar pa ni mogoče naprtiti odgovornosti županu. Proces je bil prvotno določen 4. junija letos, samo dva dni pred upravnimi volitvami v Tržicu, a je Calzolari prav tiste dni moral opraviti nujne zdravniške preglede v bolnišnici in so zato obravnavo preložili.

ČRPALKE

Danes popoldne in jutri so na Goriskem dežurne črpalke

GORICA
IP - Ul. Lungo Isonzo
ESSO - Ul. Brass
ESSO - Korzo Italia
ERG - Ul. Brigata Re
ACIP - Ul. Duca d'Aosta

TRŽIČ
MONTESHELL - Ul. Cosulich
ACIP - Ul. d'Aosta
ESSO - Ul. Boito
KRMIN
API - Drev. Venezia

GIULIA
GRADISCE
IP - Trg Unità
RONKE
MONTESHELL - Ul. Redipuglia
ERG - na državni cesti 14
DOBERDOB
ERG - Palkisce

SLOVENSKO KULTURNO GOSPODARSKA ZVEZA - GORICA

2. POKRAJINSKI OBČNI ZBOR

Sovodenjski Kulturni dom

danes, 27. novembra 93, ob 15. uri.

Vabljeni!

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Helmut Peschina **BOŠ ŽE VIDELA** monodrama
Igra Mira Sardoč, režija Joze Babic
V ponedeljek, 29. t. m., ob 20.30 ABONMA RED A
v torek, 30. t. m., ob 20.30 ABONMA RED B
v Katoliškem domu v GORICI
Za ponedeljkovo predstavo vozi avtobus po običajnem voznem redu.

OBVESTILA

SPD GORICA - Smučarski odsek priredi danes od 15. do 18. ure na sedežu v Ul. Malta 2 sejem rabljene smučarske opreme.

LJUŠKA KNJIZNICA DAMIR FEIGEL posluje od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure in od 13. do 17. ure. Ob četrtek dopoldne je knjižnica zaprta.

OBČINSKA KNJIZNICA V DOBERDOBU je v novembru odprta vsak ponedeljek in sredo od 15. do 18. ure in petek od 10. do 13. ure.

OBČINSKA KNJIZNICA V SOVODNJAH je do 30. novembra zaprta. Knjižnica bo spet redno odprta od 1. decembra.

DRUŠTVO UPOKOJENCEV IZ GORICE prireja silvestrovanje v nedeljo, 26. decembra, v gostišču Al Fogolar v kraju Galliano blizu Cedada. Prijave sprejemajo samo do 15. decembra ob sredah na sedežu društva in pri po-verjenikih.

KINO

GORICA
VITTORIA 15.30-17.00
»Tom in Jerry«, risanka.
18.30-20.15-22.00 »Sud«.
Rez. Gabriele Salvatores, i. S. Orlando in F. Neri.

CORSO 17.30-19.45-22.00 »L' uomo senza volto«.

TRŽIČ
COMUNALE 18.00-20.00-22.00 »Misterioso omicidio a Manhattan«.

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
OBČINSKA 2, Ul. Garzaroli 154, tel. 522032.

POGREBI

Danes ob 11. uri Antonio Brumat iz splošne bolnišnice v cerkev na Placuti in na glavno pokopališče ter ob 12.30 Carmine Somma iz splošne bolnišnice na glavno pokopališče.

RUSIJA / OPOZORILO OPOZICIJI

O ustavi le dobro

Prepoved za neposlušne

MOSKVA - Predsednik Boris Jelcin je vse, ki kandidirajo na decembrskih volitvah, v petek resno opozoril, da jim bodo odvzeli predvideni čas za razlago strankarskih programov, če bodo televizijski nastop izkoristili za napadanje Jelcinovega predloga nove ustave.

O tem se bodo namreč ruski državljani izrekli na referendumu, ki bo potekal hkrati z volitvami 12. decembra. »Vse bina vaših nastopov so vaši programi,« je Jelcin opomnil nasprotnike v govoru predstavnikom trinajstih strankarskih skupin, ki se bodo potegovala za mesta v prvem pokomunističnem ruskem parlamentu.

»Za uresničitev nacrtu ustave se bomo borili z vsemi sredstvi, zato se te teme nikar ne dotikajte.« Vse politične skupine, ki kandidirajo na volitvah, imajo na voljo pol ure televizijskega časa, če pa imajo denar, si lahko kupijo tudi dodatni čas. Nekateri politične skupine, ki nasprotujejo Jelcinovi politiki, so v teh oddajah že napadle predlog ustave in predsednikovo ravnanje v oktobrskem poskusu državnega udara.

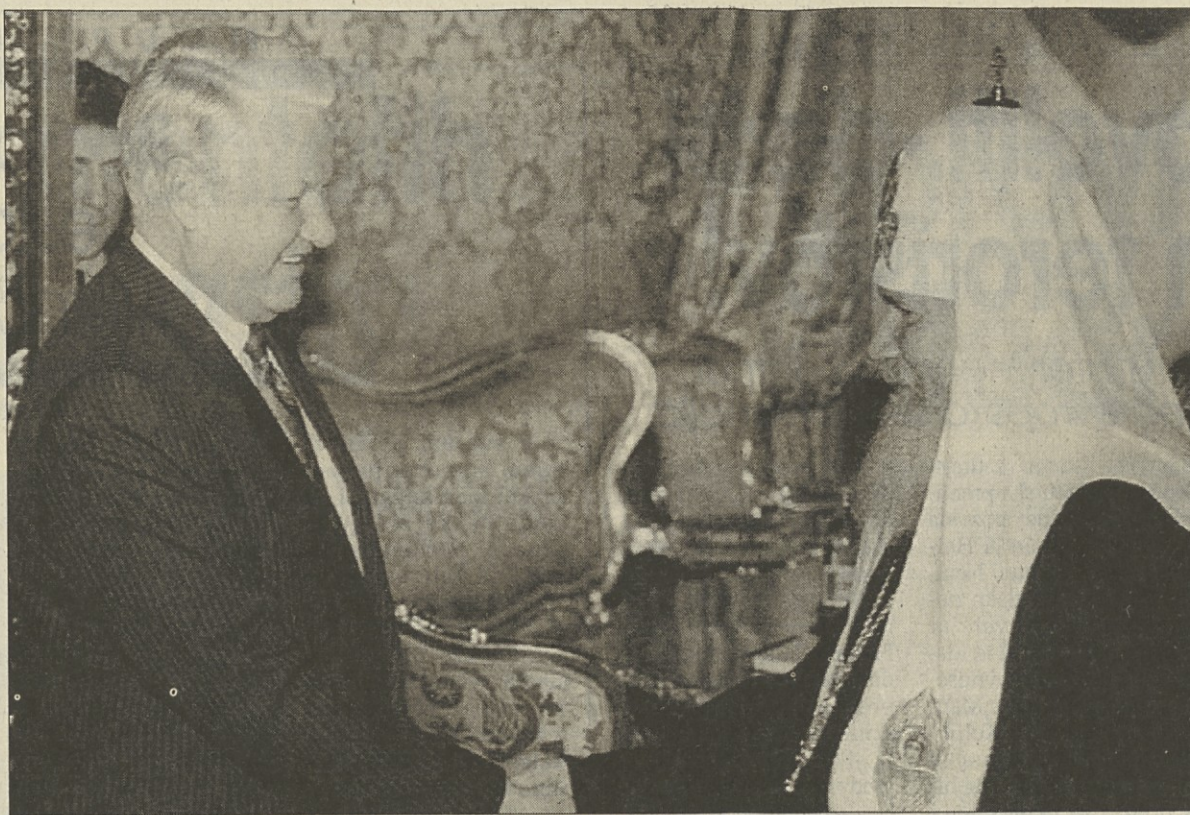
Jelcinova odločnost glede omenjenega vprašanja je razumljiva, saj bi sprejetje nove ustave po-

menilo eno njegovih najmočnejših legalnih sredstev v boju zoper močno opozicijo, ki tudi po zadržanju vstaje ni obglavljena. Tudi če bi bilo v novi parlament izvoljenih veliko Jelcinovih nasprotnikov, jim nova ustava vsekakor ne bi omogočala take blokade dela vlade, kot si jo je lahko privoščil razpuščen parlament.

Novi parlament naj bi zasedal tudi v novi stavbi. Njegov sedež naj bi bil poslej v poslopju nekdanje skupnosti za vzajemno gospodarsko pomoč (Comecom), gospodarske zveze nekdanjih držav vzhodnega bloka, v kateri je kraljevala SZ.

Morda hoče Jelcin tudi na simbolni ravni pokazati, da bo imel novi parlament manjšo vlogo, kot jo je imel prejšnji, ki je kraljeval v razkošnih kremelskih pisarnah in kongresnih dvorinah. Zgornji dom parlamenta oziroma Svet federacije pa bo zasedal v betonski zgradbi, v kateri je zdaj vladni tiskovni urad. »To je lepa zgradba, v kateri sem tudi sam delal dalj časa,« je Jelcin skusil olepsati svojo odločitev. V omenjeni stavbi je delal leta 1988, ko je bil izključen iz partijskega politbiroja, in leta 1989, ko se je vrnil v prve vrste ruskih politikov.

(Reuter)

Jelcinu pride pred volitvami prav vsa podpora, ki si jo lahko zagotovi. Na sliki s patriarhom Aleksejem (Telefoto: AP)

Varčevalni predlog belgijske vlade je pognal na ulice poltretji milijon delavcev

BRUSELJ - Generalna stavka, ki sta jo v petek skupaj organizirala krščansko-demokratski in socialistični sindikat - oba štejeta več kot 2,5 milijona delavcev - je skoraj povsem ohromila Belgijo. Zaprte so bile skoraj vse šole, veletovarne, poštni uradi in druge javne službe. Večina časopisov ni izšla in celo radijske postaje so oddajale le okrnjene vesti. Celo novinarji državne tiskovne agencije so se pridružili stavki. Skoraj povsem je zastal tudi domači in mednarodni promet, saj so delavci mednarodnega letališča Zaventem na dovoznih cestah postavili barikade iz gorečih gum. Letalski delavci so se spopadli s policijo, ki jih je skušala razgnati z vodnimi curki.

Tudi domači in mednarodni cestni in železniški promet sta bila povsem ohromljena, saj so se na mejah morali zaustaviti vsi vlaki, stali pa so tudi vlaki podzemne železnice in avtobusi. Obsežna stavka, največja po letu 1936, je bila odgovor sindikatov na vladni predlog, po katerem naj bi vlada v prihodnjih treh letih zamrznila plače, povisala dajatve in oklestila izdatke za socialno varstvo prebivalstva. Voditelji obeh sindikatov so zadovoljni z odzivom delavcev in prepričani, da bo stavka vlado le prisilila k popuščanju. Vlada se je prejšnji mesec o novem programu zmanjševanja državnih izdatkov skušala pogoditi na sestanku s predstavniki sindikatov in delodajalci, vendar pa so predstavniki socialističnega sindikata sestanek zapustili. Belgijski premier Jean Luc Dehaene je na petkovi popoldanski tiskovni konferenci že dejal, da se je pripravljen ponovno srečati s predstavniki sindikatov. Dejaj, da je množična udeležba delavcev v stavki, največji po letu 1936, nanj naredila globok vtis in da razume nezadovoljstvo ljudi. Obenem pa je priznal, da ima zvezane roke, saj je predlog, ki je tako zelo razburil belgijske delavce, že potrdil zvezni parlament. Pogovori med predstavniki vlade in sindikatov naj bi se začeli v torek, pred tem pa je vlada poskušala delavcem se enkrat razložiti bistvo predlaganega varčevalnega načrta.

(Reuter, AFP)

BOSNA / SRBI ZAUSTAVILI KONVOJ

Evakuacijo so spet odložili

Natova letala bodo sestrelila kršilce

SARAJEVO, ZENEVA - Na bosansko-hercegovskih bojiščih je bilo v petek mirno. Tudi iz Sarajeva poročajo o zatišju, vendar so prebivalci bosanske prestolnice s četrtkom zaradi okvar ponovno ostali brez elektrike in vode, se pa zmeraj imajo tudi težave z oskrbo s plinom. Do zapletov je v petek prišlo tudi pri evakuaciji civilistov, predvsem otrok, zenskih in ostarelih iz mesta. Kot je sporočil predstavnik Visokega komisariata ZN za begunce Kessler, so zaradi nesporazumov s hrvaško vojsko morali že drugič v tem mesecu preložiti za

petek napovedano evakuacijo približno tisoč civilistov, ki so bili že na avtobusih in pripravljeni za odhod.

Konvoja s približno 240 tonami človekoljubne pomoči, ki sta v četrtek iz Zagreba in Metkovičev odpovala v BiH, sta doslej nemoteno nadaljevala pot čez srbska ozemlja. Konvoj iz Beograda proti Srebrenici pa so Srbi z izgovorom, da so razmere na cestah neugodne, zaustavili v Zvorniku.

Iz Bruslja so sporočili, da namerava Nato v kratkem prevzeti zračni nadzor nad BiH in ob privoli-

tvi ZN zaceti s sestrelitvami helikopterjev, ki kršijo določila ZN. Za tak korak naj bi se v Bruslju in New Yorku odločili, ker Hrvaška stan vztrajno krši prepovedi letenja nad BiH in oskrbuje svoje enote z orožjem.

Posebni odposlanec ZN Stoltenberg pa je v petek izjavil, da bi postopno odpravljanje sankcij proti ZRJ lahko ugodno vplivalo na mirovna pogajanja, kar podpira tudi ES. Vendar Stoltenberg ne pričakuje večjega napredka že prihodnji teden, ko se bodo sprte strani v Zenevi ponovno sestale.

(Reuter)

Zaradi nesporazumov so morali evakuacijo Sarajevčanov spet odložiti (Telefoto: AP)

KOREJA / VABILO TUJIM VLAGATELJEM

Trgovci z novci tudi zdaj ne bodo hiteli v Severno Korejo

Brez tujega kapitala se obubožano gospodarstvo ne bo pobralo

PJONGJANG - V Severni Koreji, ki se je po dolgem stalinističnem obdobju znašla v težkem finančnem položaju, so v petek izdali nov zakon, ki dovoljuje ustanovljanje tujih bank in bank v mešani lasti. Uradna korejska tiskovna agencija KCNA navaja, da je zakon, ki ga sestavlja 32 točk, sprejela Ljudska skupščina, ki le potrjuje predlagane zakone. Prvi zakon, ki dovoljuje tuja vlaganja, so sprejeli že pred trinajstimi meseci, z njim pa naj bi spodbujali predvsem tehnološki razvoj države. Kljub omejenemu zakonu pa se tujim vlagateljem ne mudi, kajti v tem prehodnem obdobju se mnogi ne navdušujejo nad vlaganjem, ker naj bi Severna Koreja izdelovala jedrsko orožje. Prav tako je v zelo slabih, skoraj vojnih odnosih z Južno Korejo, v severno Korejo pa tujcem ne do-

volijo vstopa.

Cepprav so odnosi na razdeljenem polotoku zelo napeti, si uradna administracija želi posodobiti zaostalo in centralistično zasnovano gospodarstvo, ki ga je zelo prizadel propad sovjetskega bloka, zaradi katerega so se pretrgale gospodarske vezi z nekdanjimi partnerji. Zahodni obveščevalci in ljudje, ki so se pred kratkim mudili v Severni Koreji, poročajo, da gospodarstvo občutno nazaduje, predvsem pa je cutiti pomanjkanje hrane. Ker Severna Koreja ni mogla prepričati sveta, da nima država nikakršnih ambicij na področju jedrskega oboroževanja, je celo prispel direktorja banke in podatke o načrtovanih poslih.

Zakon dovoljuje banki vlaganje tuje valute v tuje naložbe in jamci za vračanje dolgov v tuji valuti v primeru, ko niso izpolnjeni določila pogodbe. Zakon bo urejal tudi poravnave računov uvoznikov

in izvoznikov in izdajo garancij v tuji valuti. Novi zakon predvideva tudi finančna tveganja, zato lahko »tujo banko tudi razpustijo, če bi se za to pokazali razlogi, banke bi se lahko tudi med seboj združile ali bankrotirale, če ne bodo izpolnjevale pogodb ali v primeru naravnih nesreč«. V besedilu je poudarjeno, da se bodo tuji vlagatelji začeli zanimati za Severno Korejo.

»Če bodo posli sklenjeni za več kot 10 let, vlagatelj v prvem letu ne bo treba plačati korporacijskega davka, v naslednjih dveh uspešnih letih pa bo ta davek za polovico manjši,« je zapisano v zakonu. »Dohodek iz bančnih poslov in denar, ki bi ostal po plačilu vseh priložbin, bo lahko po zakonu o tuji menjavi nakazan v tujino brez plačila dodatnih davkov.«

Reuter / Roger Crabb

HRVAŠKA / PROTISLOVNE MIROVNE POBUDE

Srbska narodna stranka je le Tuđmanovo trobilo

Tako trdijo Srbi v krajinah - Kaj je med vojno počel zagrebški univerzitetni profesor Milorad Pupovac?

ZAGREB - Mirovna pobuda, ki jo je pred tremi dnevi predstavila Srbska nacionalna stranka in s katero naj bi pomagala - vsaj tako trdijo Srbi iz svobodnega dela Hrvatske - reševati vprašanja tako imenovanih krajin in oblikovati načine za njihovo ponovno vključitev v hrvaški pravni sistem, je v javnosti naletela na nasprotujoče si odmeve. Tisti, ki so nezaupljivi do vseh srbskih pobud, zatrjujejo, da gre za en srbski ultimatum, cepprav so ga predlagali Hrvatski lojalni Srbi. Podobni srbski predlogi so v ne tako davni preteklosti pripeljali do tako imenovane »hrvatske revolucije«, menijo. Drugi so spet prepričani, da je vezi s krajinami mogoče vzpostaviti le s pomočjo Hrvatski zvestih Srbov ali da hrvaška oblast spregovori skozi usta sebi zvestih Srbov. Srbska narodna stranka je v tej verziji razmišljanj le medij hrvaške oblasti, s pomočjo katerega skuša najti najustreznejšo rešitev za območja, ki jih sicer ne more nadzorovati.

Zanimivo pri pobudi hrvaških Srbov, ki jih banjaluska televizija zaničljivo imenuje dresirani ali Tuđmanovi Srbi, je dejstvo, da se v glavnih potezih ujema s francosko-nemško mirovno pobudo. Obe namreč poudarjata potrebo po visoki stopnji avtonomije za omenjena območja, ki pa morajo ostati v okvirih mednarodno priznanih meja Hrvatske. Toda, kot je pred kratkim dejal Josip Manolić, predsednik predstavniškega doma hrvaškega sabora in vodja komisije za normalizacijo srbsko-hrvatskih odnosov, Srbska narodna stranka ni edina, na katere pomoč oblasti v Zagrebu računajo, ko gre za stike s »krajinami«. Zagreb gotovo

racuna tudi na Milorada Pupovca, profesorja zagrebške filozofske fakultete, ki se vse do pred kratkim ni smel pojavljati v javnosti, pred dnevi pa je v neki televizijski oddaji dejal, da bodo mnogi začuden, ko bo v kratkem z visokega mesta oznanjeno, za kakšno poslanstvo so ga določili.

Zanj se ve, da je med vojno pogosto potoval med Zagrebom, Kninom in Beogradom, cepprav nihče ni natančno vedel, s čim se je ukvarjal. Poluradni viri zagotavljajo, da je eden redkih, ki mu zaupata obe strani. Vodstvo omenjene srbske stranke nima tako blestečega položaja, saj je bila stranka ustanovljena v precej meglenih okoliščinah z izdatno podporo hrvaških oblasti, zaradi česar so manj obveščeni do nje se vedno nezaupljivi.

Vpliv stranke na Srbe v krajinah je omejen, se posebej, če vemo, da so njenega predsednika Milana Đukića na začetku vojne izgnali iz Lapeva v Liki, kjer je bil predsednik izvršnega sveta, pozneje pa se je tudi izvedelo, da je zaposlen v hrvaškem notranjem ministrstvu. Ko je postal poslanec sabora, znan po umirjenih nastopih, ki so podpirali postopke hrvaških oblasti, je njegovo sodelovanje z notranjim ministrstvom omenjal le se malokoli. Prav zato se ljudje zdaj sprašujejo, če najnovejša pobuda SNS, ki govori tudi o »nezadovoljstvu« Srbov na Hrvaskem z doseženo stopnjo avtonomije in zaščite manjšinskih pravic, pravzaprav ni pobuda hrvaške vlade, s katero naj pripravijo vodstva krajin do ustreznega sodelovanja z Zagrebom.

Darko Pavić

BLIŽNJI VZHOD / ARAFAT O GAZI

Zaradi novih spopadov ni treba zavlačevati z umikom

OSLO, JERUZALEM - Vodja Palestinske osvobodilne organizacije Jaser Arafat je v petek ob koncu obiska na Norveškem izjavil, da bi moral Izrael kljub ponovnemu izbruhu nasilja na sedenih ozemljih spoštovati dogovor o umiku svojih enot iz Gaze in Jeriha, ki naj bi se začel 13. decembra. »Nobenega razloga ni za odložitev umika, ki smo ga podpisali. Nasilje se mora cimpreg zaustaviti, kar bo mogoče le, če se bo sporazum med Palestinci in Izraelom izvajal dosledno,« je dejal Arafat. V četrtek je ponovno prišlo do nasilja v Gazi, enega največjih, odkar sta Arafat in Rabin septembra v Washingtonu podpisala mirovni sporazum. Pri tem je bil ubit neki Palestinec, več kot 36 pa je bilo ranjenih. Do nemirov je prišlo, potem ko so Izraelci v sredo ubili vodjo Hamas, militantnega krila PLO. V petek pa so se na Zahodnem bregu v Hebronu spopadli židovski priseljenci in palestinska mladina. Posredovala je tudi izraelska vojska, ki naj bi, kot poročajo palestinski viri, nekajkrat obstrelila tudi arabsko bolnišnico. Izraelski premier Jicak Rabin je ob tem v petek izjavil, da Izrael PLO se ne more prepustiti nadzora v Gazi in da bo najverjetneje preložil datum umika, saj po njegovem kljub podpisu ni bil nikoli »dorečen«.

(Reuter)

NOVICE

Umrj je dr. Ivan Cesar

ZAGREB - V petek je v Zagrebu v 58. letu starosti umrl hrvaški profesor, esejist in kritik dr. Ivan Cesar. Kot redni profesor Filozofske fakultete v Zagrebu je bil Cesar tudi predstojnik katedre za slovensko književnost.

V sodelovanju z dr. Jožetom Pogacnikom je objavil antologijo Slovenska književnost, za tisk je priredil izbrano prozo Cirila Kosmaka, v hrvaščino pa je prevedel tudi številna druga dela iz slovenske književnosti. Cesar je za svoje delo prejel številne nagrade, nekaj mu jih je podelila tudi Slovenija. V zadnjih letih je bil Cesar kot predsednik Hrvatske demokratske stranke in v nekem obdobju kot minister v hrvaški vladi dejaven tudi v političnem življenju. (D. P.)

Kinkel za širitev Evropske unije

MADRID - Nemški zunanji minister Klaus Kinkel je v petek dopotoval v Spanijo, kjer se bo udeležil nemško-spanskega vrha, ki bo potekal v petek in soboto v Granadi. Ob prihodu je Kinkel izjavil, da so prizadevanja Nemčije za vstop v VS ZN povsem v skladu z njeno zunanjo politiko in imajo tudi vso potrebno podporo. »Odgovorna zunanja politika neizogibno zahteva popolno udeležbo v ZN, z vsemi pravicami in dolžnostmi,« je se dodal. Kinkel se je tudi zavzel za povezovalne vzdušje evropskih držav v EU in pri tem zavnil bojazni nekaterih politikov, da bi se s tem vpliv prevesil na Vzhod. Po njegovem mnenju je integracija nujna, saj se je »svet znesel v obdobju velikih strukturnih sprememb v smeri globalizacije tako politike kot tudi gospodarstva.« (Reuter)

Jaser Arafat pred odhodom iz Osla (Telefoto: AP)

Le kam bo veliki voditelj Kim popeljal svoje ljudstvo?

NEMČIJA / PREPOVED KURDSKE DELAVSKE STRANKE PKK

»Nemčija ne sme dovoliti, da bi postala bojišče tujih teroristov!«

Tako je prepoved komentiral nemški notranji minister Manfred Kanther, ki računa, da bo Nemčiji kmalu sledila tudi njena evropska sestra Francija

Nemški notranji minister Kanther je včeraj izdal odlok o prepovedi kurd-
ske delavske stranke PKK
v Nemčiji. Odlok je stopil
v veljavo takoj in policija
je opravila kaksnih sto ra-
cij: pregledali so lokale, pi-
sarne, trgovine in stanova-

nja Kurdov, za katere su-
mijo, da so povezani s
stranko PKK. Preiskali so
tudi postne predale in pre-
gledali bančne račune. Pre-
povedali so 35 s PKK
povezanih organizacij,
med njimi kurdsko tisko-
vno agencijo Kurd-Ha,

Kurdستاني komite in
Kurdske nacionalno fron-
to osvoboditve (ERNK).

Nemčija je na lestvici
evropskih držav z najvi-
šjim odstotkom tujcev na
prvem mestu. Najpomem-
nejša etnična skupina v
Nemčiji so Turki, ki jih je
trenutno skoraj dva milijo-
na. Kurdov, ki so v Nemci-
ji prisli hkrati s turškimi
gastbajterji, torej v 60. in
70. letih, je menda 450 ti-
soc. Tako Turki kot Kurdi
imajo kar nekaj nerazreše-
nih vprašanj, saj ankarske
oblasti nočejo slišati kurd-
skih zahtev po avtonomiji
ozemlja v jugovzhodni
Anatoliji. Kurdi so narod
brez države in živijo v pe-
tih državah: Turčiji, Siriji,
Iraku, Iranu in Armeniji.
Kurdi so v Turčiji ustano-
vili Kurdske delavske
stranke PKK, radikalno
marksistično gibanje, ki za
svoje cilje ne izbira metod
in lokacij, saj so odločeni,
da si izborijo svojo pravico
in svojo državo. Turške
oblasti so PKK prepoveda-

le in jo na vso moč zatirajo.
Septembra je turška premi-
erka Tansu Ciller pozvala
nemškega kanclerja Hel-
muta Kohla, naj tudi Nem-
čija prepove kurdske del-
avsko stranko, vendar

nemška politika nad to ide-
jo ni bila najbolj navduše-
na. Notranji minister Man-
fred Kanther, član Kohlo-
vih krščanskih demokratov
CDU, je celo dejal, da bi bi-
la prepoved neuporabna
poteza: kurdske teroristi bi
se preselili v podzemlje in
s tem bi jih policija le teže
nadzorovala.

Vendar bonnske oblasti
niso imele posebnih izbir:
kurdske skrajneži so začeli
s terorističnimi akcijami
tudi na nemških tleh. Pri-
cakovati je bilo, da nemške
oblasti ne bodo pristale na
turško-kurdske spopade na
svojem ozemlju.

Kantherjevo stališče ob
prepovedi PKK in njenih
podpornih organizacij je
preprosto in pragmatično:
»Nasa država bo storila vse
potrebne zakonske korake

v boju proti militantnim
skupinam, ne glede na to,
ali so levičarske, desničar-
ske ali skupine tujih skraj-
nežev.«

Nemčija pričakuje, da
bo PKK prepovedala tudi
Francija, ki je v zadnjih te-
dih izvedla kar nekaj racij
proti domnevnim kurd-
skim teroristom. Francija,
ki ji težave povzročajo
predvsem alžirski islamski
fundamentalisti, je napove-
dala odločen boj proti tero-
rizmu in prepovedi PKK bi
lahko pomenila le eno: da
se je Evropa dejansko pri-
pravljena s skupnimi mo-
čmi boriti proti vsemu, kar
kali njen notranji mir. Ali
povedano drugače: Evropa,
ki ne zna rešiti problemov
gospodarske recesije, bre-
zposelnosti in se umesti v
svet velesil, si je spet nasla
zunanjega sovražnika. To
bo vsaj za nekaj časa odv-
nilo pozornost od notranjih
problemov in nemški kr-
ščanski demokrati upajo,
da bo to vsaj do volitev pri-
hodnje leto. Ana Kovac

Prepoved PKK v Nemčiji so z demonstracijami zahtevali tudi Turki (Telefoto: AP)

ZDA / BREZDOMCI

Praznično kosilo izobčencev družbe

Srečajo se samo ob velikih
praznikih: bradati, umazani
može s plastičnimi vrečami,
v katerih hranijo vse svoje
borno premoženje, in ugledni
mesanci in politiki iz bo-
gatih predelov ameriške pre-
stolnice in drugih vele mest.
Ob posebnih priložnostih,
kakršna je ta teden zahvalni
dan ali božič čez mesec
dni, pridejo brezdomci iz
svojih klet, temacnih parkov
in javnih kuhinj po prazni-
čno kosila. Po vsej Ameriki
so dobrodelne organizacije
in združenja vseh vrst že
dolgo pred prazniki postavili
skatle z napisom: »Samo za
hrano, ki se ne pokvari!«
Skatle so se počasi polnile s
konzervami in številni brez-
domci so dobili svoje prazni-
čno kosilo.

Toda ljudje na cestah bo-
do kmalu zahtevali več od
kosa pečenega purana. Brez-
domstvo ni več osamljen fe-
nomen neprivlačnih mo-
skih, pijancev ali duševno
prizadetih. Zaradi gospodar-
ske krize, ki vsak dan pogla-
blja prepad med revnimi in
bogati, se na ceste selijo
včerajšnji bančni uradniki,
družine z mladoletnimi otro-

ki ter ljudje s solidnimi do-
hodki. Brezdomstvo postaja
prvoravno politično vpraša-
nje. Newyorški računovodja
Anthony G. Brown je se pred
letom brez težav plačeval
700 dolarjev na mesec za na-
jem razkošnega stanovanja.
Skupaj s službo pa je izgubil
vso svojo socialno varnost in
pred kartonskim ležiščem
pod mostom ga je rešila sa-
mo pravocasnica akcija člove-
koljubne židovske organizaci-
je. Na washingtonskih uli-
cah lahko nekaj metrov stran
od najožjega mestnega sredi-
šča srečate mater z dvema ali
tremi otroki, ki prosijo za hra-
no. Samo v ameriški prestol-
nici je brez strehe nad glavo
najmanj deset tisoč družin, v
New Yorku pa potrebuje dr-
zavno finančno pomoč več
kot milijon prebivalcev.
Mnogi Američani živijo na
robu prepada, ki loci varno
življenje od ceste. Z narašča-
njem nezaposlenosti si šte-
vilni »ugledni«
člani svojih
predmestij vsako jutro se ve-
dno privežejo kravato in odi-
dejo zdoma ter se vrnejo ob
sedemnajstih. Ure, ki so jih
prej preživeli v pisarnah, pa
zdaj presedijo v knjižnicah

ali parkih. Mediji pišejo tra-
gično-smešne zgodbe o do-
poldanskih presenečenjih ob
alarmih, ko iz navidezno
praznih hiš prihitijo sami
moški. Kriza 90. let je prvi
resno prizadela tudi tako
imenovane »bele ovrtnike«,
ki - navajeni varnosti in udo-
bnega življenja - veliko hitre-
je od drugih izgubijo samo-
spostovanje, zato se tudi hi-
treje znajdejo med brezdomci.

V državi, ki slovi po mno-
žici državljanov, jim skušajo
nekateri pomagati z akci-
jami, ki naj bi med Ame-
ričani prebudile zavest, da je
treba izkoreniniti vzroke brez-
domstva. Člani ene elitnih
študentskih organizacij ten-
nesijske univerze so skupaj
z nekaj deset prostovoljci
preživeli hladno novembr-
sko noč na prostem, da bi
družbo opozorili na ukrepa-
nje, se preden se včerajšnji
ugledni mesanci spremenijo
v cloveske razvaline.

Država Washington pa
vodi v poskusu, ki naj bi po
kitajski modrosti naučil brez-
poselne iz brezdomne lovit-
rebe, namesto da jim podari
purana. V prestolnici nastoje

Zahvalni dan so, čeprav le za en dan, občutili tudi ameriški brezdomci (Telefoto: AP)

zanje montažne hišice, za
duševne bolnike med brez-
domci bodo zgradili bolni-
nico, pijance in narkomane
bodo poslali na zdravljenje,
za »normalne«
pa so odprli
učilnice, ki naj bi jim omogo-
čile vrnitev na delovna me-
sta. Strokovnjaki pozdravljajo
poskus, da bi za brezdom-

ce naredili kaj več od dobro-
delnosti. Hkrati pa opozarja-
jo, da je brezdomstvo bole-
zen celotne družbe, saj Ame-
rika med gospodarsko krizo
nima dovolj služb za svoje
državljane, četudi se uma-
knejo s cest in se pričujejo no-
vih spretnosti.

Barbara Kramzar

MODRI TRAMVAJ

Podtaknjeni sestanek v Mimari ali K-5

BRANKO ŠOMEN

V svojem podstre-
snem stanovanju sem
brskal med knjigami. Iz
neke češke knjige je
izpadel porumenel li-
stic, na katerem mi je
moj stari znanec Václav
Havlik, poznavalec dal-
matinskih otokov in
naših pomesanih stra-
sti, napisal nekaj stihov
v hrvaščini s pripombo,
kako si on zamisla ide-
alno in enotno Jugosla-
vijo. Bilo je to leta 1981
v Pragi. Citiram:

Kad Slovenec porez
plati,
Makedonac dug kad
vrati,

Crnogorac kad se po-
sila lati,
Hrvat i Srbin kad se
zbrati
i Bosanac sve to
shvati...

Vtaknil sem listic v
zep in se odpeljal s
tramvajem v mesto. Sti-
skal sem se med dijak
in študenti, ki so če-
bljali, kot da bi bili v
razredu pred začetkom
pouka. Kdo bo šel na
koncert Severine, v ka-
terem disku je cenejša
pijaca, kje so na razpro-
daji kavbojke, vara-
zdinske levišice. Razre-
dni duhovitež je vpra-
šal sosolce, če vedo, ka-
ko lahko dobis stano-
vanjski kredit pri ban-
ki. Preprosto, potrebno
je najti samo šest poro-
kov. Dva Hercegovca,
ki se ne poznata, dva
Srba, ki nista ogrožena,
in dva Zagorca, ki se
nikoli nista bila na so-
dišču! Smeh. In se na-
prej brezskrbna voznja
na Trg bana Jelacica.

V kavarni Dubrovnik
sem naročil čaj in se
skozi okno zazrl na uli-
co. Ljudje v Zagrebu so
cedalje slabše oblečeni,
kot Čehi ali Poljaki
pred desetimi, dvajseti-
mi leti. Skrbni in siro-
mastvo so tetovirali hr-
vaške obraze. Pred kio-
skom za časopise je bi-
la vrsta, ljudje so kupi-
vali cigarete, tramvaj-
ske vozovnice, tu in
tam kdo časopis. Potem
sem zagledal Roma. S
temnimi naočniki. Klo-
bukom. Bil je pogre-
znjen v zavijanih krom-
bi. Nekdo ga je ogovo-
ril, Rom pa je zamahnil
z roko in stopil naprej.
Ni mu bilo do pogovo-
ra. Mudilo se mu je na
zmenek. Ko je v obve-

zni garderobi odložil
plašč, klobuk in snel
crna očala ter se zadi-
han vrgel na stole pri
moji mizi, sem ga vpra-
šal:
- Kaze, da se skrivaš
pred javnostjo!
Znova je zamahnil z
roko.
- Vsi mislijo, da sem
bil na sestanku v Mi-
mari. Saj ves, Srbi v Za-
grebu. Intelektualci, ki
so prevzeli nepolitične
teme. O ekologiji
Plitvic. O podganah v
Vukovaru. Kako vrniti
njihovo njim in naše
nam.

- Vem samo, kar sem
prebral v Vjesniku. Da
so bili pogovori tajni.
Da so udeležence stra-
sili, da je bil navzoč tu-
di režiser Dusan Maki-
jev, ki je prišel iz Pa-
riza. Od tam je telefoni-
ral znanemu zagrebske-
mu snemalcu, naj pride
za božjo voljo na dr-
zavno mejo in snema nje-
govo naporno, tvegano
potovanje skozi zasne-
ženo evropsko pokraj-
no do tople sobe v za-
grebskem hotelu Inter-
kontinental.

- Najbrž je to mani-
pulacija prebranih Srbo-
v z naivnimi Hrvati.
Tudi prva Jugoslavija
se je formirala v Zagre-
bu, izvršna oblast pa
preselila v Beograd.
Milosević potrebuje re-
klamo za bližnje voli-
tve, zato je najbolj zve-
ste intelektualce poslal
v Zagreb, da pokažejo
dobro voljo. To je tro-
janski konj... To je tako,
kot bi prisli Srbi v tvoj
dom, ti uničili stanova-
nje, sežgali knjige, posi-
lili ženo, po zidovih
napisali OVO JE VELI-
KA SRBIJA, nato pa bi
te prosili, da jih pova-
biš na kozarec pomir-
itve. Politika na Balka-
nu je bila vedno najbolj
ogabna kurba...

- Ki je dobila ze
evropski aids, se je
oglasil Rem, ki se nama
je neopazno približal
izza hrbtov in se uzal-
no počil na stol.

- Sta slišala? Povabi-
li so samo drugorazre-
dne intelektualce. Tak-
sne, ki imajo domovino
na jeziku, ne v srcu, ki
so znani »jugonostalg-
niki«. Sta slišala reži-
serko Vido Ognjenović?
Ko so jo na Mla-

dinski televiziji vpraša-
li, kdo je agresor, cigav
je Vukovar, je odgovor-
ila, da ne more reci
nič konkretnega, ker ni-
ma dovolj podatkov!?!
A sem mar jaz vihtel
četniško zastavo in pel
»klat čemo Hrvate«
?!
- Vidim, da si uža-
ljen, ker nisi bil pova-
bljen. Kdo ve, mogoče
je pa tako bolje. To po-
svetovanje je podta-
knjeno.

- Komu, za vraga?
Tudmanu? Hrvaski?!

- Kaj sprašuješ, če
ves.

- Nicesar ne vem, sa-
mo sprašujem.
- Kdor sprašuje, sku-
sa priti resnici do dna.
Mi pa smo že na dnu.
To, kar živimo, je do-
movinski kic, duhovno
siromastvo, vrnitev v
ilirizem. Se spominjata,
kako smo za Srbe rekli,
ko so začeli praznovati
svoje srednjeveške po-
razne kot izmisljene
zmage, da bodo na kon-
cu jedli travo s Kosove-
ga polja, zdaj pa mi
prav tako slavimo pre-
tekllost, kot da ne bi več
verjeli v prihodnost...
- To me spominja na
K-5!

- Oba z Romom sva
zazijala.

- Misliš na P-2?!

- Ne vesta, kaj je K-5?

- Slišal sem za K-4, je
hotel biti pameten
Rom, ki sem mu prin-
asal iz Ljubljane Mla-
dino, Republiko in Vre-
me.

- Draga moja, K-5 po-
meni peto kolono.

- Z Romom sva se zno-
va spogledala.

- Govori tise, kavar-
niske stene imajo svoja
usesa, sem ga opozoril.

- Briga me. To je edi-
na tajna organizacija,
za katero vsi vedo.
Američani jo finansira-
jo, Hrvati ji nudijo go-
stoljubje...

- ... ti pa ne moreš
postati njen član, ker
nisi zanesljiv oportu-
nist in zdaj si užaljen
kot prebran Vukovar-
can. Pomiri se, dobil
bosi svojo »božičnico«
in življenje bo nekaj ur
spet radostno in imeni-
tno.

- Izvlekel sem iz zepa
češko pesmico ter jima
začel brati: Kad Slove-
nac porez plati...

Foto: Romeo Ibršević

FELJTON

Trideset let po atentatu na J. F. Kennedyja (5)

Lee Harvey Oswald se je pred svojo ženo Marino, ki ga je tudi fotografirala, postavil z novo puško

Akustični zapis streljanja

Ko je House select committee on as-
sassinations se zaključevala svojo pre-
iskavo z ugotovitvijo, da pri atentatu
ni slo za zaroto, so bili člani komisije
prisiljeni priznati, da je na podlagi
akustičnega znanstvenega dokaza mo-
goče sklepati, da obstaja velika mo-
žnost, da sta na Kennedyja streljala
dva strelca. Dallaska policija je posne-
la radijski zapis in dolgo se je vedelo
za obstoj dictabelta, ki so ga posneli
med atentatom. Originalni zapis je
izginil iz arhivov. Na tem zapisu se si-
si vsaj šest strelcev, vendar Warrenova
komisija ni hotela priznati več kot tri
strele. Toliko nabejov so namreč našli
v t. i. »ostrostrelskem gnezdu«, od ko-
der naj bi streljal Oswald. House select
committee je na koncu priznala en strel
več kot Warrenova komisija, čeprav je
Robert Blakely, glavni svetovalec, več-
krat dejal: »Na posnetku je slišati vsaj
šest ali sedem strelcev.«
Dva med njimi sta izstreljena skoraj hkrati. T. i. »Blakey-
vevo težavo«
pa je povzročil nasle-
dnji izsledek: eden od strelcev naj bi
namreč prihajal s travnate zelenice,
takoj zatem pa mu je sledil še en strel.
Raziskovalci, ki so analizirali zapis, so
predvidevali, da so strelci prihajali sa-

mo z dveh lokacij. Čudno se je obna-
šal policaj na motorju. Njegov mikro-
fon je bil vključen celih šest minut in je
preprečeval komuniciranje med preo-
stalinimi policaji. Dispečer je na kanalu
2 okoli 12.34 zabil: »Na cesti Stem-
mon je policaj na motorju z odprtim
mikrofonom. Na kanalu 1. pošljite ne-
koga tja in mu recite, naj ga ugasne.«
Motnje na drugem kanalu so preneha-
le takoj zatem. Ampak najprej so se
pojavi piski, ki so v Morsejevi abecedi
signalizirali: »Victory (zmaga).«

Raziskovalci menijo, da so bili
odprti vsaj štiri mikrofoni in da niso
nujno pripadali dallaski policiji. Slike
atentata kažejo Jima Hicksa na Dealy
plazi z radiom v roki. Mnogi razisko-
valci verjamejo, da je bil radijska zve-
za s strelci in je blokirala komunikacije.
Tako je vsaj menil Jim Garrison in mu
predal sodni poziv na pričanje. Ven-
dar Hicks ni nikoli pričal: takoj po
izročitvi sodnega poziva so ga zaprli v
vojasko bolnišnico zaradi norosti.

Strelci se ujemajo s kadri

Trije raziskovalci: Robert Groden,
Mark Weiss in Ernst Aschenasy so so-
delovali pri raziskavi House select co-
mittee. Pozneje so se zaprli v klet Gro-

dnovega doma in analizirali zvočni
zapis ter ga primerjali z Zaprudrovim
filmom. Dopustili so možnost, da so
na zvočnem zapisu slišni strelje, vsaj
se dva impulza pa sta bila po vsej
verjetnosti prav tako strela.

Z najsodobnejšo računalniško te-
hniko so ugotovili, da se sinhronizaci-
ja niti najmanj ne ujema s filmom tako
dobro, kot se ujema sinhronizacija s
tretjim strelom. Tudi njih je motilo, da
so raziskovalci zapisa predvidevali sa-
mo dve lokaciji strelcev, a so ugotovili
naslednje smeri strelcev: strel 1 - od za-
daj, strel 2 - od zadaj, strel 3 - z desne
spredaj in strel 4 - od zadaj. Prva in za-
dnja dva strela sta bila izstreljena pre-
blizu drug drugega, da bi lahko prihaja-
la iz Oswaldove puške. Po vsej verje-
tnosti usodni strel v glavo ni bil izstrel-
jen od zadaj, ampak od spredaj. Ne
glede na to, ali je Oswald streljal ali
ne, je Kennedyja ubil nekdo drug.

Groden, Weiss in Aschenasy so
Blakeyju pokazali obe verziji filma Sa-
mo v prvi se vsi drugi dogodki sliko-
vno ujemajo z zvokom. Blakey je Gro-
dna zatem zvelkel v stran in mu uka-
zal, da s temi rezultati ne smejo sezna-
niti kongresnikov in s tem sveta. Naj
vedo, da je strel v glavo prišel s strani.

Namesto zaključka

Najbrž ne bomo nikoli zvedeli,
kdo so bili zarotniki, ki so skovali na-
crt za atentat na Kennedyja. Kdo so
bili dejanski strelci, niti ni pomem-
bno, saj so ti le izvajali ukaze zarot-
nikov. Zato raje pogledajmo se neka-
tera dejstva, ki jih ni mogoče zavre-
ti: vsak opis ran na vratu in na hrbtu
predsednika kaže, da je bila rana na
hrbtu večja kot sprednja rana na gr-
lo in tako isti metek ni mogel vstopiti
v telo od zadaj, kajti vhodna rana je
manjša od izhodne. Vsak zdravnik v
Dallasu je opisal rano na grlo kot
vhodno rano - strel od spredaj. To
pomeni, da je bil John Connally za-
det z drugim metkom kot pa predse-
dnik od zadaj. Connallyjeve in pred-
sednikove rane so povzročili vsaj tri
je strelci; dva od zadaj in en od spre-
daj. Zvočni zapisi to potrjujejo. Iz
Zapruderjevega filma in akustičnih
dokazov je razvidno, da je prva kro-
gla zadela Kennedyja prej, kot je bi-
lo mogoče streljati nanj iz t. i. »ostro-
strelskega gnezda.«

Ti in podobni dokazi so poleg
izjav prič jasen razlog, zakaj Kenne-
dyjeve smrti Američani niso pozabi-
li. Kot je ni pozabil ves svet.

Tisto noč, ko se je zgodila tragi-
ja, je zvon westminstrske opatije zvonil
celo uro, kot če bi umrla kralj ali
kraljica. 300.000 ljudi je z baklami
hodilo po Berlinu, na Irskem so od-
povedali vse radijske programe. Eli-
zejske poljane so bile v petek zvečer
prazne. New York City je zamrl in
cerkve v Baltimore in po vseh ZDA
so bile polne zalujocih. Odpovedali
so opero na Dunaju. Ure in ure so
ljudje v tišini stali pred Beyhesda
Naval Hospital. V trenutku, ko so
Kennedyja razglasili za mrtvega, je
65 odstotkov Americanov vedelo za
atentat in kmalu je zanj vedel skoraj
vsak in nihče ne bo nikoli pozabil,
kaj je delal v trenutku, ko je zvedel
za Kennedyjevo smrt. Ali kot je zapi-
sal W. Manchester: »Slo je za najbolj
spektakularno ameriško katastrofo
po Pearl Harborju.«

Nekakšna simbolika je v tem, da
so izginili prav Kennedyjevi možga-
ni; prav teh so se namreč bali zarot-
niki. Kanibal pojedo srce sovražni-
ka, da bi si pridobili deleč njihove
prebrisanosti. Zarotniki so pozabili
vzeti Kennedyjevo srce. To se vedno
pociva v srcih mnogih Americanov.
(KONEC)

Piše:
Irena
Pirman

KUBA / V TREH TV NADALJEVANJIH

Oddaja o atentatih na Fidela Castra

Operaciji "Liborio" in "Lucrezia" nista uspeli

HAVANA - Sredi tega tedna so po kubanski televiziji začeli predvajati program v treh nadaljevanjih o dveh načrtovanih atentatih proti Fidelu Castru, ki pa po golem naključju nista uspela. Slo je za načrta "Lucrezia" in "Liborio", kot ju je poimenovala organizacija Cia, pri aten-

tatih pa so sodelovali mafija in organizacije kubanskih izseljencev, ki so bili nasprotni Castru. Zamisel, da bi posneli film o načrtovanih atentatih na kubanskega voditelja, se je porodila enemu od šefov tajne službe Cia Davidu Philippsu. Revolucija ga je

"presenetila", ko je bil na Kubi. Povezal se je z domaćinom Antoniom Valenciano, ki je začel takoj iskati prostovoljce za atentat na Castra. On je tudi predlagal, naj bi na govorniški oder, na katerem bi bil moral govoriti kubanski voditelj, streljali s protitankovskim raketometalcem.

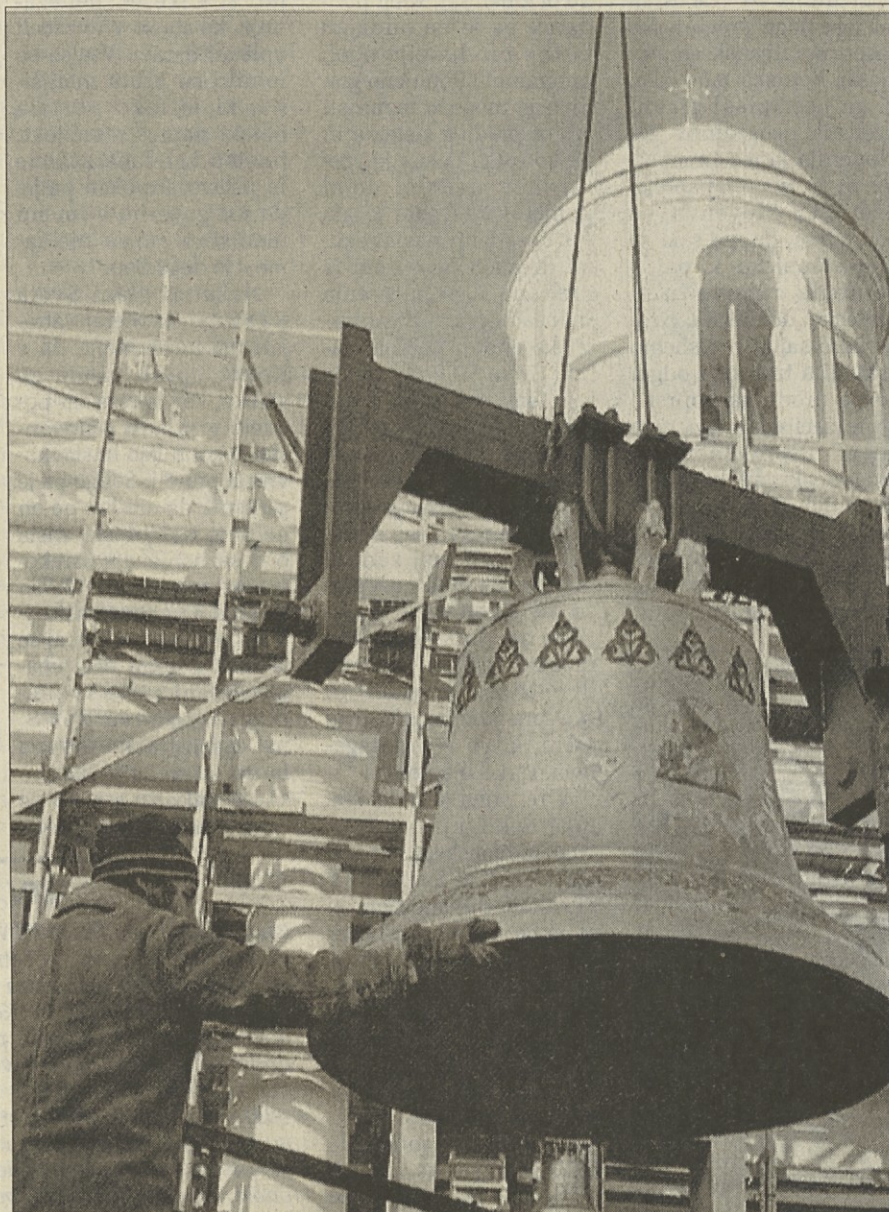
Ce bi načrt uspel, bi bili v trenutku pokončali tudi del njegove vlade. To je bila "Operacija Liborio". Ni znano, kako je to uspelo, dejstvo pa je, da so atentat preprečili, vse krivice, razen Valenciano pa aretirali.

Z "Operacijo Lucrezia Borgia" pa so skušali Fidel Castra spraviti s sveta na način, ki ga je menda uporabljala tudi slavna plemkinja, po kateri je načrt prevzel ime - s trupom. Protirevolucionar Antonio Varona se je povezal s Polito Grau, nekakšino bivšega kubanskega predsednika Ramona Graua San Martina. Tablete s trupom so dali prijateljem - zarotnikom, zaposlenim v restavracijah in lokalih, v katere je Fidel najraje zahajal. Tudi tokrat pa načrt ni uspel, saj je imel kubanski voditelj neverjetno srečo. Polito Grau so kasneje aretirali in je, kot kaže, vse priznal.

Dokumentarni film o spodbudnih atentatih naj bi, kot piše tudi v uradnem kubanskem časopisu Granma, obenem tudi razkril ozadje umora ameriškega predsednika Kennedyja. Za njegovo smrt naj bi bili krivi trije člani mafije iz Chicaga in dva kubanska kontraprotestantna revolucionarja.

KIJEV / POKOMUNISTIČNA OBNOVA

Popravljajo katedralo

Delavec snema zvon s kijevske katedrale sv. Aleksandra, ki je trenutno v generalnem popravilu. Zvon je darilo papeža Janeza Pavla II. (Telefoto AP)

NOVICE

Azijske ženske bi bile rade podobne "zahodnjakinjam"

TOKIO - Ženske iz Azije so nezadovoljne s svojim zunanjim videzom. Ne marajo biti več kot lutke, pač pa bi želele imeti več oblin na pravih mestih, večja prsa, daljše noge in bolj zaokrožene boke. Raziskavo javnega mnenja je opravila ena največjih tovarn perila, precej podobno pa so odgovorila deklet iz vseh velikih azijskih mest.

Po tednu dni brez luči so ugrabili električarje

PANAMA - Prebivalci nekega odročnega naselja El Real v bujnem gozdu Darien v Panami so po tednu dni teme ugrabili štiri uslužbenke državnega podjetja za elektriko. Na prostot jih bodo izpustili, so dejali, ko bo problem z razsvetljavo rešen. Štiri električarje je poslala država. Ko so videli, da okvare ne bodo znali popraviti, so hoteli oditi, a so jim prebivalci to preprečili.

Direktor podjetja umrl zaradi radioaktivnega stola

MOSKVA - Ko je direktor nekega moskovskega podjetja umrl v bolnišnici po mesecu dni skrivnostne smrti, so uslužbenci sklenili, da sami ugotovijo, kaj je zakrivilo njegovo smrti. Vzroki bolezni so bili namreč takšni, kot da bi bil direktor izpostavljen močnemu sevanju. Izposodili so si Gajgerjev stevec, ko pa so ga približali direktorjevemu stolu, je kazalec kar poskočil. Strokovnjaki so kasneje ugotovili, da je stopnja radioaktivnosti, ki jo je oddajal stol, bila kar sto krat višja od dovoljene. V podjetju so zaprli dvanajst sob, uslužbenke pa poslali na zdravniški pregled.

Tajfun Kyle zahteval skoraj 50 življenj

HANOI - Tajfun Kyle, ki je v torej zvečer prizadel štiri pokrajje v Vietnamu, je povzročil smrt 43 oseb, ranjenih je bilo 166, 67 pa jih se pogrešajo. Na tisoce oseb je ostalo brez strehe, poplavljeni pa so bila tudi nešteta riževa polja. Pred mesecem dni so isto območje že prizadele hude poplave, zaradi katerih je umrlo 63 oseb.

Razdejanje zaradi poplav na Kubi

HAVANA - Zaradi poplav, ki so prizadele vzhodni del Kube, je v teh dneh umrlo 16 oseb, 11 pa jih se pogrešajo. Uničenih je bilo nad tristo hiš, desetkrat toliko pa jih je resno poškodovanih. Skoraj 47 tisoč oseb je moralo zapustiti svoje domove, poplave pa so uničile tudi pridelek.

MALAJZIJA

Kogar skače čez plot bodo kamenjali

KUALA LUMPUR - Zakonolomci, tresite se: če bodo v malaizijski državi Kelantan dobili vpeljavno islamskega zakonika, bo kazni za ta zločin postala kamenjanje v javnosti in sicer »s srednje velikimi kamni«. Tatovom se ne bi godilo nič bolje, saj bi jim odsekali najprej desno roko, če bi jih zasacili v vnovic, pa se levo nogo; pustili bi jim peto, da bi mogli hoditi.

Upostevanje islamskih zakonov je od državnega parlamenta zahteval kelantanski prvi minister, Nik Aziz Nik Mat, ki je med drugim opozoril, da bo hud greh, če predloga ne bodo odobrili. Poziv pa je baje bil zaman: Kelantan, v severnovzhodni

Malajziji, vodijo od leta 1990 islamski integralisti, na srečo pa zvezna ustava predvideva možnost Kelantanu preprečiti povratek v srednji vek. Islamski zakon bi namreč lahko stopil v veljavo samo, če bi spremenili zvezno ustavo, to pa je naloga zveznega parlamenta, kjer prevladuje Nacionalna fronta prvega ministra Mahatirja Mohammeda, ki je izjavil: »Nikakor ne mislimo dopustiti, da bi ljudem sekali roke in noge ali jih kamenjali.«

Malajzija, ki je večinoma islamska država, ceprav je tudi budistov in taoistov mnogo, za sedaj strogo kaznuje le kajenje, z visoko globo ali dvema letoma zapore.

KOREJA / SKRB ZA OKOLJE

Ekološko božično drevo v Seulu

V največjem trgovskem centru v Seulu se šopri 7 metrov visoko božično drevo, katerega posebnost je, da je sestavljeno iz 20 tisoč praznih pločevnic (Telefoto AP)

uporabne. Dvoje izmed teh del smo objavili v "Novi pisarnji", kjer zaslužita popolnoma zasluženo mesto. Saj je tovaris Kuster v svojih reportajah bolj novelist kot zgolj suh opazovalec in beleznik zanimivih dogodkov. Pri tekmovanju je dosegel prvo mesto v pošiljanju največjega števila kakovostnega gradiva. Kljub doseženim uspehom pa mora paziti, da se ne bo zanemaril, ker obeta postati eden izmed piscev.

DRAGO GRUBER

Cetrti v našem zvezku je tovaris Gruber Drago. Nekeč se je pritožil, ker mu je bilo očitano linjaseenje. Tovaris Drago, takrat si res nekoliko zasel. Ne vem, ali ti je manjkalo motivov, katere naj bi obdelal, ali pa ti je to bolj pri srcu. Zadnje case si nam poslal največ vojnih dopisov. Notic, bodisi s terena ali vojske, si se lotil po direktivah in si tudi skoraj vedno zajemal prave. Vcasih si bil mogoče res nekoliko zapleten, toda to ni bilo toliko opaziti. Pri stalnih borbah okoli Trnovega si imel res sijajno poprisko za udejstvovanje, toda kljub temu si nam v primeri z velikimi dogodki, ki so se tam dogajali, poslal sorazmerno zelo malo propagandnega. Dogodke, si nakazoval kot notice, toda izpeljav iz njih ni bilo, ceprav so bili to kasni in aktualni motivi. Vzemimo n.p.r. tvoj dopis, ki si ga namenil urednist-

vu "Partizanskega dnevnika", že v uvodu si omenil poztvovnost naših borcev kljub slabim oblacilom, stalnemu mrazu, snegu in dežju. Potem si omenil 17-letnega mitraljezca Melinca, ki si ga v kratkih besedah samo omenil in povedal nekaj zanimivega. Tvoja dolžnost je bila, da si, kar smo že nestetokrat poudarjali v naših okrožnicah, stopil od tega mladencica, ga intervjuval in nam poslal izvrstno reportazo. Pa te se danes nimamo, ceprav vemo, da je tam tak in tak poztvovalec mladencic. Tovaris Drago, stopi do njega, pozanimaj se o vsem, kar je v zvezi z njim in nam takoj pošlji. Porabili bomo za te zgoraj omenjeno zbirko. "Med potjo" je zelo dobro opisana in privlačna stvarca, toda občutek imam, da si se le stezka zadrževal, da nisi tudi v tem pogledu obravnaval načelnosti. Tudi "Nasi bodoci orli pisejo", je za nas zanimiv dopis, vendar bi se tega motiva morda nekoliko drugače, lažje lotil. V obliki pisma pripovedovane stvari so zanimive, toda za današnje prilike ne toliko uporabljive. Dalo bi se privlačnejše obdelati. In se "Trnovo". Zopet izvlečki, kratka poročila. Ker imas dober slog in smisel za pripovedovanje, bi se lahko spravljal na reportaze, mogoče bi bil tudi ti bolj novelističen in ne tako "vojno poročevalski". Sedaj pričakujemo od tebe, da nam bos precej poslat o vipavski, svobodi, o navdušenju civilnega prebivalstva, o odnosih med ljudstvom in naso voj-

MOSKVA / TRETJINA NABORNIKOV SE NI PREDSTAVILA

Ruski fantje nočejo v vojsko vojaške oblasti zaskrbljene

V baltskih državah se leta 1991 ni odzvalo kar 70 odstotkov nabornikov

MOSKVA - Mladi Moskovčani ne marajo vojaške uniforme: ena tretjina tistih, ki so bili letos jeseni poklicani k vojakom, se ni predstavila na naborni dan, se ena tretjina obveznikov pa se je naboru popolnoma izognila po zaslugi nemarnosti mestnih služb, ki imajo nalogo sestaviti sezname.

Nacelnik moskovske naborne komisije Vladimir Bessalov ne skriva svoje nejevolje do moskovskih oblasti: od predvidenih 19 tisoč fantov, ki bi morali k vojakom letos jeseni, se jih 7.300 ni predstavilo, mestne službe, ki bi morale sestaviti sezname z imeni nabornikov, pa so doslej posredovale samo 32,5 odstotka imen vseh obveznikov. »V nekaterih okrožjih sploh niso hoteli izročiti obvestila o vpoklicu,« je dejal general dnevnika Moscow Times.

Mestne oblasti se sedaj skušajo izkazati, zato je zupan Jurij Lužkov priznal, da je prišlo do »zmeha« in je miliciji, to se pravi

ruski policiji, dal ukaz, naj se cimbolj potrudijo pri iskanju pobeglih obveznikov, zdravniškim oblastem pa ukazal, naj postrožijo zdravniške preglede mladih nabornikov. Bessalov podčrta, da so samo 11 od 7.000 mladih, ki so se v preteklih dveh letih izognili služenju vojaškega roka, sodili in kaznovali.

Pojav vsekakor ni nov v Rusiji, kljub temu, da kazenski zakonik predvideva za prestopnike strogo kazen, od dveh do sedem let zaporne kazni v času miru, smrtno kazen v vojnem času. Leta 1990 je v nekdanji Sovjetski zvezi stvelilo mladih, ki se ni odzvalo vpoklicu, bilo 86 tisoč, leto pred tem pa samo 6.647. Leta 1991, po razglatvi neodvisnosti mnogih republik, je pojav postal še zlasti viden: v baltskih državah se ni odzvalo kar 60-70 odstotkov nabornikov. Novembra 1992, po padcu Sovjetske zveze, je vojaški rok v državi postal krajši, za mornarico, na pri-

mer, namesto dveh let samo leto in pol, kaže pa, da to ni veliko vplivalo na mlade nabornike. Zaradi tega je predsednik Boris Jecin izdal odlok, s katerim imajo sedaj študentje manj možnosti, da bi se izognili služenju vojaškega roka.

Krajši vojaški rok povzroča preglavice oboroženim silam: jeseni bodo namreč odslužili vojascono, tisti ki so morali v vojsko pred dvema letoma oziroma pred letom in pol, tako da bo odslej vojakov veliko manj, tudi ker sedaj obstaja možnost alternativne civilne službe.

Mladina se izogiba služenju vojaškega roka iz raznih razlogov: zaradi slabega ravnanja nadrejenih, številnih nesreč (umorov in samomorov) v vojski in seveda zaradi spremenjenih razmer v državi. Po podatkih julijske ankete je samo 6 odstotkov vojakov zadovoljnih z obstoječimi razmerami.

Vztrajajmo na tej poti!

Dušan Fortič

CENE ISKRA

Tovaris Iskra Cene nam je med svojim bivanjem v Bepeciji poslal bolj malo, ker se je moral baviti predvsem z organizacijskimi stvarmi. Pa bi nam kljub temu lahko poslal nekoliko več. Saj je, vsaj tako pravijo, tam precej zanimivega in prikladnega za dober opis. Nazadnje nam je poslal nekaj boljšege, pa smo se, oziroma se se bomo pobližje pomenili.

LADO KUSTER

Kuster Lado je zelo dober pisec. Vse njegove stvari nosijo poat svojiskosti, nekaj posebnega, kar dela njegov slog zanimiv in privlačen. Nekatere stvari je zajel kar odlično, tudi s propagandnega vidika zelo

sko. Mnogo motivov, katere bi v tem času lahko obdelal. Upamo, da nas ne bos razočaral.

MILAN MEDVESCEK

Medvesček Milan. Midva sva se že večkrat srečala na marsikaterem mitingu v Cerknem, pa vidim danes, da sem precej gresil v tem, ker sem bil tam samo kot opazovalec ali plesalec in se nisem s teboj temeljitelje pomenil o tvojem delu. Tovarisa Sasa je pravil, da si bil morda nekako zapušen. Priznam, da smo tvoje stvari vcasih premalo resno jemali in ti nisimo posebno pomagali pri tvojem delu. V poročilu o izidu II. Vojaškega tekmovanja med poročevalci smo pri točki o populariziranju, opisovanju, spretnega izvajanja in manevriranju, vztrajnosti edinic prisočili prvo mesto tebi. Res si se v tem pogledu spustil tej točki najbolj odgovorjajoče v opis manevriranja naših edinic. Spocetka si se dela lotil kar dobro in zgledno. Pozneje, ko si se omejil zgolj na poročevanje dogodkov s terena ali vojske, oziroma, obeh, pa si nekoliko popustil. Vzroke sem že zgoraj omenil in bodo menda držali. "Takšno so danes", je motiv, ki smo ga nekoc forsirali, danes pa, ko so pred nami druge naloge, ni več tako pomemben. Po pogovoru s tvoj. Saso pa si nam poslal mnogo boljše stvari. Ne vem, ali si prebiral moje okrožnice, poseb-

no zadnje, zakaj nisi prišel na to že prej. Divizija je precej obširna vojska formacija in skriva v sebi mnoge junake tako Gorenjce kot Primorce ali Stajerce, vsi taki kakajto peresa, da jih opise. Pri prvi taki reportazi "Hrabri mitraljezci Vojkove tov. Rihard" si že nekoliko zaplaval. Slog si zbral kar lep, opisati pa bi moral predvsem tovarisa Riharda in njegove podvige in ne toliko Rupnika in njegova kakor tudi drugih zločinska ponašanja, o katerih nam je že precej znano. Seveda je tudi to zanimivo, toda če hocemo opisovati tovarisa Riharda, moramo ostati pri njem. No, pa je kar slo. Zelo pa si me presenetil z "Bolnicarico Zmago". Ne toliko presenetil zaradi tebe kakor zaradi stari. Vem, da si zmeczen napisati dobre stvari in izbirati prave motive, toda, kar si jo prej mogoče nekoliko zavozil, si me samo v tem oziru "presenetil". Sijajna stvar. Zelel bi, da bi jo videli vsi tovarisi poročevalci. Tako se moramo lotiti pisanja! Se poskusi, isci in pisi! (če jim ne bo primanjkovalo prostora, bodo objavili v "Partizanskem dnevniku", sicer pa prav gotovo v "Naši ženi" kamor smo poslali, ali centralnih glasilih). Tudi tvoja vojna poročila so pisana dobro. Za novinarske opise imas smisel, kljub temu pa moras delati z večjim veseljem in prizadevanjem.

(se nadaljuje)

SVET RTV SLOVENIJA / O OSNUTKU PREDLOGA PROGRAMSKE SCHEME ITALIJANSKEGA PROGRAMA

V imenu manjšine - drugi

»Ne glede na to, kako bo rešen spor med Koprom in Ljubljano, bo ta kratko potegnila italijanska manjšina«, pravi Silvano Sau - Večina članov Sveta RTV podprla Janeza Lombergarja

Nova metla že pometa po ekranu

KOPER - V Obalnem sindikatu menijo (enako stališče pa zastopa stavkovni odbor italijanskega programa TVK C), da je stavka zakonita, in pri tem navajajo, da delavci stavkajo zaradi uresničevanja ekonomskih in socialnih pravic ter interesov iz dela, da je bila stavka napovedana že konec junija organu upravljanja in poslovnemu organu RTV Slovenija in da so delavci določili zahteve in imenovali stavkovni odbor. Stavkajoči obsojajo prejšnje vodstvo RTVS, saj o zakonitosti stavke lahko razsloja le sodišče.

Novi začasni urednik italijanskega programa TV Koper-Capodistria, sicer pa glavni urednik programov TV Slovenija, Janez Lombergar je to nevhvalno dolžnost sprejel kljub temu, da si bo pri delu najbrž moral pomagati s prevajalko. Po seji Sveta je že začel urejati zadeve: na koprsko televizijo je v skladu z včerajšnjimi stališči Sveta RTV že poslal zahtevo, da morajo takoj prenehati oddajati podnapis, ki gledalce obvešča o stavki in nenehno teče prek oddaj na kanalu italijanskega programa.

Boris Vuk

LJUBLJANA - Za osnutek predloga programske zasnove italijanskega programa koprsko televizije, ki ga je napisal glavni urednik programov TV Slovenija Janez Lombergar in ga je včeraj sprejel Svet RTV Slovenija, so poudarjali, da gre sele za prvo stopničko, ki naj bi pomirila duhove in se zdalec ni dokončna. Svoje vizije naj bi s to shemo uskladila tudi oba odgovorna urednika koprsko organizacijske enote, nato naj bi razpravljala tudi programski svet za radijske in televizijske programe TVK-C in programski svet nacionalne televizije.

»Po mojem predlogu se noben program TVK-C

ne bi zmanjšal, večji poudarek pa je na oddajah lastne produkcije obeh programov. Ponujeno gradivo je mogoče razumeti le kot predlog sistema in ne kot plan dela,« je včeraj med drugim dejal Lombergar. Dodal je, da vsi dosedanja nesporazumi izhajajo predvsem iz različnega pojmovanja statusa koprsko organizacijske enote. Večina članov Sveta RTV Slovenija je s tem soglasala, dosedanja v. d. urednika italijanskega programa Tulli Vianello pa je Lombergarju rejevalu osnutek predloga nasprotoval, saj je menil, da pri vsej zadevi manjšine nihče ne vpraša, kaj sploh želi. Poudaril je, da se nenehno mesata regijski (mesan dvojezični program) in povsem manjšinski program, ki ga v predlaganem osnuteku sploh ni.

V razpravi je sodeloval tudi nekdanji predstavnik italijanskega programa TVK-C v Svetu RTV Slovenija Silvano Sau, ki so ga na sejo sicer povabili kot predstavnika italijanske narodne skupnosti, govoril pa je v lastnem imenu. Dejal je, da bo, ne glede na to, kako bo rešen spor med Koprom in Ljubljano, v vsakem primeru potegnili kratko italijanska manjšina. »Ta je izgubila, ko se je stavka pričela, ko so se v svojo zadevo začele vple-

tati stranke in, nenazadnje, ko sta se v to začeli vpletati državi. Vse se bo lomilo na hrbtni manjšine, ki je tako postala objekt namesto subjekt. Imamo izdelane zakone in ustavo. Problem pa je, da vsi govorijo v imenu manjšine, razen nje same,« je dejal Sau.

Nekateri člani Sveta RTVS pa so včeraj vztrajali pri formulaciji, da v Kopru sploh nihče ne stavlja, ker le-tega ne pomeni v skladu s slovensko zakonodajo in stavkovnimi pravili. Seligo pa je pojasnil, da uradno ne on ne Svet RTV doslej nista bila seznanjena s stavkovnimi zahtevami. Te so Koprčani namreč naslovili na javnost, torej »naj se javnost z njimi tudi ubada«. Člani sveta so predlagali vodstvu RTVS, naj disciplinsko ukrepa in naj se ravna po kazenskem zakonu, če so se med »stavkajočimi« poja-

Janez Lombergar: »Paradoksalno je, da zdaj, v času stavke, Koprčani predvajajo resnično dobre lastne oddaje in je zato program zdaj precej boljši od tistega, ko so na sporedu le izjemno slabe ameriške nadaljevanke, ki jih sicer vrtil Berlusconi na svojem programu ob 6. uri zjutraj za zadnje pijančke...«

vili elementi za kazenski pregon.

Ob koncu pa so v celoti podprli javno se objavljenega stališča vodstva RTVS, ki jih je podpisal Peter Mori, govorijo pa o stavki, ki je ni, o statusu koprsko organizacijske enote, o vodenju, o mednarodnih posledicah ter o pobudi za umiritev zadev. Člani sveta so zavrnili predlog, naj se v Ko-

per odpravi posebna »mislija dobre volje«, ki naj opravi pogovore in poročila, sklenili pa so zahtevati od Koprčanov, da »prenehajo uporabljati ekran za namene, ki niso v skladu z določeno programsko shemo«. Mislija na je bila informacija o stavki, ki jo nenehno predvajajo in s tem »širijo neresnicnosti«.

Ivanka Mihelcic

RTV Slovenija po poti HDZ?

Na včerajšnji seji Sveta RTV Slovenija je prišla na dan informacija, da je voditelj TV dnevnika Jure Pengov v četrtke odklonil zahtevo, da v osrednji dnevnik uvrsti stališče vodstva hise (podpisan v. d. generalnega direktorja Peter Mori) v zvezi z zapleti v organizacijski enoti TV Koper-Capodistria. Urednik informativnega programa Lado Ambrozič je to potrdil, pri tem pa je dejal, da se je Pengov postavil v vlogo urednika in je pristal na objavo, toda sele pred objavo spico dnevnika. »Pengov ima stiri uredniki nad seboj in mora narediti, kar se mu reče. Rekli smo mu, da če bo odklonil zahtevo, gre lahko domov,« pravi Ambrozič. Pengov je res odšel, pred tem pa je napisal, da je kršena novinarska integriteta, da je odločitev vsiljena, s čimer da je narejen prvi korak k hadezejevstvu televizije. »Generalni direktor je politična osebnost, je nadrejeni in ima vso pravico do objave svojih stališč. Pengov pa je kršil delovno obveznost na način, ki ga doslej tukaj nismo poznali, in jaz mu ne zaupam več,« pravi Ambrozič, ki pa o nadaljnjih ukrepih proti Pengovu se ne želi govoriti.

VPRAŠANJA ZA RUDIJA ŠELIGO

Ni dokazov za sodišče

Predsednik sveta RTV o svojih pogledih na stavko

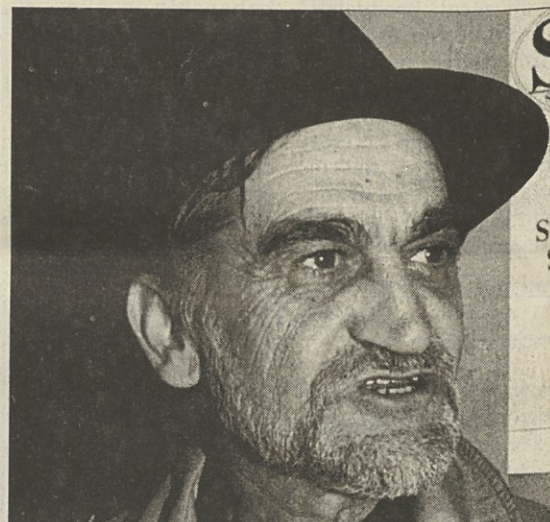
Včerajšnja seja Sveta RTV Slovenija je bila sklicana nenavadno hitro. Sklicali so jo zaradi sedanjih razmer in (pre) napetega loka med Koprom in Ljubljano. O tem govori predsednik Sveta Rudi Seligo.

Poudarjate, da ne gre za izreden sklic...

Na prejšnji seji smo sklenili, da glavni urednik programov TV Slovenija do naslednje seje pripravi osnove za novo programsko shemo. To bi brzkone trajalo najmanj en mesec. Toda, ker se je začela stavka zaradi tega sklepa, sem pohitel in »preganjal« Lombergarja, naj čimprej pripravi osnutek, za zato, da bi se čimprej razjasnilo, kaj smo s spornim sklepom sploh mislili. Zato izredne seje sveta ni. Po vseh mojih dosedanjih pogovorih s prizadetimi v Kopru je namreč jasno le to, da se bojijo zgolj nečesa, kar naj bi jih sele doletelo. Skratka, tudi s to zdajšnjo sejo smo želeli zgolj pokazati, da nam ne gre za tiranijo nad manjšino, temveč za postopek, da bi prisli do boljšega programa, saj je zdajšnji, takšen, kakršen pač je, popolnoma zanič. Torej, slo nam je za to, da poskusimo stavkajočim odgovoriti: ne stavkajte, saj gre za normalen postopek in za enopolmesecni rok, v katerem lahko poveste, kaj vam je v programski zasnovi všeč in kaj vam v njej ni všeč. Zato tudi trdim, da stavkajočim ni potrebno pošiljati nobenih pozivov, predvsem pa proti njim ni treba ukrepati. Zadržuje, da jim predstavimo sklepe, potem naj razmislijo, ali je sploh utemeljeno stavkati. Trdim, da ni utemeljeno ter da je veliko boljše, da skupaj začnemo »glodati« predloge in oblikovati skupne rešitve.

Trdite, da uradno ne veste za vsebino stavkovnih zahtev, ker so le-te bile naslovljene zgolj na javnost in ne na institucijo. Pa vendarle so vam vsaj neuradno poznane, zato sprašujem, ali je zadosti, da nanje odgovorite zgolj z osnutkom predloga programske sheme?

Mislím, da je večina stavkajočih resnično vznemirjena zaradi bojazni, da jim bomo vzeli avtonomijo. Toda, tiste, ki vodijo stavko - trdim pa, da jo vodijo iz Ljubljane, iz relativno znanih pisarn - ne zanima niti italijanski program niti manjšina, stojijo le zadi in jih izrabljajo za svoje cilje.

Na kaksne pisarne mislite?

Tega ne bom rekel. Gre pa vsekakor za materialni interes Ponteco - Safti. Ko je Ponteco napovedal zatemičenje signala, so alarmirali italijansko uredništvo TV Koper, naj jih podpre, čeprav so Pontecove zahteve bile materialno enormne. In jih tudi je podprlo. Zdi, ko uredništvo stavka, jih je prvi podprl Ponteco, češ da gre za tiranijo nad manjšino in ukinitve pravic. Po podatkih, ki jih imam, je prek Ponteca odtekla k Saftiju precejšnja gora denarja. Mislil sem, da je to davna preteklost. Toda, sodeč po ostrini reakcije, smo očitno zadeli nek živ kanal.

Ali imate dokumente, ki to dokazujejo?

Bojim se, da papirjev, ki jih imam, sodišče ne bi priznalo kot dokaz, kar je celo običajno pri velikih tatvinah. Tudi na seji Sveta so spraševali, kaj je z denarjem (gre za dobro milijardo lir), ki ga je Berlusconi nakazal RTV hiši, a je po nalogu CK ZKS leta 1989 bil nakazan Pontecu, brez dokumenta, ki bi to transakcijo pojasnjeval. Računi stoo odstotno niso čisti, je pa to težko dokazati.

Nekateri člani Sveta so zahtevali uvedbo disciplinskih ukrepov in celo kazenski pregon zoper delavce italijanskega programa zaradi sedanjega položaja. Kaj vi menite o tem?

Nisem za represalije, temveč za to, da Koprčani razmislijo o našem predlogu, saj mislim, da je konstruktiven in da jim z njim ponujamo roko. Če je možno takšno sodelovanje, je potem nemudoma potrebno na vse zaplete pozabiti. Sicer dejansko ne bomo nikamor prisli.

Ivanka Mihelcic

NOVINARSTVO / ŠTUDIJSKI DNEVI MITJE GORJUPA

Dolžnost novinarjev je nadzirati javnost brez pristranskosti, laskanja in bojazni

Poučno predavanje italijanskega gosta - Sindikat novinarjev kritizira vodstvo RTV Slovenija

BOVEC - Člani društva slovenskih novinarjev so včeraj nadaljevali razpravo o novinarstvu in aferah, ki že nekaj časa zaznamujejo dogajanja v naši državi. Pokazalo se je, da se mnogi razlikujejo v tisti točki, ko nastopi vprašanje etičnih omejitev novinarskega dela in se bolj vprašanje sankcioniranja - pravnega in tistega v okviru stanovske organizacije.

Z zanimanjem so zato novinarji prisluhnili gostu Angelu Ravagliju, podpredsedniku združenja novinarjev iz Emilie Romagne, ki je opisal vlogo italijanskih sredstev obveščanja pri razkrivanju skandalov in korupcijskih dejavnosti v visoki politiki. Povedal je, da je marsikaj prišlo na dan prav zaradi svobode

obveščanja, kritike, ki je spodbujala in poglobljala preiskave, in zaradi razkrivanja velikih in drobnih dejstev, ki bi sicer ostala neopazena. »Odločnost, moralnost in obramba dostojanstva osebnosti so mejniki novinarskega dela,« je poudaril Ravagli. Dolžnost novinarjev je nadzirati javnost brez vsiljivosti, pristranskosti, laskanja in bojazni, je poudaril. V Italiji so funkcionarji bolj bojijo »procesa« na televiziji in v tisku kot sodne obsodbe, zato se morajo novinarji se posebej izogibati skušnjavi takojšnjih obsodb in sodb na temelju površnih, približnih in spekulativnih informacij. Prav zato sta društvo in sindikat italijanskih novinarjev izdala Listino dolžnosti, v kateri

med drugim piše, da je novinar najprej odgovoren državljanom in se zato ne sme podrediti interesom zaloznika, vlade, državnih organov in politike.

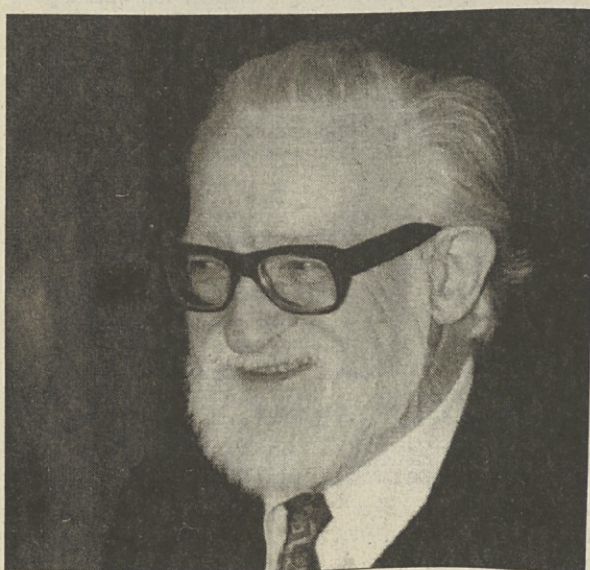
Pozno popoldne se je v Bovcu sestal izvršni odbor Sindikata novinarjev Slovenije in med drugim sprejel izjavo o stavki novinarjev koprsko televizije. V tej izjavi izvršni odbor opozarja, da pomenijo odločitve Sveta in vodstva RTV Slovenija poseg v avtonomnost novinarskega dela in pravico do sooblikovanja televizijskega programa. Izvršni odbor pa se posebej opozarja, da lahko zadnji zapleti pomenijo tudi poseg v z ustavo zajamčene pravice italijanske narodne skupnosti pri nas.

Tanja Staric

IZSELJENSKA MATICA / RAZSTAVA

Slikar Milan Volovšek je podaril eno svojih slik za zbirko slovenskih izseljenskih umetnikov

LJUBLJANA - V prostorih izseljenske matice je slovenski izseljenski slikar Milan Volovšek, ki je v zadnjem času razstavljal v različnih slovenskih krajih, eno svojih del - Tihožitje iz leta 1989 - podaril Republiki Sloveniji, z namenom, da bi nekoč postala del zbirke slovenskih izseljenskih umetnikov. Slikar Volovšek, rojen v Mariboru, si je po letu 1948 za svojo drugo domovino izbral Argentino, pozneje pa je živel se v mnogih drugih državah sveta in tam ustvaril obilo umetniških del. Čeprav je na začetku

svoje umetniške poti motive za svoja dela v glavnem iskal v vsakdanjem življenju, je z leti svojo motiviko tako razširil, da se sedaj s svojim slikarstvom dotika tako rekoc vseh življenjskih področij. Objavil je tudi precej likovnih kritik in se ukvarjal tudi s knjižno ilustracijo, med drugim je likovno opremil tudi prvo izdajo Cloveka na obeh straneh stene pisatelja Zorka Simčiča. Razstava njegovih del, ki smo si jo lahko ogledali v Mariboru in Ljubljani, bo obiskala tudi slovenske zamejske kraje. (V. S.)

JEDRSKA ELEKTRARNA / TEŽAVE Z OBRATOVANJEM

Nuklearka se je spet zaustavila, kriv pa naj bi bil eden od zavornih ventilov

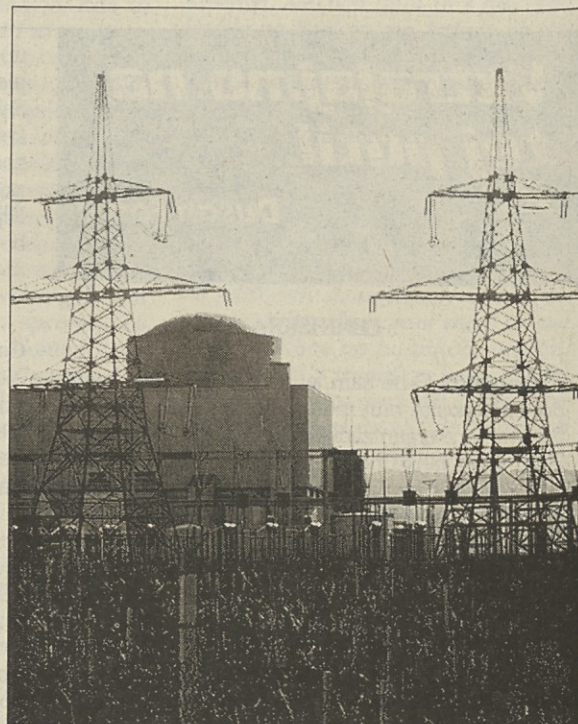
KRSKO - V petek zjutraj se je krska nuklearka samodejno zaustavila. Kot je dejal njen direktor dipl. inz. Stane Rozman na posebni tiskovni konferenci, so napako odkrili pri rednem mesečnem testiranju zaporov ventilov na dovodnih parih v turbino, torej v sekundarnem krogu elektrarne. En od ventilov naj bi se zataknil, zaradi česar je naslednji ventil aktiviral reaktorско zaščito, temu pa je sledila tako imenovana faza »vroče zaustavitve« reaktorja.

Državni sekretar za energiko mag. Boris Sović je ob tem dejal, da si je Slo-

venska elektrodistribucija zagotovila dovolj elektrike iz uvoza - iz Italije - povečali pa so tudi moč domačih termocentral ter plinskih parnih elektran. V sosednji Hrvaški naj bi zaradi tega sicer prišlo do večjih težav, saj je obremenjen iz omrežja izpadla tudi TE-TO Reka, vendar naj bi do tega trenutka svoje omrežje uspelo sinhronizirati tudi našim sosedom. V nadaljevanju so največ časa posvetili predividen menjavi tretjine goriva in drugim delom, zaradi katerih Nuklearna elektrarna Krško dlje časa ne bo obratovala, in sicer predvidoma od 17. decembra le-

tos do 12. januarja 1994. Direktor Rozman je povedal, da je novo jedrsko gorivo že v Krškem, zal pa nimajo denarja, da bi lahko placali 150 milijonov tolarjev carine in nekatere rezervne dele. Slovenija je svoj dolg do krske nuklearkarke že zmanjšala na domala redni zamik. Glede na nedavne besede direktorja ELES mag. Ostoja Kristana, da se v naši energetiki gremo ruleto in da je na tem področju marsikaj odvisno zgolj od tega, koliko nas ima rada sreča, držimo pesti, da bo sostanjski, pa se kakšen drug blok zdržal tudi te napore.

Alfred Zeleznik

Ponovno jo bodo vključili v nedeljo (Foto: J. S.)

AVSTRIJA / RAZSODBA EVROPSKEGA SODIŠČA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

Padel je monopol ORF

Monopol avstrijske javnopravno radijske in televizijske ustanove ni v skladu s človekovimi pravicami - Bo razsodba pospešila neoviran sprejem signala TV-Slovenije za koroške Slovence?

DUNAJ - Evropsko sodišče za človekove pravice je ta teden razglasilo razsodbo o pritožbah zoper avstrijski radijski monopol. Sklep sodnikov: monopol Republike Avstrije oziroma njene javnopravne radijske in televizijske monopolne ustanove ORF ni v skladu s človekovimi pravicami in je zato protistaven. Evropsko sodišče je 10. člen konvencije o človekovih pravicah, svobodo tiska, torej interpretiralo sodobno in v smislu svobode medijev in mnenja.

Za strokovnjake in potrpežljive politične opazovalce ta odločitev kajpada ni nobeno presenečenje. Kajti že novoizvoljeni generalni sekretar Sveta Evrope - Avstrijec Peter Leuprecht - je letos v maju pravilno napovedal, da jeseni in v Strassbourgu pričakuje ukinitve avstrijskega radijskega monopola.

Dejansko so avstrijska vlada, koalicijska partnerja SPÖ in ÖVP ter interesna zastopstva od spomladi dalje vročno kovali konsenzni osnutek zakona o zasebnem regionalnem radiju, ki je na posled bil sprejet pri maratonskem zasedanju avstrijskega parlamenta pred običajnim, poletnim odmorom. Ukinitve monopola ORF in liberalizacija radijske zakonodaje sta bila navsezadnje tu-

di bistvena točka koalicijskega strankarskega sporazuma med socialdemokrati in ljudsko stranko.

Neuspešni poskusi strnogavljenja ali vsaj delnega zrahljanja državnega monopola na področju elektronskih medijev kajpada tudi v Avstriji segajo daleč nazaj do 70. let, ko je vrsta evropskih držav postopoma dovolila in omogočila nastajanje zasebnih radijskih oddajnikov in pozneje tudi televizijskih postaj. Avstrija je na tem področju res ostala zadnja trdnjava radijotelevizijskega državnega monopola, kar je povzročilo mnogo hudih kritik ter primerjave z avtoritarnimi državami na vzhodu.

Ker je vlada vse do zadnjega ostala nedostopna za želje zasebnikov z radijskimi ambicijami, so le-ti konec koncev ubrali enostavnejšo pot: povsod tam, kjer so - za avstrijsko mejo - ze bile dane zakonske osnove za delovanje zasebnopravnih radijskih ustanov, so kot gobe po dežu zrastle avstrijske radijske in celotelevizijske postaje - na primer Radio in TV »Uno« ob tromeji pri Podklostru, oddajniki v južnem Tirolu, na Bavarskem, Madžarskem in na-

zadnje (1990) »Radio CD« v Bratislavi.

Sklep Evropskega sodišča za človekove pravice je zdaj torej le moralna zmaga, ki daje zadoščenje nasprotnikom monopola. Pritožili so se tako vodja svobodnjakov Jörg Haider kot tudi stirije proponenti za ustanovitev zasebnega radija, med njimi »Radio Uno« ter »Delovna skupnost za odprti radio« (AGORA), ki je pred leti na Koroskem vzbujała pozornost s »piratskimi« radijskimi emisijami v nemškem in slovenskem jeziku. AGORA, ki je pri cela delovati s podporo Evropske federacije svobodnih radijskih postaj (FERL), zlasti izpostavlja potrebo narodnih in družbenih manjšin po svobodnem dostopu do elektronskih medijev.

Pred sodiščem so se konec maja zagovarjali tožniki in predstavniki Republike Avstrije. Sklep Evropskega sodišča je obvezen za vse države članice Sveta Evrope, toda glede na trenutno dane (nove) razmere v Avstriji ne bo povzročil dosti kaj sprememb. Kajti iz nekajletnih razprav o ukinitvi državnega radijskega monopola ORF, ki so potekale v prvi vrsti med vladnimi strankami, predstavniki ORF in za-

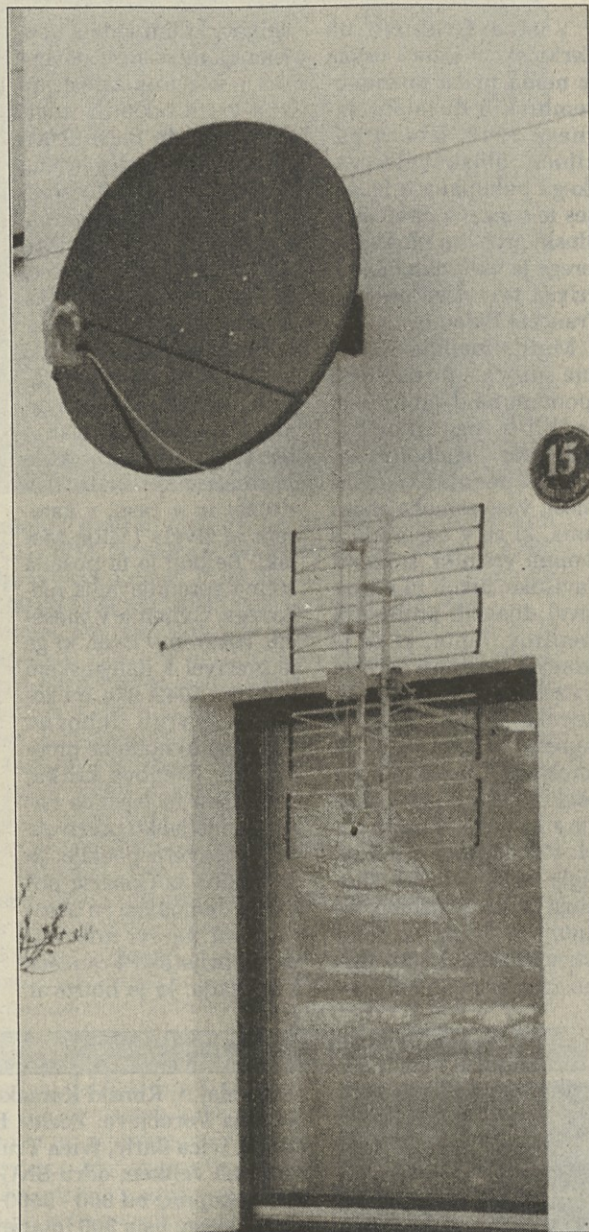
lozniki časopisov, je na posled le nastal Zakon o regionalnem radiju. Le-ta predvideva, da bo (od naslednjega leta dalje) paritetno sestavljeni upravno nadzorni organ (en sodnik, zastopniki parlamentarnih strank in socialnih partnerjev) pri Uradu zveznega kanclerja odločal o podeljevanju radijskih licenc, ki bodo razdane za obdobje pet let. Zakon nadalje določa omejitve pri lastniških razmerah (za preprečevanje medijskih monopolov samo 26 odstotkov maksimalne udeležbe za založniške in časopisne hiše) in reklamnem okviru (15 odstotkov celotnega spreda) zasebnih radijskih postaj.

Cepprav je v Avstriji na razpolago vsega skupaj 18 prostih frekvenc, prvi tozadevni osnutek ministrstva za promet predvideva le 12 novih frekvenc (dve za Dunaj in po eno za vsako zvezno deželo). Razumljivo, da potencialni (komercialni) interesi za ustanavljanje zasebnih radijev niso ravno zadovoljni. Kljub temu neuradni viri (že pred iztekom roka) poročajo, da v bistvu ni več prostih frekvenc, saj so se potencialni interesi že dogovorili in vložili svoje projekte. Se bolj razočarani

so vsi tisti (zlasti Zeleni), ki so se zavzemali za nekomercialne radijske postaje; le-teh novi zakon v nasprotju do podobnih zakonov v drugih zahodnoevropskih državah - sploh ne predvideva.

Komu torej se koristi strasburška razsodba? V danih razmerah niti ne tistim, kiso pred Evropskim sodiščem za človekove pravice nastopili kot tožniki. Eno možnost pa sklep sodnikov v Strassbourgu morda le spet odpira: v smislu svobode medijev bi Avstrija morala koroškim Slovincem vsaj omogočiti neoviran sprejem RTV Slovenije. Ko so slovenska društva na južnem Koroskem sredi 80. let na lastno pobudo postavila oddajniške reflektorje za omogočanje boljsega sprejema (v valovnem) zasenju Karavank, je trajalo le nekaj dni, pa so avstrijski organi, sklicujoč se na državni radijotelevizijski monopol, zasegli naprave in uvedli kazenske postopke proti odgovornim društvenikom. Kot znano, do danes pretežni del Slovencev na Koroskem ne more spremljati slovensko televizijsko.

Na Koroskem pa bo tudi spet ostalo vprašljivo, ali bo svoje mesto pod svobodnim etrom našla iniciativa (npr. AGORA), ki zeli uresničiti večjezični projekt.

V Avstriji je moč sprejemati najmanj 20 programov.

AVSTRIJA / CIVILNA SLUŽBA

Ljudska stranka še ni izrekla zadnje besede?

»Vrh« Vranitzky - Busek

IVAN LUKAN

DUNAJ - Četrtkovo tretje pogajalsko kolo o bodoči obliki civilnega sluzenja vojskega roka, ki je potekalo med notranjim ministrom Franzem Löschnakom (SPÖ) in obrambnim ministrom Wernerjem Fasslabendom (ÖVP) in se končalo brez rezultata, se ne pomeni dokončen neuspeh.

To je izjavil zvezni kancler Franz Vranitzky, ki je za prihodnji tork napovedal vrhunski sestanek s sefom ÖVP vicekanclerjem Erhardom Busekom. Po mnenju Vranitzkega ljudska stranka se ni rekla »zadnjo besedo«, hkrati pa je ÖVP dal vedeti, da podaljšanje civilne službe na 12 mesecev zanj ne pride v postev.

Kot smo v nasi včerajšnji izdaji poročali, ministra Löschnak in Fasslabend tudi v tretjem pogajalskem kolu nista našla ne izhoda ne kompromisne rešitve. Obrambni minister vztraja pri zahtevi po podaljšanju trajanja civilne službe od sedaj 10 na 12 mesecev (vojaska služba: 8 mesecev) in drugih restriktivnih ukrepih, ki naj bi zagotovili vojski večje število vojaških

rekrutov, prav podaljšanje roka civilnega sluzenja pa je za socialdemokratsko stranko, to je ponovno pokazalo pogajanje med obema ministroma, nesprejemljiva zahteva.

Ker pa je Fasslabend tudi zavrnil kompromisno pripravljenost SPÖ glede disciplinarne-pravnega in dohodkovnega poslabšanja položaja civilnih službenecv, je Löschnak koalicijskemu partnerju celo očital, da očitno od vsega začetka ni zelel doseči kaj drugega, kot pa ponovno uvedbo komisije o upravicenosti ugovora zaradi vesti, ki je od leta 1991 odločala o prsoh za civilno sluzenje vojskega roka.

Ce v zadnjem trenutku ne bo dosežen le se sporazum med SPÖ in ÖVP, bo namreč v naslednjem letom sedanjim pogajalskim pogajanjem po provizorijem ureditve spet nadomestila prav ta komisija. V praksi to pomeni: manj civilnih službenecv (za katere bi moral skrbeti notranji minister) in spet več vojaških rekrutov (katerih številčno nadozovanje naj bi trenutno glavni problem avstrijske vojske).

NOVICE

Vojska bo kupila okoli 100 topov ameriške tipe M-109

DUNAJ - Avstrijska vojska bo od angleške vojske kupila okoli 100 oklepnih artilerijskih topov ameriške tipe M-109. Britanska Renska armada je v okviru dogovorov o konvencionalnem razoroževanju v Evropi (sklenjenih 1990. leta med Nato in državami Varšavskega sporazuma) prisiljena umakniti to orožje. Avstrijski obrambni minister Werner Fasslabend se je o kupciji menda že dogovoril. Cena bo znasala desetino nove vrednosti orožja, do predaje naj bi prislo naslednje leto.

Koroški deželni zbor zahteva zaprtje JE Krško

CELOVEC - Koroški deželni zbor je na svojem zasedanju v četrtek soglasno ponovil poziv vladi Republike Slovenije naj končno zapre jedrsko elektrarno v Krškem. Prav tako so poslanci koroškega deželnega parlamenta zavrnili nacrte Republike Hrvaske, ki kaže hoče graditi na jadranski obali jedrsko elektrarno.

Karin Pruha glavna kandidatka koroških Zelenih

CELOVEC - 29-letna studentka Karin Pruha bo glavna kandidatka Zelene alternative pri deželno-zbornih volitvah na Koroskem, dne 13. marca leta 1993. To so soglasno sklenili delegati deželnega kongresa koroških Zelenih. Na drugem mestu bo kandidiral bivši član Združenih Zelenih Avstrije Erwin Neuwirth, ki je sele pred kratkem prestopil k Zeleni alternativni in sicer kot »neodvisen član«. Pruha pričakuje, da bo njena stranka na volitvah dobila najmanj štiri odstotke glasov.

AVSTRIJA / HRVATI

Josef Buranits postal novi predsednik HAK

ZELEZNO - Na 46. obcnem zboru Hrvatskega akademskega kluba (HAK), eni najvplivnejših organizacij hrvaske manjšine na Gradiscanskem, je prislo do spremembe pravnega vrhu organizacije. Dosedanjšega predsednika Manfreda Csenarja je nasledil Josef Buranits, Csenar pa bo HAK se naprej zastopal v hrvaškemu svetovni Uradu zveznega kanclerja.

Novi predsednik HAK-a je v svojem govoru poudaril, da bo eno od glavnih težav

dejavnosti te manjšinske organizacije zadostovljiva ureditev dvojezičnega šolstva na Gradiscanskem. »Nas cilj je, da bo Gradiscanska kot večjezična dežela našla svojo pot v Evropo, zato bo tudi potrebno, da se v deželi ustvari pozitivno vzdušje za dvo- in večjezičnost«, je poudaril Buranits.

V zvezi z evropsko integracijo pa je dejal, da je za Gradiscansko posebnega pomena, da ohrani svojo samostojno kulturno in tudi jezikovno identiteto.

PORABJE

Kmalu dokumentarni film o manjšini

Poročilo o delovanju kulturnih skupin

VALERJA PERGER

MONOSTER - 24. novembra je bila v Monostu predzadnja seja predsedstva Zveze Slovencev na Madžarskem v letosnjem letu. Seje se je udeležilo 8 od 13 članov predsedstva.

Najprej je Joze Hirnök, predsednik Zveze, govoril o opravljenih nalogah v času med dvema sejama. Izpostavil je plogden obisk predstavnikov porabskih Slovencev pri slovenskem predsedniku Milanu Kucanu, nekaj pomembnih meddržavnih obiskov, razprave o manjšinski zakonodaji ter priprave na premiero prvega dokumentarnega filma o Porabju, ki ga je po scenariju pisatelj Ferija Lainscka posnel režiser Andrej Mlakar v sodelovanju s slovensko televizijo. Film bo predstavljen 10. decembra v monostski gledališki dvorani.

Irena Pavlic, sekretarka Zveze, ki svoje delo opravlja v Budimpešti in je članica Okrogle mize narodnosti (dosedanjšega »manjšinskega parlamenta«, ki bi naj z uveljavitvijo novega manjšinskega zakona po volitvah prenehal delovati) je poročala o političnih dejavnosti narodnosti v zvezi z novim manjšinskim zakonom, ki je za Slovence več kot neugoden. Tudi madžarske oblasti se, po besedah g. Pavličeve, ze zanejajo zavedati, da so

statuse manjšin delile posameznim skupnostim pevec velikodusno, saj zakon kot avtohtone manjšine priznava tudi take, ki to sploh niso, na primer Grke, Bolgare, Armence, ki so v resnici le priseljenci. Tudi o volitvah v narodnostne samouprave bo potrebno se marsikaj doreci, problematično pa bo za majhno slovensko skupnost formiranje državne samouprave, od katere bo v bodoče v veliki meri odvisen politični status posamezne manjšine, pa tudi dotok finančnih sredstev iz državnega proračuna.

Zelo umestna je bila tudi pripomba ene izmed članic predsedstva, da se na primer nemška manjšina v Porabju zelo vestno pripravlja na volitve, s čimer morajo Slovenci se posebej računati (v nekaterih vaseh namreč zivita obe manjšini). Slovenci se torej morajo zelo skrbno pripraviti na volitve in najti dobre kandidate za manjšinske liste.

Zanimivo je bilo tudi poročilo o delovanju porabskih kulturnih skupin. Kar 8 jih je, 5 jih deluje v vaseh, 3 pa so solske. Nastopajo vsepovsod, predvsem pevski zbor in folklorna skupina tudi v Sloveniji, vsem je skupna želja po ohranjanju slovenske pesmi, plesa in slovenske »duse«; vse kulturne skupine pa fi-

nancira Zveza Slovencev. Vsekakor pa bi bila nujna pomoč strokovnjakov, koreografov, zborovodij, iz Slovenije.

Na seji so spregovorili, informativno, tudi o prizadevanjih za ozi-vitev porabskega gospodarstva; le-to je namreč najbolj pereč problem slovenske manjšine. V elaboratu, ki ga je za Porabje pripravila skupina pomurskih strokovnjakov, sta izpostavljeni predvsem dve gospodarski panogi, lesna predelava in turizem. Zanimiv bi bil kmečki turizem, za katerega obstajajo idealni pogoji, problem je le začetni kapital, ki ga kmetje nimajo. Porabje je turistično zanimivo področje in te naravne danosti bi bilo potrebno izkoristiti.

Predsedstvo se je tudi soglasno odločilo, da podeli stipendiji dvema porabskima rojakoma, ki studirata v Sloveniji, ter odobrilo finančni prispevek 300.000.- Ft Kosicevemu skladu kot pomoč za izdajo zbornika z referati, predstavljenimi na simpoziju o velikem porabskem narodnem buditelju, Jožefu Kosicu.

Za ohranitev slovenstva v Porabju je torej se kako pomembna enotnost porabskih Slovencev samih, matična država pa bo odigrala najpomembnejšo vlogo (če jo bo...).

KOROŠKA / SKUPNO DEMOKRATIČNO ZASTOPSTVO SLOVENCEV

Kakšen bo rezultat?

NSKS napovedal objavo izida spornega povpraševanja med slovenskimi odborniki za sredo - Polemike do zadnjega

IVAN LUKAN

CELOVEC - »Ste za skupno demokratično zastopstvo koroških Slovencev - DA ali NE?«. Tako se je glasilo vprašanje na glasovnici, katero je v preteklih dneh razposlal Narodni svet koroških Slovencev 1102 odbornikom slovenskih organizacij, ustanov in društev na Koroskem. Anketiranje, ki ga NSKS kot pobudnik označuje kot »temeljno glasovanje«, je bilo včeraj, 26. novembra, zaključeno, rezultat pa bodo organizatorji povpraševanja objavili v sredo, 1. decembra na tiskovni konferenci.

Kot smo že poročali, je povpraševanje znotraj slovenske narodnostne skupnosti sporno, izid »glasovanja«, ki je popolnoma privatne narave, pa

je povsem odprt. Pobudo za skupno demokratično zastopstvo podpirajo poleg Narodnega sveta koroških Slovencev se Enotna lista, Kršćanska kulturna zveza, Mohorjeva družba, del Skupnosti južnokoroških kmetov, Slovenska gospodarska zveza, proti glasovanju pa so se izrekli Zveza slovenskih organizacij na Koroskem, Slovenska prosvetna zveza, Delovna skupnost slovenskih socialdemokratov, manjšinski krog Zelenih, itd.

ZSO je slovenske odbornike pozvala celo k bojkotu glasovanja in ze vnapirej napovedala, da rezultat ne bo priznala. SPZ »glasovanje« odklan-

ja zaradi »politizacije kulturnih društev«, DS slovenskih socialdemokratov pa je poudarila, da povpraševanje med funkcijari ni reprezentativno za mnenje celotne narodnostne skupnosti.

NSKS spet poudarja, da bo mnenje slovenskih odbornikov zanj »obvezujoče«. Osrednji odbor NSKS je izjavil, da je zanj povpraševanje uspešno, če bo več kot polovica oddanih glasov za skupno zastopstvo, predsednik NSKS Matevž Grlica pa si je letvico položil znatno višje: za slučaj, da za skupno zastopstvo ne bo glasovala večina volilnih upravičencev (torej 552 odbornikov - op.

ured.), je napovedal svoj odstop kot predsednik Narodnega sveta.

V zadnjih dneh se je konflikt med osrednjima političnima organizacijama koroških Slovencev se poglobil. Slovenski vestnik, glasilo ZSO, je med drugimi poročal, da so se s pritožbami oglasili ljudje, ki z velikimi dvomi gledajo v legitimnost takega glasovanja. List tudi poroča, da so glasovnice dobile tudi osebe, ki sploh niso odborniki v kateremkoli društvu, nekateri pa da so prešli celo dve.

Tajnik NSKS Franc Wedenig zavrnil očitke o nepravilnostih v okviru povpraševanja in jih označil kot »poizkus namernega razvrednotenja glasovanja«.

KOROŠKA / SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Bogata kulturna ponudba

Prizor s predstave »Prizori s Prežlhom«.

slika: H. Weiss

CELOVEC - Slovenska prosvetna zveza, ena od obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev, prav v teh dneh skrbi za bogato ponudbo na kulturnem, umetniškem in izobraževalnem področju.

Po tradicionalnem osrednjem koncertu, je SPZ, skupaj z »Gledališcem ob Dravi«, za stoletnico rojstva Prežihovega Voranca kot nositelj projekta omogočila izvedbo dramske inscenacije »Prizori s Prežlhom« avtorja Jerneja Novaka.

Premiera impozantne predstave na visoki umet-

niški in izpovedni ravni je bila konec preteklega tedna, ponovitve pa bodo danes ob 13.30 uri, v nedeljo ob 20. uri, soboto, 11. decembra ob 19.30 uri in nedeljo, 12. decembra ob 14.30 in 19.30 uri v kulturnem domu »Danica« v Sentprimozu.

Nadalje SPZ ob 100-letnici rojstva Prežihovega Voranca prireja srečanja koroških pisateljev in literatov ob meji 3. in 4. decembra v Pliberku, v Sentjanžu v Rožu pa bo prav tako 3. in 4. decembra - seminar o »pomenu sociokulturnih centrov na podezlu«.

Miklavž Komelj:

Horaciju

(Ob dvatisoci obletnici njegove smrti)

Leta med nama niso minila.
Večno živijo. Večne krvi si.
Pesem je tvoja tebe rodila.
Vidiš laboda? Kdo je to? Ti si.

hitro v laboda, ves je v oblasti
svojih velikih belih peruti.
Večen je v svojem miru in strasti,
srečen se v času, ki ga ne čuti.

Vecnosti, kdor je večen, ne upa.
Ker ne boji se smrti, rodi se.
Srečen je: vse si vidi in upa.
Smrt se prikrade. On spremeni se

Zemlja vesolju nič ne pomeni,
zemlja človeku je prevelika.
Pevec jo vidi, pevec jo ceni,
hodi po njej in zvezd se dotika.

Najbolje prodajane tujejezične knjige v slovenskih knjigarnah (od 25.10. do 25.11.)

Tujejezična literatura se v slovenskih knjigarnah precej dobro prodaja, med iskanimi knjigami pa prevladuje leposlovje. **Knjigarna Karantanija, Kebetova 34, Ljubljana**

1. Charles Bukowski: Davo je bio vruć, Haos, 1991
 2. S. T. Chang: Tao ljubavi, Timotijević, 1993
 3. D. Ugresić: Američki fikcionar, Durieux, 1993
 4. Samson Wright's Applied Psihology, 1993
 5. T. L. Rampa: Pecina predaka, A. Cesarec, 1993
- Knjigarna založbe Obzorja, Gosposka 24, Maribor**

1. Oscar Wilde: The Picture of Dorian Gray, Oxford Univ. Press, 1992
2. Lorna Hill: Masquerade at the Wells, 1992
3. Henry Charliere: Papillon, Fischer-Verlag, 1992
4. Julius Kapp: Lexikon der Oper, Bectermunz Verlag, 1992
5. Heinrich Böll: Billiard um Uhr Halbzehn, DTB, 1992

Knjigarna Konzorcij, Slovenska 29, Ljubljana

1. Toni Morrison: Jazz, Picador, 1993
2. Ira Levin: Sliver, Bantam Books, 1993
3. Oscar Wilde: The Picture of Dorian Gray, Penguin, 1993
4. Somerset Maugham: Collected Short Stories, Penguin, 1993
5. Timothy Mo: Sour Sweet, Wintage, 1993

Knjigarna Drava, Paulitschgasse 5-7, Celovec

1. Paul Parin: Karakul, Eva, 1993
2. Maria Nurowska: Spanische Augen, Fischer-Verlag, 1993
3. Peter Handke: Noch Einmal vom Neunten Land, Wieser Verlag, 1993
4. Ferruccio Fölker: Erzählung vom Jahr 5744, Alekto Verlag, 1993
5. John Grisham: Die Firma, Heyne- Verlag, 1993

Podatkov iz Trzaskke knjigarne ta teden nismo dobili.

Vanda Straka

OBLETNICA / F. BALANTIČ (1921 - 1943)

Brezmejna je sinjina...*...kot moj glad, je bil naslov včerajšnje spominske prireditve v Kamniku*

Vasica Grahovo ob Cerkniškem jezeru ostaja le nema priča poznonovembrskih dogajanj danes 1943. leta in ključni obiskovalec vaskega pokopališča bi danes le s težavo našel skupinski grob, na plošči katerega je vklesano ime po krivici prezrtega pesnika Franceta Balantiča.

Morda majhna nagrobna plošča - postavljena spominu na dvaintrideset padlih pripadnikov vaskih straž - simbolno nakazuje pesnikovo osebnost; vase zamaknjenege fanta, ki se v nasprotju s svojimi vrstniki, študenti slavistike, nikoli ni udeleževal dijakskih političnih prepirov, fanta, ki se je skorajda zavestno odrekel družabnemu življenju in človeka, nikoli ni silil v ospredje in ki je svoj svet odrekanj in ustvarjalnosti iskal in našel v svetu poezije v katerem je naglo zorel. »Ta njegova izjemno nagla lirčna zoritev spominja na nerazložljivo, življenjsko tragično, toda ustvarjalno čudovito lirčno izgovorjanje tistih pe-

snikov, ki jim je bila usojena zgodnja smrt; slovenska poezija na žalost poznava vrsto takšnih tragičnih usod in Balantičev naglo, smrt sluteče lirčno zorenje je podobno zorenju Jenka, Ketteja, Murna, Kosovela in Kajuha« (Mitja Mejak v spremni besedi k pesniški zbirki F. Balantiča Muzevnega steblika, DZS 1984). In zdi se, da je, podobno kot le - ti, tudi sam v pesmi vizionarško napovedoval lastno ognjeno smrt, tisto, »ki jo je nosil v sebi, slutil v družbi in v času, v katerem je živel« (Mitja Mejak). Se bolj je ta postala stalna spremljevalka njegovega življenja v mesečnih vojnih in v času, ki ga je preživel v italijanskem Gonarsu 1942. leta, od koder se je vrnil duhovno zlomljen in notranje preobrazen. Njegova krhka, občutljiva in pasivna narava, ki je lahko preživela samo v svetu poezije, je po vrnitvi iz Gonarsa podlegla demonični in avtoritativni naravi mladostnega prijatelja Franceta Kremžarja, ki je botroval

France Balantič (iz knjige Muzevna steblika)

zavestni Balantičevi odločitvi, da pristopi k tistim, ki niso soglasali z ideološko obarvano politiko Osvobodilne fronte.

Danes živimo v času, ki do takšnih odločitev posameznikov postaja strnjenjši, v času, ko se ponovno oziramo v preteklost in ko poskušamo njene napake in zablode odpraviti ali vsaj omiliti. Zdi se, da bi morali tudi Balantičev pesniško snovanje in ustvarjanje ponovno privedi in mu podeliti tisto vrednost, kakršno zahteva literarnozgodovinska kritika in ne trenutni politični in strankarski interesi, kajti Balantičeva lirika, »ta najavtentičnejši izraz pesnikove osebnosti«, je bila »do konca nebojevit

ter tuja sleherni politični paroli ali konvenciji« (Mitja Mejak). In čeprav je France Balantič eden izmed najzanimivejših literarnih pojavov med drugo svetovno vojno in je v povojnem času postal sinonim za preganjano slovensko literaturo ter duhovno opozicijo, za časa življenja, ki se je končalo le pet dni pred njegovim dvaindvajsetim rojstnim dnem, ni dočakal izida svoje pesniške zbirke; prva zbirka je izšla konec maja 1944 pod naslovom V ognju groze plapolam, ki pa je bila že sredi naslednjega leta uvrščena na seznam tistih knjig, ki se trajno ali začasno izločijo iz prometa.

Miha Trefalt

NOVO NA ODRIH

Smesko med crkami ali plesna abeceda, Plesni teater Igen Studia za ples Celje, režija in koreografija: Igor Jelen, avtor glasbe: Jani Golob, avtor besedil: Branko Zupanc, premiera v nedeljo ob 18.00 uri v SLG Celje, predviden zaključek predstave ob 18.50, cena vstopnic: 350 tolarjev, gledališki list brezplačen, predstava nima odmora.

K prihajajočemu novoletnemu razpoloženju, ki se ga nedvomno najbolj veselijo otroci, se pridružuje tudi Plesni teater Igen iz Celja s premiero novega slovenskega avtorskega projekta Smesko med crkami ali plesna abeceda, ki je namenjen tako najmlajšim kot tudi njihovim staršem, ki bodo spremljali dogodivščine stirinajstnegelega Smeska, ki ga v pomarančnem jutru zapustijo prijatelji iz cirkusa in ga zaradi tega, ker ne zna brati in pisati, pustijo na razpotju nevednosti ... Malemu Smesku, ki ne ve ne kod in ne kam, prihitijo na pomoč Smerokazi in ga usmerjajo v solo, kjer prebivajo plesoče in pojoče crke, brez katerih ni znanja in ne modrosti ter ga skozi petindvajset songov (25 crk abecede) naučijo brati in pisati. Smesko tako ob pomoči crk priplese do finala in spoznanja, da se brez poznavanja crk, ki prebivajo v solskih zvezkih, knjigah in pravljicah, v današnjem svetu ne da živeti. V predstavi bo nastopilo 28 plesalcev, režiser in koreograf pa je k sodelovanju pritegnil se otrokom »stara znanca« Neco Falk in Zvoneta Hribarja, ki bosta najmlajšim in nekoliko manj mladim prepevala in povezovala Smeskove dogodivščine na popotovanju v svet abecede. Za scenografijo in obliki velikanskih zvezkov je poskrbel Marija Cenc, malega Smeska, Neco Falk, Zvoneta Hribarja in 25 crk pa je oblekla Marija Kobi. (M. T.)

Emil Filipčić: Psiha, režija: Vito Taufer, skladatelj opere: Stanko Juzbasić, nastopajo: Jurij Soucek k.g., Norina Radovan k.g., Janez Skof, Ivan Godnic, Dario Varga, Uros Macek, Jozef Roposa, Nataša B. gracner, Olga Grad, Pavle Ravnohrib, Niko Gorsic in sedem Psih, premiera danes ob 19.00 uri, predviden zaključek predstave ob 22.00 uri, cena vstopnic od 600 do 800 tolarjev (premiera razprodana), cena gledališkega lista 100 tolarjev, predstava ima en odmor Slovenska noviteta Emila Filipčića je nastala - tako kot Moliérova in Corneillova Psiha - po mitski, arhetipski in iniciacijski zgodbi o Amoru in Psihi, ki je samo grška varijanta pravljice o Lepotici in Zveri. Emil Filipčić je dogajanje prenesel na edini se možen prostor, na katerem se lahko srečajo bogovi in ljudje - zimsko letne olimpijske igre. Le te so zgolj ozadje dogajanja in zapletov med Amorjem, ki se »zamaskira« v pohotnega japonskega poslovneza Ogabeja in Psiho, ki nastopa v vlogi vseh slovenskih deklin tukaj in zdaj. Ozadje dogajanja je ustvarjalcem predstave, omeniti velja predvsem scenografa Sama Lapajna, omogočil narediti spektakulsko predstavo z vsemi atributi slovenstva. Filipčić je v svojem besedilu uspel združiti visoki Corneillov besedni stil s jezikovno pritehnostjo slovenstva, ki daje predstavi poseben zar. Za kostume in masko je poskrbel Alan Hranitelj, dramaturga predstave pa sta bila Matej Bogataj in Ivica Buljan. (M.T.)

Nikolaj A. Rimski Korsakov: Carjeva nevesta, dirigent Stane Jurgec, nastopajo Natalija Vorobjova, Zorica Fatur, Dragica Kovacic, Vitalij Zmudenko, Valentin Encsev, Ivica Sarić, Ivica Trubić, Vinko Paic in zbor opere, premiera v nedeljo ob 19.30 na velikem odru SNG Maribor, predviden zaključek predstave ob 22.15, cena vstopnic: od 800 - 2500 tolarjev (premiera), 700 - 2000 tolarjev (izven), cena gledališkega lista 300 tolarjev, predstava ima dva odmora.

V Mariboru bodo delo, ki se dogaja v času carja Ivana Groznega (v 16. stoletju), uprizorili prvič, ob sodelovanju umetniških sodelavcev iz Kijeve ter v prevodu Joze Ambrozeve. Ob impresivni sceni in bogatih kostumih Marije Sergejeve Levickaje iz Kijeve naj opozorimo na režijo Larise Mospan - Sulje (tudi iz Kijeve), ki je zgodovinsko opero v svojem režijskem konceptu spremenila v splosno veljavno igro ali borbo med oblastjo in usodami posameznikov. Tako lahko mracnjasto casa Ivana Groznega razumemo tudi v povsem sodobnem kontekstu dogajanja ob razpadu bivše Sovjetske zveze ali Jugoslavije, pa tudi v oblikah vedno prisotne prisile politične ali ideološke oblasti nad individualnimi usodami. Za Mopanovo sta umetnost in glasba najvišja oblika človeške asociacije, ki je nad nacionalnimi in političnimi. Sporocilo dela je preprosto: posamezniki sicer v boju z nastetimi velikokrat tudi fizično propadajo, vendar je moralna zmaga njihova in prav to steje največ. (A. G.)

Rdeči čevljički, Plesni teater Ljubljana v koprodukciji s SOU Ljubljana, koreografija sinja Ozholt, plesjeje Olga Kori, Fredi Fontanot, Dominika Kacin, Jana Menger, Ursula Terzan in Sabina Potocki, premiera v nedeljo ob 21.00 uri v Kapelici na Kersnikovi 4, predviden zaključek predstave ob 22.55, cena vstopnic: 600 tolarjev (študenti 400), predstava nima odmora. Po večletnem zatíšu bo Kapelica na Kersnikovi 4 ponovno zazivela kot plesno gledališka dvorana s pravilničnim mitom o Rdečih čevljičkih, po katerem mora plesalka, ki jih je obula v njih plesati do smrti. Predstava, ki je svojo premiero doživela že 26. septembra v belgijskem Gentu, je po besedah dramaturga predstave Matjaža Zupaniča »nenavadna zgodba, ki nosi v sebi sporočilo, ki je hkrati motiv za povsem novo gledališko raziskavo. Na eni strani smo soočeni z imperativom, ki je kot gon smrti na način absolutnega položaja v »plesne čevljičke« plesalca - na drugi strani pa imamo nekaj, kar absolutum na paradoksalen način sploh omogoča: same rdeče čevljičke namreč. Ta rokodelska - blesočna in hladna usnjena stvar - je namreč substitut za obliko, ki je kot izmislek, iluzija, v nepomirljivem nasprotju s vsebino, ki je, kot receno, položena vanj. Prav na tem mestu se začne hoja po nevarnem robu med stvarnostjo in iluzijo, blaziniranostjo in ostrino, emocijo in brezčutnostjo. To je hkrati že povsem nov prostor. Prostor, v katerem so »rdeči čevljički« lahko zgolj znak. V njih je nemogoče plesati. kajti če bi lahko plesali, predstava ne bi imela začetka - ne svojega konca. »Rdeči čevljički« so natančna zgodba o tem: zgodba o začetku in koncu. O simptomu in znaku. »Rdeči čevljički« so zgodba o plesu«. (E.E.)

RECENZIJA / KONCERT SKLADATELJA IN PIANISTA

Glasba v glavi in prstih

Phillip Glass, klavir solo, izvedba lastnih skladb: Opening, Planet News, The forth Knee play, Anima Mundi, Mad Rush, Five Metamorphoses (Cankarjev dom, 23. XI. 1993)

Ljubitelji minimalistične glasbe se zdaj že prek dvajset let lahko odločajo vsaj med tremi smermi te terminološko vprasljive glasbene usmeritve, za katero se vedno ni povsem jasno, ali dolguje več studiju glasbenih praks egzotičnih kultur ali strogo abstraktnim kiparsko slikarskim idejam

ko s stališča resne kot popularnoglasbene logike. Tako prva kot druga ne poznata tako trdoživne in dolgotrajne usmeritve v drugi polovici tega stoletja. Minimalizem v glasbi je se vedno prej pojav kot avtorska poetika enega. Ob poslušanju Glassovega muziciranja v Cankarjevem domu smo se lahko na lastna ušesa prepirali, da ima ta glasbena zvrsť vsaj se eno posebnost. Gospod Glass nosi vso svojo glasbo s sabo v svoji glavi in svojih prstih. Ko ga človek opazuje, kako postrzvalno odigrava vsako od stotin gosto nadrobljenih not posebej, je

Phillip Glass med pripravami za nastop v Ljubljani (Foto: Jože Suhadolnik)

s konca petdesetih let. Če Steve Reich predstavlja ortodokсно smer, ki glasbeno tkivo organizira okrog metamorfóz ritmičnega vzorca, ki ga z numerološko natančnostjo, korak za korakom, pelje okrog možnih premestitev poudarkov v ritmični frazi, pri čemer je vsak korak kar najmanjši, torej minimalen, potem se ostala dva velikan, Phillip Glass in Terry Riley, ukvarjata z minimalističnim dogodkom, vsaj kar se definicije tiče, na bolj zapelten, strukturalno gledano pa na veliko preprostejši način. Riley je rad navajal iranske glasbene vzorce in referiral na sufijske meditativne tehnike, Reich je naslavljal skladbe po ritualih židovskih skupnostih in studiral tolkala v nemuslimanski Afriki, medtem ko je Glass razsvetlilev doživel v Indiji, čeprav je vedno rad navajal tudi povsem evropsko odliko, kakršna je studij kontrapunkta pri legendarni Nadii Boulanger v Parizu. Vsi trije veliki močje so na začetku svojih karier sedeli takorekoč v istem ansamblu in en sam človek je konceptualno opredelil kreativno polje, znataj katerega so pozeli slavo vsak na svoj način. To je bil Lamonte Young, se vedno delujoč filozof in skladatelj, ki pa ga na časopisnih straneh že dolga leta nihče več ne omenja. Trije stebri minimalizma so rasli vsak v svojo smer, kar se popularnosti tiče pa kar nekaj časa blizu skupaj. Blizkost občinstvu in navezanost na pop kulturo so vedno pojmovali kot odliko, čeprav jim je bila večkrat pootočana s strani »resnega« centra. V procesu plodnega in trmastega ustvarjanja so pravzaprav zgradili nekakšen trade mark, unikaten pojav ta-

lahko navdušen in razočaran hkrati. Razočaran, ker se končno lahko na lastna ušesa prepirča, da je vsa Glassova glasba klavirska, pa naj bo pisana se za tak orkester ali oborožena se s tako močno tehnologijo in produkcijo, in navdušen, da navkljub neclovesko natančni repetativnosti, ki jo ta skladatelj zahteva od svojega ansambla, zadeve vseeno ne komponira z ravnilom in zepnim kalkulatorjem, temveč je najprej sam zrtev vsake note posebej. Ob igranju vseeno daje vtis, da uživa in po aplavzu sodeč je to veljalo tudi za polno veliko dvorano Cankarjevega doma, ki verjetno doslej se ni gostil tako zansko pestre publike in nenavadnega generacijskega izbora. Kljub vsej popularnosti minimalisti pri nas s strani uradnih kulturnih posrednikov niso bili nikdar temeljitjeje predstavljeni ali zastopani, razne seveda uporabe Glassove glasbe za podlaganje radijskih in televizijskih reklamnih prispevkov, vendar verjetno temu ne gre za sluzga za tako množičen odziv. Prej lahko razumemo, da je slo za srečanje tistih, ki si od ust do ust, od ene posnete kasete do druge, sami oskrbijo informacije. Brez poznavanja Glassove glasbe s plošč in video kaset bi kritični poslušalec težko užival tako globoko kot je to uspelo slovenski publiki. Ne o izvedbi in ne o umetniškem vtisu ne moremo razpravljati v tem primeru, kdor je užival na torkovem koncertu, je Glassa pac sprejel za v sebi zaključen fenomen, ki lahko temelji tudi na neglasbenih vzvodi. Na vsak način smo poslušali najbolj trmastega in nespremenljivega med se vedno delujočimi minimalistami.

NA KRATKO**Laskavo o Slakovem Ko zaprem oči**

LJUBLJANA - Prestizna ameriška revija za film Variety je v zadnji novembrski številki objavila kritiko slovenskega filma Ko zaprem oči (When I Close My Eyes) režiserja Francija Slaka. Če je ta film znanilec stvari, ki prihajajo, potem pričakujte, da bo iz nove slovenske republike prišel nov vznemirljiv talent, je zapisal kritik Leonhard Klady. Ta psihološki trierler je domiselno narejena, čustva vzbujajoča zabava, ki se bo brez težav prenesla tudi v druge kulture. Ob učinkovitem marketingu ima precejšnjo vrednost v mednarodnem obsegu in je privlačen zaradi prefinjenih situacij. Režiser Slak, piše Variety, je spreteno vpejval zanske konvencije v nastajajočo družbeno podobo svojega naroda in izdelal tesnoben scenarij. Oznacije filma je nabito s preganjavci. Slak, ki je skupaj s Silvanom Furlanom napisal tudi scenarij, si je zamislil zgradbo, ki daje iluzijo logičnega napredovanja zgodbe. Kruto bister je, ko gledalca napelje na napacno - roznato pot. Dobesedno nič ni tako, kot se zdi. Se posebej velja poudariti, piše Variety, visoko tehnično raven produkcije. 16-milimetrska kamera Svena Pepeonika deluje kot lepo in hkrati posastno dopolnilo stranskemu toku zgodbe. Glasba Mitje Vrhovnika - Smrekarja je čustvena in prilagojena stilu. (STA)

Pogovor slovenskih in hrvaških filmarjev

ZAGREB - Cettri dan Tedna slovenskega filma v hrvaški metropoli so se na pogovoru srečali slovenski filmski delavci s hrvaškimi kolegi in novinarji. Predsednik Društva slovenskih filmskih delavcev Marcel Buh je izjavil, da s kolegi optimistično pričakujejo novi zakon o kinematografiji, s katerim naj bi povečali vpliv strokovnih organizacij in zagotovili državno podporo za 600 minut filma letno. Buh je povedal, da je filmska produkcija doslej dobila le 2, 1 odstotka sredstev, ki so bila namenjena za kulturo. Na slab položaj slovenske kinematografije je opozoril tudi producent Damijan Hovevar, ki je povedal, da za nekatere obrtniške storitve pri filmu v Sloveniji ni ljudi in da v celi državi ni filmskega laboratorija. Hovevar je se zadržal, da ni res, da gre za slovenski film preveč denarja. Režiser Damjan Kozole je pojasnil, da se je veliko režiserjev popolnoma preusmerilo na sodelovanje s televizijo, ki je za to dovolj odprta. Prof. Igor Korsic pa je menil, da je največji problem slovenskega filma scenarij. Zaradi zgrešene politike razvoja kinematografije in zaradi počasnosti kulturnega ministrstva, bo slovenski film občutil resne težave se najmanj dve do štiri leta. Hrvaski filmski delavci so slovenskim kolegom predlagali skupno iniciativo za tehnično in drugo sodelovanje. (STA)

LONDON

Festival sodobnega plesa

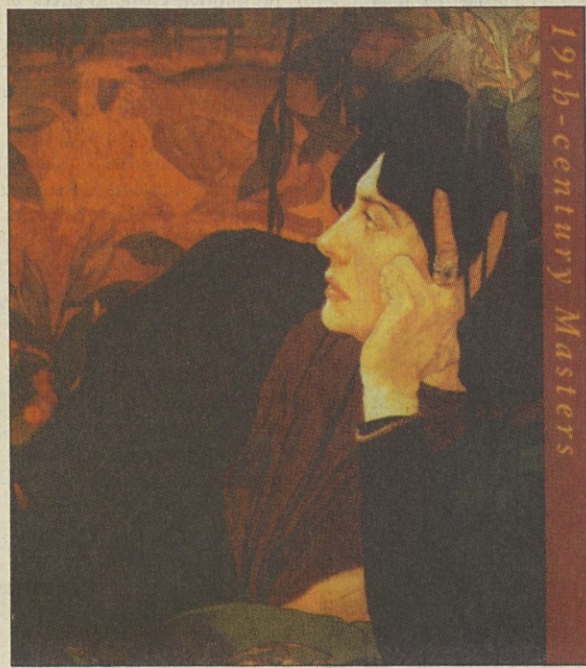
London Contemporary Dance Theatre, Sadler's Wells, Rosebery Avenue, London, od 23. novembra do 4. decembra 1993, predstave vsak dan ob 19.30, rezervacije in prodaja vstopnic vsak dan razen nedelje od 10.30 do 19.30 na tel. 071 278 8916, ali osebno pri blagajni gledališča na vogalu Rosebery Avenue in St. John Street. Letosnja sezona Londonskega gledališča sodobnega plesa je ena najbolj raznolikih v zadnjih nekaj letih, saj že na svojem začetku predstavlja celotno plesno produkcijo, sezono posamezne predstave pa si bodo lahko obiskovalci ogledali skozi vse leto. Na festivalu, ki se zaključuje prihodnjo soboto bo predstavljeno sedem projektov, od tega bo šest premierno izvedenih: iz pretekle sezone na programu ostaja le Domaci petelin (Rooster), Christ-ophera Brucea na glasbo skupine The Rolling Stones, ki tudi zaključuje festival. Koncept sezone in s tem festivala je usmerjen v najnovejšo britansko in evropsko plesno produkcijo, saj predstavlja najpomembnejša koreografska imena; med njimi Richarda Alsona s koreografijo Perilous night na glasbo Johna Cagea za enega danes najpomembnejših evropskih plesalcev Darshana Singh Bhullera (na sliki), Christophera Brucea, s koreografijo Waiting (delovni naslov) na glasbo Errollyna Wallena, ki se navezuje na dogajanja v južni Afriki, Aleto Collins z duhovito in zbadljivo koreografijo Shoes za plesalko in čevlje na glasbo Steva Martlanda in ze omenjenega plesalca Darshana Singh Bhullera s performancem Fall Like Rain na glasbo Johna Martyna. Poleg britanskih koreografov na festivalu gostujeta se vodilni francoski koreograf Angelin Preljocaj, ki tokrat prvič sodeluje s britanskimi plesalci, s predstavo Sand Skin na glasbo Ligettija, Bacha in Vejvode ter Amanda Miller iz Nemčije, ki gledalca s koreografijo A Previous Evening popelje v svet magije in nadnaravnih sil. (M.T.)

AMSTERDAM

Bracquemond in De Feuvre v muzeju Van Gogh

Muzej Van Gogh Paulus Potterstraat 7, 1071 CX Amsterdam, Simbolizem in sodobna umetnost, razstavi sta na ogled do 13. februarja 1994, odprto vsak dan, od ponedeljka do petka od 10.00 do 17.00 ure, ob nedeljah in praznikih od 13.00 do 17.00 ure, informacije na tel. 00 020 5705200

Felix Bracquemond je pomemben za ponovno ozivljanje dekorativne umetnosti in grafike 19. stoletja. Prvo in edino priznanje je dobil s portretom gospe Paul Maurice, bolj pa je znan kot grafik. Kot tak je delal jedkavice pokraj, pogleda na gozdove in portrete. Njegov sprva spontan in skicast slog je z leti postal pikolovski. Je tudi graviral in dekoriral keramiko ter napisal več recenzij in teoretičnih esejev o umetnosti. V muzeju je razstavljenih stideset njegovih grafik in več slik. Georges De Feure je imel svojo prvo razstavo leta 1894, zadnjo pa leta 1922. Njegova simbolistična dela so kakovostna in estetska. Bil je tudi gledališki scenarist, oblikovalec interjerjev, dekorativni umetnik ter oblikovalec in pilot letal. Amsterdamska razstava ga predstavi med letoma 1890 in 1905, ko je De Feure iz neznanega casopisnega ilustratorja postal simbolistični slikar in umetnik sodobnega oblikovanja. V Montmartu, kjer je živel po studiju, je spoznal mnogo umetnikov, preživljal pa se je z ilustriranjem casopisov in oblikovanjem koncertnih plakatov. Slikal je pohotne ženske, njegov slog pa je izzivalen in drzen. Pisal je knjige o perverzih ženskah, katere so mu dajale slikarski navdih. Ukvarjal se je tudi z dekorativno umetnostjo, po čemer je ravnotako znan. V Amsterdamu je razstavljenih sedemdeset njegovih slik in približno toliko dekoriranih predmetov (od porcelana do pohistva). Bil je predstavnik umetnostne avantgarde z začetka tega stoletja (Na sliki: G. de Feure, La voix du mal, detail 1894/95) (A. S.)

BRUSELJ

Sekalci ovinkov

Théâtre 140, Avenue E, Plasky 140, Coupeurs de virages, Bruselj, predstave bodo vsak dan od 7. do 11. decembra ob 20.30, rezervacije vstopnic po telefonu: 733 97 08

Zgodba z naslovom Sekalci ovinkov se ukvarja z vozniki, ki s nemogočo in nevarno vožnjo ogrožajo vse, ki se pojavljajo v bližini. Predstava skuša opomniti milijone voznikov, ki drvijo po cestah, da bi se v prometu vedli manj agresivno in s tem prispevali k omejitvi vsakotodenske morije, ki se ponavlja iz tedna v teden. Pod dramski tekst sta se podpisala Romain Bouteille, clovek, ki je v sedemdesetih letih na oder pripeljal Colucha, Miou-Miou, Patricia Devaera ter v tem obdobju ravno v Théâtre 140 požel precejšen uspeh in Saïda Church Hill, s katero v zadnjem času pogosto sodelujeta. Oba sta, kot je zapisal belgijski gledališki kritik, stalni ptici selivki, ki se na različnih gledaliških prizorišč pojavljata povsem nepricakovano. Saïda nosi v sebi vedro eleganco, pomešano s pobalinstvom, naivnostjo in neverjetno bistrovidnostjo. V gledališkem snovanju delujeta kot prisleka z drugega planeta, ki presenečena opazujeta vedenje čudnih prebivalcev Zemlje. V dramu z nepoetičnim naslovom in vsebino, opozarjata na probleme sodobnega clovestva, ki se pod vplivom alkohola, drog ali iz gole objestnosti samo uničuje, ko brezglavo drvi po cestah. Predstava pa ni le vzgojna; marveč ima polno komičnih elementov, ki ji dajejo sirso razsežnost in večjo umetniško vrednost. (V. V.)

LONDON

Američan sredi Londona

National Portrait Gallery, St. martin's Place, London WC2H 0HE, razstava je na ogled do 23. januarja 1993, odprto vsak dan od 10.00 do 18.00 ure, ob nedeljah od 12.00 do 18.00 ure, informacije na tel. 071 306 0055

National Portrait Gallery, je prva galerija v Evropi, ki je pripravila razstavo del Thomasa Eakinsa (1844-1916), mojstra ameriškega realizma, ki je navkljub velikemu spostovanju v ZDA, Evropskemu občinstvu skorajda nepoznan. Edino njegovo delo, ki ga je lahko spoznala Evropa je bilo razstavljeno l. 1900 v Musée d'Orsay v Parizu. Thomas Eakins je po končanem solanju v rodni Philadelphiji odšel v Pariz, kjer je studiral pri J.L. Gérômu in L. Bonnatsu na pariski Ecole des Beaux Arts, delal v studiu A. Dumonta in se 1865 ponovno vrnil v Philadelphijo, kjer je 1870 odprl lastni studio, delo pa kasneje nadaljeval na pensilvanski Umetniški akademiji in na National Academy of design. Zavr, ki je zaznamoval celotno umetniško ustvarjanje in snovanje tega ameriškega umetnika je brezdvomno portret; vendar portretiranje močno oddaljeno od takratnih modnih portretov posameznikov, ki so bili s svojim zapeljivim stilom nagnjeni k laskanju. Samo majhen del Eakinsovih portretov je bil izdelan po naročilu; njegov namen je bilo portretiranje junakov rodnega mesta oz. portretiranje posameznikov na vsakem koraku življenja. Med njegovimi portretiranci najdemo znanstvenike, pisatelje, igralce, glasbenike in sportnike - vse tiste, ki jih je Eakins slavil in občudoval zaradi tega, ker so pri svojem delu združili poezijo in kreativnost umetnosti z natančnostjo znanosti (M.T.)

DUNAJ

Aukcija tobačnih »njuškalnic«, plakatov in srebra

Aukcijska hiša Dorotheum, Dorotheergasse 17, A-1010 Wien, aukcijska prodaja 1., 2. in 7. decembra, tel. (0222) 515 60-229

Na dražbi Asiatika bo 1. decembra na ogled in na prodaj zbirka tobacnic z daljnega vzhoda, takoimenovanih Snuffbottles (steklenic za njuhanje tobaka). Redki eksponati iz zasebne zbirke so narejeni iz stekla, keramike in porcelana in so ocenjeni v vrednosti od 10.000 do 50.000 avstrijskih silingov. V okviru omenjene aukcije bodo razstavljene tudi azijske skulpture iz slonovine, izmed katerih velja omeniti skulpturo zerjava, japonskega umetnika Mitsuhaira iz druge polovice 18. stoletja. Med bronastimi skulpturami izstopa kip Bude iz 14. stoletja. Na aukciji plakatov, 2. decembra, bodo na prodaj dela najpomembnejšega dunajskega povojnega grafika Walterja Hofmanna. Predstavljeno bo okoli petsto plakatov, ki jih je danes že pokojni grafik ustvaril v letih 1945-65. Zbirki se pridružuje še okoli sto originalnih plakatov iz let 1919-21, ki so jih oblikovali Ernst Neumann, Julius Klinger, Hans Deutsch in Dagobert Peche. Med razstavljenimi eksponati bodo tudi varietski plakati iz slavnih dunajskih kavarn in klubov ter znanih kabarejskih predstav. Obozevalci zlatih kovin pa se bodo sedmega decembra lahko udeležili aukcijske prodaje srebrnih izdelkov. V zbirki bo predstavljen klasičen namizni servis in servisi različnih oblik in ornamentike. Med posebnosti spada praski kraljevski čajni oziroma kavni servis, ocenjen med 50.000 do 55.000 avstrijskimi silingi. Velja omeniti tudi srebrne posode oziroma case z graviranim dnom, ki so jih uporabljali v ruskem carskem regimentu. Ocenjene so od 80.000 do 100.000 silingov (Na sliki srebrni servis, Augsburg 1690). (M.P.)

SLIKARSTVO / GLEDALIŠČE / PLES / GLASBA

EVROAGENDA

FILM / KIPARSTVO / ARHITEKTURA / FOTO

SEVRES

Porcelan in keramika

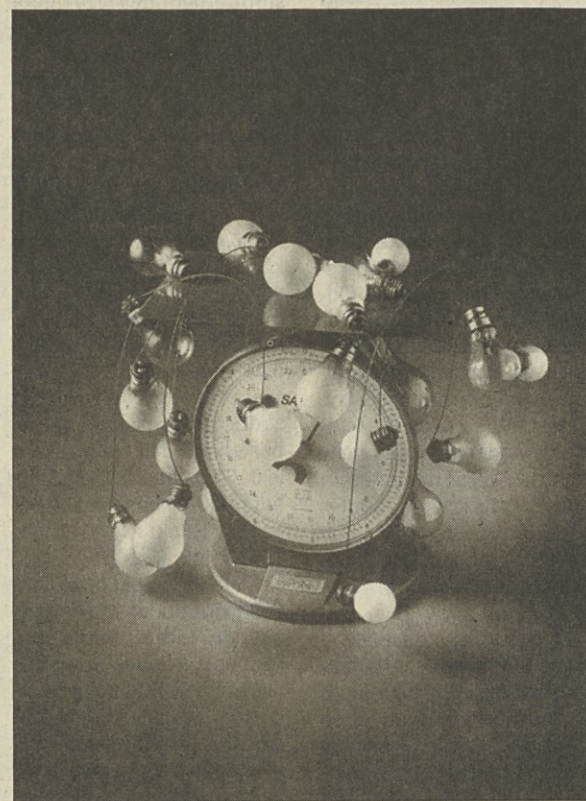
Fajanse iz Meillonasa, Musée national de Céramique, Place de la manufacture, do 3. januarja, vsak dan razen srede od 10.00 do 17.00

Razstava porcelana, fajanse in keramike, ki jo je Združene narodnih muzejev pripravilo v Narodnem muzeju keramike v Sèvresu, postavlja na ogled izdelke iz 18. stoletja, ko je bila umetnost oblikovanja fajans v mestecu Meillonas na vrhuncu in je bil prav tu tudi center tovrstne umetnosti v Evropi in iz 19. stoletja, vse od zaprtja delavnice v Meillonasu leta 1845. Leta 1760 se je baron Gaspard-Constant Hugues de Marron odločil, da v domačem okrožju odpre izdelovalnico fajanse. Tamkajšnja zemlja je bila znana po svojem bogastvu glinenih materialov, primernih za oblikovanje keramičnih in lončenih izdelkov že v galsko romanski dobi. Baronova žena, Anne Marie Carrellet de Loisy, ki se je ukvarjala s slikarstvom, je vplivala na odločitev, da so začeli poleg upravnih izdelovati tudi luksuzne predmete. Razstava obiskovalcu ponuja možnost, da spozna različne tehnike zganja gline in hkrati opazuje različne oblike izdelkov, namenjenih okrasu ali vsakdanji rabi. Na ogled je več kot 300 izdelkov iz meillonaske delavnice, ki so jih organizatorji dobili v mnogih največjih evropskih muzejih in v privatnih zbirkah. Razstavo so pripravljali strokovnjaki s področja arheologije in starejše zgodovine dobrih set, bogato gradivo pa je predstavljeno tudi v katalogu. (V. S.)

LONDON

Richard Wentworth: skulpture

Serpentine Gallery, Kensington Gardens, London W2 3XA, Richard Wentworth, razstava je na ogled do 3. januarja 1994, odprto vsak dan od 10.00 do 18.00 ure, galerija bo zaprta od 24. do 27. decembra in 1. januarja, informacije na tel. 071 402 6075

Richard Wentworth se je pojavil v poznih sedemdesetih v skupini britanskih kiparjev, ki so jih zanimalo predvsem vsakdanje stvari. Razstava v Serpentinovi galeriji predstavlja njegove najboljše skulpture urbanega okolja in cloveskih posegov, ki so dostikrat neopazne toda včasih postanejo prepreke sami sebi. Wentworth neopazno poišče povezanost med vsakdanjimi, sicer neopaznimi predmeti, in tako pokaže opazovalcu novo percepcijo odnosov, ki vladajo v fizičnem svetu. S tem ko je svoje skulpture postavil nenaravno visoko ali zelo blizu tal, prisilil opazovalca, da se zave srečanja s fizično naravo. Wentworthovo uporabljanje jezika, se posebej imenovanja stvari, je en od njegovih poglobitvenih interesov, se posebej pa je zanimivo njegovo igranje z besedami, ko kiparjevi naslovi gledalca spretno usmerjajo v pravilno razumevanje skulpture. Tako njegov igrivi pristop h konvencijam in k pravilom pomenskega označevanja in obnašanja sprosta provokativne metafore, ki odmevajo tudi v sirsi družbeni in politični sferi. Na razstavi zasedajo osrednje mesto predvsem zadnje Wentworthove instalacije in skulpture, nekaj jih je ustvaril prav posebej za Serpentine Gallery. (R.P.)

BERLIN

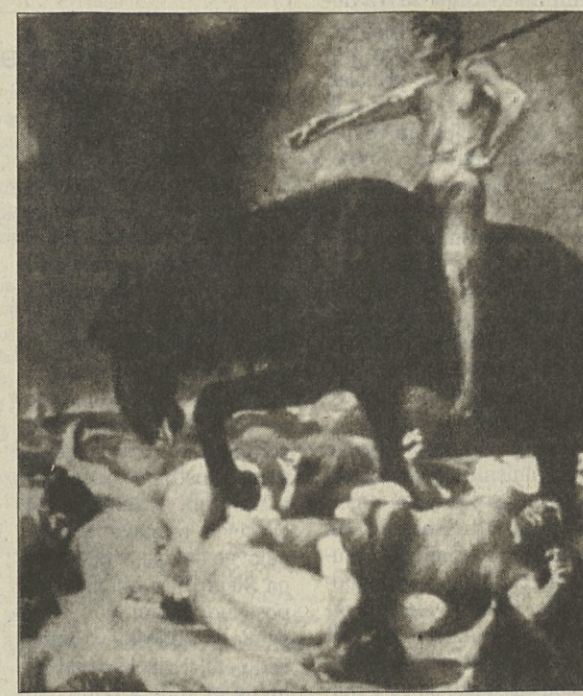
Henrik Ibsen-Hedda Gabler

Berlin, Schaubuehne am Lehniner Platz, Zeitgenössisches Theater fuergen Schitthelm und Klaus Weiffenbach, Kurfuerstendamm 153, rezervacije in informacije na tel. 030/89 00 23, premiera 14. decembra 1993.

Drama v starih dejanjih, režija Andrea Breth, scenografija Gisbert Jaekl, kostumografija Florence von Gerken, dramaturgija Wolfgang Wiens, v glavnih vlogah: Ulrich Matthes (Jorgen Tesman) in Corinna Kirchhoff (Hedda). Lepa, od vseh občudovana generalova hči, Hedda Gabler se je po smrti očeta, ko ji je ta zapustil le svojo pistolo in klavir, sicer pa vaje na živeti na veliki nogi, poročila. Na veliko začudenje vseh se je odločila za Joergena Tesmana, ki je pravkar, kot bodoci kulturni zgodovinar opravil doktorat in bil preprčan v skrajšno profesuro. Zato kupi, s pomočjo kreditarja, vilo za Heddo. Stvari pa se zasucejo drugače in Tesman doživi neprijetno presenečenje. Pojavi se njegov studijski kolega Eilert Loevborg, ki s svojo na novo izdano knjigo postane Tesmanov rival za profesuro. S tem se začne za Heddo manj lahkomišelnost življenje, ki ga ni vajena in kmalu Loevborg ni več samo rival za profesuro. Intimen odnos, neznan Tesmanu, Loevborg postavi na preizkušnjo. Hedda seže po pistoli, vendar... (A.C.)

DUNAJ

Retrospektiva del Franza von Stucka

Villa Stuck, Prinzregentenstrasse 60, D-81675 München, razstava bo na ogled od 9. decembra 1993 do 6. februarja 1994, odprto vsak dan razen ob ponedeljkih, od 10.00 do 17.00 ure, ob četrtkih od 10.00 do 21.00 ure.

V nekdanjem domovanju nemškega slikarja, grafika in kiparja Franza von Stucka (1863-1928) Villi Stuck bodo v prvih decembrskih dneh otvorili retrospektivno razstavo njegovih del, ki obsegajo skorajda sto slik, 20 skic in prav toliko plastik. Čeprav je delo tega umetnika, ki se je solal na umetniški in politehnični akademiji v Münchnu danes s stalnica umetnostne zgodovine in kritike kar najrazličnejše ovrednoteno, vendarle ne gre prezreti njegovega pomena pri oblikovanju pomembnejših umetniških glibanj na prelomu stoletja. Njegova dela, ki zajemajo kar najširša tematska področja - krajine, portrete, mitološke prizore, biblijske teme, alegorije in simbolistično slikarstvo ga uvrščajo ob bok njegovim sodobnikom Blocku, Dillu von Habermannu, Hockerju, Trubnerju, Zugelu in nenazadnje med ustanovitelje münchenske Secesije 1893, ki ji je predsedoval vse do sprejema proforskega mesta na Akademiji za upodabljajočo umetnost. Poleg najpomembnejših del kot so Vojna (na sliki), Creh, Meduza, Sifiz, Sfinğa, Kentauer in nimfa in skulptur Amazonka, Ranjeni, Kentauer, Plesalka, Favn v boju, bodo na razstavi predstavljene tudi njegove humoristične ilustracije za »Fliegenden Blatte« in »Alotrio«, ter mapa risanih vinjet in okrasov, ki sodijo v zgodnje obdobje njegovega ustvarjanja. S pricujočo razstavo v Villi Stuck organizatorji napovedujejo tudi serijo predavanj in simpozijev na temo Umetnost na prelomu stoletja, ki naj bi se zaključila spomladi 1997. leta. (M. T.)

PARIZ

Zbirka Paula Guillaumea

Les Arst à Paris chez Paul Guillaume (1918-1935), Musée de l'Orangerie, Place de la Concorde, do 3. januarja, vsak dan razne srede od 9.45 do 17.50

Razstava, posvečena reviji Les Arts à Paris, predvsem pa velikemu zbiratelju umetnosti, predstavlja poglobitveno dokumentacijo o Paulu Guillaumeu, enem največjih trgovcev in ljubiteljev moderne in afriške umetnosti svojega časa, ki je umrl nasilne smrti leta 1934. Razstava, postavljena na sodoben način, ne daje vtisa galerije sredi 20-ih let, pač pa se osredotoča predvsem na kontrastacijo moderne umetnosti in t. i. »crne« umetnosti. Tako lahko v razstavnih prostorih vidimo dela Modiglianija (med drugim tudi portret Paula Guillaumea), Deraina, Gorgia de Chirica, pa tudi dela manj znanih umetnikov, kot so na primer Faure, Goerg, Gritcenko in drugi. Stevilni predstavljeni dokumenti so razdeljeni v tematske sklope. Tako se lahko seznanimo z dokumentacijo o zacetkih revije, na katero je v prvih dveh stevilkah vplival Apollinaire s svojo estetiko, akcijami Paula Guillaumea, s katerimi je skušal ljudem približati »crno« umetnost ter njegovo spoznavanje z doktorjem Barnesom, ko si je le ta sestavljal čudovito umetnostni zbirko (Foundation Barnes). Razstava skuša predstaviti Paula Guillaumea ne le kot cloveka, ki je »odkril« mnogo umetniških del, temveč tudi kot izvrstnega poznavalca literature, kot vsestransko osebnost, ki je močno vplivala na spoznanja umenostne zgodovine v 20. stoletju. (V. S.)

PSIHIATRIJA / IZ VČERAŠNJEGA NAGOVORA OB 40-LETNICI BOLNIŠNICE

Kulturno poslanstvo psihiatrične bolnice Begunje

V kraljevini Jugoslaviji je leta 1940 upravna enota slovenskega dela Dravske banovine štela 1.165.000 prebivalcev in razpolagala s 1.370 psihiatričnimi posteljami. To število takratnim potrebam ni zadostovalo in psihiatrična služba se je že tedaj ubadala z resnimi težavami. Vendar kaže ugotoviti, da je bila za silo se kar organizirana. Po 1500-dnevni grozovitosti drugi svetovni vojni na slovenskih tleh pa se je zaslula v razsulu. Bolnišnico za duševne bolezni in v Novem Cелju je nemški okupator že sredi junija 1941 razpusil, okrog 450 njenih pacientov pa odpeljal v rajh in jih v skladu s Hitlerjevim konceptom evtanazijskega programa s plinom pomoril. Po kapitulaciji Italije leta 1943 je nemška soldateska evakuirala večino oddelkov Bolnišnice za duševne bolezni Ljubljana-Studenec in kasneje se v celoti njen ljubljanski oddelki na Poljanskem nasipu. Osvobojena Slovenija se je priključeno Primorsko leta 1945 štela 1.500.000 prebivalcev in imela na voljo samo 700 psihiatričnih postelj, torej 670 manj kot nekdanja Dravska banovina. Slovenska psihiatrija je ostala po končani vojni tudi brez zadostnega strokovnega in strožinskega osebja. Mnogi stari sodelavci so med vojno padli, umrli ali se razkropili. Ravnatelj bolnišnice za duševne bolezni Ljubljana-Studenec dr. Franja Gerlovič so domobranci 12. februarja 1944 odpeljali z njegovega doma in ga ubili. V isti navezi so mesec prej, 14. januarja, Nemci aretirali prim. dr. Miha Kamina, ki je bil sef oddelka na Poljanskem nasipu v Ljubljani, in ga v Kovorju pri Trzinu 19. januarja 1944 ustrelili.

Po prestani apokalipsi

Na takšnih ruševinah slovenske psihiatrije po vojni se je na njenem čelu znašel prof. dr. Janez Kanoni, za katerega bi lahko rekli podobno, kot je dejal zares Boris Kidrič-Peter: »... včasih burja, zmeraj veter.« In prav takšno osebnost je naša psihiatrija v tistih časih potrebovala, saj je bila prostorsko, kadrovsko in tudi sicer povsem na tleh. Bila je tudi brez ustreznega ugleda, kar pa je psihiatrijo pri nas in po svetu spremljalo skozi vso njeno zgodovino in jo v določeni meri, čeprav manjši, se danes. Po vojni so gledali na psihiatrijo in duševne bolnike z drugega zornega kota, kot jih vidimo danes. V ospredje so postavili morebitno družbeno nevarnost duševnih bolnikov. Danes pa natančno vemo, da so psihiatrični pacienti družbeno samo toliko nevarni kot drugi državljani, vsekakor pa manj škodljivi kot

prenekateri t. i. duševno zdravi zemljani - med njimi tudi posamezni politiki, kar celo kaksni samozvani kulturniki. Duševni bolniki so nekaterim primitivnežem dajali iznakažen vtis, da je bolehati za duševno boleznijo sramotno. Tako so ob nameri, da se ustanovi psihiatrična bolnišnica v Begunjah poleg bližnjega pokopališča talcev, posamezniki sodili, da je preurejanje nekdanje okupatorjeve mučnice v takšen namen - žaljivo dejanje.

Po koncu druge svetovne vojne so mnogi duševni bolniki umirali zaradi pravek prestanih apokaliptičnih razmer, se posebej pljučne tuberkuloze, nemoralne. Pesticca psihiatrov in drugih delavcev v psihiatriji in zunanji nje se je večkrat preko svojih moci trudila nuditi psihiatričnim pacientom največ, kar je v tistih revnih in tudi zares lačnih casih pac bilo mogoče. Glede tuberkuloze pri duševnih bolnikih kaže prikazati vsaj naslednji, najbrž dovolj ilustrativen podatek iz psihiatrične bolnišnice Begunje se za leto 1957, ko je bilo hospitaliziranih 260 pacientov. Od tega števila je moralo biti v redni fiziološki kontroli kar 49 pacientov (29 žensk in 20 moških), torej skoraj petina vseh. Aktivno tuberkulozo je imelo 20 pacientov (11 žensk in 9 moških) in vsi so prejeli specifično terapijo: streptomycin, isoniacid (INH) in 13 bolnikov tudi PAS-natrium. Opravljenih je bilo 800 diaskopij in 38 slikanj. V bolnišnico je prihajal trikrat mesečno specialist - ftiziolog z Golnika. Bolnišnici so posojali vojaški prenosni rentgenski aparat.

Zaposlitvena terapija

V mnogih ozirih, vendar nikakor ne v pogledu delovnega erosa psihiatričnih delavcev, je bila psihiatrija na dnu sicer živahnega družbenega razvoja. Povojne razmere so se začele po letu 1951 polagoma umirjati ter urejati, in to je pomenilo obetavno znamenje tudi za psihiatrijo. Že so se začeli urednicevati pripravljani načrti (danes bi jim »lepo slovensko« reči raje - »promovirani projekti ...«) majhne skupine psihiatrov in sodelavcev. Najprej so izvedli dva velika prodora skozi zakleto obzidje - nekdanji zivalskega vrta knezov Auerspergov (»Tiergarten«) - bolnišnice za duševne in živčne bolezni Ljubljana-Polje: leta 1953 je začela delovati Psihiatrična bolnica-Begunje in

JANKO KOSTNAPPEL

malo kasneje, leta 1954, zunajbolnišnični Psihiatrični in psihohigijenski ambulatorij v Fuzinskem parku pri Ljubljani. Obe ustanovi praznujeta torej svojih 40 let - naj recem kar takoj in brez vsakršnih pridržkov - svojih zelo uspešnih stitideset let. Pobudo, da se grad v Begunjah nameni psihiatriji, je dal prof. dr. Janez Kanoni, ki je iskal rešitev za prenapolnjeno bolnišnico v Polju pri Ljubljani. Vlada RS je izdala akt o ustanovitvi bolnišnice v Begunjah leta 1952 in kot finančno samostojen zavod posluje od 1. junija 1953. Svet za zdravstvo in socialno politiko je profesorja dr. Kanonija imel za prvega honorarnega direktorja in to delo je opravljal do leta 1959. Takoj po prevzemu zgradb in zemljišč so začeli s potrebnimi pripravami za preureditev gradu v bolnišnico. Predvidevali so ureditev prostorov za 300 bolniških postelj, 26. avgusta 1953 so nastanili v desnem traktu prvih 25 pacientov iz bolnišnice za duševne in živčne bolezni Ljubljana-Polje. Konec tega leta je bilo v novi bolnišnici že 158 bolnikov. Kaze povedati, da so bili bolniki v splošnem huje prizadeti, ustrezni in dovolj učinkoviti zdravil pa takrat se ni bilo. Kar tretjina teh pacientov je bila nečednih in nekateri so bili tudi nemirni. Mnogi so imeli crevesne bolezni in pljučno tuberkulozo. Celotna stavba pa se je zdela ni ustrezala zahtevam sodobnega zdravljenja. V tistem času sta bili v hiši samo dve kopalni kadi s toplo vodo, ena za moške in druga za ženske. Bolnišnica je imela takrat honorarnega ravnatelja, ki je živel in delal večnoma v Ljubljani, honorarnega začasnega zdravnika, 5 bolničarjev, 20 strežnikov, 6 administratorjev in 17 delavcev v tehničnih službah. Stalnega zdravnika ni bilo in posamezniki so prihajali za en mesec ali nekaj več iz bolnišnice v Ljubljani. Seveda so bile potrebne še obsežne in dolgotrajne adaptacije, ki pa so ovirale redno delovanje bolnišnice. Nujno je bilo povečati število osebja in se zlasti pridobiti stalne zdravnike. Obdobje velike obnove posloja je trajalo vse do leta 1955, ko je postala bolnišnica vsaj za silo usposobljena.

Prvih deset let obstoja je bila bolnišnica glede na svojo dejavnost pretežno azilsko depandansa matične psihiatrične ustanove v Ljubljani, četudi pravno samostojna. Oskrbovala je kaksnih 260 bolnikov, ki so bili v glavnem premeščeni iz Ljubljane. Tako so se v bolnišnici v Ljubljani sprostile postelje, nujno potrebne za sprejeme novih pacientov, ki so bolj in bolj pritiskali na njena vrata. Vendar so že takrat snovali načrte za strokovni in funkcionalni razvoj

bolnišnice v Begunjah, ki so se kasneje uspešno uresničili. Že tedaj so bili postavljeni temelji za zaposlitveno terapijo - torej delovno, razvedrilno in razgibalno. Zaposlitveno terapijo so posebej poudarjali tudi zato, ker se ni bilo na voljo učinkovitih zdravil in jih je ta vrsta terapije do določene mere nadomeščala. Z razvejano in poglobljeno zaposlitveno terapijo, se posebno delovne, se psihiatrična bolnišnica Begunje lahko ponosa ves čas. Organizirali so delavnice in sprejemali delo celo iz športne tovarne Elan. Posebno oddelke ženskih ročnih del si je pridobil slo-

mu področju z okoli 150.000 prebivalci. S tem dejanjem se je dotlej pretežno azilsko ustanova začela polagoma spreminjati v vse bolj aktivno terapevtsko psihiatrično bolnišnico. Zaradi višjega standarda so število postelj znižali na 190, skupaj z oddelkom v Dvorski vasi. Tedaj je postalo značilno, da so bolniške oddelke, ki so bili prej v glavnem zaprti ali polzaprti, polagoma odpirali. Ostalo je samo še 11 odstotkov postelj na zaprtih oddelkih, ki pa so bili hkrati intenzivni. Leta 1973 je bilo že 82 postelj namenjenih za sprejeme, preostale pa so se vedno zasedali kronični pacienti. Število oskrbnih dni bolnikov gorenjskega območja je stalno

ki od alkohola pa je takrat visela se moralna obtožba. Družba je bila do njih agresivna ali pa skrajno brezbrizna. Ravno v pogledu zdravljenja teh pacientov je postala bolnišnica tako uspešna, da so republikli krogi večkrat razmišljali, če bi sploh ne prevzela vodstvene vloge pri zdravljenju pacientov z mentalnimi in vedenjskimi motnjami zaradi uporabe vseh psihoaktivnih substanc (po sedanjih mednarodnih klasifikacijah duševnih motenj ICD-10, v poglavjih F 10 do F 19). V bolnišnici so organizirali tudi ambulantne preglede opuščenih odvisnikov od alkohola. Leta 1971 so ustanovili klub zdravljenih alkoholikov (KZA) najprej na jesenih

Spominski kostanjev drevored

ves in tradicijo. Leta 1963 so začeli uveljavljati delovno terapijo tudi na oddelku bolnišnice v Dvorski vasi. Namen delovne terapije ni le gola zaposlitev pacientov, marveč mora biti delo v terapevtskem smislu povsem individualno načrtovano, prilagojeno stanju pacientove bolezni, njegovim sposobnostim, tudi glede na koncentracijo in vztrajanje ter sposobnostim vključevanja v skupino. Organizirali so odmevne razstave izdelkov delovne terapije v Begunjah, na Bledu in v Ljubljani. Se posebej zanimiv je bil t. i. patološki koteček. Ko pripovedujemo o visoki ravni delovne terapije v bolnišnici Begunje, se danes ne smemo prezreti prispevka pokojnega dr. Dušana Berčeta, ki je terapevtske mehanizme delovne terapije poglobljal teoretično, tudi pisno, tako intenzivno in res znanstveno, da česa podobnega na takšnih oddelkih po svetu se nisem videl. Bolnišnica se je polagoma kadrovsko okrepila in pripravljali so tečaje za bolničarje in strežnike. Leta 1960 so odprli ambulantno za zunanje paciente, ki je bila zamešek prihodnjega dispanzerja.

Zasnova funkcionalne bolnišnice

Zasnova funkcionalne bolnišnice

Drugo obdobje v življenju bolnišnice se je pričelo leta 1963, ko je bil po novih adaptacijah odprt sprejemni oddelki, namenjen gorenjske-

narasčalo, zmanjševalo pa se je za paciente z drugih območij Slovenije in republik takratne Jugoslavije. Na primer leta 1972 je od 614 sprejemov bilo 516 ali 84 odstotkov z gorenjskega okoliša. Tega leta je delovalo v bolnišnici že tudi 21 medicinskih sester.

Večji razvoj in obcutnejši napredek begunjske psihiatrične bolnišnice je nastopil po prihodu stalnega ravnatelja prim. dr. Jurija Zalokarja leta 1962. Dr. Zalokar je dolga leta uspešno usmerjal koncept funkcionalne bolnišnice s strokovno poglobljenim in v nič manjši meri globoko etično naravnanim delom.

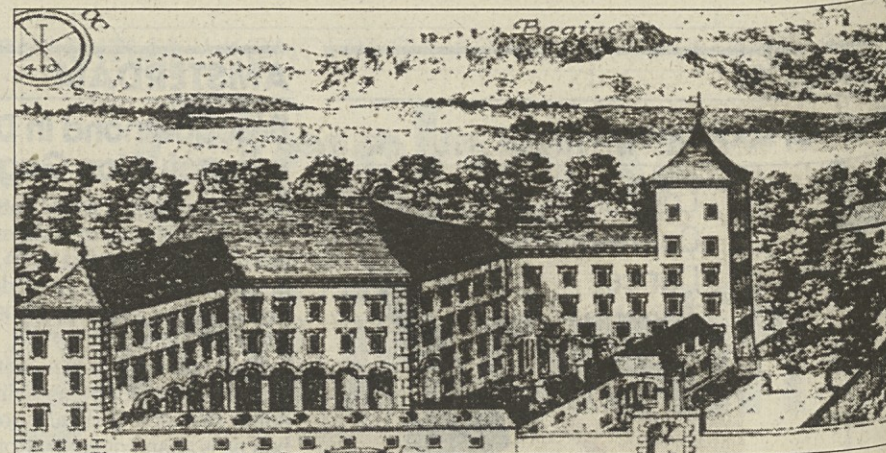
Pri novih pacientih je obveljalo načelo, naj bo hospitalizacija čim krajša, čeprav bi se morali kmalu spet vrniti, da ne bi pretrgali svojih vezi z naravnim okoljem, zlasti z družino in delovnim mestom. Slo je za koncept t. i. nihajnih vrat. Bolnišnica se je polagoma organizirala v sodobno psihiatrično ustanovo. Seveda pa si ni želela in tudi ni mogla sprejemati pacientov zaradi pretežno socialnih razlogov in tudi ne duševno manj razvitih (oligofrenih) in ne osebnostno motenih ali prestopnikov, ki zahtevajo poseben terapevtski, vzgojni in zascitni sistem, ki ga splošna psihiatrična ustanova pač ni poklicana nuditi. Bolnišnica v Begunjah pa je na široko odprla vrata tistim pacientom z alkoholno boleznijo, ki so si želeli zdravljenja. In mnogi takšni bolniki s pretežno gorenjskega področja so se uspešno vključili v njen program. Nad odvisni-

in potem se v Radviljici. V teku svojega razvoja je bolnišnica odpravila elektrokonvulzivno terapijo (EKT), čeprav moramo videti, da so zanj tudi se danes indikacije, četudi zelo zozene. Odpravili so tudi naporno inzulinsko-komatozno terapijo in vsa mehanična ovirala in umirjevalna sredstva. Odstranili so okenske rešetke na oddelkih za kronične bolnike, spravili ključe in odnesli zamrežene postelje. Psihofarmakoterapija je ob obvezni psihoterapiji postala osnovni način zdravljenja.

Z nenehnimi adaptacijami je bolnišnica sledila novim strokovnim in drugim sodobnim tokovom in se uspešno razvijala. Polagoma so iz manj ustreznih prostorov uredili funkcionalne sobe in dvorance, v katerih je postalo terapevtsko in delovno vzdušje prijetno. V postopku urejanja so napeljali centralno ogrevanje v celotnem posloju, zgradili so razmerno sodobno kuhinjo in seveda se marsikaj drugega. Vsa ta dela so bila opravljena v skladu z zahtevami spomeniškega varstva. Obširna zemljišča so namenili sprehodom bolnikov, njihovih rekreacij, delovni terapiji in proizvodnji.

Zgovorni podatki

Delovni proces v zavodu je organiziran v zdravstvenem in poslovno-tehničnem sektorju. Zdravstveno dejavnost izvajajo v šestih orga-

Valvazorjeva upodobitev iz 17.stoletja

nizacijskih enotah: moski in ženski oddelki, oddelki za zdravljenje sindroma odvisnosti od alkohola in drugih, delovna terapija, nevropsihiatrični dispanzer, skupne medicinske službe.

Psihiatrična bolnica Begunje ima sedaj 200 standardnih postelj in od teh jih je 35 na oddelku za podaljšano zdravljenje, nego in rehabilitacijo v gradici Dmci v Dvorski vasi, ki je dva kilometra oddaljena od matične ustanove. Moskih postelj je 123 in ženskih 77. Posebne sprejemne oddelke ni, ker sprejemajo nove paciente na njihovo klinično sliko. V bolnišnici sta dva intenzivna oddelka s po dvanajstimi posteljami za moške in ženske. Oddelki za zdravljenje alkoholizma in druge odvisnosti ima 20 postelj za moške in 5 za ženske. Posebej kaže pokazati dnevno bivanje, ki deluje po načelih zacetenika gibanja za dnevne bolnišnice Joshua Biererja. Dnevni center obiskuje vsak dan 25 do 30 pacientov. Posebno skrb namenja ustanova zunajbolnišnični dejavnosti specialističnih ambulant z dispanzerskim načinom dela, ki predstavlja hitro diagnostiko in terapijo, a tudi povezovanje s pacientovim okoljem in tako uveljavljanje pomembne preventive. Že leta 1963 sta delovali dve specialistični ambulanti: splošna psihiatrična in ambulanta za odvisnike od alkohola. Leta 1965 je pod okriljem bolnišnice in z njenim kadrom začela svoje delo psihiatrična ambulanta v Kranju in kasneje se v Skofji Loki. Leta 1967 je začela delovati v Kranju se ambulanta za zdravljenje alkoholizma. Ko so v Kranju ustanovili samostojen dispanzer, so za bolnišnico v Begunjah nastopile ugodne razmere in tako je lahko poglobila svoje lastno dispanzersko delo. Sedaj delujejo v bolnišnici nenehno tri vzporedne specialistične ambulante, v katerih je bilo lani več kot 10.000 obiskov.

Zasedenost postelj je skoraj 95-odstotna, zasedene so kar 347 dni v letu. To je seveda visoka številka, ki značito presega stanje v somatski medicini. Govori pa tudi o se vedno obrobem polozaju psihiatrije, saj zrcali nezadostno preskrbljenost s posteljami. Na Gorenjskem je 0,74 psihiatrične postelje na 1.000 prebivalcev. Povprečna ležalna doba v letu 1992 je bila 49 dni.

Tudi iz pregleda za leto 1990 vidimo, da je alkoholizem se vedno zelo pereč problem. Največ sprejetih pacientov je bilo ravno zaradi alkoholizma - kar 27,2 odstotka. Sledijo shizofreni pacienti (21,1 odstotka), bolniki z manično-depresivno psihozo (17,4 odstotka) in s paranojnimi stanji (13,0 odstotka).

Psihiatrična bolnica Begunje zaposluje sedaj 13 stalnih zdravnikov (12 specialistov), 3 psihologe (2 specialisti), 12 medicinskih sester z višjo izobrazbo in 36 s srednjo, 5 delovnih terapevtov in 4 inštruktorje, 30 bolniških strežnikov, 3 sodelavce v lekarni in laboratoriju z diplomirano inženirsko farmacijo, 6 zdravstvenih administratork - torej 112 zdravstvenih delavcev in skupaj 173 uslužbencev. Za vse lahko rečemo, da so ob bolniški postelji in druge vzorni ter zares poztvovalni.

Ustanova ima zgledno urejeno strokovno knjižnico na osnovi univerzalne decimalne klasifikacije (UDK) s 1.400 enotami. Narocenih ima dvanajst tujih strokovnih revij in pet domaćih. Bolnišnica je organizirala tudi vrsto sestankov in seminarjev. Se zlasti kaže omeniti tistega o alkoholizmu in forenzični psihiatriji. Svoje psihiatrično in tudi širše kulturno poslanstvo je razširjala daleč navzven. Poleg uničujočega alkoholizma so že zdavnaj opozarjali na pretečo nevarnost drog, ki jih je nas čas že prinesel, kot da se na tem svetu res ne da zadovoljivo živeti brez opija in hazarda. Obravnavali in sirili so se druga pomembna poglavja duševne higijene.

Moralna dejanja

Končno naj poudarim tiste zdravstvene dejavnosti v bolnišnici Begunje, za katere se mi zdi, da presegajo povprečje. To so: obravnava psihoz, zdravljenje alkoholizma, delovna terapija in dnevna bolnišnica.

Po ravnateljevanju prof. dr. Janeza Kanonija od samega začetka bolnišnice je vodstvo za krajši čas prevzel prof. dr. Momčilo Vitorović. Potem je 16 let opravljal dolžnost direktorja prim. dr. Jurij Zalokar. Njegovo delo je pet let nadaljeval dr. Marko Skulj. Za njim pa vodi bolnišnico z varno in toplo roko že deset let dr. Janez Romih. Posebej kaže poudariti se odgovorno mesto glavne medicinske sestre Minke Kozamernik, ki svoje delo zelo tankovestno opravlja 19 let.

Medicinska stroka psihiatrije napreduje po svetu tako v bolnišnicah kot tudi zunaj le-teh. Se posebej naj zavodov se razvijajo in sirijo mnogi novi načini zdravljenja, predvsem psihoterapevtski, in vsakršna pomoč ljudem v stiski. Sem sodijo klubi zdravstvenih alkoholologov, skupnosti raznovrstnih odvisnikov, družinska terapija, Balintove skupine, telefonski klic v sili in še marsikaj. Tudi bolnišnica Begunje kritično sprejema nove tokove v psihiatriji in

tako bo nedvomno počela tudi v prihodnje ter se razvijala glede na potrebe in pomeni nasega človeka. Sodobna psihiatrična diagnostika zahteva raznovrstne in zapletene aparature. Klinična psihofarmakoterapija se je močno razširila ter poglobila in prinasa nova učinkovita zdravila. Vse to pa seveda tudi precej stane. Vendar je treba zakricati v nebo, da se zdalec ne toliko, kot stane bavevo izumljanje ter napovanje morilskega orožja, ki je najbolj mračen odraz človekove sle po sovratstvu in uničenju sočloveka.

Po drugi svetovni vojni razmajan grad v Lutovomirski pečmi, ki so bil v neki meri že kar simbol psihiatričnih azilov, nekoc Kacijanarjev-Katzenstein v Begunjah, je postal spomeniškovarstveno zanimivo ter zgledno poslopije in moderna psihiatrična bolnišnica. S ponosom jo lahko predstavimo vsakemu psihiatru po vsem svetu. In ne nazadnje, v tej bolnišnici vladata takšen odnos in takšna etika, s kakršnima se bržčas ne more pohvaliti kar vsaka srednjeevropska ali svetovna psihiatrična ustanova. In tegale nisem izustil na pamet! Zasluga za to delo, ki ni samo strokovno, marveč ga z zgodovinskim pogledom odkrivam in spoznavam predvsem kot veliko kulturno in moralno dejanje, gre mnogim delavcem v teh starih desetletjih, pokojnim in živim: od zdravnikov do bolniških strežnikov, od medicinskih sester do administratork in družbenih delavcev. Tudi v tej bolnišnici so delovali zdravniki tiste srečne generacije, kot je plemenito zapisal naš eminentni kirurg dr. Miroslav Pleterski, ki jim zdravlja ni bilo treba prodajati. V takšnem ustvarjalnem poslanstvu pa je poglavitni pomen človekovega življenja. Za esencialni smisel življenja pa seveda tudi jaz ne vem. Skoda le, da je slovenska potreba po samospostavljanju tako revna in po malokovanju zamejstva tako velika.

In kaj naj se rečem ob koncu svojega nagovora? Kot predsednik Psihiatrične sekcije Slovenskega zdravniškega društva, ki je vključena v Svetovno psihiatrično združenje (WPA) in osebjenjuje 120 slovenskih psihiatrov - cestitiam ob 40-letnici Psihiatrične bolnice Begunje vsem njenim delavcem k uspehom in rezultatom, ki zares niso majhni. In želim vam, da bi se vnaprej mogli in zmogli delovati tako kot doslej: v dobrobit našim duševnim bolnikom ter v zahvalo 849 talcem in med njimi znamenitemu slovenskemu psihiatru prim. dr. Mihi Kaminu, ki počivajo - kot rečeno - nedaleč od tod, od nasega sedanjega zbora, tam pod jablanami, ki spomladi cveto tako čudovito in tako otožno.

Skupinska terapija

Graščina - bolnišnica danes

IDRIJA / ZAPIRANJE RUDNIKA ŽIVEGA SREBRA

Mesto je že brez pepela dovolj onesnaženo

Injektiranje z elektrofiltrskim pepelom petkrat cenejše, toda nevarnejše

Dolgoročni program zapiralnih del idrijskega rudnika, za katerega so sredi osemdesetih let dokončno spoznali, da je izčrpan in da je rudarjenje v njem nedonosno, je takratni slovenski parlament uzakonil s posebnim zakonom. Projekt zapiralnih del, ki ga vodi priznani rudarski

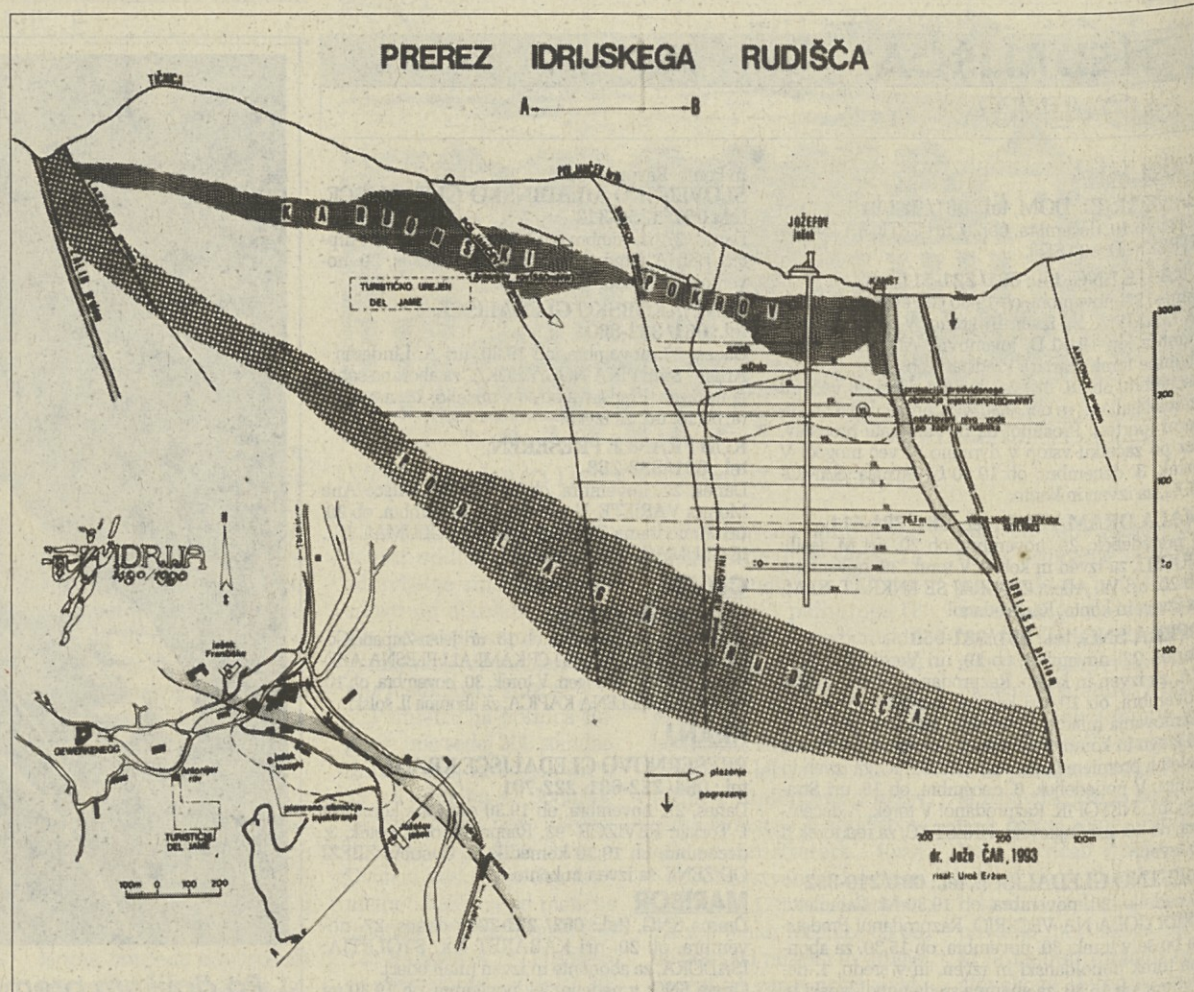
strokovnjak prof. dr. Uros Bajzelj, predvideva, da bi rudnik dokončno zaprl leta 2003. V tem času bi izkopali se najbogatejša rudna nahajališča, iz jame odstranili uporabno opremo in rudnik zapustili brez posledic za življenje nad njim, prihodnjim rodovom pa v spomin na nje-

govo slavno 500-letno preteklost. Zato bo v turistične namene ohranjen najstarejši rudniški vhod v Antoni rov, dodali pa bodo še prikaz rudarjenja in bogato rudniško tehnično dediščino. Razvejan sistem rudniških rogov, ki so segali 366 metrov v globino (XV. obzorje je bilo 34 metrov pod morsko gladino), in zapletena geomehanska sestava kamnin v zemljini notranjosti sta narekovala različne metode in postopke pri zapiranju rudni-

ka. Tako naj bi prednji del jame, ki ga sestavlja trde karbonatne kamnine, v več stopnjah do VI. obzorja (približno 170 metrov pod površino) zalili z dotekajočo podtalnico. Dosedanja gladina vode je že dosegla raven nad XII. obzorjem, to je 256 metrov pod površino. Za zadnjo raven crpanja s IV. obzorja pa se bodo po besedah geološkega strokovnjaka dr. Jožeta Carja dokončno odločili na podlagi sedanjih opazovanj in rezultatov, saj

lahko potopitev rudniške jame povzroči drsenje in premikanje hribskih gmot. Najbolj zapleten je vrhni del rudišča, ki je zgrajen iz mehkih skrilavih kamenin in v katerem je tudi največ starih zasipov, ki naj bi jih utrdili in zapolnili s posebno metodo injektiranja. To pa je tehnološko, finančno in kot kaže tudi ekološko najzahtevnejši del zapiranja rudnika.

Poskusno injektiranje z mešanico elektrofiltrskega pepela in apna, ki

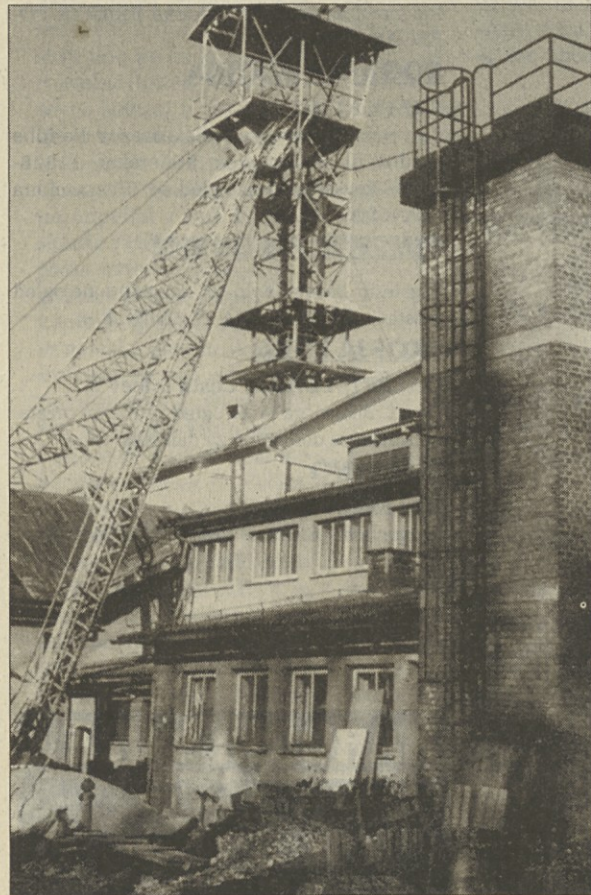
Shema zapiranja rudnika živega srebra

so ga lani preskusili na III. obzorju pod strokovnim nadzorstvom madžarskega podjetja BAV, je dalo s strokovno-tehničnega vidika najboljše trdnostne rezultate. Poleg tega je do petkrat cenejše od zapolnjevanja z mešanico cementa in pesčenega prahu, kar bi lahko uporabili kot drugo možnost. Uporabi pepela nasprotujejo zlasti ekologi, saj elektrofiltrski pepel ljubljanske to-plate vsebuje naravne radioaktivne izotope, ki lahko prispevajo k povečanju gama sevanja in koncentraciji radona v ozračju. Izvedbenih predpisov o dovoljenih koncentracijah tvorstnih škodljivih snovi Slove-

nija se nima, kljub temu pa rudarski strokovnjaki zagotavljajo, da vnos elektrofiltrskega pepela na povečano sevanje radona ne bo vplival. Predsednica komisije za varstvo okolja Viktorija Gorjup temu odločno nasprotuje: »Ne bomo dovolili, da bi Idrija postala odlagališče novih škodljivih odpadkov, saj že dosedanjih posledic rudarjenja, predvsem pa posledic radioaktivnih zgalniških nasipov v mestu, nismo sanirali. Za povrh pa bomo takšne snovi v Idrijo dovajali še od drugod.« Tudi Jurij Bavdaz na podlagi nasprotujočih si strokovnih mnenj navaja tehne ugovore. Direktor ru-

dnika mag. Marko Cigale je previden: »Nicesar ne bomo naredili na silo, brez seznanitve javnosti in skupnega soglasja o najprimernejši rešitvi za Idrijo in rudnik. Nedavni pogovor smo sklicali z namenom, da bi sedaj, ko ni še nič odločeno in ko so znane sele nekatere strokovne osnove za odločanje, pregledali vse argumente in izbrali za vse najsprejemljivejšo rešitev.« Na posvetu so tako predstavniki vladnih resorjev kot tudi ekologi in rudarski strokovnjaki soglasali z ugotovitvami, da je treba preučiti tudi alternativni predlog, pri tem pa upoštevati celostno presojo vseh vplivov na okolje

in prilagojen dolgoročni program zapiralnih del, ki ga je treba uskladiti z novospregitim zakonom o varstvu okolja. Ob vseh pomislekih pa s popolnoma novih izhodišč svoje rešitve ponuja tudi radiestezistično podjetje TRISI iz Sezane, ki vodstvu priporoča takojšnjo ustavitve zalivanja jame, omejeno uporabo elektrofiltrskega pepela brez injektiranja in popolno ozdravitev idrijske kotline s pomočjo možganske energije. O dokončnem zaprtju idrijskega rudnika tako se ni bila izrečena zadnja beseda, vsekakor pa zaradi tako različnih pogledov lahko pričakujemo še vroče razprave. **Roman Bric**

Vhod v rudnik (Foto: Roman Bric)

Ugovori ekologov k projektu sanacije rudnika z elektrofiltrskim pepelom

1. Vsak dolžinski meter rova daje 7 m² aktivne površine. Nad VII. obzorjem je več kot 50 km rogov, kar pomeni 350.000 m² aktivne površine - to je enako kot kvadrat 600 x 600 m.
2. Vsa ta površina (če ne upoštevamo današnjih zasipov) bi omogočala izluževanje težkih kovin in radona, ki bi izhajal v vodo ali naravnost v zrak.
3. Z vodo, ki bi iztekala iz potopljenega dela jame, bi se okužil zrak vzdolž Idrije, težke kovine pa bi se odlagale v mulju.
4. Poskusi v laboratoriju potekajo le nekaj dni ali kvečjemu nekaj tednov, mi pa iscemo rešitve za več stoletij. Laboratorijskih podatkov ni mogoče preprosto ekstrapolirati na tako dolgo časovno obdobje.
5. Nelogično je, da je nekaj kvadratnih metrov nasute površine z zgalniškimi odpadki v vrtcu Za gradom povzročilo hrup, ki je segel do republike, v tem primeru pa gre za površino več sto tisoč kvadratnih metrov!
6. Okrog 100.000 ton elektrofiltrskega pepela ni mogoče brez škode za okolje prevažati 70 kilometrov daleč, saj bi se pri tem okolje onesnaževalo pri prevozu, presipavanju in vgrajevanju na licu mesta, pri čemer je treba tudi upoštevati, kako bo ogroženo zdravje delavcev, ki bodo opravljali ta dela.
7. Izluževanje v jami bo zaradi nizkega pH sila dolgotrajno. Vse rudniške vode se na narec kisla zaradi oksidacije pirita, tega pa je v karbonskih skrilavcih ogromno, saj nastaja zveplena kislina.
8. Alternativni material za nasip bi dobili tako, da bi splinirali površino 100 x 50 x 10 metrov v dolomitnem materialu (Zala, Želin-Reka). Zaposleni bi bili domači rudarji, pridobljeno ravno površino pa bi prodali industrijskim podjetjem.

HUM / OTVORITEV

Umetniki dobili svojo hišo

Umetnost v nekdanji stražarnici

Danes ob 16. uri bodo ob navzočnosti predsednika republike v kraju Hum v Goriskih brdih predali novemu namenu prenovljeno nekdanjo obmejno stražnico. Poslej se bodo v njej zbirali umetniki, zato jo je galerist in umetnostni fotograf Marjan Bazato, ki je zaslužen, da bo ta objekt nekdanje jugoslovanske vojske dobil drug pomen, tudi poimenoval Hiša umetnikov.

Pri odprtju te pridobitve, ki bo po Bazatovem mnenju izkazovala svoj kulturni zar v vsaj tri drave (Slovenijo, Italijo in Avstrijo), bodo castni gostje poleg Milana Kucana in njegove soproge tudi slikarji in kiparji ter likovni kritiki iz omenjenih držav. Slavnostno besedo bo imel slovenski kulturni

minister Sergij Pelhan, v kulturnem sporedu pa bo pel Briski nonet. Odprtje Hiše umetnikov bo tudi priložnost za predstavitev starih kamnitih skulptur, ki so že nastale v parku ob hiši. Gre za umetnine treh italijanskih kiparjev: prof. Vittoria Balconeja, prof. dr. Roberta Nanuta in Angela Simonettija. Po otvoritvi - njen pokrovitelj je Mobitel - se bo začela enotedenska slikarska kolonija, ki se je bodo udeležili slikarji Franz Berger, Robert Primig, Valentin Oman (vsi iz Avstrije), Gianni Borta (Italija), Zvest Apollonio, Joze Ciuha, Stefan Planinc, Joze Tisnikar in Tomo Vran (vsi iz Slovenije) ter likovna kritičarka in umetnostna zgo-dovinarica Nives Marvin. **Vojo Cuder**

PORTOROŽ / TURIZEM

Miselni preskok se spreminja v dejanja

Družba »Metropol hoteli« da nekaj nase - Po preobrazbi podjetja so dobili zagon za poslovanje

Vodja investicij dipl. arh. Rado Bedene: »Turizem je dirka formule 1; Portorož ima zlizane gume in jih vrta na mestu...«

Holding Metropol hoteli, ki se je problema lastnjenja zvečine že otesel in postal delniška družba z desetimi hčerami, je zamenjal svojo gumo. V zadnjem letu so se (ali se se bodo) lotili gradbenih posegov na domala vseh svojih objektih, razprostirajočih se po grcu Vesna proti Luciji. Pravkar prenavljajo bar Amerikano (postal naj bi »udarna« portoroška restavracija), se letos naj bi začeli obnavljati hotel Roze. Tudi za naslednje leto nimajo v načrtih počitniškovanj. Predvidene so preureditve restavracije in recepcije, kongresno-seminarsko delo in preostalih

kletnih prostorov, uredili pa naj bi tudi novo stopnišče, ki bo gosta v nočni bar pripeljalo neposredno iz restavracije.

Bedene je povedal, da je v podjetju v zadnjem letu prišlo do velikega miselnega preskoka. Obnašati so se začeli v celoti kapitalno in spodbujati (zdravo) konkurenco celo med lastnimi »otroki«. Končni cilj je jasen: Po istem nace-lu se mora med zvezde ponovno dvigniti Portorož kot celota, le to jim v čed-lje manj naivni konkuren-ciji zagotavlja preživetje. Zato jih v holdingu ne omejuje lasten prostor, v predalih imajo na kupe nactov sprememb v kraju: od številnih možnosti, kako na vsak način podaljšati sezono, do različnih projektov prometnih ureditev.

Kaj pa delavci? Je tudi v njihovih glavah prišlo do kasknih preskakovanj? Proces jih je, jasno, udaril po prstih. V pisarnah so uvedli »evropski urnik« (od 9. do 17. ure), prav vsi pa morajo tudi »trati« čas za razna dodatna izobraževanja. Poslej bo sleherni delavec imel dovolj zraka za ustvarjalno delo. Nova politika podjetja pa tudi ne skriva, da nekako lepše gleda na domačega delavca, delavca pač, ki ima za kraj in podjetje že v izhodišču več ljubezni.

Na upravo hotelov Metropol je po novem mogoče priti po mostičku. Pisarne so lepo osvetljene, v njih je - kljub zimskemu času - živahno, neprestano brnijo telefoni. Pravi dokaz, da gre zares.

Andrej Znidarčič

OBALA / OBIRANJE OLIV

Olivno olje je koristno tudi za zdravje in lepoto

700 hektarov nasadov daje približno 1200 ton oliv letno

Kakšen bo letošnji pridelek oliv?

V Istri in na slovenski Obali v teh dneh poteka obiranje in stiskanje oliv. Zlasti v zadnjem desetletju je tukaj vse več obnovljenih in povsem novih nasadov, ki že dajejo pridelek. V Sloveniji imamo sedaj 700 hektarov oljčnih nasadov, ki dajo povprečno 1200 ton oliv na leto, iz njih pa iztisnejo kakih 240 ton olja. Letosnji pridelek bo zaradi poletne suše precej manjši od lanskega, kakovost pa je kljub temu dobra. Zdravniki zelo priporočajo nadomeščanje živalskih masoob z olivnim, ki preprečuje bolezni srca in ožilja, pa tudi na prebavila in živčni sistem ugodno vpliva. Ker je v naših družinah kuharica se vedno pretežno v ženskih rokah, je v prid olivnemu olju treba povedati še to, da vitamini v njem ohranjajo prožno kožo, torej mladostno lepoto. (B. V.)

DVE KRATKI

Nova knjiga o duhovnosti

DOMZALE - V Domzalah bo noč ob 20. uri v Likovnem razstavišču Domzale kulturni večer, na katerem bosta domzalska pesnica Cveta Z. Orazem in slikarka Vera Trstenjak - Jovčič predstavili skupno knjigo Prebujenje, pravkar izšlo v samozaložbi. Gosta na večeru bosta akademik prof. Anton Trstenjak in dr. Joze Ramovs. Ugledna strokovnjaka se bosta pogovarjala o duhovnosti v umetniškem ustvarjanju in umetniških delih. (A. H.)

Konec in začetek sedanosti

LJUBLJANA - Alpha Center, ki je doslej pripravil že vrsto gostovanj tujih strokovnjakov, bo 7. decembra spet gostil enega svetovno znanih strokovnjakov in predavateljev Petra Russella. Naslovna tema srečanja, ki bo potekala na Fakulteti za strojništvo med 17. in 20. uro, je Duhovno ozadje globalne krize, predavanje pa bo prevedeno v slovensko. Peter Russell s svojim značilnim splošnim fizike, psihologije in filozofije razlaga novo podoba človeštva, spremembe in krize sedanjega časa in globalne perspektive. Spregovoril bo tudi o knjigi Sedaj - konec in začetek sedanosti, ki so jo v prevodu pravkar izdali v založbi Alpha. (A. H.)

ŠMARTNO / KULTURA

Nova pridobitev

Namenu predali stolp ob vhodu v naselje

Vas Smartno v Goriskih brdih je v četrtek pridobila še eno kulturno hišo. Z razstavo slik in skulptur Sebastjana Persolja so zopet predali namenu stolp ob severnem vhodu v naselje.

Stolp, v katerem so odprli novo razstavno galerijo (po zaslugi domačinke Nevenke Princic in njenega moza Zarjana, lastnikov gostilne Smartnska klet), je po potresu leta 1976 doživel že drugo obnovo.

Po prvi ga je v last dobila KZ Brda, ki je v njem nameravala odpreti enotoko, a za to ni bi-

lo nikoli dovolj denarja in posluha, zato se je polagoma spet začel podirati.

Z velikimi denarnimi napori (okoli 500 tisoč tolarjev) so stolp vendarle resili in v njegovih dveh nadstropjih pripravili prijetno razstavišče. Na otvoritvi je z branjem izbranih pesmi brisrkega pesnika Alojza Gradnika sodelovala tudi igralka PDG Metka Franko, za potresu leta 1976 doživel že drugo obnovo. Po prvi ga je v last dobila KZ Brda, ki je v njem nameravala odpreti enotoko, a za to ni bi-

PORTOROŽ / IGRALNIŠTVO

Če bi Nova Gorica skočila v vodo...

... bi za njo skočil se Portorož. Toda tokrat s pozitivnim predznakom. Kot je slišati, so se tudi v portoroškem Casinoju odločili po novem letu urediti svojo »Perlo«.

Struktura gostov v evropskih igralnicah se je v zadnjih letih temeljito spremenila. Klasične igralnice same zase le stezka prezivijo, zato so se tudi v Portorožu odločili prehiteti čas in razširiti ponudbo. Dela naj bi končala še pred naslednjo turistično sezono. (A. Zn.)

Odprli bodo igralnico ameriškega tipa oziroma, kot se temu reče, za »revnejšega« igralca, ki jo bodo uredili tam, kjer je zdaj recepcija, del prostora pa jim bo od pravkar prenavljajše se restavracije odstopil hotel Metropol. Tudi sicer imata sosedna cel kup skupnih nactov. Zaenkrat nameravata v sklop t. i. ameriškega načina zabave vključiti nočni bar in drugo gostinsko ponudbo. Dela naj bi končala še pred naslednjo turistično sezono. (A. Zn.)

SEŽANA / POSLEDICE POLETNE SUŠE

Tudi gozdovi so bili žejni

Občutnejša škoda - Zaradi suše ob tri tisoč kubičnih metrov lesa

Letosnje leto je bilo izredno pisano, vsaj kar se tice vremena. Najprej je skoraj osem mesecev trajala suša, v zadnjih treh mesecih pa je moče več kot preveč. Kako je bilo s kmetijskimi površinami in škodo, ki so jo kmetje utrpeli zaradi vremena, je znano in bolj ali manj preučevano. Bolj slabo pa vemo, kaj se je dogajalo z gozdom.

Te dni je Zavod za gozdoznanje in melioracijo Krasa objavil podatke, ki se nanašajo na njegovo območje. To sega od meja z novogoriško občino do Ilirske Bistrice in Cicarije.

Po teh podatkih je razvidno, da sta poletna suša in z njo prihajajoči rdeci petelin naredila v gozdovih za skoraj 70 milijonov tolarjev škodo. Predvsem so bili prizadeti mladi predeli zlasti smrekovega gozda. Bolj ali manj je bilo prizadetih okoli 27 tisoč hektarov gozdov. Omenjeni podatki pravijo, da bodo lastniki (zasebni in družbeni) ob kakih 2700 kubičnih metrov lesa. Najbolj so bili prizadeti brinski kmetje in Krasevci. Zaradi suše so bili ob približno tri tisoč kubičnih metrov lesa. Suša je prizadela zlasti mlade nasade,

tudi tiste, ki so jih posadili letos v mladih gozdovih, prizadetih v lanskih požarih. Mlado drevje se je posušilo, tako da bodo morali pogozdovanje ponoviti.

Se hujšo škodo so povzročili požari. Na območju Zavoda so jih imeli kar 108. Zajeli so več kot 1600 hektarov gozda in v gozd spreminjajočih se nekdanjih polj. Največji požar je bil na pobočju Slavnika, v njem pa je zgorelo skoraj 200 hektarov gozda. Zanimivo je, da se je letos spet povečalo število požarov zaradi iskenja pri vožnji vlakov. (V. C.)

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

08.00	Radovedni Taček: Jabolko, ponovitev
08.15	Loneček, kuhaj!: Skutin narastek z breskvami, ponovitev
08.25	Otroci širnega sveta, pon. 22/26 dela am. dokum. nan.
08.50	Klub klobuk, ponovitev kontaktne oddaje za otroke
09.40	Tok tok, ponovitev oddaje za mladostnike
10.30	Zgodbe iz školke, ponovitev
11.25	Kot colni na suhem, francoski film, VPS 1125
13.00	Poročila
13.05	Tednik, ponovitev, VPS 1305
13.45	Vecerni gost: Joze Stabej
15.05	Misery, ponovitev ameriskega filma
17.00	TV dnevnik 1
17.10	Terra X, 1/8 del nemske dokumentarne oddaje
17.55	Glasbeni utrinek: Primož Bratina
18.00	RPL
18.45	TV Mernik
19.10	Zrebanje 3x3
19.30	TV dnevnik 2
20.10	Utrip
20.30	Ona + On
21.30	Korenine slovenske lipe: Domače obrti na Slovenskem, 6. oddaja: Pletarji
22.05	TV dnevnik 3, VPS 2205
22.50	Sova
22.55	Zelite, Milord?, 4/6 del angl. humoristične nadaljevanke
23.55	Polica, ameriski film, VPS 2355
01.30	Video strani

SLOVENIJA 2

09.50	St. Caterina: Veleslalom (Z), 1. tek, prenos
10.50	Clovek in glasba
11.45	Dunaj - Konec cesarstva, 2. del
12.50	Sova, ponovitev
13.50	Vlak obilja pelje na vzhod, 1/4 del angl. nadaljevanke
14.55	St. Caterina: Veleslalom (Z), 2. tek, prenos
15.45	Vitezi okrog mize, angleški film
17.05	Baročni duet: Kathleen Battle in Wynton Marsalis
18.00	Sportna sobota
18.50	NBA Kosarka: Sacramento Kings - San Antonio Spurs, posnetek
19.30	Kri, znoj in slava: Primitivni instinkti, 1. del
20.10	Vodne pustolovščine, 2/24 del angl. poljudnoznanstvene serije
20.55	TV dnevnik 2
21.30	D. Clementi - I. La Frenais: Udobna voznja, 2/6 del angleske nadaljevanke
22.35	Veliki zločini in procesi 20. stoletja, 9/13 del angleske dokumentarne serije
23.30	Poglej in zadeni
23.55	Sobotna noč
01.00	Video strani

KANAL A

09.00	CMT
10.00	Kino, kino, kino, ponovitev oddaje o filmu
10.30	Lenine počitnice, ponovitev ameriskega filma
12.05	Teden na borzi, ponovitev
17.00	ITV - Oddaja za begunce
17.55	BMX, 4. oddaja o tem atraktivnem sportu
18.30	Studentska 1/4, oddaja studentov FDV
19.10	Devlinova zveza: Allison, ponovitev 11. dela ameriske nanizanke
20.00	Modna dežela, oddaja o modi
20.35	Devlinova zveza: Ljubezen, greh in smrt v Point Dumu, 12. del ameriske nanizanke
21.30	Vojakova vrtnice, ameriska drama
23.15	Poročila in angleščini
23.40	CMT
01.00	Video strani

KOPER

NI SPOREDA

RAI 1

6.55	Koncert RAI 1
7.20	Film: Il rapimento di Kary Swenson (dram.)
8.55	Variete: Il buono e il cattivo
9.45	SP v smučanju
11.20	Film: Gran varietà (kom., '54, i. A. Sordi)
12.25	Vreme in dnevnik
12.35	Rubrika o medicini: Check-up
13.25	Izzrebanje lota
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Nan.: Cose dell'altro mondo
14.45	Sport: IP v kosarki
16.20	7 dni v Parlamentu
16.50	36. Festival zlati cekin, vmes (18.00) dnevnik in loto
19.25	Nedeljski evangelij
19.50	Vreme, dnevnik, sport
20.40	Variete: Scemmetiamo che...?
23.05	Dnevnik 1
23.10	Posebniosti TG 1
0.05	Dnevnik in vreme
0.40	Film: Terrore dallo spazio profondo (fant.)

RAI 2

7.00	Otroska oddaja
8.15	Film: L'ombra del passato (dram., ZDA '44)
9.55	Evropski dnevi
10.25	Film: Toby Tyler (kom., ZDA '60), vmes (11.00) dnevnik
12.05	Nan.: L'arca del dottor Bayer
13.00	Dnevnik, rubrika Dribbling in vreme
14.00	Giorno di festa
15.15	Izzrebanje lota
15.20	Nan.: Harry in Hendersonovi
15.40	Film: 7 chili in 7 giorni (kom., It. '86)
18.00	Film: Pensando a te
19.35	Vreme, dnevnik, sport
20.20	Variete: Ventieventi
20.40	Film: Ispettore Tibbs
21.25	SP v smučanju: moski veleslalom (2. tek)
22.00	Film: Grido di pietra (pust., Kan. '91), vmes (23.15) dnevnik
0.15	Sport: vaterpolo (IP)

RAI 3

7.05	Film: No grazie, il caffè mi rende nervoso
8.50	TGR Vivere il mare
9.00	Oddaja o kmetijstvu
10.45	Koncert RAI 3
12.00	Dnevnik ob 12-ih
12.15	Dok.: Pred 20 leti
12.45	SP v smučanju
13.30	Dok.: Pred 20 leti
14.00	Deželne vesti, dnevnik
14.50	TGR Posebnosti
15.15	Sport: IP v rugbyju, in zenski odbojki
17.30	Scusate l'anticipo
17.55	SP v smučanju, vreme
19.00	Dnevnik
19.50	BlobCartoon, Kino
20.30	Film: Giustizia criminale (dram., ZDA '90)
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Aktualno: Harem
23.45	Variete: Magazine 3
0.45	Dnevnik in vreme

RETE 4

6.30	Nan., 8.30 nad. Piccola Cenerentola, Anima persa, 9.30 dnevnik
10.00	Nad.: Soledad, 10.30 Febbre d'amore, 11.15 Quando arriva l'amore, 12.00 Celeste, 13.00 Sentieri, vmes (11.55) vesti
13.30	Dnevnik TG 4
14.00	Nad.: Sentieri
15.30	Kviz: Io tu e mamma, 16.00 Perdona mi, 17.00 nan.
17.55	Funari News, vmes (19.00) dnevnik TG 4
20.30	Film: Omicidi morboosi (krim., ZDA '89, i. Rick Rossovich)
22.30	Nan.: Ragionevoli dubbi
23.30	Aktualno: Ai tempi miei, 23.45 dnevnik

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
9.00	Aktualno: A tutto volume, 9.30 dok. 5 kontinentov, 9.45 nan.
10.15	Ciao Italia, 11.45 Forum
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.40	Aktualno: Amici, 15.30 Anteprema
16.00	Otroski variete: risanke in kviz
17.55	Dnevnik TG 5 - Flash
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 Si o no
20.00	Dnevnik TG 5
20.25	Striscia la notizia
20.40	Film: Un piede in paradiso (fant., It. '90, i. Bud Spencer, C. Alt)
22.40	Film: Donna d'onore (dram., It. '89), vmes (24.00) dnevnik

ITALIA 1

6.30	Otroski variete
9.30	Nanizanke
12.30	Odprti studio
12.45	Otroski variete
14.30	Variete: Non è la RAI
15.30	Nan.: Ultraman
16.00	Aktualno: A tutto volume
16.30	Nan.: Agli ordini papà
17.00	Varieteja: UnoMania, 17.30 Mitico
17.55	Sport studio
18.00	Nan.: SuperVicky, 18.30 Bayside School, 19.00 Willy, principe di Bel Air
19.30	Odprti studio
20.00	Varieteja: Karaoke, 20.30 Sobotna v cirkusu
22.30	Sgarbi quotidiani
22.40	Film: Ninja la furia umana (ZDA '83)
0.40	Sport studio in vreme

TELE 4

Lastne oddaje:
13.30 Kronika in komentar
19.30 Dogodki in odmevi

Koper

Zaradi stavke italijanskega osebja na TV Koper - Capodistria nismo dobili sporeda oddaj.

Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
09.05	Pri Huxtablovih, ponovitev
10.15	Rapsodija v modrem, am. biografski film o Georgeu Gershwinu
13.10	To se imenuje ljubezen
15.30	Pingu, lutkovna igrca
17.10	X-Large, mladinska oddaja
18.00	Cas v sliki
18.30	Blagoslovljena dvojica
20.15	Stavimo, da...?
22.00	Zlata dekleta, am. humoristična naniz.
22.25	Obiskovalci iz vesolja, ameriški zffilm, 1979
	Režija: Michael J. Paradise
00.10	Cas v sliki
00.15	Vsak trenutek se lahko zgodi, ameriška tv kriminalka, 1969
01.50	Poročila
01.55	Ex Libris
	Tisoč mojstrov

Avstrija 2

09.55	St. Caterina: Veleslalom (Z), 1. tek, prenos
12.45	Tisoč mojstrov
12.55	St. Caterina: Veleslalom (Z), 2. tek, prenos
15.00	Ali imate radi klasiko?
16.30	Ozri se po deželi
17.00	Ljuba družina
17.45	Kdo me hoče: Zivali izejše dom
18.00	Nogomet
19.30	Cas v sliki
20.00	Kultura
20.15	Kralj zadnjih dni, 2., zadnji del tv filma
21.50	Cas v sliki
22.40	Knjige meseca
22.55	Eden je odvec, angl. film, 1989
00.40	Miami Vice
01.20	Poročila

Hrvaška 1

10.30	Poročila
10.35	Dr. Argus, 3. del
11.00	Cvekalnica
12.05	Festival Cajkovski, 1. del oddaje
13.05	Prizma, multinacionalni magazin
13.50	Poročila
13.55	Mala princesa, pon. ameriskega filma
15.30	Hisni ljubljenci
16.05	Mladi Indiana Jones, 3/17 del am. nanizanke
16.50	TV razstava: Triennale male keramike
17.05	Potovanje v Vučjak, 13/15 del
18.00	Televizija o televiziji
18.30	Santa Barbara, 571. del am. nadaljevanke
19.15	Na začetku je bila beseda
19.30	Dnevnik 1
20.15	Film-video-film
21.00	Ples v temi, angleški film, 1990
	Igrajo: Claire Hackett, Con O'Neill, Angela Clarke, Mark Womack, Julia Deakin; režija: Mike Ockrent
22.35	Sportna sobota
22.55	Slika na sliko
23.55	Poročila v nemščini
00.00	Sanje brez meja

Hrvaška 2

16.00	St. Caterina: Veleslalom (Z), posnetek obeh tekov
16.50	Zelite, milord?, humoristična nanizanka
17.40	Split: Hrvasko prvenstvo v kosarki: Croatia Osiguranje-Croatia Line, 1. polčas
18.35	Split: Kosarka, 2. pl.
19.30	Dnevnik 1
20.15	Elitne bojne enote, 3/7 del dokum. serije
21.10	Tudi to je ljubezen
21.35	Cro Pop Rock
22.20	Nocna izmena: Severna obzorja Vampir
	Sence v deževni noči

Madžarska

06.25	Vaska tv
08.15	Verski program, za reformatsko mladino
08.23	Otroski program
12.00	Opoldanski zvon
12.05	Sezamova ulica
13.23	Glasbena veriga: Beatles-Help
14.30	Za mlade mamice
15.00	Pokrajine, mesta, ljudje
15.30	Disneyjevo popoldne: Brodolomci
17.10	Bosi
17.40	Koliko je toliko
18.40	Kolo sreče, kviz
19.12	Vecerna pravljica
19.30	Dnevnik
20.25	Parabola
21.00	Ostati živ, ameriski glasbeni film
22.45	Stalin, 1. del ameriskega filma

RADIO

Slovenija 1

4.30, 5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 14.00, 17.00, 18.00, 23.00 Poročila; 19.00 Dnevnik; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.00 Jutrarnja kronika; 8.05 Sobotna raglja; 9.30 O jeziku; 10.05 Kulturna panorama; 11.30 S knjižnega trga; 12.05 Na današnji dan; 12.10 Naši poslušalci čestitajo; 13.00 Danes do 13-ih; 13.20 Obvestila; 14.05 Poslušalci čestitajo; 15.00 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.05 Tedenski aktualni mozaič; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Radio na obisku; 22.30 Informativna oddaja v tujih jezikih; 22.40 Radijska igra; 23.05 Liter. nokturno.

Slovenija 2

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Jutrarnja kronika; 8.00 Servisne informacije; 8.30 Sobotni val; 8.40 Kalendar prireditelj; 9.45 Sobotna akcija; 11.30 Obvestila; 12.10 Sport; 13.00 Tematsko popoldne; 13.50 Ocene; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.30 Obvestila; 17.50 Sport; 19.30 Sobotni disco club; 21.30 Azzurro; 19.30 Ameriška popularna glasba.

Slovenija 3

9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Poročila; 8.10 Dobro jutro; 10.05 Zgodnja dela; 11.05 Jazz blues, dxieland; 13.05 Izbrali smo; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Madrigali; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Baletna glasba; 16.40 Sobotni feljton; 17.00 Glasbeni arhiv; 18.05 Ob 100-letnici smrti Cajkovskega; 19.30 Ljodov, Skrijabin, Leskovic; 20.05 Kronanje Popeje (Monteverdi); 23.55 Lirični utrinek.

Radio Koper

(slovenski program)
(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)
8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30 Dnevnik; 6.00 Osvetilev; 6.30 Jutrarnji; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.15 Vsak dan je dober dan; 9.00 Servisne informacije; 9.15 Utrinki, zanimivosti; 9.45 Du, jes? - zabavno in humorno; 11.00 Sobotna terenska akcija; 11.30 Turistična poročila; 12.00 S terena; 12.30 Opoldnevniki; 13.05 Terenska akcija; 13.45 Ob robu igršca; 14.00 Okno v svet; 14.30 Napoved športnega vikenda; 15.30 Dogodki in odmevi - prenos RS; 16.05 Glasba po željah; 16.35-19.00 Sobotni «Jam session»; 17.30 Primorski dnevnik; 19.00 Dnevnik; 19.30-22.00 Sportna sobota.

Radio Koper

(italijanski program)
6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Almandah; 7.45 Ulica velikih vrhov; 8.05 Horoskop; 8.40 Igrajte z nami; 8.50 Dobro jutro otroci; 9.45 Po vaši izbiri; 10.00 Pre-

gled tiska; 11.00 Radevovs 12.00 Souvenir d'Italy; 13.00 Glasba po željah; 14.45 Redakcija mladih; 16.00 Hot hits; 18.45 Segovia; 20.00 Nočni program.

R. Glas Ljubljane

7.00 Dober dan; 8.40 Slovenske novice; 9.45 Kam danes v Ljubljani; 10.15 Novice; 10.30 Kultura; 11.15 Angleščina; 12.00 BBC Novice; 13.00 Za domače zivali; 13.55 Pasji radio; 14.00 13 ozgošanih; 15.15, 18.15 Novice; 18.45 Vreme; 22.00 Country glasba; 02.00 Sat.

Radio Kranj

9.00, 14.00, 18.00 Gorenjska včeraj, danes, jutri; 9.20 Ti, jaz in najin otrok; 12.00 Mail oglasil; 16.20 Izbor pesmi tedna; 19.20 Večerni program.

Radio Maribor

6.00, 8.00, 10.00, 12.00, 14.00 Poročila; 17.00, 19.00 Dnevnik; 6.15 Kmetijski nasveti; 6.45 Pregled tiska; 7.00 Kronika; 10.05 Otroški studio; 10.30 Top 17; 12.05 Sestanek starejših; 13.00 Slovensko-bistriška panorama; 14.10 Iz Slovenskih gor; 14.40 Od Ptuj do Ormoža; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Zeliš ste; 17.30 Osmrtice, obvestila; 19.30 Sportna sobota; 20.00 Prenos 26. Festivala narečnih popevk Maribor 93; 22.00 Zrcalo dneva - Nočni program.

Radio Študent

11.00 Vzlj; 14.30 The Klezmatics - Shvayng; 18.00 Saturday Dihad Fever; 19.00 Tolpa bumov: Henryk M. Gorecki - 3. simf.; 20.00 Agencija Dallas predstavlja; 21.00 Gobeždalo & Muzika; 24.00 Radiosatelit.

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Kalendar in Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 8.40 Revival; 9.00 Med nebom in zemljo (T. Cesen); 9.20 Potpuri; 10.10 Koncert: Duo Il Fabbro armonioso; 11.10 Potpuri; 12.00 Kraljevine stvarnosti: Ta rožnati glas - oddaja iz Režije, nato Orkestri; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Kraljevine stvarnosti: Nediski zvon; 15.00 Ena se tebi je želja spnila; 15.30 Soff music; 16.00 Odkritje Amerike; 16.25 Glasba za vse okuse; 17.00 Kultura kronika; 17.10 Mi in glasba: Akademija GM 2.6.93 (2. del); 18.00 Kriminalka: Za plačilo li prinasam slovo (avtor in r. Janez Povše); 18.40 Slovenska lahka glasba; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.30, 17.30 Poročila; 10.00 Foyer; 15.00 Glasba po željah.

Radio Koroška

18.10-19.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

IZBOR IZ SATELITOV

MUSIC TELEVISION

08.00 Awake on the Wild Side; 11.00 The Big Picture; 11.30 Yal; 13.30 First Look; 14.00 Video; 17.00 Dance; 18.00 The Big Picture; 18.30 Poročila; 21.00 Saturday Night Live: Danny De Vito in The Bangles; 21.30 Unplugged; 22.00 The Soul of MTV; 23.00 First Look; 01.00 Video; 03.00 Nočni video

SKY ONE

07.00 Car 54, where are you?; 07.30 Abbott and Costello; 08.00 Fun Factory; 15.00 Zalljubljen v carovnico; 16.00 Risanke; 18.00 Rokoborba; 19.00 E Street; 20.00 The Flash; 21.00 Nerešene skrivnosti; 22.00 Cops; 23.00 Ameriška rokoborba; 00.00 Stingray

PRO 7

04.05 Serije; 10.10 Osamljeni arel s poslednje reke; 13.15 Kung Fu; 14.10 Frank Buck; 15.10 Ob sedmi zori, am. akcijski film; 17.25 Hardball; 18.55 Naš hrupen dom; 19.25 Roseanne; 20.00 Poročila; 20.15 Spalnico okno, am. psihološka kriminalka; 22.35 Dirty Harry II., ameriška kriminalka; 01.00 Special Squad

PREMIERE

07.00 Moja božična želja; 09.10 Robin Hood; 10.50 Gas Food Lodging; 13.15 Kino '93; 13.30 Black Robe - Ob irokeški reki; 15.10 Nogomet; 17.40 Zakleta afera, am. komedija; 19.15 Cetrta dimenzija; 20.15 Hard N' Funny, koncert iz hamburškega pristanišča; 21.50 Nevestin oče, am. komedija; 23.3

NOVICE

Okrepljena ekipa za Induraina

MADRID - Miguel Indurain bo lahko v prihodnji sezoni računal na pomoč izredno okrepljenega moštva. Njegov Banesto se je namreč združil z Amayo. Z združenimi močmi bo 26 kolesarjev sodelovalo na vseh treh največjih etapnih dirkah v Evropi: Tour, Giro in Vuelta. Generalni direktor bo José Miguel Echvarri, pomagali pa mu bodo Eusebio Unzué, Javier Minguez in José Luis Lopez. Osemnajst kolesarjev pripada Banestu, sedem pa Amayi. Med slednjimi je tudi Melchor Mauri, zmagovalec lanske dirke po Spaniji. Glavna Indurainova zaveznika v moštvu bosta se naprej Pedro Delgado in Jean Francois Bernard. Med 26 člani moštva je 22 Spancev, trje Francozi in Nizozemec Erwin Nijboer.

Damon Hill razbil dirkalnik

LONDON - Anglež Damon Hill je prispel domov pretesen, vendar neposkodovan, potem ko je v cetrtek na testiranjih v Estorilu doživel nesrečo pri hitrosti 250 kilometrov na uro. Kot je povedala predstavnica moštva Williams Renault Ann Bradshaw, je Hill v drugem zavoju dirkališča v Estorilu izgubil nadzor nad dirkalnikom in zletel s proge. »Slo je za zelo veliko nesrečo, toda Damon je v redu. Ni se poskodoval in je že nekoliko pozneje odletel domov,« je se dejala. Hill se je po nesreči za krajši čas ulegel, vendar je lahko hodil sam. Njegov dirkalnik je bil uničen.

Pri Ferrariju pa so že drugi dan zapored odpovedali trening na dirkališču v Fioranu. V cetrtek je Bergerja zaustavila megla, včeraj pa dež. S starim F93A je avstrijski dirkač opravil le nekaj krogov.

Plavalka, boksar in košarkarji

BADEN-BADEN - Zmagovalci letošnjega glasovanja za športnika leta v Nemčiji, ki ga organizirajo športni novinarji, so pri mostvenih sportih razumljivo košarkarji, ki so s prvim mestom na evropskem prvenstvu v Münchnu presenetili kosarkarsko javnost. Med posamezniki je prvo mesto pri zenskah presenetljivo pripadlo petnajstletni nekdanji vzhodnonemški plavalki Franziski van Almsick, ki je zmagala pred olimpijsko prvakinja v skoku in daljavo Heike Drechsler, smučarko Katjo Seizinger in tenisačico Steffi Graf. Pri moških je prvo mesto zasedel boksar Henry Maske, svetovni prvak v srednjetežki kategoriji po IBF, pred sesterico drugih, med katerimi sta tudi voznik formule 1 Michael Schumacher in tenisač Michael Stich.

Nov svetovni rekord v dviganju uteži

PONCE - Kubanski dvigalec uteži Pablo Lara je na karibskih in srednjameriških igrah v kategoriji do 76 kilogramov v sunku vzdignil 205 kilogramov in postavil nov svetovni rekord. Lara je tako podrl vsega osem dni star rekord Turkmenistanca Altima Orazudjeva, ki ga je ta z 202,5 kilograma postavil na svetovnem prvenstvu v Melbournu. To je že drugi svetovni rekord Kubancev na letošnjih regionalnih igrah. William Vargas je v disciplini poteg v kategoriji do 54 kilogramov dvignil 123 kilogramov.

60 kolajn za Avstralce

SYDNEY - Avstralski športniki so si zadali nalogo, da na olimpijskih igrah leta 2000 osvojijo 60 kolajn. Ob tem direktor avstralskega inštituta za šport opozarja, da je cilj sicer uresničljiv, da pa navdušenje, ki je s tem povezano, lahko obrodí prav nasprotno sadove, saj se sedaj športniki in trenerji preveč ukvarjajo s političnimi vidiki iger leta 2000 in poleg svojega osnovnega dela opravljajo preveč postranskih stvari. Meja šestdesetih osvojenih medalj je glede na izkušnje iz preteklih iger realno dosegljiva, saj so Američani v Los Angelesu osvojili 174 medalj, štiri leta kasneje v Seulu pa 94. Podobno se je godilo tudi Spancem, ki so leta 1988 osvojili štiri medalje, v Barceloni pa kar 22. V Barceloni so Avstralcji osvojili 27 medalj, najuspešnejše leto zanje pa je bilo leto 1956, ko so v Melbournu osvojili 35 kolajn.

Maradona ne gre h Boci

BUENOS AIRES - Diego Maradona je zanikal vest, da bo v kratkem prestopil h klubu Boca Juniors. »Prav nasprotno, lahko bi obnovil pogodbo s svojim moštvom Newell's Old Boys, tudi če bi izpadli iz lige,« je v izjavi za neki buenosaireski radio dejal argentinski nogometaš. Maradona je strasten navijač Boce, pri kateri je debitiral, pred dvanajstimi leti - pred odhodom v Barcelono - pa tudi osvojil naslov prvaka.

Matthäus spet v težavah

BONN - Nemška nogometna zveza DFB je zahtevala, naj se kapetan reprezentance Lothar Matthäus javno opraviči, ker je baje opolzko nagovoril neko nemško kosarkarico iz Berlina, s katero se je sesel na letališču v Düsseldorfu. Vodstvo Münchenskega Bayerna pa je sporočilo, da se zadeva ne tiče kluba in da igralca zaradi tega ne bodo kaznovali. Pred nedavnim naj bi Matthäus na Oktoberfestu z nasističnimi stavki zalil nekega nizozemskega turista.

Pomilostitev za Savičevića?

MILAN - Na srečanju s predsednikom kluba Berlusconiem in trenerjem Capellom naj bi Dejan Savičević danes razčistil svoj položaj pri Milanu. Črnogorski nogometaš v sredo ni odpotoval na pokalno tekmo v Bruselj, ker je zavrnil predlog, da bi sedel na klopi za rezerve. Savičević bo »pocival« tudi na jutrišnji prenosni tekmi proti Parmii (spet bo igral Desailly), vendar kaže, da ga bo Berlusconi »pomilostil«, kajti zaradi številnih poškodb Milan nima dovolj igralcev in si zato ne more privoščiti, da bi kogar koli zgledno kaznoval.

Udinese - Milan
še 23. decembra

VIDEM - Zaradi nastopa enajsterice Milana v srečanju za medcelinski pokal 12. decembra v Tokiu proti Sao Paulu je italijanska nogometna zveza prestavila tekmo prvaka proti Udinejsu, ki bi morala biti prav 12. decembra v Vidmu. Srečanje bodo zato odigrali 23. decembra ob 20.30 na videmskem stadionu.

SMUČANJE / VELESLOM ZA SVETOVNI POKAL V SANTA CATERINI VALFURVI

Anita Wachter ponovno boljša od vse konkurence

Špela Pretnar izvrstna 7. - Danes še en veleslalom - Moški v ZDA

SANTA CATERINA - Včeraj je v Santa Caterini Valfurva potekal drugi veleslalom v tej sezoni, ki je bil nadomestitev veleslalom iz Veysonnaja, kjer je odpadel zaradi pomanjkanja snega. Po enomesečnem premoru je tudi tokrat slavila Avstrijka Anita Wachter, ki je bila po prvem teku druga, v drugem teku pa je z izvrstno vožnjo dosegla najboljši čas in za 78 stotink sekunde prehitela Švicarico Vreni Schneider, ki je slavila devetindvajseti rojstni dan in ji je bilo to lepo darilo. Švicarka je leta 1984 na tem smučišču dosegla svojo prvo zmago v svetovnem pokalu. Anita Wachter je povedala: »Navdušena sem nad tako uspešnim začetkom sezone. Vedela sem, da moram drugi tek odpeljati na vse ali nič. Na koncu se je splačalo. Ko sem izbrala številko ena, sem vedela, da mi bo prinesla srečo.« Na tretjem mestu je na koncu pristala Avstrijka Ulrike Maier. Na četrto mesto se je uvrstila Francozinja Carol Merle, ki je po prvem teku vodila, v drugo pa je napravila preveč napak. Italijanka iz Santa Caterine Debora Compagnoni, ki je letos med favoritkami za zmago v skupnem seštevku, se je na koncu uvrstila na peto mesto. Povedala je, da se bo danes še bolj potrudila, ko

Anita Wachter si je z izvrstno drugo vožnjo zagotovila novo zmago (AP)

bo na vrsti še drugi veleslalom.

Od Slovenk se je z odlično vožnjo v drugem teku na sedmo mesto prebila Špela Pretnar, ki je tako dokazala, da sodi v sam svetovni vrh. Po tekmah je šef slovenskih ženskih smučarskih reprezentanc povedal: »Drugi tek je bil po postavitvi težji od prvega. Proga, ki je bila narejena iz umetnega snega, je bila odlično pripravljena, saj so imele vse tekmovalke enake možnosti. Zadovoljen sem z vožnjo in uvrstitvijo Špela Pretnar. Od drugih nasih reprezentantk

pa si v prihodnje zelim uvrstitev med trideseterico.«

Rezultati:
1. Anita Wachter (Aus) 2:17.31 (1:07.26, 1:10.05), 2. Vreni Schneider (Svi) 2:18.09 (1:07.91, 1:10.18), 3. Ulrike Maier (Aus) 2:18.44 (1:07.78, 1:10.66), 4. Carole Merle (Fra) 2:18.65 (1:07.25, 1:11.40), 5. Deborah Compagnoni (Ita) 2:19.15 (1:08.36, 1:10.79), 6. Pernilla Wiberg (Sve) 2:19.32 (1:08.52, 1:10.80), 7. Špela Pretnar (Slo) 2:19.37 (1:08.58, 1:10.79), 8. Eva Twardokens (ZDA) 2:19.62 (1:08.44, 1:11.18),

9. Martina Ertl (Nem) 2:20.04 (1:08.32, 1:11.72), 10. Corinne Rey-Bellet (-Svi) 2:20.21 (1:08.79, 1:11.42), 11. Sylvia Eder (Aus) 2:20.30 (1:08.37, 1:11.93), 12. Christina Meier (Nem) 2:20.38 (1:09.04, 1:11.34), 13. Sophie Lefranc (Fra) 2:20.45 (1:08.91, 1:11.54), 14. Morena Gallizio (Ita) 2:20.55 (1:08.49, 1:12.06), 15. Miriam Vogt (Nem) 2:20.85 (1:09.02, 1:11.83), 16. Sabina Panzanini (Ita) 2:20.90 (1:08.95, 1:11.95), 17. Cornelia Meusburger (Aus) 2:21.11 (1:09.04, 1:12.07), 18. Renate Goetschl (-

Aus) 2:21.23 (1:09.04, 1:12.19), 19. Heidi Völker (ZDA) 2:21.40 (1:09.26, 1:12.14), 20. Michaela Gerg-Leitner (Nem) 2:21.45 (1:09.20, 1:12.25).

V Santa Caterini bo danes na sporedu drugi veleslalom, jutri pa se slalom, nato pa čaka ženski del svetovnega pokala v alpskem smučanju selitev v Francijo, kjer bosta prihodnji konec tedna v Tignesu na sporedu veleslalom in smuk.

Pozornost ljubiteljev smučanja pa je predvsem usmerjena v Park City v ZDA, kjer se po enomesečnem premoru spet začnejo boji pri moških. Tako bo že danes na sporedu veleslalom, jutri pa slalom.

V italijanskem taboru Tomba napoveduje re-vanso za ponosen nastop v Soldnu v Avstriji, kjer po tretjem mestu v prvi vožnji v drugem teku veleslalom zgrešil vrata in ostal brez uvrstitve. V teh dneh je posebno pozornost posvečal prav veleslalomu. Ali bo v svojih namerah uspel, je težko napovedovati, saj je pri moških vrh precej širok.

Zanimivo bo tudi videti, ali si je Jure Kosir po zlomu roke povsem opomogel. Njegova disciplina je seveda slalom, nstop na FIS tekmah v ZDA pa vzbuja upanje, da bo Kosir kmalu v taki formi, kot je bil v lansk sezoni.

ODBOJKA / POKAL SVETOVNIH PRVAKOV

Italija in Brazilija še brez poraza

»Azzurri« včeraj brez težav premagali ZDA

TOKIO - Po Južni Koreji in Japonski so »azzurri« včeraj premagali še ZDA in o zmagovalcu tekmovalca »World Champions Cup« bo po vsej verjetnosti odločala današnja tekma med Italijo in olimpijskim zmagovalcem Brazilijo.

Včerajšnja tekma med Italijo in ZDA je bila za Velascove varovanje v bistvu samo nekoliko zahtevnejši trening in za prepriljivo zmago s 3:0 jim je bilo dovolj že 60 minut igre, Americanom pa so v treh setih prepustili vsega 20 točk. O razmerju moči prica tudi izjava trenerja ameriške reprezentance, ki je dejal, da je ta reprezentanca Italije ena najboljših vseh časov. »Da bi jo lahko premagali, bi morali zaigrati na visku svojih sposobnosti, kar pa nam ni uspelo. Se posebej velike težave smo imeli s sprejemom servisa in nas podajalec Greenbaum je imel zato pri organizaciji igre velikanske težave,« je se dodal ameriški trener. S prikazano igro svojih igralcev pa je bil zadovoljen tudi italijanski trener Julio Velasco: »Igrali smo dobro in predvsem zelo mirno. Vsa pričakovanja so izpolnili tudi ti štiri igralci, ki so v igro vstopili naknadno.«

Samo srečanje je bilo dejansko odločeno že v prvih dvajsetih minutah, ko je Italija dobila prvi set s 15:5 ter povedla v drugem z 10:1 in tako že na začetku strla vsako upanje ZDA in morebitni uspeh.

ITALIJA - ZDA 3:0 (15:5, 15:7, 15:8)

ITALIJA: Gardini 3+6, Gravina 0+1, Tofoli 3+3,

Marco Bacci je eden »stebrov« reprezentance Italije

Galli 4+5, Bracci 5+4, Bernardi 2+2, Cantagalli 6+10, Zorzi 5+5, Pippi, Giani 5+10, Pasinato 2+0, Bellini.

ZDA: Briceno 6+11, Greenbaum 1+3, Blackman 3+7, Ivie 1+5, Sorensen 4+13, Samuelson 0+3, Sato, Lyles 0+3. Landry 0+4, Sealy, Wislow.

Trajanje setov: 15, 25, 20 minut; uspešni bloki: Italija 11+4, ZDA 3+2; Servisi (točke/napake): Italija 5/10, ZDA 3/16.

IZIDI 3. KOLA: Brazilija - Južna Koreja 3:0 (15:9, 15:12, 15:7), Italija - ZDA 3:0 (15:5, 15:7, 15:8), Kuba - Japonska 3:1 (9:15, 15:2, 15:12, 15:13).

VRSTNI RED: Italija in Brazilija 6, Kuba 4, Japonska 2, ZDA in Južna Koreja 0.

DANASNJI SPORED: Italija - Brazilija, Kuba - ZDA, Japonska - Južna Koreja.

Zmagovalcu
World League
milijon
dolarjev

LAUSANNE - Nagradni sklad v odbojškem tekmovalcu World League bo prihodnje leto znašal 6 milijonov dolarjev. Prvaki treh skupin bodo dobili po 215 tisoč dolarjev, zmagovalec World League pa milijon dolarjev. Drugoplasirani ekipi bo slo 500, tretjeplasirani pa 300 tisoč dolarjev. Posebne denarne nagrade so predvidene tudi za najboljše igralce. Tekmovanje se bo začelo 6. maja, finale pa bo 27. in 28. julija 1994.

HOKEJ NA LEDU / AMERIŠKO-KANADSKA LIGA

Montreal Canadiens v 2 dneh prejeli kar štirinajst zadetkov

Najprej so izgubili z Rangerji nato pa še s Philadelphijo

NEW YORK - Joe Sakic in Valeri Kamenski sta v Quebecu pokopala Los Angeles Kings. V srečanju, kjer so bili posebnost zadetki z igralcem več, padlo jih je kar osem, je Sakic dosegel dva zadetka in imel dve podaji, Kamenski pa poleg dveh zadetkov še eno podajo. Quebec Nordiques, ki so v zadnjih 45 priložnostih z igralcem več dosegli vsega dva zadetka, so tokrat ta rezultat vsaj malce popravili. Glavni strellec tekme je bil Luc Robitaille, ki je za Los Angeles dosegel kar štiri zadetke, od tega dva v razmaku 27 sekund.

New York Rangers so v tem tednu najprej tesno premagali lanskoletno zmagovalce Stanleyevega pokala Montreal Canadiens s 5:4 in nato v gosteh še visoko, s 7:1, Ottawa Senators. »Hudici« v zadnjih trinajstih tekmah se niso izgubili srečanja in so si tako v atlantski diviziji zagotovili tri točke prednosti pred New Jersey Devils, ki so proti Quebec Nordiques igrali neodločeno 1:1 in zmagali v Buffalu s 5:2.

Ta teden pa bodo cim prej skušali pozabiti Montreal Canadiens, saj so po porazu z New York Rangers gostovali v Philadelphiji in izgubili z 9:2 ter tako v dveh dneh prejeli kar 14 zadetkov. V Pittsburghu, kjer se je bil boj za prvo mesto v severovzhodni diviziji, so domaći Pingvini v zadnjih osmih minutah potepali gostujočo Boston Bruins. Osem minut pred koncem je bil rezultat še neodločen 3:3, nato pa so Pingvini s štirimi zadetki

»Kralji« iz Los Angelesa in Quebec Nordiques so prikazali zanimiv hokej (AP)

dosegli prepriljivo zmago 7:3.

Napeto je bilo tudi v Calgaryju, kjer sta se pomerili prvouvrščeni mostvi pacifiške in centralne divizije. Boljši so bili domaći Calgary Flames, ki so s 5:3 premagali Toronto Maple Leafs, gostom pa ostaja uteha, da imajo najboljšega strelca lige, saj je

Wendel Clark z zadetkom iz kazenskega strela z 22 goli prevzel vodstvo.

Rezultati: Vancouver Canucks - Toronto Maple Leafs 2:5, Calgary Flames - Anaheim Mighty Ducks 1:2, Ottawa Senators - Buffalo Sabres 2:5, Hartford Whalers - Florida Panthers 2:1, Buffalo Sabres - New Jersey Devils

3:5, Tampa Bay Lightning - Hartford Whalers 4:1, Winnipeg Jets - Anaheim Mighty Ducks 1:2, Washington Capitals - St. Louis Blues 5:2, Dallas Stars - New York Islanders 2:2, Edmonton Oilers - Chicago Blackhawks 1:3, Vancouver Canucks - Detroit Red Wings 4:5. (M. J.)

KOŠARKA / EUROCLUB

V ospredje prihajajo nova moštva

Štiri ekipe še brez poraza

RIM - Vsaj po prvih kolih košarkarskega tekmovanja »euroclub« kaže, da se je razmerje sil na Stari celine precej spremenilo: v ospredje so namreč stopile nove ekipe. Tu mislimo predvsem na belgijski Malines, grški Olympiakos in turski EP iz Istanbula.

Za največje presenečenje 3. kola pa je poskrbel Olympiakos, ki je sredi Madrida premagal Real. S 6 točkami brez poraza v A skupini je tudi Maes Pils iz Malinsa, ki je ugnal Benetton iz Trevisa. Italijansko moštvo je ob polcasu že vodilo s 16 točkami razlike (51:35), nakar so Garland in ostali popuстили ter se prav v zadnjih trenutkih tekme pustili presenetiti. Pri Benettonu so bili najboljši strelci Pittis (21 točk) ter Garland in Rusconi (oba po 16 točk), pri gostiteljih pa Varner (27 točk) in Portmann (21).

Španska predstavnika v A skupini sta imela v tem kolu zares cm dan: ob Realu je namreč izgubila tudi Barcelona, ki je doma proti Bayerju iz Leverkusna doživela pravi polom (64:90).

Ce je Benettonu v A skupini spodrsnilo, pa sta bolonjski Buckler in Clear iz Cantuja zanesljivo zmagala. Bolonjčani so proti francoskemu Orthezu visoko vodili že ob polcasu (43:19). Pri domaćem moštvu je bil najboljši strellec Moretti (21 točk), pri gostih pa American Carter z 19 točkami.

Prvi točki v tem pokalu je osvojil tudi Clear iz Cantuja, ki je doma premagal portugalsko Benfico. Najboljša strelca pri gostiteljih sta bila Winslow in Tonut (oba po 13 točk), pri Portugalcih pa je bil najučinkovitejši Neves (17).

Skupina A
IZIDI 3. KOLA: Barcelona - Bayer 64:90, Malines - Benetton 86:85, Guilford - Limoges 73:80, Real Madrid - Olympiakos 57:58.

VRSTNI RED: Olympiakos in Malines 6, Limoges 4, Real Madrid, Benetton, Barcelona in Bayer 2, Guilford 0.

PRIHODNJE KOLO (2.12.): Barcelona - Malines, Bayer - Guilford, Benetton - Olympiakos, Limoges - Real.

Skupina B
IZIDI 3. KOLA: Panathinaikos - Istanbul 67:82, Joventut - Cibona 75:60, Clear - Benfica 74:65, Buckler - Pau 76:61.

VRSTNI RED: EP Istanbul in Joventut 6, Panathinaikos in Buckler 4, Pau Orthez in Clear 2, Benfica in Cibona 0.

PRIHODNJE KOLO (2.12.): Panathinaikos - Joventut, Istanbul - Clear, Cibona - Pau, Benfica - Buckler.

ODBOJKA / PRIČAKOVANJE NA VIŠKU

Na Opčinah ženski derbi Koimpex - Bor Tombolini št. 5

Doslej tri zmage borovk, a nazadnje so bile uspešne slogašice

Začetek težkega ciklusa tekem za Jadran

M. Kojanec bo najbrž že igral

Jadranov trener Walter Vatovec je po zadnji prepricljivi zmagi na račun mostva iz Ca'Savia ugotavljal, da bosta naslednji dve tekmi pokazali koliko res velja naša združena ekipa. Jadranovci imajo pred seboj dve zaporedni gostovanji pri sila neugodnih nasprotnikih. Nocoj se bodo pomerili s Castelfrancom, cez teden dni pa bodo odpotovali v Sacile. Peterka Castelfranca je doslej zbrala osem točk, doma pa je izgubila le enkrat (s Cittadello), privoščila pa si je tudi nekaj uglednih nasprotnikov (S. Daniele in Mogliano). V Jadranov taboru je vzdušje optimizma. V dvomju je le nastop Iva Emilija, ki se je na mladinski tekmi lažje poškodovale. Ekipi se je pridružil tudi Borov playmaker Michel Grbec (let. 75), izpisnico za Jadran pa je dobil tudi Marko Kojanec, bivši član Sokola in Bora, ki ze več časa redno trenira z jadranovci in bi najbrž ze danes lahko opravil svoj krstni nastop z Jadranovim dresom. (VJ)

V Rovigu Imsa Kmečka banka na vse ali nič

Obe moštvu sta še nepremagani

Bezen pregled sporeda moške odbojarske B2 lige potrjuje, da je srečanje med Rovigom in Imso Kmečko banko pravzaprav osrednji dvoboj drevisnjega 4. kola. Čeprav so novinci v ligi, so torej Gorici in v Trstu prepolni navijačev in radovednežev, tudi takih, ki drugače niso redni obiskovalci odbojarskih tekem. Tako kot v sezoni 90/91 bo prvi derbi na Opčinah. Obe sesterki imata na lestevici po treh kolih enako število točk - štiri. Kakšna je njuna prava moč, je pravzaprav še precej skrivnost. Obe zmagi sta dosegli proti šibkejšim tekmečem. V prvem kolu so oboji doživeli poraz. Koimpex je proti Noventi z vodil 2:0, Bor Tombolini pa je s 3:1 izgubil v Centi proti novincu, ki pa je še nepremagan. Trenerja pravita, da so

njihove igralke najboljše igrice prav takrat. Kakorkoli že, zmagovalec derbija bo svoje krnilo odločno zasakal proti vrhu lestvice, porazenec pa bo stel, koliko ekip ima za sabo... TAKO DOSLEJ: Tradicija je na strani borovk, ki so prve tri derbije dobile, četrtega pa izgubile februarja letos na Opčinah. Vendar se od zdajšnje mlade Borove garniture s pozitivnim obračunom zmag na derbijih lahko ponasata le kapetanka Nacinovijeva in podajalka Grbceva, za večino ostalih bo to sele tretji prvenstveni derbi (torej 1:1), nekatere pa so celo debitantke. Pri Koimpexu so na štirih derbijih nastopile Ukmarjeva, Fabrizijeva, Sosiceva, Pertotova, ki so članice »udarne« sesterke in Miotova. V ne navadnem položaju je T. Vidalijeva. Odigrala je dva derbija v dresu Bora, danes pa bo prve-

ga za Koimpex. Debitant bo tudi Slogin trener Franko Drasic, Borov trener Marko Kalc pa je se nepremagan. V sezoni 90/91 je obakrat zmagal, lani je treniral v Firenci, letos pa je dobil tudi predprvenstveni derbi za memorial Frison (3:1). EKIPI: Oba trenerja sta doslej vrstila na igrišče po 10 igralk. Tezišče napada je pri Slogi predvsem usmerjeno na krilno pozicijo štiri (posebno, ce igra s sistemom 4:2, kar pa dela redkeje), kjer sta Ukmarjeva (64 točk in menjav) in Pertotova (40) izredno učinkoviti. Po učinku v napadu jima sledita centra Fabrizijeva (32) in T. Vidalijeva (23) ter Gregorijeva (18). Pri Boru Tombolini je napad bolj enakomerno razporejen, a manj prodoren. Najbolj uspešna je center Azmanova (50), sledijo ji Vodopivčeva (42), Benevolova (37), Nacinovijeva (32) in Piatcova (28). Obe ekipi imata nekaj izrazitih serverk, borovke so verjetno nekoliko manj ranljive v sprejemu, slogašice pa so boljše v obrambi. Blok dela obe ma težave, a višinska prednost je na strani plavh. Brzkone pa bodo o zmagovalcu odločili zivci...

Tako doslej na derbijih C1 lige

1990/1991

27. novembra 1990: Sloga Koimpex - Bor Elpro Cunjia 2:3 (15:8, 3:15, 16:14, 10:15, 13:15); 2. marca 1991: Bor Elpro - Sloga Koimpex 3:0 (15:1, 15:3, 15:13)

1992/93

28. november 1992: Bor Tombolini - Koimpex 3:1 (10:15, 15:13, 15:9, 15:10); 7. marca 1993: Koimpex - Bor Tombolini 3:0 (15:11, 15:9, 15:6)

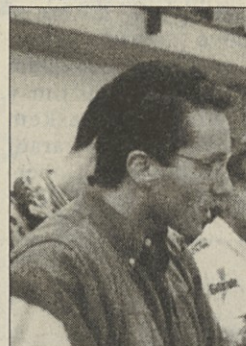
Kaj menita oba trenerja?

1. Kakšna je stopnja pripravljenosti vaše ekipe pred derbijem?
2. kateri tehnični element bi bil lahko odločilen?
3. Cesa se najbolj bojite pri nasprotnicah?
4. Na katero odliko svoje ekipe najbolj računate?
5. Vaša napoved izida v odstotkih.

Franko Drasic

Marko Kalc

1. Pričakoval sem, da bo dobra, zal pa nisem računal na gripo, ki je v tem tednu razsajala v ekipi. Bolne so bile Ukmarjeva, Miotova, Garbinijeva in Sosiceva. Računam, da bodo jutri (danes, op.ur.) vse prisotne, taktična priprava na srečanje pa je bila seveda nepopolna.

2. Servis. Tu ni skrivnosti, oboji bomo forsirali servis.

3. Bor je mlada ekipa, ki lahko postane nevarna, ce ji dovolis, da se razigra. Tu pa je tudi izkušnost Nacinovijev...

4. Na borbenost. Te res ne bi smelo manjkati, posebno se, ce bo, kot pričakujem, dosti gledalcev, bodrenje pa bo glasno.

5. Ker igramo doma, 60 odstotkov za nas, 40 za Bor.

1. Naša ekipa je v fazi dograjevanja. Delamo pač po programu, napredek pa pričakujemo od tekme do tekme. Med tednom smo delali dobro, Azmanova in Gustinijeva zaradi mrzlice nista trenirali, jutri (danes, op.ur.) pa bi morale vsekakor biti na svojem mestu.

2. Servis, blok in obramba.

3. Nasprotnikov se ne bojimo, jih pa moramo spostovati. Pri Slogi so aduti izkušnost, regularnost, nekatere posameznice, predvsem Ukmarjeva in domaće igrice, ki je na robu regularnosti.

4. Motiviranost igralk in enak učinek napada z vseh položajev.

5. 50 in 50, ker je pač derbi.

ODBOJKA / ŽENSKA C-2 LIGA

Sokol Indules bolj izkušen a Brežanke se ne predajajo

Med tednom več bolnih igralk - Servis verjetno odločilen

Kras Trimac hoče točki

Po enotedenskem premoru krasove rokometase nova preizkusnja. Tokrat bodo gostovali v Brunecku pri ekipi Taufers. Lani je imel Taufers zelo solidno ekipo in je dvakrat premagal krasovce, tokrat pa jim bodo ti skušali vrniti milo za drago.

Istocasno pa ne moremo mimo dejstva, da se Krasove tabora v letošnjem prvenstvu drži smola. Med tednom se je hudo ponesrečil perspektivni Maurizio Vidali, ki je praktično ze zaključil letošnjo sezono. Istocasno je bil vratar Rossi v bolnici na pregledih, tako da ni mogel trenirati.

Novi trener Mahnič bo tako imel težko nalogo, da obdrži visoko moralo v ekipi in da ji vplije zvrhano mero samozavesti, cesar trenutno manjka. Zaradi tega bi bila zmaga na sobotnem gostovanju zelo dobrodrosila. (Alan)

Poleg derbija na Opčinah med Koimpexom in Borom je danes na sporedu tudi izredno zanimiv derbi v ženski C-2 ligi, za katerega je skrajno težko napovedovati zmagovalca, saj je ze samo prvenstvo izredno izenačeno, tako da lahko pride na vsaki tekmi do kateregakoli izida, za derbi pa to velja še toliko bolj. Ta derbi pa je toliko bolj pomemben, saj se društvi prvič srečata v prvenstveni tekmi v deželni ligi. Obe ekipi sta v prejšnjem kolu prvič zmagali in bosta verjetno zato danes se toliko bolj motivirani. To verjetno velja predvsem za Brežanke, ki so ne pričakovano premagale Fiume Veneto in tako

dokazale, da z zagrizeno igro so lahko enakovredne vsem nasprotnikom.

Kljub vsemu bi moral biti favorit Sokol, ce ze drugega ne zaradi predno-

sti domaćega igrišča. Poleg tega pa sestavljajo to ekipo izkušene igralke, ki ze več let igrajo v tej ligi, medtem ko je Breg novinec. Obe ekipi pa v tem tednu nista imela sreče. Trener Brega Peter De Walderstein se je pritožil, da so med tednom zbolele Tanja Spacal, Michela Fonda in Daniela Ciochi, Vera Stopper pa je trenirala neredno zaradi službenih obveznosti. Na drugi strani pa Branko Sain pravi, da je bil cel teden brez centrov, saj sta Monika Kosuta in Karmen Brumat zboleli, Martina Kosmina pa se je poškodovale. Katere od teh igralk bodo danes nastopile, se ne vemo, vendar gotovo ne bodo maksimalno pripravljene. Oba trenerja vsekakor obljubljata zagrozen boj. De Walderstein pravi: »Favorit je seveda Sokol, naša zmaga bi bila gotovo lepo presenečenje. Tekma bo težka. Glede na to, da obe ekipi izredno dobro servirata, bo verjetno prav servis in sprejem ključ današnje tekme. Zaradi tega pa bo morda tudi nekoliko manj igre.« Sokolov trener Sanj misli podobno: »Odločilna bosta verjetno servis in obramba. Mislim, da imata obe ekipi enake možnosti za zmago, jasno pa je tudi, da se bomo mi borili do konca s katerokoli postavbo. Pred to tekmo pa je morala v ekipi visoka.« Trenerja seveda noceta razkriti vseh kart, toda oba zaupata v svoje igralke. Zato lahko pričakujemo izredno srđit boj, v katerem bomo videli, ali bo prevladala izkušnost sokolovk ali navdušenost in zagrizenost Brežanek.

ANDREJ MAVER

KOŠARKA / PRVENSTVO DEČKOV

V konkurenci 8 ekip tudi Jadran in Kontovel

Danes bo start v košarskem prvenstvu dečkov za letnika 1980/81. V trzaski skupini nastopa osem ekip, od katerih tudi dve slovenski: Jadran in Sokol. Ostali udeleženci: Don Bosco A in B, Dino Conti, Servolana, Stefanel in SGT.

POSTAVI NASIH EKIPI

Jadran: Rudi Brundula, Aljosa Fonda, Martin Gustin, Andrea Hrovatin, Andrea Mura, David Pavletic, Mitja Stefancic in Igor Zobin (vsi letnik 1980), Matteo Bottosso, Federico Ieram, Ilja Kalc, Erik Lavokiv, Marko Milojevic, Tomaz Spacapan in Egon Taučer (vsi letnik 1981), trener Andrej Vremec, pomočnik Aleš Kapun.

Sokol: Igor Bogatec, Edvin Bukavec, Marko in Mitja Puntar, Tadej Sirca (vsi letnik 1980), Matej Brezigar, Janos Grilanc, Emanuel Kralj, Erik Masten in Robi Pavletic (vsi letnik 1981), trener Igor Meden. Jadranovci bodo prvo tekmo igrali doma, in sicer danes ob 16. uri v telovadnici »Ervatti« v Brisicikih proti miljski ekipi Dino Conti, Kontovelci pa bodo igrali jutri v Skednju ob 11. uri proti Servolani.

ODBOJKA / DEŽELNE LIGE

Z zmago lahko Olympia popravi slab začetek

Soca Sobema proti nevarnemu San Vito - Koimpex favorit - Teško za Bor Omse in za Kmečko banko

V moški C-2 ligi bo na sporedu tudi nekaj zanimivih tekem. Vodilna Soča Sobema se odpravlja na gostovanje v San Vito, kjer se bo srečala z ekipo, ki je na lestvici se vedno brez točk. Kljub temu tekma ne bo lahka, saj sestavljajo ekipo visoki igralci, med temi pa so tudi trije, ki so lani napredovali v C-1 ligo z ekipo iz Sacileja. Nekateri poznavalci pa so pred prvenstvom uvrščali prav San Vito med mozne favorite v prvenstvu. Trenutno ima verjetno tudi nekaj problemov z uigranostjo, toda ostaja se vedno izredno nevarna ekipa. Zaradi vseh teh razlogov bo domaća ekipa dala danes vse od sebe, da bo končno osvojila prvi par točk. Soča pa se je ne tekmo dobro pripravila in bo seveda poskusila tudi na tem gostovanju ohraniti nepremaganost.

Tudi Olympio CDR caka zelo težka tekma. Srečala se bo namrec z ekipo iz Povoletta, ki sicer ni začela prvenstva zelo uspešno, vendar spada med favorite prvenstva in bo v Gorico gotovo pršla po točki. Videli bomo, ali je Olympia res prebrodila krizo iz začetka sezone. Trener Petejan upa, da bo pristop igralcev do tekme podoben, kot je bil na prejšnji tekmi proti Rozzolu. Pričakuje, da bo Olympia zaigrala zagrizeno in motivirano in tako

izkoristila prednost domaćega igrišča. Danes bo odsoten Martin Komjanc, ki si je huje poškodovale gleženj, vendar kljub temu je Petejan prepričan, da bo ekipa z ustreznimi menjavami zaigrala uspešno in tako nekoliko popravila ponesrečen start v tej sezoni. Trzaski Rozzol se bo danes v četrtem kolu srečal s s četrto slovensko ekipo - Koimpexom. Potem ko je izgubil z goriskima ekipama Sočo in Olympio in premagal Bor, bo danes poskusil ustaviti zmagovito serijo slogašev. Jasno je, da je favorit Koimpex, vendar podcenjevali ekipo, kot je Rozzol, je izredno nevarno. Ta ekipa je namrec izredno izkušena in kaznuje vsako napako, proti slogašem pa bo ta ekipa verjetno se bolj motivirana. Pri Koimpexu bosta danes gotovo odsotna David Jerkog in David Kralj, medtem ko bi morali biti drugi igralci vsi nare.

Teško nalogo pa ima Bor Omse, ki se odpravlja na gostovanje v Prato, ki je na domaćem igrišču ze premagala Natisonio, medtem ko je v prejšnjem kolu bila porazena v Sovodnjah. Borov trener Seppi bo imel nekaj težav, da sestavi začetno sesterko, saj je ta teden v Borovih vrstah razsajala gripa in je zato kar nekaj igralcev odsotnih. Seppi pravzaprav na tej tekmi

ne računa na viden rezultat, ker se zaveda, da je trenutno Prata močnejša. Boljše rezultate zato pričakuje v naslednjih tekmah, ko se bo Bor srečal z lažjimi nasprotniki. To seveda ne pomeni, da bodo borovci danes odšli na gostovanje ze sprjaznjeni s porazom.

Pri ženskah caka težka tekma tudi Kmečko banko. Ta se bo v Sovodnjah srečala z ekipo iz Martignacca, ki je v prejšnjem kolu premagala nič manj kot B-Meters. Poleg tega pa ima trener Jerončić precej težav ze s svojo ekipo. Najhuši problem predstavlja poškodba Barbare Luvisutti, cigar nastop je ze vprašljiv. Med tednom so potem iz raznih razlogov neredno trenirale tudi Katrin Luvisutti, Maja Peterin in Viviana Zotti. Kljub vsem tem težavam računa trener Jerončić na zmago, saj si ekipa ne more privoščiti novega poraza na domaćem igrišču. Pričakuje zato odločno reakcijo svojih varovank po dveh zaporednih porazih. Z delom na treningih je kljub nepopolni udeležbi zadovoljen, predvsem pa je zadovoljen z napredkom, ki so ga pokazale mlade igralke. Prav te pa morajo v tem začetku prvenstva zaradi raznih poškodb in boleznih drugih igralk igrati vidnejšo vlogo, kot je bilo pričakovano. (Andrej Maver)

domaći sport

Danes

Sobota 27. novembra 1993

ODBOJKA

MOSKA B2 LIGA

21.00 v Rovigu, Ul. Bramante: Sicc Rovigo - Imsa Kmečka banka

ZENSKA C1 LIGA

18.00 na Opčinah: Koimpex - Bor Tombolini

MOSKA C2 LIGA

18.00 v Prati: Prata - Bor Omse; 20.30 v San Vito al Tagliamento: Favria San Vito - Soca Sobema; 20.30 na Opčinah: Koimpex - Rozzol; 20.30 v Gorici, Drevored

20. septembra: Olympia CDR - Flebus Povoletto

ZENSKA C2 LIGA

20.00 v Sovodnjah: Kmečka banka - Libertas Martignacco; 20.30 v Nabrezini: Sokol Indules - Breg

MLADINKE

17.30 v Nabrezini: Sokol - Prevenire

DEKLICE

15.30 v Trstu, Ul. Ginnastica: Sgt - Bor; 15.30 v Trstu, sola Murgungo: Pallavolo Trieste B - Koimpex

KOSARKA

MOSKA C LIGA

21.00 v Castelfrancu Venetu: Castelfranco - Jadran TKB

PROMOCIJSKA LIGA

17.30 v Nabrezini: Lega Nazionale - Cicibona Mingot; 20.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Kontovel - Fincantieri

DRŽAVNI KADETI

18.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Bor Radenska - Don Bosco; 17.00 v Trzicu: Italmonfalcone - Kontovel

DECKI

15.00 v Gorici, Stella Mattutina: Ardita - Dom; 16.00 v Brisicikih, dom Ervatti: Jadran - Dino Conti

NOGOMET

MLADINCI (DEZELNO PRVENSTVO)

14.30 v Gorici, pri Strascas: Juventina - San Canzian

MLADINCI (POKRAJINSKO PRVENSTVO)

14.30 na Proseku: Primorje - Zarja Adriaimpex

NAJMLAJŠI

15.00 v Sovodnjah: Sovodnje - Pro Romans

CICIBANI

15.45 v Trstu, igrišče Costalunga: Breg - Chiarbola; 15.00 v Trstu, Ul. Pascoli F ani Olimpia B - Primorje; 15.00 v Trzicu: Aris S. Polo - Mladost

ROKOMET

MOSKA C LIGA

18.30 v Bruncu: Taufers - Kras Trimac

NAMIZNI TENIS

DRŽ. KVAL. TURNIR ZA 3. KATEGORIJU

14.00 v Aquili: nastopa tudi Kras

Jutri

Nedelja, 28. novembra 1993

NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA

14.30 na Proseku: Primorje - Gonars; 14.30 v Starancanu: Staranzano - Juventina

1. AMATERSKA LIGA

14.30 v Basaldelli: Basaldella - Vesna; 14.30 v Torrauno: Torranese - Zarja

2. AMATERSKA LIGA

14.30 v Reppu: Kras - Lavarianese; 14.30 v Trebbach: Primorec - Lignano; 14.30 na Padricah: Gaja - Fogliano; 14.30 v Sovodnjah: Sovodnje - Pro Farra

3. AMATERSKA LIGA

10.30 v Dolini: Dolina - Lelio Team; 14.30 v Begliano: Begliano - Breg; 14.30 v Lumignaccu: Lumignacco - Mladost

NARASCAJNIKI

10.30 na Proseku: Primorje - Costalunga

NAJMLAJŠI

10.30 v Trstu, Vrdelska cesta: Bor Farco - Montebello

ZACETNIKI

11.45 v Brisicikih, Ervatti: Portuale - Zarja Adriaimpex A; 12.00 v Trzicu: San Michele - Mladost; 12.30 na Opčinah, Villa Carsia: Esperia - Zarja Adriaimpex B

ROKOMET

ZENSKA C LIGA

11.00 v Zgoniku: Kras - Pallamano Cellini

KOSARKA

MOSKA D LIGA

17.00 v Trstu, »Suvich«: Bor Radenska - Barcolana

PROMOCIJSKA LIGA

11.00 v Trstu, Ul. della Valle: Scoglietto - Sokol Warm

DECKI

11.00 v Skednju: Servolana - Sokol

MINIBASKET

IGRE POD KOSEMA

V Brisicikih, dom Ervatti: 14.30: Polet - Sezana, 15.30: Bor - Portorož, 16.30: Divaca - Breg, 17.30: Kontovel - Sokol

ODBOJKA

MLADINCI

11.00 v Trstu, sola Galilei: Nuova Pallavolo TS - Bor; 11.00 na Opčinah: Koimpex - Prevenire

MLADINKE

11.00 v Trstu, tel. Zandonai: Pallavolo trieste - Koimpex

DECKI

9.30 na Opčinah: Koimpex - Volley club TS

NAMIZNI TENIS

DRŽ. KVAL. TURNIR ZA 3. KATEGORIJU

14.00 v Aquili: nastopa tudi Kras

Pojutrišnjem

Ponedeljek, 29. novembra 1993

KOSARKA

MLADINCI

18.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Jadran TKB - Terzo; 20.30 v Brisicikih, dom Ervatti: Cicibona - Santos; 19.45 v Trstu, Ul. Forlanini: Ferroviario - Breg

Obvestila

OK VAL

organizira DANES, 27. tega meseca avtobusni izlet v Rovigo ob priliki prvenstvenega gostovanja Imse Kmečke banke. Odhod bo s standreske trga ob 16. uri. Cena znaša 20.000 lir.

SK DEVIN

priraja sejem rabljene smučarske opreme danes, 27. t. m. na sedežu v Cerovljah. Urnik od 17. do 21. ure.

SK DEVIN

obvešca, da bo prvi sezonski trening na snegu jutri, 28. t. m. v Sappadi.

ZVUTS za zamejstvo

organizira od 23. dec. do 2. jan. 1994 smučarske tecaje na Pohorju.

SD BREG - smučarska sekcija

priridi

BANKE / POMEMBNA PRIDOBITEV ZA NAŠE DENARNIČARJE

V Ronkah danes svečana otvoritev podružnice doberdobske hranilnice

V Laškem Doberdobu imajo veliko klientov prijateljev

MARKO WALTRITSCH

Na pročelju stavbe v Ronkah, kjer danes odpirajo podružnico doberdobske Kmečko - obrtno hranilnice, beremo ze nov naslov "Credito Cooperativo" katerim se bodo od 1. januarja prihodnjega leta dčile posojilnice, ki so doslej v italijanski imele naslov "Cassa rurale ed artigiana". Nov okvirni naslov je predviden v zakonu o združenih ban-kah oz. posojilnicah, ki stopi v veljavo čez dober mesec dni. Poleg tega vidimo tudi veliko napisane črke "Kmečko - obrtna hranilnica". V Ronkah bo to eden redkih slovenskih napisov, brez dvoma pa bo edini s tako velikimi črkami. Kar na eni glavnih cest v tem kraju, na zelo prometni cesti, ki povezuje Tržič ne le z Ronkami marveč z vsemi kraji, ki stoje na severozahodni strani tega kraja.

Odprtje podružnice v Ronkah je za upravitelje in člane doberdobske posojilnice velik uspeh. Se večji je, če pomislimo, da so komaj pred poldrugim letom, 16. maja 1992, odprli svoj glavni sedež v Doberdobu, svoj lastni sedež. Prej so poslovali v raznih stavbah. Ob ustanovitvi leta 1908 v doberdobskem zupanstvu, potem so, med 1. vojno, morali v izgnanstvo. Ob povratku so se spet vselili v zupanstvo, iz katerega so morali septembra 1943, ker je stavba pogorela. Nekaj let so bili v gosteh v Ronkah, potem pa so se vrnili v domačo vas. Najprej je bil sedež v Pirčevi gostilni, kjer je bil doma njihov predsednik, potem pa v sobi v stavbi prosvetnega društva Jezero. Na jesen 1990 so naredili "veliki korak". Pisarna je bila odprta vsak dan. Kmalu so se preselili v prenovljen in večji pritlični prostor Pirčeve domačije. Takratnim potrebam je ta zadostoval, a že čez nekaj let, so se pričeli ozirati nao-

krog, da bi dobili kaj večjega. Klientov in poslov je namreč bilo iz leta v leto več. K njim so pričeli zahajati ljudje iz Ronk, Tržiča, Foljana, Zagorja. Končno jim je uspelo nekdanjo Frandoličovo hišo popraviti in popolnoma preurediti. Otvoritev je bila lani 16. maja. Sedaj je to najbolj reprezentativna zgradba v Doberdobu.

večkrat jih najdemo med sponzorji te ali oni prireditve, tega ali onega društva. Tudi na tak način so si pridobili kliente, pa čeprav je treba povedati, da so si njihovo zaupanje pridobili predvsem s solidnim poslovanjem. To jim v več krajih v Laškem priznavajo. Tudi zaradi tega so doslej v Doberdob prihajali klienti ne le

na cerkev v Ronkah. Pred posojilnico je urejeno tudi parkirišče za kakih dvajset vozil, kar bo današnjim motoriziranim klientom prišlo zelo prav. V tej bančni podružnici bodo se od vsega začetka zaposlene 3 osebe. Predsednik posojilnice Andrej Gergolet in ravnatelj dr. Maks Gergolet sta prepričana, da bodo v tem kraju pri-

med hranilnimi vlogami in posojili je doseglo 57 odstotkov, kar je vsekakor pozitivno.

Tudi Doberdobci se veselijo novih ugodnosti, ki jim jih od 1. januarja 1994 prinaša nov bančni zakon, pa čeprav so zelo zaskrbljeni z nekaterimi predpisi, ki jim utegnejo otežiti delo.

Podružnica v Ronkah je urejena z najsodob-

Sedaj odpirajo podružnico v Ronkah. Zakaj vendarle v kraju, kjer ze imajo nekaj podružnic drugih bank in posojilnic, v kraju, ki je zelo blizu Tržiču, kjer je seveda še več bančnih poslovalnic?

Odgovor je zelo jase in enostaven. Doberdobske posojilničarji ne gredo v neznanu. V Ronkah so že kar doma. Med prebivalci tega kraja imajo kar veliko zvestih klientov, ki so doslej prihajali v Doberdob. Prav zaradi tega so udomačeni tudi v ronskem življenju, saj

iz Ronk, marveč tudi iz Starancana, Tržiča, Foljana, Skocijana in tudi od drugod.

Marsikdo si bo tudi vnaprej zazel v Doberdob saj bo na tak način poslovni opravke združil z izletom na krasko planoto. Mnogim pa bodo opravila odslej poenostavljena, saj jih bodo lahko naredili kar pred hišnimi duri. Posojilnica se namreč nahaja na Drevoredu D'Annunzio st. 96, t.j. na glavni cesti med Ronkami in Tržičem, tik pri cerkvi sv. Lovrenca, ki je glav-

dobili se veliko novih klientov, ki jim je doslej pot v Doberdob bila prenaporna.

V letošnjih prvih devetih mesecih je doberdobska posojilnica zabeležila precejšen uspeh. Njeni poslovniki so nad deželni in državnim povprečjem podobnih kreditnih zavodov. Hranilne vloge so se povečale za 6,47 odstotkov, medtem ko je bil v posojilnicah v deželi porast 3,11 odstoten. Posojila so se povečala za 4,61 odstotkov, deželno povprečje je 4,13. Razmerje

nejšimi stroji in napravami. Klientom bo seveda na voljo tudi bankomat. Vsa dela splošnega značaja so naredila domača podjetja, za specializirane naprave pa so se seveda poslužili tvrdki, ki opremljajo banke po vsej državi.

Danes popoldne ob 15. uri bo otvoritvena svečanost s priložnostnimi govori, nastopom godbe na pihala iz Doberdoba ter mažoret iz Nove Gorice. V ponedeljek 29. novembra pa bo podružnica pričela posloovati.

BANKE / SPONZORSKI PRISTOP POSOJILNICE

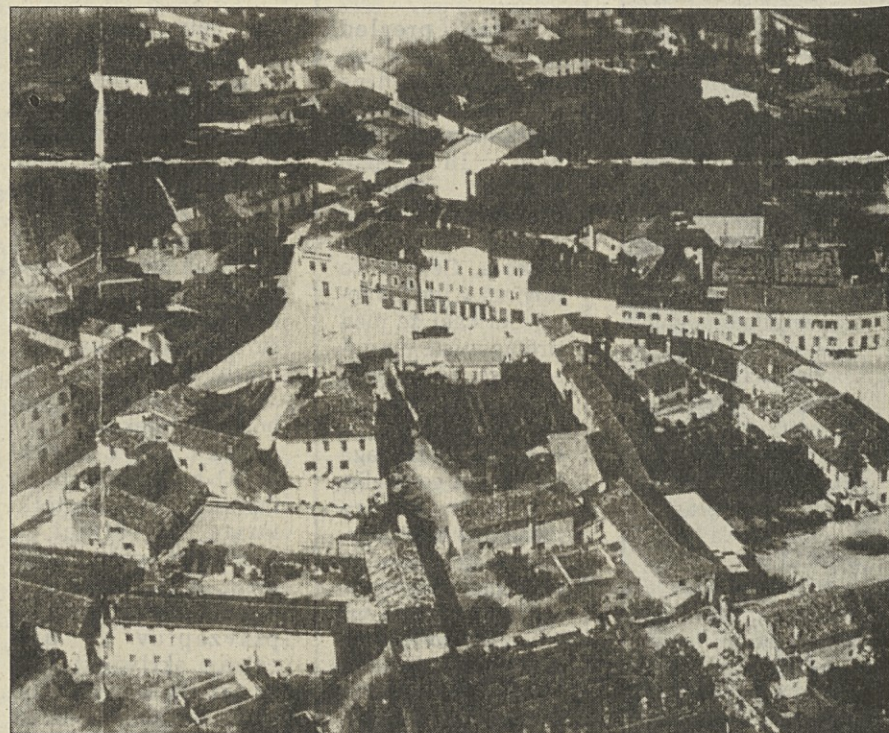
Dvajset značilnih slik o preteklosti Ronk

Mapo je pripravil Večnamenski kulturni center

"Iz vsega srca izrekam dobrodošljico doberdobske posojilnici, še posebej zaradi tega, ker je ta že vključena v našem okolju, ker ima toliko prijateljev med našimi ljudmi. V cast nam je, da sedaj prihajate med nas in Vam zares želim, da bi veliko uspevali ne le tu v Ronkah, marveč v vsem tržiščem okolišu". Tako je ronski zupan Enzo Novelli prejšnji večer dejal s svojega zupanskega stola v dvorani občinskega sveta, kjer je bila predstavljena mapa z dvajsetimi starimi fotografijami Ronk.

Mapo je pripravil Večnamenski kulturni center v Ronkah, ki je pravzaprav izdajatelj. V tem centru sodelujejo občine tržiškega okolisa. Tu so uredili bogato knjižnico, tu imajo bogato fotografsko dokumentacijo kot tudi vrsto drugih dokumentov. Izdali so več knjig, ze dolgo vrsto let izdajajo zbornik "Il Territorio". Vedno so v njem imeli na vidnem mestu tudi odnose Bizjakov s Slovenci, pred leti so izdali posebno številko namenjeno slovenski prisotnosti pri nas.

Iz svoje bogate fotografske zakladnice so izbrali dvajset značilnih starih slik o Ronkah ter jih povečali in tiskali mapo, ki bo zelo prav prišla vsem, ki jo bodo dobili v roke. Sponzorja so našli v doberdobske posojilnici. To je zelo dobra reklama ob njihovem današnjem fizičnem prihodu na ronska tla. Ne gre za kričečo reklamo, saj bi ta našla le zacasen odziv. Gre za pametno reklamo, saj bo marsikdo, ki bo mapo dobil v dar, potem ko si bo slike pazljivo ogledal, dal marsikatero teh slik uokviriti in jo takšno imel stalno pred očmi na steni domače dnevnice sobe. Na slikah so v

Središče Ronk leta 1935

glavne stare hiše pa tudi nekateri pomembni dogodki in tudi nekatere skupinske slike na katerih bo morda kdo spoznal kakega svojega prednika. Dodajmo še, da je v mapi tudi nekaj povedanega o teh slikah, kot tudi to, da je za mapo poskrbel doberdobska Kmečko obrtna hranilnica. Napis je v italijanskem in slovenskem jeziku.

Doberdobska posojilnica je v Ronkah zares udomačena, saj velikokrat sponzorizira tudi tamkajšnja društva in prireditve. To je tudi razumljivo, saj so med njenimi klienti številni

ljudje iz tega kraja. To so povedali tudi drugi, ki so nastopili na že omenjeni predstavitvi mape, ki ima naslov "Immagini per ricordare. Ricordi per immaginare".

Poleg zupana Novelli je govoril odbornik za kulturo Livio Furlan. Povedal je, da si v Ronkah prizadevajo prikazati vse narodnostne skupine, ki tu živijo, vse kulture, ki so to bile ali ki to so. V postev prihajajo bizjaska in slovenska, furlanska ter nemška. Predsednik večnamenskega kulturnega centra Tiziano Pizzamiglio je prikazal vlogo centra v

raznoliki realnosti krajev, ki so v južnih predelih Goriske na levem bregu Soče. Izrazil je željo, da bi se današnja pobuda prikazovanja starih slik razširila tudi v druge kraje okolisa. Predsednik doberdobske posojilnice Andrej Gergolet je poudaril dejstvo, da njihov zavod ze dolgo vrsto let podpira podobne pobude v Ronkah ter sodeluje s krajevnimi oblastmi in raznimi društvi. Luca Perrino, ki je izbral in uredil zbirko slik, je obrazložil razloge, ki so botrovali izbiri teh slik.

M.W.

BANKE / BRSKANJE PO SPOMINU

Med zadnjo vojno so že bili v ronkah

Poslovanje na domu predsednika

Leta 1943 razplet vojnih dogodkov, kapitulacija Italije v septembru, razmah narodnoosvobodilnega gibanja med Slovenci na Primorskem, partizansko vojskovanje, nacistična zasedba, so seveda spremenili potek življenja v naših krajih, torej tudi v Doberdobu. Seveda je bilo v vse to dogajanje vpleteno tudi poslovanje doberdobske posojilnice, ki je bila se posebej prizadeta. Kmalu po kapitulaciji Italije so v vas pridrevli Nemci. V Doberdobu in drugod po Krasu so pozigali in morili. 13. septembra 1943, ob njihovem prvem prihodu v vas, so Nemci sežgali stavbo doberdobskega zupanstva. V tej je bil tudi sedež posojilnice. Zgorela je vsa imovina.

Nadaljevati dolgoletno plodovito delo, oziroma, točneje povedano, dobesedno pričeti znova, ni bilo lahko. Odborniki in nadzorniki, vsaj tisti, ki so bili v tistem času doma, so se na prvi sestanek po tem dogodku zbrali 5. oktobra 1943. Iz zapisnika ni razvidno, kje je bil sestanek. Prisotni so bili predsednik Anton Gergolet - Picero ter odborniki Jozef Jarc, Ivan Jelen, Anton Jarc, Andrej Zuzic, Alojz Peric, Anton Frandolič, Viktor Jarc ter Andrej Gergolet. Upravitelji so tudi uradno vzeli na znanje njim ze znano dejstvo, da je ob pozigu sedeža

bil uničen ves inventar domačega kreditnega zavoda; uničene so bile vse zadržane knjige, uničene tudi menice, ki so jih bili za dobljena posojila podpisali člani posojilnice. V železni blagajni je bilo 95,70 lir. Devetdeset lir v bankovcih, 5,70 lir v kovancih. Medtem ko so bankovci, shranjeni v blagajni, pogoreli, so se kovanci seveda ohranili.

Predsednik Anton Gergolet - Picero se je takrat izselil iz Doberdoba ter se naselil v bližnjih Ronkah, v Ulici Marconi 29. Na svoje stanovanje je preselil tudi posojilniški urad. O vsem tem, kot tudi o obnovitvenem delu, je predsednik poročal odbornikom na naslednji seji upravnega odbora, ki je bila, kot je razvidno iz zapisniske knjige, sele čez leto dni, 2. decembra 1944. Predsednik je posojilniške posle vodil v soglasju z drugimi odborniki, vendar so to najbrž bili občasni sestanki ter pogovori, ki niso našli mesta v zapisniku.

Na že omenjeni seji upravnega odbora z dne 2. decembra 1944 je predsednik Anton Gergolet obrazložil razloge, ki so ga privledli, da je tudi posojilnični urad preselil iz Doberdoba v Ronke. V Doberdob ni bilo lahko prihajati. Ob tej priložnosti je predsednik izrazil tudi pripravljenost izročiti vse

knjige kreditnega zavoda kakemu drugemu odborniku, da bi ta nadaljeval s poslovanjem kar v Doberdobu. Vse kaže pa, da položaj na Doberdob-skem krasu ni bil tak, da bi bilo to možno. Zaradi tega so takrat odborniki zaprosili predsednika, naj z delom kar nadaljuje na svojem stanovanju v Ronkah. Predsednik je v zvezi s tem povedal, da doma nima zelezne blagajne. Marsikdaj da ima na domu precej denarja. Prav tako, da niso zaradi tega na varnem združne knjige. Odborniki pa so očitno menili, da so Ronke varnejše od Doberdoba.

1. oktobra 1945, po vojni, je na seji upravnega odbora predsednik dejal, da ni več razlogov, da bi posojilnica poslovala na njegovem domu v Ronkah. Odborniki pa niso bili tega mnenja. Še nekaj časa so vse združne knjige bile v Ronkah. Potem pa se je poslovanje vrnilo v Doberdob, tudi zaradi tega, ker je na seji 29. januarja 1947 bila sprejeta ostavka predsednika Antona Gergoleta. Na tem mestu ga je zamenjal Jozef Peric - Pirčev. Minila je nekajletna izselitev doberdobske posojilnice v Ronke. Sedaj, v normalnih razmerah, se tja vrača s podružnico.

M.W.

Danes, v soboto 27. novembra 1993 ob 15. uri

ODPRTJE NOVE PODRUŽNICE V RONKAH

ul. G.D'Annunzio, 96 - Tel. 0481/474160

VABIMO CENJENE ČLANE IN STRANKE!

SPORED OTVORITVENE SVEČANOSTI

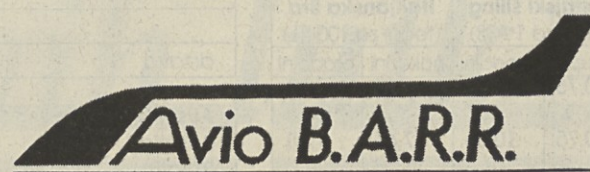
ob 15. uri:

- Pozdrav predsednika kmečko obrtne hranilnice Doberdob
- Pozdravi prisotnih oblasti
- Blagoslov in prerez traka
- Ogled prostorov

Sodelovali bosta godba na pihala iz Doberdoba in mažoretke iz Nove Gorice

PUBLIEST Srl
Primorski *Republika*
 TRST - Ul. dei Montecchi 6 III. nadstr.
 Tel. (040) 7796688 - Fax: (040) 768697
OGLASNA AGENCIJA

Zakusko je pripravilo podjetje

bar
restavracija
enoteka

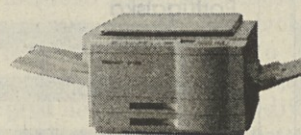
34077 RONKE (GO) - ul. Aquileia, 50-52 - Letališče FJK
 Tel. (0481) 779834 - 773303

OBDELAVA
MARMORJA
IN GRANITA

Verzegnassi Egonepodjetje **F.lli Verzegnassi**

34070 ROMANS D'ISONZO
 (Romans ob Soči) - GO
 Ul. Percoto 15
 Tel. & Fax (0481) 90009

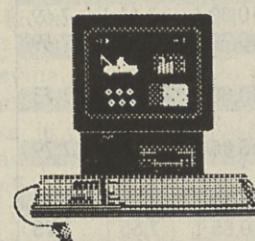
glauco boscarolli & computer house s.r.l.

FOTOKOPIRNI STROJI
SHARP

Pisarniški stroji
 Fotokopirni stroji
 Telefax
 Telefonija

OSEBNI
 RACUNALNIKI
IBM

V Tržiču od leta 1957

Vedno smo vam dobavljali najsodobnejšo tehnologijo in vedno smo vam jamčili zanesljivost našega servisa. Tako bomo tudi v bodoče.

TRŽIČ - Ul. Roma 19 - Tel. (0481) 411295 - 798488

»Clima
 zasteklitev
 z močnim srcem«

zasteklitve
 les - aluminij

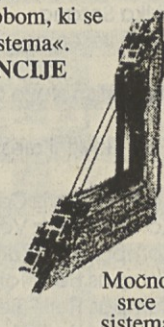
Climi je uspelo dokončno rešiti problem, ki se pojavlja ob različnih toplotnih razteznostih aluminija in lesa, z izolacijskim zglobov, ki se imenuje »srce sistema«.

10 LET GARANCIJE

Dela iz
 kovinskega železa

Turriaco (GO)
 Ul. Garibaldi, 64
 Tel. (0481) 473986

Močno srce sistema

ZA ELEKTRIČNE
 NAPELJAVE
 JE POSKRBELO
 PODJETJE

LUIGI
BEVILACQUA

ŠTARANCAN (GO)
 Ul. Savoia, 15/C

ZASTOPNIK

ITALIANA LUCE

TARPAC

ROVIS
INTERNI

TRŽIČ Ul. 1° Maggio, 24
 Telefon 0481/484600

PODJETJE

ROVIS INTERNI

JE OPREMILO

NOVO PODRUŽNICO

KMEČKE POSOJILNICE

PROJEKT:

ARH. MICHELE POLETO

Družba grupe AT&T

Strateška izbira za prenovo.
La scelta strategica per il cambiamento

NCR Italia S.p. A. - Drevored Cassala, 22 - 20143 Milan

VARNOSTNE NAPRAVE

Conforti
SICUREZZA FISITRONICA

Urad v Padovi:
 Drevored Navigazione Interna, 40
 Telefon 049/8073023-73
 Telefax 049/8073073

Sedež: 37123 Verona - Ulica Saffi, 2
 Telefon 045/8000692
 Telefax 045/595429

METALTECNICA®

Varnostni sistemi in naprave

Ul. Gandhi, 6 - 41100 Modena (MO) - Tel 059/254546 Fax 059/254510

- Pasivni varnostni sistemi.
- Blindirani vhodi za banke, zlatarne itd.
- Metal detektor, interni TV, svetovanja.

VARNOSTNI - PROTIPOŽARNI - TELEVIZIJSKI ELEKTRONSKI SISTEMI
 KONTROLA VHODOV - KONTROLA ONESNAŽEVANJA - PRENOS PODATKOV

PRIZNANA PRI: ANCISS - IMQ 1° - 2° - 3° LIV. - DRŽ. ZBORNICNA KONSTRUKTORJEV

Prisotni z lastnimi tehnikami za instalacije in svetovanja,
 načrtovanje in servis 24 ur na dan v:

VIDMU
VERONI
BOCNU

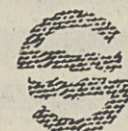
TRSTU
BENETKAH
TRENTU

TEL. 0432 - 602469
 FAX 0432 - 522748

SLOVENSKI DENARNI ZAVODI V ITALIJI**ZDRUŽENI V BANČNI SEKCIJI SDGZ**

ČESTITAJO KMEČKO OBRTNI HRANILNICI
IZ DOBERDOBA

OB OTVORITVI NOVE PODRUŽNICE
IN JI ŽELIJO

NADALJNJIH POSLOVNIH USPEHOV

KMEČKO-DELAVSKA HRANILNICA
 IN POSOJILNICA V SOVODNJAH

KMEČKA IN OBRTNA HRANILNICA
 IN POSOJILNICA V NABREŽINI

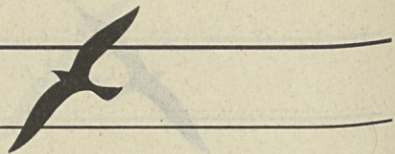
Kmečka banka Gorica

BCTKB TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

HRANILNICA IN POSOJILNICA
 OPČINIE - TRST

MENJALNIŠKI TEČAJI						
26. novembra 1993						
menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A banka	75,75	76,10	10,75	10,80	7,60	7,70
Avtohisa Ljubljana	76,25	76,40	10,75	10,85	7,65	7,80
Bela vrtnica Ljubljana	76,20	76,70	10,75	10,90	7,50	7,80
BTC Sezana	75,90	76,65	10,65	10,80	7,50	7,67
BTC Ljubljana	75,90	76,50	10,60	10,85	7,40	7,70
Come 2 us*	76,19	76,40	10,79	10,86	7,60	7,78
Creditanstalt nova banka d.d.	76,20	76,60	10,70	10,90	7,40	7,90
Dom caffè Domžale*	76,00	76,30	10,80	10,90	7,50	7,85
Emona Globtour	76,15	76,53	10,75	10,85	7,55	7,65
Eros Ljubljana	76,29	76,50	10,79	10,85	7,60	7,75
Eros Kranj	76,29	76,50	10,79	10,85	7,60	7,75
Firadas Idrija	76,10	76,85	10,60	10,85	7,50	7,70
Hida	76,30	76,35	10,79	10,84	7,70	7,74
Hipotekarna banka Brežice*	76,00	76,55	10,70	10,85	7,60	7,75
Hram Rožice Mengeš*	76,00	76,40	10,80	10,90	7,70	7,85
Idila Sečovelje*	76,10	76,50	10,65	10,82	7,50	7,70
Ilirika Slovenj Gradec	75,95	76,09	10,67	10,79	7,61	7,69
Ilirika Postojna	75,90	76,25	10,65	10,82	7,58	7,73
Ilirika Sezana	76,00	76,10	10,75	10,80	7,61	7,69
Ilirika Jesenice	75,95	76,09	10,72	10,79	7,61	7,69
Italdesign Nova Gorica	76,10	76,45	10,70	10,88	7,60	7,73
Klub SlovenjJales	76,25	76,35	10,78	10,85	7,62	7,79
Kompas Hertz Celje*	76,10	76,50	10,76	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Velenje*	76,10	76,50	10,76	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Idrija*	76,05	76,40	10,76	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Tolmin*	76,05	76,40	10,76	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Bled*	76,10	76,50	10,76	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Nova Gorica*	76,05	76,40	10,76	10,85	7,55	7,75
Kompas Hertz Maribor*	75,95	76,25	10,76	10,85	7,55	7,75
Kompas Holidays	76,30	76,46	10,77	10,85	7,63	7,80
Komercialna banka Triglav	75,60	76,60	10,76	10,88	7,60	7,80
Kreditna banka MB d.d.*	75,28	76,20	10,70	10,83	7,61	7,75
LB d.d. Ljubljana	76,19	76,64	10,78	10,89	7,71	7,75
LB splošna banka Celje	75,70	76,45	10,65	10,87	7,57	7,73
LB splošna banka Koper*	75,52	76,96	10,55	10,82	7,49	7,74
LB Dolenjska banka d.d. NM	75,70	76,50	10,60	10,89	7,55	7,75
LB banka Zasavje, Trbovlje	75,50	76,10	10,74	10,82	7,64	7,70
Libertas Koper*	76,18	76,65	10,71	10,82	7,63	7,74
Ma Vir	76,00	76,40	10,70	10,87	7,60	7,85
Madal Nova Gorica, Šempeter*	76,05	76,40	10,72	10,85	7,61	7,68
Media Ljubljana*	76,35	76,45	10,80	10,88	7,70	7,75
Moneta Invest Ljubljana	76,25	76,30	10,80	10,83	7,68	7,71
Niprom I, II Ljubljana	76,10	76,20	10,80	10,85	7,60	7,70
Otok Bled	76,30	76,59	10,80	10,85	7,58	7,71
Petrol*	76,15	76,30	10,77	10,83	7,66	7,73
Pigal Solkan*	76,00	76,50	10,67	10,80	7,60	7,70
Pigal Kobarič*	75,85	76,45	10,65	10,85	7,58	7,70
Pigal Obutek*	76,00	76,50	10,67	10,80	7,60	7,70
Pigal Vrhnikar*	76,30	76,60	10,70	10,85	7,62	7,70
Pigal Ilirska Bistrica*	75,90	76,45	10,60	10,80	7,58	7,68
Pigal Koper*	76,00	76,45	10,70	10,85	7,68	7,70
Pigal Avtopivon*	76,00	76,50	10,67	10,80	7,60	7,70
Poštna banka Slovenije*	75,00	76,37	10,50	10,80	7,40	7,65
Probanka Maribor	75,90	76,50	10,70	10,85	7,60	7,72
Primario Ljubljana*	76,25	76,30	10,80	10,85	7,65	7,75
Publikum Ljubljana	76,15	76,19	10,80	10,81	7,65	7,69
Publikum Celje	75,95	76,29	10,72	10,79	7,63	7,75
Publikum Krško	76,20	76,55	10,68	10,88	7,61	7,77
Publikum Maribor	75,80	76,25	10,75	10,82	7,50	7,70
Publikum Metlika	76,00	76,40	10,60	10,85	7,50	7,75
Publikum Mozirje	76,10	76,38	10,55	10,86	7,58	7,81
Publikum Novo mesto	76,00	76,40	10,60	10,85	7,50	7,75
Publikum Tolmin	76,00	76,28	10,72	10,84	7,41	7,67
Publikum Sevnica	76,20	76,59	10,76	10,87	7,60	7,72
Publikum Sentilj	75,10	76,39	10,50	10,88	7,45	7,75
Publikum Sentjur pri Celju	76,00	76,40	10,72	10,80	7,60	7,72
Publikum Trebnje	76,15	76,58	10,76	10,87	7,60	7,74
Publikum Zalec	75,95	76,35	10,72	10,80	7,60	7,72
Roja Ljubljana	76,20	76,45	10,70	10,88	7,40	7,80
Sit - on Ljubljana	76,20	76,50	10,70	10,85	7,70	7,80
Shalaby Koper	76,20	76,65	10,60	10,80	7,50	7,73
Slovenijaturist žel. p. Ljubljana*	76,15	76,55	10,65	10,80	7,45	7,65
Slovenijaturist žel. p. MB*	76,00	76,40	10,75	10,83	7,40	7,70
Slovenijaturist Jesenice	76,85	76,30	10,72	10,82	7,50	7,65
Slovenska Investicijska Banka*	76,15	76,55	10,70	10,85	7,35	7,70
SKB d.d.**	75,60	75,70	10,74	10,76	7,63	7,64
SZKB d.d. Ljubljana	76,26	76,56	10,70	10,84	7,57	7,78
Tartarus Postojna	75,83	76,47	10,65	10,81	7,56	7,71
Tori Ljubljana	76,25	76,55	10,77	10,90	7,55	7,75
UBK banka	75,60	76,40	10,65	10,82	7,58	7,75
Upimo Ljubljana	76,25	76,30	10,79	10,83	7,65	7,70
Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **						

BANKA SLOVENIJE								
Tečajna lista št. 231 z dne 26. novembra 1993 — Tečaji veljajo od 27.11.1993 od 00.00 ure dalje								
				ZA DEVIZE				
država	šifra	valuta	enota	nakupni	srednji	prodajni		
Avstralija	036	avstr. dolar	1	84,4248	84,6788	84,9328		
Avstrija	040	šiling	100	1059,2397	1062,4270	1065,6143		
Belgija	056	frank	100	351,3169	352,3740	353,4311		
Kanada	124	dolar	1	95,9044	96,1930	96,4816		
Danska	208	krona	100	1879,1281	1884,7824	1890,4367		
Finska	246	marka	100	2182,6938	2189,2616	2195,8294		
Francija	250	frank	100	2155,5032	2161,9892	2168,6752		
Nemčija	280	marka	100	7449,4670	7471,8826	7494,2982		
Grčija	300	drahma	100	—	52,0865	52,2428		
Irska	372	funt	1	—	180,2218	180,7625		
Italija	380	lira	100	7,5276	7,5503	7,5730		
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	2,0000	—		
Japonska	392	jen	100	117,2174	117,5701	117,9228		
Nizozemska	528	gulden	100	6635,9851	6655,9530	6675,9209		
Norveška	578	krona	100	1715,2398	1720,4010	1725,5622		
Portugalska	620	escudo	100	72,8558	73,0750	73,2942		
Švedska	752	krona	100	1518,2014	1522,7697	1527,3380		
Svica	756	frank	100	8494,6271	8520,1877	8545,7483		
Velika Britanija	826	funt sterling	1	189,1420	189,7111	190,2802		
ZDA	840	dolar	1	127,5945	127,9784	128,3623		
Evropska Skupnost	955	ECU	1	143,2526	143,5834	144,0142		
Španija	995	peseta	100	91,4794	91,7547	92,0300		
Opomba: Tečaj hrvatskega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.								
Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 27. NOVEMBRA 1993								
št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 20. JANUARJA 1994:				1.300,000	721,266	741,163	1.462,429	
54		110,9640%	114,0251%	112,4946%	130,000	72,127	74,116	146,243
evropski nominalni								

JUTRI

Pisalo se je leto
1910

Francozinje dobile osem tednov porodniškega dopusta. Zgodovina je polna zgledov, ki ponazarjajo patriarhalna pojmovanja in opravičevanja podrejenosti žensk.

Znameniti grški dramatik Evripid, ki je v svojih dramah sicer prikazoval suženjski položaj žensk, je menil, da je en moški vreden več kot tisoč žensk. Tomaz Akvinski je razlagal, da je »ženska hitro rastoč plevel, nepopolno bitje«, pa tudi mnogi znani novejši misleci so zagovarjali podrejen in neenakopraven položaj žensk kot naravno danost. Znani francoski družboslovec P. J. Proudhon je menil, da sedemindvajset žensk komaj zadošča za osem moških...

Ko so se v drugem desetletju dvajsetega stoletja tisoči mladih mož prostovoljno javljali v oborožene sile, so bile mnoge ženske prisiljene komaj rojevalne otroke puščati same ali v tujih rokah, če so bile zaposlene. Za mnoge Francozinje je novi francoski zakon, ki je dal porodnicam osem tednov dopusta, pomenil velik korak.

PREBLISK

Bog je ustvaril žensko samo zato, da bi ukrotil moske.

Voltaire

INDONEZIJSKA UMETNOST

MARIJA DEMŠAR

Gledališče senčnih lutk

Gibanje senc navdahne predstavo s posebnim čarom skrivnostnosti - V Jogjakarti na Javi se z izdelovanjem senčnih lutk ukvarja vsa mestna četrt - Priljubljene so tudi lesene lutke

Lutke nas morda najprej spomnijo na otroško predstavo. Toda lutke so, tako kot vsebina predstav, lahko zelo različne. Med najbolj nenavadne gotovo sodijo senčne lutke, ki v deželah, kjer so doma, nastopajo predvsem v predstavah za odrasle.

Gledališče senčnih lutk ima dolgotrajno tradicijo v Indiji, na Kitajskem in v jugovzhodni Aziji, predvsem v Indoneziji. Pravi nastanek teh predstav pa ni znan. Na indonezijski Javi je bilo gledališče senčnih lutk priljubljeno že v 11. stoletju, v 18. stoletju pa je bilo že skoraj popolnoma

takšno kot danes. V Indoneziji je gledališče senčnih lutk eno glavnih prizorišč, kjer se najbolj ohranja hindujsko-budistična dediščina Jave.

Jogjakarta, eno večjih indonezijskih mest, velja za nekakšno kulturno središče Jave. Vsak teden je tu priložnost za ceremonije v kraljevi palači ali pa festival drame, plesa, glasbe...

V mestu izdelujejo tudi cudovite filigrane in slike v tehniki batik, ki so se posebno značilne za javansko umetnost. Najiminenitnejše slike v tehniki batik, ki so se posebno značilne za javansko umetnost. Najiminenitnejše slike v tehniki batik, ki so se posebno značilne za javansko umetnost.

mocjo nanašanja voska, so na Javi nastajale že pred 12. stoletjem. Celotno riko so tu lepše kot drugod; nekatere so poslikane z različnimi motivi. Mnogi umetniki so si tu našli prostor, kjer lahko v miru ustvarjajo. V nizkih hiškah se kar vrstijo galerije. Kulturni utrip mesta zaznas na vsakem koraku.

Z izdelovanjem senčnih in drugih lutk se tu ukvarja vsa četrt. Zato so tudi predstave, s katerimi uprizarjajo dogodke iz svoje nenavadne kulture, zelo pogoste. Zgodbe navadno temeljijo na hindujskih epih Ramayana in Ma-

habharata, igrajo pa tudi druge stare zgodbe, ki večinoma govorijo o casih, preden je na Javi zagospodaril islam.

V tradicionalni predstavi je lahko vsa noc posvečena enemu samemu legendarnemu dogodku. Nekatere zgodbe imajo tudi mistično vlogo, saj jih igrajo z namenom, da bi zavarovali letino riža ali da bi morda vas ali posameznika obvarovali pred nesrečo.

Celotno predstavo vodi en sam človek, ki se imenuje dalang. S prekrizanimi nogami sedi za belim platnom in uprizarja prizore iz bogate zgodovine, vojne, velikih ljubezni, dvornih spletk, carovnij...

Njegovo delo je zelo zahtevno, saj hkrati animira, pripoveduje in vodi vaski orkester gamelan, ki spremlja predstavo. Navodila za glasbo daje s spretno besedno igro, ki je nepoznavalcem splah ne opazi. Igralec posebnih bobnov pa je posrednik med orkestrom in lutkarjem, tako da spreminja hitrost in vrsto ritma. Včasih dalang z orkestrom komunicira tudi tako, da daje signale z nekakšnim lesenim kladivom.

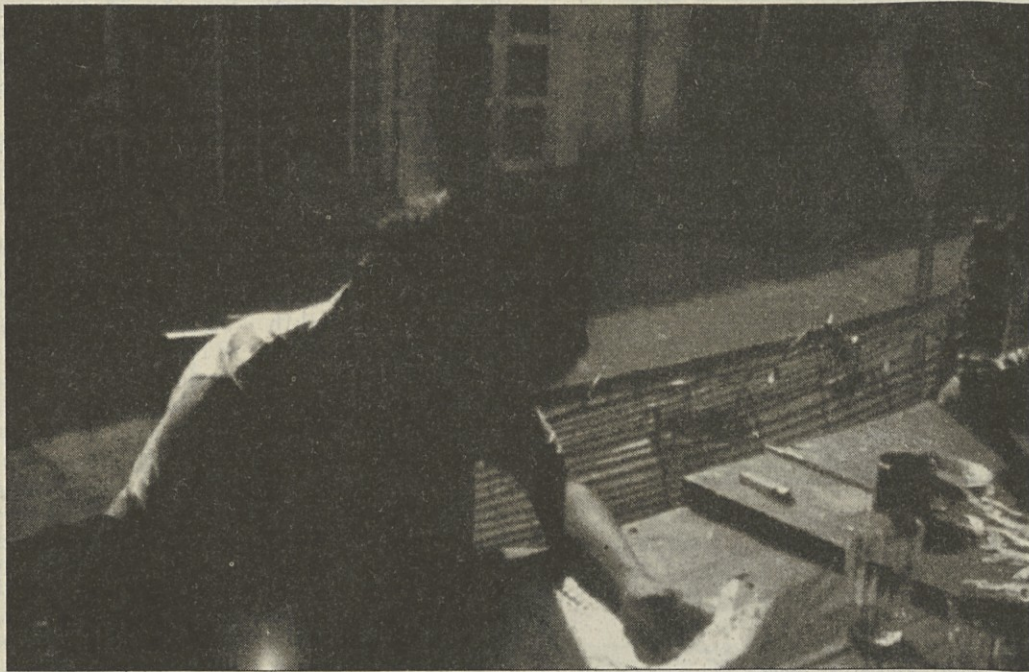
Poleg tega, da mora dalang oponasati veliko različnih glasov, mora poznati tudi antični jezik kavi, ki so ga govorili nekdanji aristokrati. Obenem mora biti zelo vzdržljiv, saj taksne lutkovne predstave trajajo od večera pa vse do zgodnjih jutranjih ur. Nekateri gledalci sedijo kar

za platnom, da lahko občudujejo to mojstrsko delo, drugi pa senco lutke opazujejo na belem platnu. Gibanje senc predstav navdahne s posebnim čarom skrivnostnosti.

Senčne lutke so navadno narejene iz usnja. Najprimernejša je koža mladih vodnih bivolov. S tankim nožem lutko natančno izrežejo iz usnja, nekatere detajle pa naredijo s pomočjo majhnega dleta in kladiva. Ko je izrezljana, pritrdijo se gibljive roke in jo pobarvajo. Crte poudarijo s crnim črtalnikom, ki ga uporabljajo tudi za povečanje kontrastov izrezljanih lubežni, dvornih spletk, carovnij...

Poleg senčnih lutk so v Indoneziji priljubljene tudi lesene lutke, ki jih igrajo tako kot senčne, seveda brez platna. Najbolj so popularne na zahodni Javi. Včasih z njimi igrajo takoj po predstavi s senčnimi lutkami in s tem simbolizirajo prehod iz dvodimenzionalnega v tridimenzionalni svet.

Nenavaden je tudi ples, v katerem imajo plesalci vlogo lutk in pri tem oponasajo gibe lutk in govor animatorja. Te plesne so nekoč izvajali samo na kraljevem dvoru.

Senčne lutke izdelujejo iz kože mladih vodnih bivolov (Foto: M. Demšar)

Z NAHRBTNIKOM PO INDIJI

JANIN KLEMENČIČ

Med »trgovci« v Benaresu (4)

Obrnila sva se in hotela oditi. In kot vedno so naju zvabili noter s prijaznim: »Saj ne bo treba ničesar kupiti, samo oglejta si, kaj imamo.«

Ko nama je vodil povedal, da je naslednja točka današnjega sporeda ogled tkalnice svile, se mi je stvar začela zdeti malo sumljiva, ko pa nama je skozi okno na hitro pokazal dvoje stavev in naju jadno odpeljal v prodajalno tkanin, sem začel že resno dvomiti o njegovih čisto prijateljskih namelih.

Kot vedno sva se obrnila in hotela oditi. In kot vedno so naju zvabili noter s prijaznim: »Saj ne bo treba ničesar kupiti, samo oglejta si, kaj imamo.« Postregli so nama s čajem in začeli razmotavati svoje bogastvo in kot vedno sva

imela slabo vest, ko sva odklanjala najprej velike sarije in metrsko svilo, potem pa cedalje manjše rute in nazadnje še svilene robce. Kot vedno smo se na koncu precej hladno poslovili in kot vedno sva sklenila, da so naju tokrat zadnjič nasmolili z ogle-dom prodajalne.

Najin vodil je imel sicer se nacrte z nama, a ni bil preveč razočaran, ko sva ga odslovila, saj se od naju ni nadejal prav visoke provizije.

Popoldne so naju zvabili se v draguljarno in v prodajalno instrumentov, čes da greva brezposluša koncert slepega kitarista.

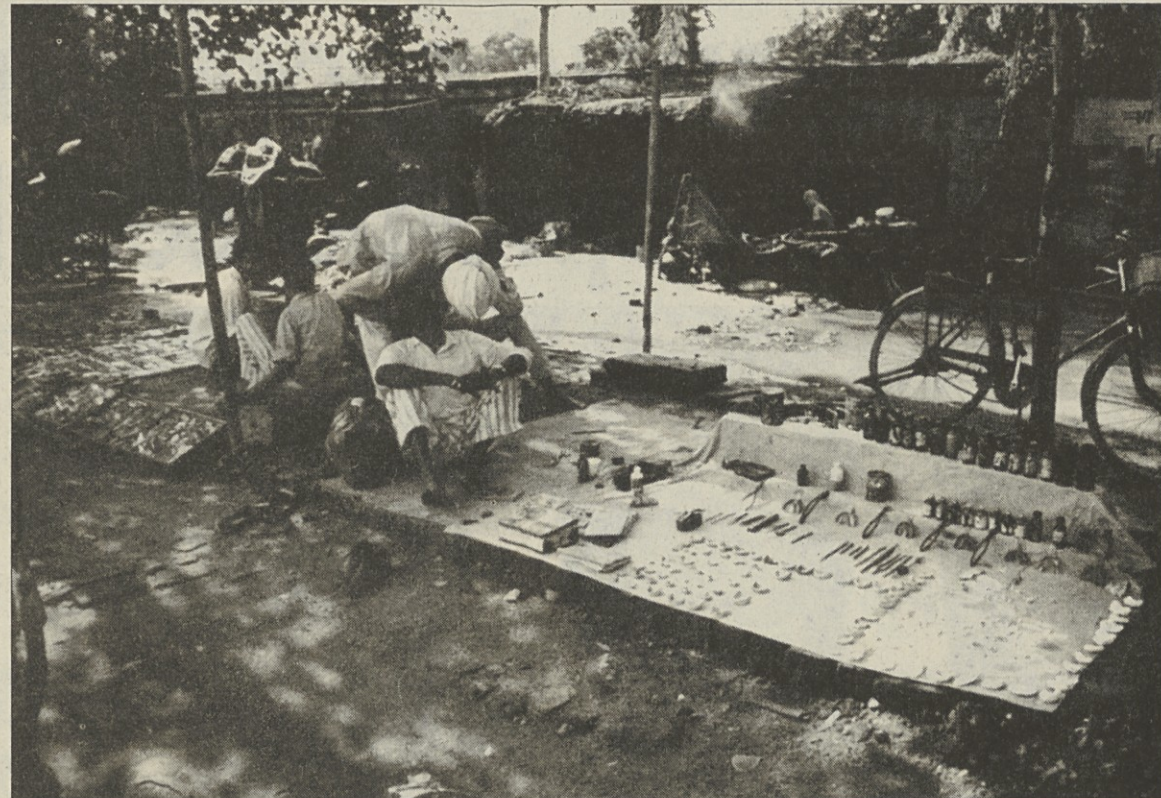
Obakrat se je ogled zavlekel več kot uro in obakrat sva z velikimi težavami odšla, ne da bi kupila vsaj nekaj ponujenih izdelkov. »Hello, mister! Ali gresta gledat, kako sezigajo mrlice?« sta vprašala dva bistrooka desetletnika, ko se je že noco. Torej se to kljub temu sme?

Ulic, po katerih sta naju pol ure vodila do Gangesa, se sploh ne da pravilno opisati. Tako ozkih, tako temnih in tako umazanih menda ni prav nikjer na svetu. Krvave, v katere sem stopil, sem nehal preste-vati že po nekaj sto metrih, zarnice ob cesti pa so bile tako redke, da sem večino casa le slutil, da sem na pravi poti. Kako bova prišla nazaj, si nisem upal niti predstavljati.

Oder, kjer so sezigali trupla, sta nama fanta pokazala samo od dalec. Nihče ne sme videti, da sta naju onadva pripe-ljala sem, midva pa tudi ne smeja tja.

Tudi eden od pogrebcev nama je prepovedal na oder, pa ga nisva poslušala. Včasih je dobro biti za glavo višji od domacinov.

Na odru sem se nela-godno počutil. Malo zato, ker nisem vedel, kaj se mi lahko zgodi, malo pa zaradi prizora okrog mene. Grmade so bile precej majhne, ogenj pa pocasen, saj je les v Indiji zelo dragocen. Trupla tako po ves dan klotajo, cvrcijo in se smodijo; vonjave, ki ob tem nastajajo, pa so nadvse eksotične. Prizor je nekje vmes med kuhanjem corbe in pečenjem na zaru - obcutje pa popestri dejstvo, da

Zobozdravniška »ordinacija« (Fotografiji: Janin Klemenčič)

se kuha vsebina človeških lobanj in trebuhov.

Pogrebci so me sovražno gledali, fotografirali pa ponoči nisem mogel, zato sem se kmalu vrnil.

»Bi si sla pogledat se bibing?« je prijazno vprašal eden od fantov. O groza - pa menda ja ne ze spet! Tisti »bibing« je seveda pomenil »weaving« - njegov »bratranec« ima namreč tkalnico, kjer seveda ne bo treba ničesar kupiti, samo ogledat si jo bova sla. Ker poti nazaj sama najbrž nikoli ne bi našla, nama pac ni preostalo drugega.

Tisti »cisto blizu« se je spet raztegnil na pol kilometra ozkih temnih ulic, »obisk tkalnice« pa se je zožil na ogled enih, najbrž se angleških stavev, ki so delovale se na luknjaste desice.

Tokrat niso izdelovali svile, ampak brokat. Dva lastnika sta naju posedla na blazine ob

steni in nama postregla s čajem. Eden je prinesel bale brokata, drugi pa jih je z večjim gibom razvijal pred nama, čeprav sem mu stokrat ponovil, da to ni potrebno. Najbrž hočejo s tem psihološko prisiliti stran-ko, da nekaj kupi, ko se toliko trudijo okrog nje.

Brokat je bil sicer lep, vendar nisva imela nikakršnega namena, da bi ga kupila. Pod vtisom temnih ulic pa nama ni preostalo drugega, kot da se izdajava za resna kupca. Sva iz južne Afrike, kjer je mnogo Indijcev, katerim bova prodajala blago, ki ga bova kupila v večjih količinah, zato nama najpove kar grozistične cene. Zakaj med seboj ne govoriva angleško? - Ker sva madžarska emigranta. Vneto sem si zapisoval cene posameznih vrst brokata in »razpravljal« z Andrejem, koliko katerega si lahko privoščiva. Obraza prodaj-

alcev sta se kar bleščala. Brokat je precej debelo in trdo blago, široko 60, dolgo pa kakih 150 centimetrov. Vzorci so precej pisani - večinoma pretkani z zlatimi nitkami. Najina zgodba je morala zveneti cim bolj verjetno, zato sva najprej rekla, da jih bova vzela vsak po deset, potem pa jih izbrala osem, jih se malo zamenjala in na koncu pojasnila, da prideva ponje naslednji dan.

Blesceca obraza sta se v trenutku stemnila. »Kako jutri? Kaj jih ne bosta vzela že zdaj?«

»Ne, zdaj misliiva iti se malo naokrog, v »lajf«, in noceva s seboj nositi bal blaga.«

»Kaksen »lajf«? V Benaresu se ob tej uri nič več ne dogaja!«

»No, bova sla pa v kaksen nočni klub.«

»Nobenega takega ni v Benaresu.«

»Da, ampak s seboj nimava toliko denarja!«

»Brez skrbi, poslali bomo človeka z vama, pa mu bosta lahko plačala v hotelu.«

»Ze, ampak ves denar imava v čekih, ki jih lahko sele jutri zamenjava v banki.«

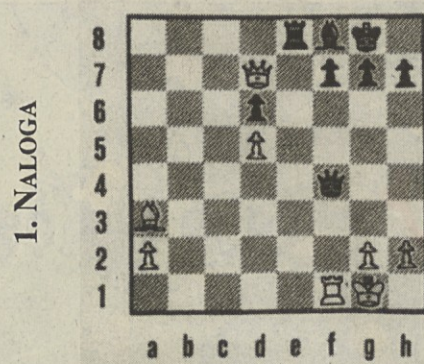
Končno argument, ki mu ni mogel ugovarjati. Naslednji dan opoldne bo njegov mož prišel pred hotel Ashoka (edini, ki sem se ga domislil, pa ni bil najin), naka bova z najinim avtom (ha!) prišla po blago. Le polog morava plačati že zdaj! Hudica, kaj pa zdaj? Denarja pac ne dava, ker bova vseeno poskusila poiskati kakšno nočno življenje.

Ko naju je skozi vrsto ulic pripeljal do prve večje ceste, je bil njegov obraz se precej bolj sumničav kot prej.

Naslednji dan, ko sva z nahrbtnikoma peščila proti železniški postaji, sva se v velikem loku izognila hotelu Ashoka.

(Konec)

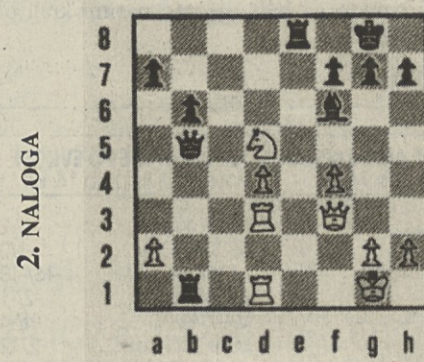
ŠAH

1. NALOGA

1) Reshewsky - Fischer / Palma de Mallorca 1970
Bele figure so nevarno ogrozile točko f7 v črnem tabo-ru, obenem pa je pod udarom tudi črna trdnjava. Nek-danji svetovni prvak Fischer, ki je na potezi, je to pre-dividel in nasprotniku z malo kombinacijo pripravil razplet, po katerem je prišel v dobljen položaj. Izkori-stil je slabost belega na prvi vrsti!

2) Tukmakov - Gufeld / SZ 1972
Bela pozicija je videti stabilna, saj je dobra koordinacija med belimi figurami. Napaden je črni lovec, grozi pa tudi poteza Sc3 z napadom na damo in trdnjavo. Črni, ki je na potezi, se ne odloči za pasivno obrambo, temveč z aktivno igro prisili belega kralja, da se izpo-stavi napadu črnih figur. Po nastalem razpletu je črni ostal v materialni prednosti, ki je zadostovala za zma-go. Poiscite zmagovito pot do zmage črnega!

2. NALOGA
Poleg senčnih lutk so v Indoneziji priljubljene tudi lesene lutke, ki jih igrajo tako kot senčne, seveda brez platna. Najbolj so popularne na zahodni Javi. Včasih z njimi igrajo takoj po predstavi s senčnimi lutkami in s tem simbolizirajo prehod iz dvodimenzionalnega v tridimenzionalni svet.

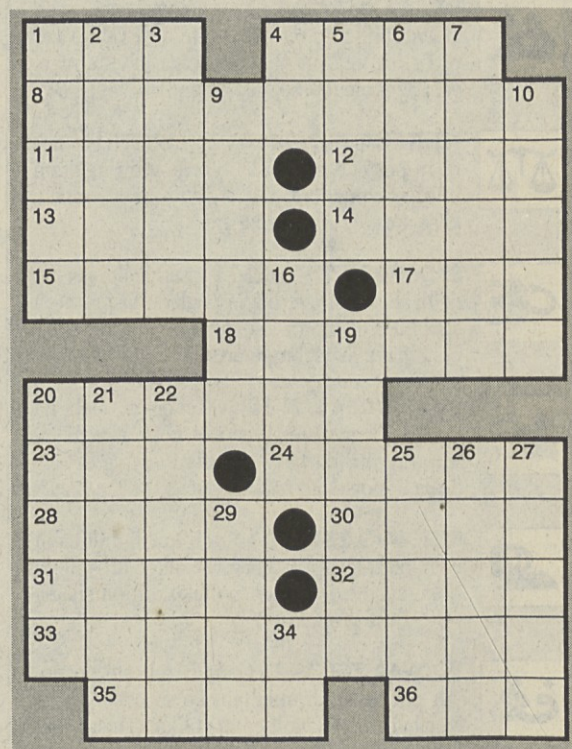
KRIZANKA

Vodoravno:

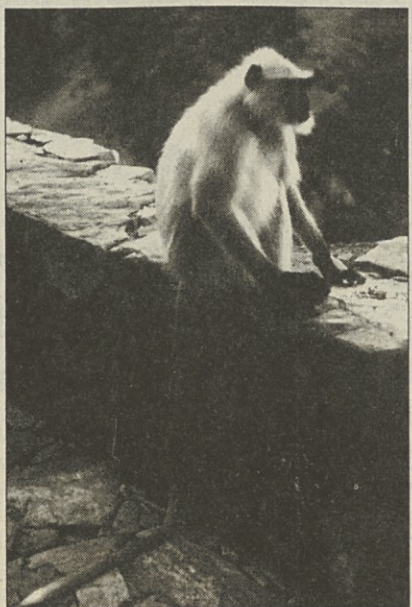
1. izraelska luka, 4. nemški filozof (Immanuel), 8. zaprt prostor za golobe, 11. mesto v Siriji, Haleb, 12. ime hrvatske popevkarice Ukrađen, 13. stara mera za majhne tlake, 14. mesto na severnem Madžarskem, 15. nepremagljivi velikan v grški mitologiji, Antaios, 17. del voza, 18. najvišji vojaški naziv, 20. najsevernejši desni pritok Nila, 23. makedonsko kolo, 24. žensko ime, Flora, 28. Abrahamova žena po Svetem pismu, 30. stara država ob Perzijskem zalivu z glavnim mestom Suza, 31. snov, 32. špansko žensko ime, 33. višinski veter, ki naj bi pihal 3 do 10 kilometrov visoko, 35. Medejin oče v grški mitologiji, 36. ime finskega voznika rallyja Vatanena.

Navpечно:

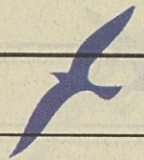
1. žensko ime, 2. debelo črevo, 3. kraj na skrajnem severu Kanade (iz crk Tarle), 4. kratica za kilobyte, 5. ime ameriške filmske igralkice Bancroft, 6. črnogorski vladika in pesnik (Petar Petrović), 7. žensko ime, 9. oprava, 10. zadnji avstrijski cesar, 16. slovenski književnik (Miran, roman Novo mesto), 19. mesto v bližini Jadranskega morja v severni Italiji, 20. italijanska alpska dolina s francosko govorečim prebivalstvom, 21. reka v Avstriji, Traun, 22. soli borove kisline, 25. propeler, 26. uradna obleka duhovnikov, 27. družina graditeljev godal iz Cremenone, 29. ime nekdanjega nizozemskega nogometaša Haa-na (iz crk Aire), 34. kemijski znak za platino.

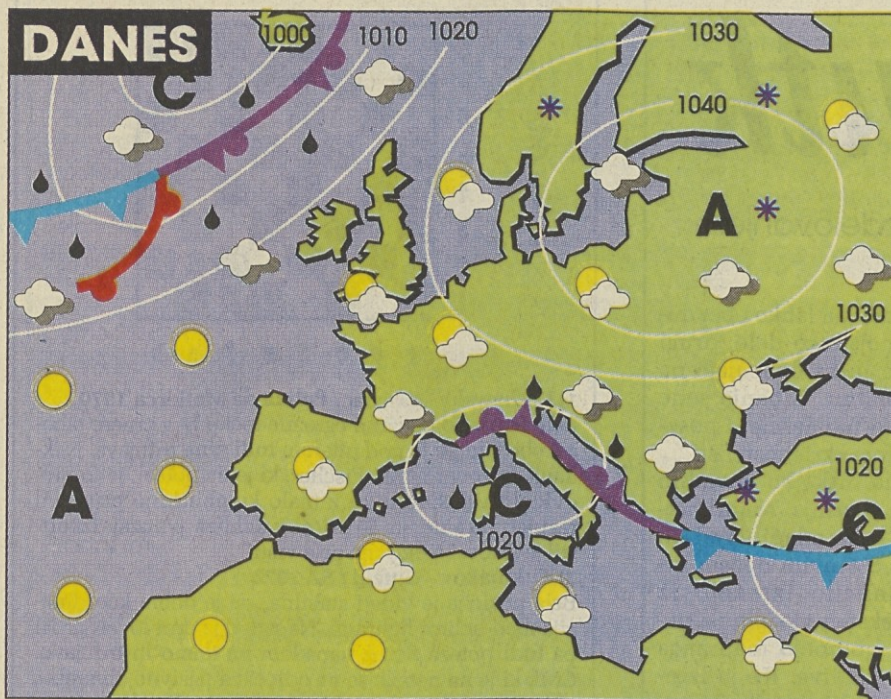
RESITVE
Vodoravno: Aka, Kant, golobnjak, Altep, Ned, tort, Elam, tvar, Nila, antipasat, Alet, Ari

Pozor, rep na pločniku

EVROPA / SUHO IN HLADNO

Vremenska slika

Nad vzhodno in srednjo Evropo je območje visokega zračnega pritiska, nad Sredozemljem pa plitvo ciklonsko območje z oslabiljeno fronto. Ob vzhodnem vetru v nižjih plasteh ozračja se zadržuje nad našimi kraji hladen in vlažen zrak.

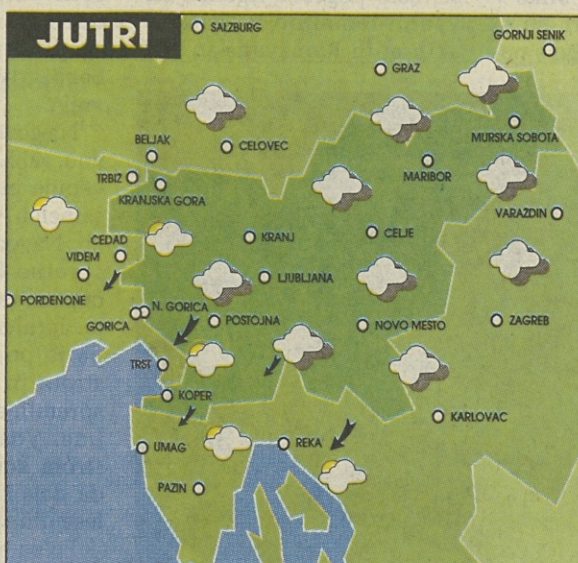
ALPE JADRAN / OBLAČNO S PADAVINAMI

OBLAČNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
pod 10%	pod 5
10-30%	5-10
30-50%	10-30
50-80%	30-60
nad 80%	nad 60
VETER	NEVIHTE
5-10 m/s	MEGLA
nad 10 m/s	

Slovenija: Oblačno bo, ponekod bodo manjše padavine, v nižinah deloma kot dež. Dnevne temperature bodo od -4 do 0 °C.

Sosednje pokrajine: V sosednjih pokrajinah bo pretežno oblačno, v krajih južno od nas bo občasno rahlo deževalo. Ob Jadranu bo pihala burja.

V Sloveniji: V nedeljo bo večinoma suho, pihala bo burja.

Obeti: V ponedeljek bo v glavnem suho in malo hladneje, na Primorskem bo pihala burja.

RAZMERE NA CESTAH V SLOVENIJI

Ceste po Sloveniji so večinoma suhe. Promet poteka tekoče in brez zastojev. Na mejnih prehodih ni treba čakati na prestop.

TEMPERATURE ALPE JADRAN včeraj ob 8. in ob 14. uri	TEMPERATURE PO EVROPI včeraj ob 8. in ob 14. uri
LJUBLJANA.....-1/-	HELSINKI.....-3/-2
TRST.....-1/-	STOCKHOLM.....-1/0
CELOVEC.....-3/-	MOSKVA.....-16/-10
BRNIK.....-3/-	BERLIN.....-2/-1
MARIBOR.....-3/-	VARSAVA.....-4/-4
CELJE.....-2/-	LONDON.....-2/12
NOVO MESTO.....-2/-	AMSTERDAM.....0/3
NOVA GORICA.....-2/-	BRUSELJ.....-3/6
MUR. SOBOTA.....-3/-	PARIZ.....3/8
PORTOROŽ.....-4/-	DUNAJ.....-8/-1
POSTOJNA.....-4/-	ZÜRICH.....-3/-1
ILIRSKA BISTRICA.....-5/-	ZENEVA.....-3/5
KOČEVJE.....-3/-	RIM.....10/15
CRNOVELJ.....-2/-	MILAN.....0/4
SLOV. GRADEC.....-3/-	BEOGRAD.....-7/10
BOVEC.....-1/-	BARCELONA.....7/14
RATEČE.....-7/-	ISTAMBUL.....3/6
VOGL.....-0/-	MADRID.....0/13
KREDARICA.....-4/-	LIZBONA.....7/15
VIDEM.....-1/-	ATENE.....7/11
GRADAC.....-2/-	TUNIS.....11/15
MONOSTER.....-4/-	MALTA.....17/22
ZAGREB.....-1/-	KAIRO.....14/22
REKA.....-1/-	

DOLŽINA DNEVA
Sonce bo danes vzšlo ob 7.19 in zšlo ob 16.20. Dan bo dolg 9 ur in 1 minuto. Luna bo vzšla ob 15.11 in zšla ob 05.26.
SETVENI KOLEDAR
Luna je v znamenju Bika. V hišo spravimo rožmarin, roženkravi in lovor.
KONCENTRACIJA SO ₂
Včeraj med 6. in 7. uro na nobenem merilnem mestu ni bila presežena mejna imisijska koncentracija 350 mikrogramov na kubični meter.
TEMPERATURE REK
Reke: Mura (G. Radgona) 4,2°C, Sava (Radece) 4,4°C, Sava (Radovljica) 4,2°C, Savinja (Lasko) 1°C, Ljubljanka (Moste) 4°C, Bistrica (Sodražica) 5°C, Sora (Suha) 4,3°C, Gradščica (Dvor) 5,2°C, Iska (Iska) 1,8°C.
PLIMOVANJE
Danes: ob 1.34 najnižje -13 cm, ob 7.38 najvišje 48 cm, ob 14.40 najnižje -56 cm, ob 21.10 najvišje 23 cm.
Jutri: ob 2.08 najnižje -13 cm, ob 8.06 najvišje 50 cm, ob 15.07 najnižje -61 cm, ob 21.41 najvišje 27 cm.

VREME V MINULEM TEDNU

Snežilo je tudi ob morju

JANEZ MARKOSEK

Pogosta tema pogovorov v začetku minulega tedna je bil snež, ki je pobelil večji del Slovenije in povzročil preglavice voznikom, otrokom pa zimsko veselje. Sneženje je prislo nad Slovenijo v dveh valovih, prvi nas je dosegel v soboto zjutraj, drugi pa v nedeljo zvečer. Obsežno območje visokega zračnega pritiska s središčem nad evropskim delom Rusije je nad Evropo dovajalo mrzel kontinentalni zrak, plitvo območje nizkega pritiska nad srednjo Italijo in Jadranom pa je minulo soboto poskrbelo za dotok bolj vlažnega zraka. Prišlo je snežiti, največ snega pa je padlo na Stajerskem in v Prekmurju, okoli 13 centimetrov. Snežilo je v slovenskem Primorju, v Istri in na otokih Kvarnerskega zaliva. Sneg je padal tudi na zahodni obali severnega Jadrana, v italijanskem Riminiju. Sneženje je v vsej Sloveniji spremljal močan veter, na Primorskem pa burja, ki je na izpostavljenih odsekih v Vipavski dolini v sunkih dosegla hitrost tudi okoli 120 kilometrov na uro. Po krajši prekinjivosti v nedeljo dopol-

dne se je popoldne oblačnost od jugozahoda spet zgostila in zvečer je pričelo snežiti. Tudi tokrat je bilo vzrok za sneženje plitvo ciklonsko območje, ki se je iznad zahodnega Sredozemlja pomaknilo nad srednji Jadran. Ponedeljkovo jutro je v vsej Sloveniji, razen ob morju, postreglo s precejšnjo količino novega snega. Največ snega je tokrat zapadlo v okolici Ljubljane in na Gorenjskem, na primer na Brniku 21 centimetrov, v Lescah 20, drugod pa od 10 do 16 centimetrov. Skupna višina snežne odeje je bila zaradi starega snega največja na Dolenjskem in Kočevskem. V ponedeljek zjutraj je bilo na Lisci 42 centimetrov snega, v Novem mestu in Kočevju toliko snega novembra ni bilo vse od leta 1966, v Ljubljani pa od leta 1985.

Sredi tedna se je nad Slovenijo in okolico spet razširilo območje visokega zračnega pritiska, v nižjih zračnih plasteh je z vzhodnimi do jugovzhodnimi vetrovi pritekal hladen in vlažen zrak. Nastala je temperaturna inverzija, pod njo pa nizka oblačnost z zgornjo mejo na 1000 do 1500 metrih nadmorske višine. Inverzija je bila najmočnejša v četrtek, ko bilo na 1200 metrov visokem Kumu, ki je bil zavrt v meglo, 7 stopinj, na dobrih 300 metrov višje ležečem Voglu pa so sredi dneva izmerili kar 5 stopinj nad ničlo. Jasno je bilo tudi na Primorskem, kjer je pihala burja, ki se je v Vipavski dolini v četrtek spet okrepila. Temperature so bile ves teden precej pod dolgoletnim povprečjem za ta čas, ob koncu tedna celo za osem stopinj. Zato se je sneg obdržal. Tudi najvišje dnevne temperature se, razen na Primorskem, niso dvignile nad ledišče.

Včeraj se je vreme od juga spet pričelo slabšati, postopno se je pooblačilo tudi tam, kjer je bilo prejšnje dni jasno. Poslabšanja vremena v zadnjih nekaj tednih namreč prihajajo iznad Sredozemlja, kajti močan kontinentalni anticyklon deluje kot svojevrstna blokada, ki atlantskim frontalnim valovom preprečuje napredovanje proti vzhodu.

Horoskop

zapisal
B. R. K.

OVEN 21-3/20-4: Iz občasne psihične otoplosti vas bo potegnil temeljit telesni podvig. Vzoren primer samopomoči, po katerem se bodo zgledevali tudi drugi.

BIK 21-4/20-5: Svojo prizadetost boste skušali čim bolj skriti. Pred drugimi vam bo to v glavnem uspelo, ko pa boste sami, bo soočenje neogibno. In zdravilno.

DVOJČKA 21-5/21-6: Po neuspešnem iskanju sožitja z bližnjim se boste jezili predvsem nase. S tem ste že bliže. Odkrijte se delček, ki vam pači sliko o njem, pa boste na cilju.

RAK 22-6/22-7: Obsedeli boste pred televizorjem in se onesnaževali z dnevnimi novicami. Nic presunljivo novega ne boste izvedeli; najlepše novice ticijo za vašimi očmi.

LEV 23-7/23-8: Dolgocasi se boste ob gledanju nezanimivega filma. Ugasnite TV in pomislite, da lahko sami zrežite veliko boljši film - film, imenovan življenje.

DEVICA 24-8/22-9: Na okolico boste začeli gledati bolj odprto, zato boste tudi veliko več opazili in odkrili veliko novega in zanimivega. Razdelite lepoto med slepe.

TEHTNICA 23-9/22-10: Zazeleli si boste miru in postnega oddiha. Storite to in medtem mimo razmislite o življenjskih spremembah, ki se nezadržno približujejo.

SKORPJON 23-10/22-11: Zamikalo vas bo, da bi se pogreli z vročimi pogledi nasprotnega spola. Pomislite na možne opeklene in se zadovoljite z nizjo temperaturo.

STRELEC 23-11/21-12: Če si boste želeli, da bi s partnerjem videli isto, se boste morali zelo potruditi, da boste odstranili svoja debela očala in pogledali resnici v oči.

KOZOROG 22-12/20-1: Bolj kot ljubimca si boste zazeleli prijatelja. Vsekakor uresničite svojo željo, saj se vam bo tako odprla sijajna priložnost za srečo.

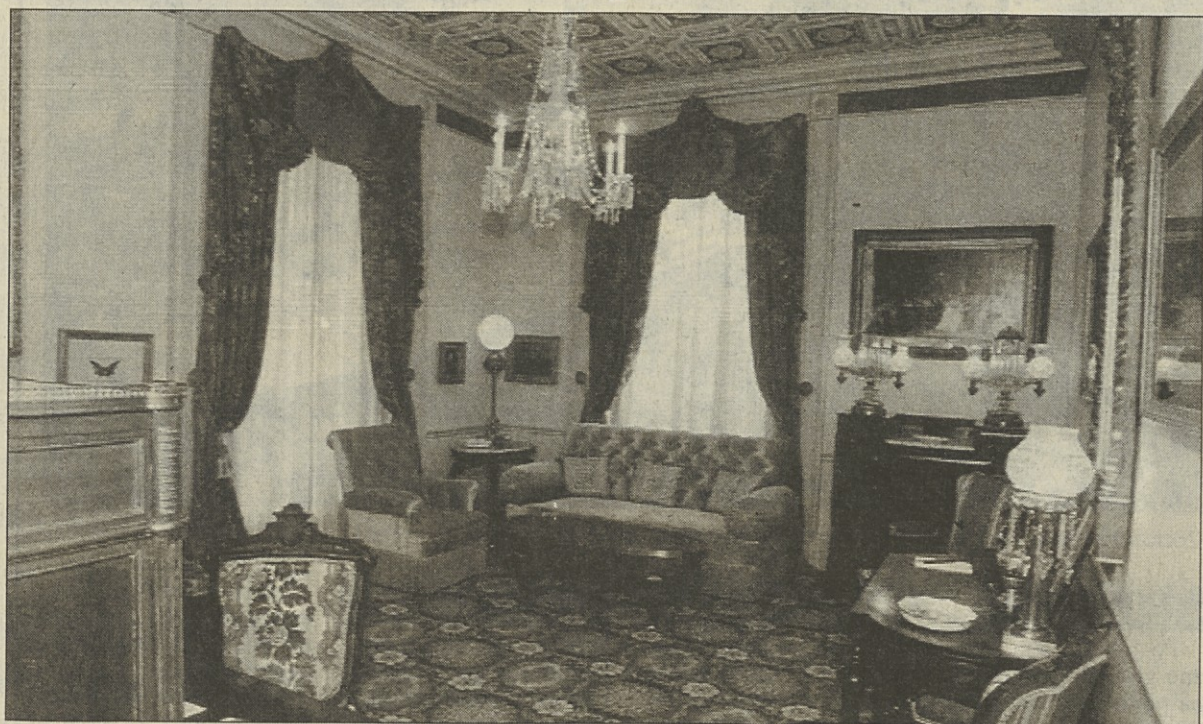
VODNAR 21-1/19-2: Ozirali se boste po novih poznanstvih, medtem ko se boste starih izogibali. Isčete zgolj novo obliko za staro vsebino. Storite raje nasprotno.

RIBI 20-2/20-3: Pestilo vas bo domotožje, čeprav boste stalno doma. Zares nenavadno. Pa ni, kajti domačnosti ne pričarajo stiri stene, ampak toplina notranjega vzdušja.

WASHINGTON / IZSTOPA DRŽNA UPORABA BARV

Clintonovi popolnoma obnovili opremo Bele hiše

LONDON / NI MIRU ZA KRALJEVSKO HIŠO

Monarhija na prepihu

LONDON - Polemike se kakor črni oblaki dan za dnem zgrinjajo nad britansko kraljevsko hišo. Tokrat sta javnost spet "sokirala" dva dogodka. Za prvo senzacijo je poskrbel casnikar Nigel Dempset, ki je dobro informiran o tem, kar se dogaja za zidovi palače Buckingham. Po njegovih trditvah naj bi princ Charles objavil Camilli Parker Bowles, da se bo z njo poročil. Dempset, ki je casnikar dnevnika Daily Mail, je to vest povedal med neko televizijsko oddajo. Dejal je se, da Diana nikakor ne misli privoliti v locitev, saj bi s tem njeni otroci izgubili pravico do prestola. Locitvi seveda nasprotujeta tudi kraljica Elizabeta in njen mož Filip in skušata po-

magati snahi, da bi vsaj navidezno resili zakon britanskega prestolonaslednika. »Charles je sedaj v hudi dilemi,« je po televiziji se povedal Dempset. »Če bo namreč drzal besedo, ki jo je dal Camilli, bo s tem hudo ogrozil obstoj monarhije.«

Drugi nož v hrbet pa je članom britanske kraljevske družine, posebno pa se Charlesu, zasadija televizijska postaja Bbc, ki je začela predvajati nadaljevanke z naslovom "To play the king". V njem nastopa igralec Michael Kitchen, med drugim tudi fizično in po vedenju precej podoben angleškemu prestolonasledniku. Kitchen v filmu posebej cme-ravega, neodločnega kralja, slabica brez dostojanstva. V ugled-

nem časopisu The Times so to delo raztrgali, čes da je nastalo izključno z namenom, da bi oblatilo monarhijo, pri Bbc pa so se branili, da je film povzet po uspešnem romanu Michaela Dobbisa.

Da pa bi bila mera polna, se je prav eden od nastopajočih igralcev javno opravičil princu Charlesu. Sicer pa je za sam naslov dela sporen. "To play the king" namreč lahko pomeni "igrati se kralja", "zaigrati kralja" (pri igri na karte) ali pa "izigrati kralja". Ze pri prvem delu nadaljevanke je bilo mnogim jasno, kateri je pravi pomen naslova filma, malokdo pa je imel dvome, da igralec Kitchen v resnici posebejla britanskega prestolonaslednika.

WASHINGTON - Povsod zamet, razkošne in težke zavese krvavo rdece barve, damast, brokat, preproge. Bill in Hillary Clinton sta popolnoma spremenila podobo privatnih prostorov Bele hiše. Američani so presenečeni: »Človeku se zdi, da se je znesel pri snemanju filma "The Age of Innocence" v trenutku, ko je zmanjkala luc,« je po obisku pripomnil novinar New York Timesa.

Belo hišo je deset mesecev prenavljala Kaki Hockersmith, dekoraterka iz Little Rocka. Dela so stala 396 tisoč dolarjev. Enotno mnenje vseh je, da je stil čisto viktorijanski. Dekoraterka je izjavila, da nova podoba Bele hiše odraza Clintonovo osebno energijo, se zlasti pri drzni uporabi barv. Kaki si nedvomno upa, saj je v Lincolnovem salonu uporabila stenski papir naravnost kricec barv, dva stola pa tapisirala z zelenim in rdečim damastom. Oskar drznosti nedvomno zaslužijo svilene zavese temno rdece barve, okrašene z delfini. V Clintonovem uradu izstopa kip merjasca, stene pa so popolnoma prekrile s knjžnimi policami, ki so jih morali sesti kar na mestu, ker so bile tako velike, da jih ni bilo mogoče spraviti skozi vrata.

Zgodovinar Carl Anthony Sferazza, velik poznavalec življenja v Beli hiši, je dejal, da predsednikovi osebni prostori veliko povedo o človeku, ki v njih živi. Kaki Hockersmith je takoj poudarila, da zakonca Clinton nista sploh prevzetna, njuna hiša pa to dokazuje.

PA SE RES JE...

Obup...

SAO PAULO - Francisca Asisa Dos Santosa je tako bolel zob, da ni več vedel, kaj storiti. Bilo mu je dovolj vsega, pa je vzel pistolo, jo potisnil v usta in pritisnil na sprožilec. Zoba sicer ni zadel, zadel pa je oko in poslej, če mu bodo zdravnik rešili življenje, bo zivel z enim samim oesom. Mimogrede, zobobol mu je ostal...

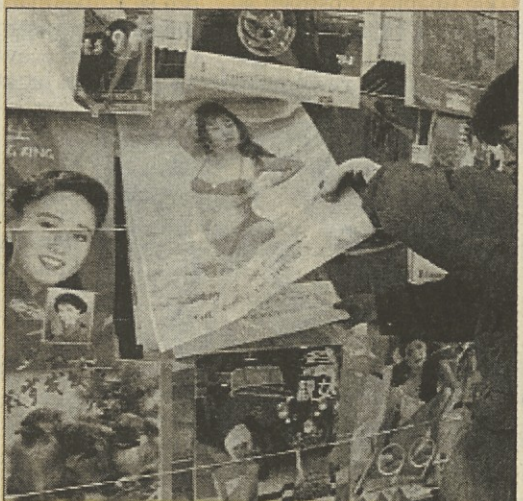
Kadilci se hranijo nezdravo

LONDON - Kadilci zbolijo pogosteje kot nekadilci tudi zato, ker se slabo hranijo. Po anketi, ki jo je izvedla neka britanska specializirana agencija, kaže, da so kadilci sladkosnednejši od nekadilcev, ljubijo sladkor in maslobe, zdravo hrano, kot so sadje in zelenjava pa puscajo v nemar. Prav tako raje jedo bel kruh od čnega, meso in maslo pa sta čisto na vrhu njihove preferencne lestvice.

Manekenka proti krznarjem

NEW YORK - »Bolje naga kot s krznom«, pravi top model Christy Turlington na lepaku, ki bo kmalu na ogled na vseh avtobusih, podzemskih vlakih in mestnih zidovih. Namen je kajpak protestirati proti krznarski industriji in proti ubijanju živali samo zaradi njihovega kožuha. Nikjer ni receno, če bo Christy, ki je ena od 10 najbolj plačanih manekenk na svetu nosila posledice zaradi svojega nastopa.

Nage ženske na kitajskih koledarjih

PEKING - Pekinski kioski so v teh dneh prepolni koledarjev, na katerih se smečkajo pomakljivo oblecena dekleta. Trideset milijonov, pravijo, da je koledarjev samo v pekinskih kioskih, stanejo pa najmanj 30 juanov, kar je deseti- na poprečne mesečne plače. To je tudi razlog, da gredo zelo slabo v denar. Mimoidoci jih pogledajo, kot na primer mladenčca na zgornji sliki, jih preliso, potem pa jih pustijo na pul-tu, čes, saj smo zrastle in naga dekleta na slikah